

Torsdagen den 11 juni

Kl. 12.00–20.51

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 maj justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:649

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:649 Svenskt bistånd till den assyriska folkgruppen i Irak

av Robert Hannah (FP)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras i tid.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resa.

Stockholm den 10 juni 2015

Utrikesdepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:650

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:650 Strategi för Arktis

av Kerstin Lundgren (C)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokat engagemang och utrikes resa.

Stockholm den 10 juni 2015

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Prot. 2014/15:114
11 juni

Interpellation 2014/15:656

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:656 Möjlighet till fjärrundervisning
av Maria Stockhaus (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 juni 2015. Skälet till dröjsmålet är att de tillgängliga datumen för interpellationsdebatter inom svarsperioden redan är fullbokade i kammaren.

Stockholm den 3 juni 2015

Utbildningsdepartementet

Gustav Fridolin

Interpellation 2014/15:657

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:657 Regeringens arbete mot islamistisk extremism

av Markus Wiechel (SD)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är fullt i kammaren och andra åtaganden.

Stockholm den 8 juni 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2014/15:666

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:666 Kapaciteten att kunna åtala återvändande terrorister

av Robert Hannah (FP)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är fullt i kammaren och andra åtaganden.

Stockholm den 8 juni 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2014/15:684

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:684 Åldersbedömning av ensamkommande barn

av Mikael Cederbratt (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 3 september 2015.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 8 juni 2015

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:685 Ensamkommande barns boende
av Mikael Cederbratt (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 3 september 2015.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 8 juni 2015

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2015:12 Patientsäkerhet – har staten gett tillräckliga förutsättningar för en hög patientsäkerhet?

§ 4 Litteratur, läsande och språk

*Litteratur, läsande
och språk*

Kulturutskottets betänkande 2014/15:KrU9

Litteratur, läsande och språk (prop. 2014/15:61)
föredrogs.

Anf. 1 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 1 och 5.

I går debatterades här i kammaren utrikesutskottets betänkande om det nordiska samarbetet. Jag talade då om vikten av att försvara och förklara de grundläggande demokratiska rättigheter vi åtnjuter här i Sverige och i Norden. De är inte självklara. Möjligheten att uttrycka sig fritt är en förutsättning för ett öppet och demokratiskt samhälle.

Jag vill därför med anledning av fristadsfrågan, i likhet med utskottet i övrigt, framhålla yttrande- och tryckfrihetens vikt. Jag anser att dessa grundläggande värden och rättigheter bör ägnas stor uppmärksamhet och ser också fram emot den plattform som nu ska formars inom ramen för det nordiska samarbetet på det här området, särskilt mot bakgrund av den senaste tidens brott mot och inskränkningar av dessa friheter i Europa och vårt närområde, Köpenhamn och Paris. Vi har vid olika tillfällen slagit vakt om och värnar ömt de demokratiska fri- och rättigheter vi har och har i olika sammanhang lyft fram betydelsen av att försvara dessa okränkbara värden.

Det finns i dagsläget flera fristäder i Sverige. Motionen på det här området rör en utvidgning av systemet. Enligt vår mening ger dock gällande rätt enligt utlänningslagens bestämmelser om flyktingar och andra skyddsbehövande, asylrätten, tillräckliga möjligheter för det svenska samhället att erbjuda en person som i sitt hemland har hamnat i onåd av politiska eller religiösa skäl att komma till Sverige. Vi avstyrker därmed motionsyrkandet med föreslagen inriktning gällande fristäder och ställer oss därför

inte heller bakom tillkännagivandet till regeringen om att verka för ett ytterligare antal fristäder i Sverige.

Herr talman! Språk och möjligheten att kommunicera är en av de i särklass viktigaste formerna för att kunna bygga förståelse och samhörighet, en av de viktigaste kulturmarkörerna och ett viktigt kitt i kulturer. Norden delar inte bara geografisk närhet, utan vi delar också kulturell och språklig närhet. Det har byggt och bygger samverkan stark.

Sverigedemokraterna ser därför med stor oro på att språkförståelsen mellan de nordiska länderna minskar och försämras, vilket i förlängningen är ett hot både mot det nordiska samarbetet och mot den kulturella närheten. Det är också ett hot mot en integrerad nordisk arbetsmarknad och den gemensamma nordiska identiteten.

Att situationen är så alarmerande är dock inget som förvånar. I Danmark fanns under vårterminen 2009 endast två svenska och två norska lektorer anställda för att undervisa blivande dansklärare i svenska och norska. I Norge fanns det under samma period en dansk och en svensk. Hur det ser ut i dagsläget vågar jag inte svara på, men klart är att det är långt ifrån tillfredsställande. En signal om det här är att Ungdomens Nordiska Råd år 2008 beslutade att övergå till att använda engelska som arbetspråk sedan man hade konstaterat att ledamöternas förståelse av de nordiska språken var så dålig att en effektiv kommunikation på de nordiska språken inte var möjlig.

Det här är allvarliga signaler som bör mötas med åtgärder. För att försöka komma till rätta med en allt sämre nordisk språkförståelse föreslår vi att regeringen tillsätter en utredning med syfte att presentera konkreta förslag kring hur den här språkförståelsen ska kunna förbättras.

Herr talman! Sverige är en vidsträckt stat geografiskt, men den svenska nationen är än mer vidsträckt och återfinns även utanför landets gränser, geografiskt på håll, men kulturellt tätt intill. En stor och viktig del av kultur och kulturellt arv är den immateriella formen: folkminnen, sagor, sägner, myter, ortnamn och historiska begrepp, musik och ljudupptagningar. En central aktör som bedriver ett gott arkivvårdsarbete och också kontinuerligt insamlade än i dag är Institutet för språk och folkminnen som har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och folkmusik samt samla kunskap om och följa användningen av även andra språk i Sverige och bearbeta det material som kommer in och vårda detta för framtiden.

Vi anser att det för en kulturarvsbevarande svensk myndighet borde vara mer prioriterat att bevara och levandegöra hela den svenska nationens kulturarv än att samla kunskap om användningen av invandrarspråk inom den svenska statens gränser till exempel. Vi anser också att det borde vara lika prioriterat att sprida kunskap om den svenska nationens samtliga språkvarianter som det är att sprida kunskap om de nationella minoriteternas språk. Till den svenska nationen räknar vi de finlandssvenska och estlandssvenska minoriteterna.

Vi föreslår därför att Institutet för språk och folkminnets uppdrag ses över i syfte att ge myndigheten ett uttalat uppdrag att bevara, levandegöra och samla kunskap om även finlandssvenskarnas och estlandssvenskarnas dialekter och kulturarv.

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 2 IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Kulturutskottets betänkande 9 behandlar frågor som rör litteratur, läsande och språk. Tio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden i höstas samt propositionen om styrelsen för Sveriges Författarfond behandlas.

Språk har alltid varit ett av mina favoritämnen i skolan. Jag kommer aldrig att glömma första lektionen på gymnasiet, där min svensklärare sa till mig: Ida, språk är makt. De ord som hon sa har etsat sig fast i mig, och jag har funderat mycket på vad de betyder. Att kunna läsa och ha en god läsförståelse är fundament för delaktighet och demokrati i vårt samhälle. Genom att läsa och ta del av litteratur stimuleras vårt språk, vårt intellekt och vår förståelse för oss själva och vår omvärld.

Sedan jag fick barn för lite mer än ett år sedan har språk och språkutveckling blivit ännu mer intressant. Jag ser hur min dotter Livs ögon lyses upp när hon har hämtat en bok från bokhyllan och kommer till mig och säger: Mamma, läs! Ja, hon säger inte det, men hon menar det. Jag tänker också på vad Astrid Lindgren sa: ”En barndom utan böcker, det vore ingen barndom. Det vore att vara utestängd från det förtrollade landet, där man kan hämta den sällsammaste av all glädje.” Det stämmer otroligt bra.

Herr talman! I december 2013 antog riksdagen nya nationella mål för politiken för litteratur- och läsförbättring: ”Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.”

Vi ser i dag med oro på hur läsförmågan minskar och hur litteraturen tar allt mindre plats i våra liv. Särskilt oroande är den segregering som vi ser i läsandet, där kvinnor läser mer än män, där de med lång utbildning läser mer än de med kort utbildning och där socioekonomiska faktorer spelar en avgörande roll för läsandet.

Att föräldrar läser mycket för sina barn har en stor betydelse, likaså tidiga insatser i skolan.

Skolresultaten försämrats. Att kunna läsa och förstå det som jag läser är en av nycklarna till att nå målen i skolan.

Skolans tidiga insatser är otroligt bra, men de räcker inte. Familjen och samhället runt omkring måste också uppmuntra och inspirera till läsandet.

Men det är inte bara barn och unga som behöver läsförbättrings insatser. Även vuxna behöver stöd. Det är därför glädjande att staten gör så många insatser för att främja läsandet. Men vi måste följa denna fråga noga och fortsätta prioritera detta i framtiden.

Herr talman! Det går inte att tala om litteratur och läsande utan att lyfta fram biblioteken. Biblioteken är en del av hjärtat i vårt samhälle. De är en demokratisk institution där alla är välkomna, oavsett vem man är eller var man kommer ifrån. Det är en fristad och en plats för andrum.

Sedan den 1 januari 2014 har vi en ny bibliotekslag, och jag kan inte låta bli att läsa upp 2 § i bibliotekslagen, som handlar om ändamålet med biblioteken. Där står följande:

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Den nya bibliotekslagen gör att vi inte kan ta biblioteken för givna, något som jag ibland har funderat på om vi gör i Sverige. Det är därför glädjande med regeringens satsning på en nationell biblioteksstrategi. Från biblioteksaktörernas håll har det varit ett önskemål sedan länge. Det behövs för att främja bibliotekens planering, styrning och uppföljning, bland annat i en ny och digital värld.

Vi ser också en oroande utveckling där antalet bemannade biblioteksserviceställen i Sverige har minskat, inte minst i glest befolkade kommuner och regioner. År 2013 fanns det 1 502 bemannade offentliga bibliotek, om vi räknar bort skolbiblioteken. Det är en minskning med 74 sedan 2010. I mitten av 90-talet fanns det 1 500 folkbibliotek. År 2014 var antalet 1 156. Det är alltså ca 300 färre. Därtill kan man lägga att antalet biblioteksanställda har minskat med 1 365 personer sedan 1991.

Med tanke på dagens behov av mer läsning och större behov av läsfrämjande insatser är det inte färre bibliotek och färre bibliotekarier som vi behöver. Vi behöver fler.

Det är med glädje jag ser tillbaka på biblioteksdagarna som arrangerades i Lund i början av maj. Där lyftes flera goda exempel fram på hur biblioteken arbetar innovativt för att stimulera läsandet i Sverige.

Jag vill lyfta fram några exempel. Ett är Tvättstugeprojektet i Smedjebacken. Någon kom på att man kunde ställa ut några böcker i tvättstugan för att få folk att låna fler böcker. Ett annat är projektet Bokleffe i Älvdalen, där man försöker få framför allt äldre män att läsa fler böcker. Dessa olika exempel är otroligt inspirerande.

Jag måste också passa på att lyfta fram Norrbottens län och länsbiblioteket som har tagit fram ett gemensamt lånekort för alla bibliotek i Norrbotten. Det är otroligt positivt och har stimulerat läsandet i Norrbotten.

Herr talman! Alla läser olika, och vi kan behöva olika hjälpmedel för att kunna läsa och ta del av litteratur. Myndigheten för tillgängliga medier har gjort ett fint arbete med att ta fram Legimus, som är en plattform som ger alla som har svårt att läsa tillgång till ett bibliotek med talböcker. Det var också med glädje som jag fick se böckerna som görs för taktill läsning samt satsningarna som görs inom punktskriftsområdet. Detta är något som vi måste följa noggrant i framtiden också.

Herr talman! Jag vill också berätta om ett tillkännagivande till regeringen från kulturutskottet. Det handlar om fristäder för förföljda konstnärer, däribland författare.

Tisdagen den 12 maj mördades författaren Ananta Bijoy Das med en machete i Bangladesh. Bara några veckor tidigare skulle han ha talat på en konferens här i Sverige.

I dag finns omkring 40 fristäder i världen, varav ett tiotal finns i Sverige. År 1996 fick vi i Sverige vår första fristad – Göteborg. Kommunerna gör ett omfattande åtagande i att ta emot dessa författare, och det är beundransvärt. Kulturrådet har redan i dag ett uppdrag att verka för fler fristäder för förföljda konstnärer och för att de som vi redan har tagit emot görs delaktiga i samhället.

Det kan därför tyckas att ett tillkännagivande är onödigt. Men det bidrar till att ytterligare lägga vikt vid frågan. Yttrandefriheten är faktiskt en grundbult i vårt demokratiska samhälle. Att göra en internationell solidarisk insats genom att erbjuda förföljda konstnärer en fristad är ett sätt att slå vakt om yttrandefriheten. Detta vill vi alltså ge regeringen till känna.

I detta sammanhang vill jag också passa på att lyfta fram minoritetsspråken. Jag är född i Tornedalen. Där bor människor som fortfarande bär på en skam över att ha finskan eller meänkielin som modersmål, på grund av den dåvarande svenska assimileringpolitiken som förbjöd människor att tala finska exempelvis på skolorna. Där var du lite mindre värd som människa om du inte pratade svenska.

Vi måste slå vakt om minoritetsspråken och ge stöd till vitalisering av dessa språk. Jag uppmuntrar mina nära och kära som talar finska att tala med min dotter Liv, som är ett år gammal, så att hon lär sig ett språk till. Att lära sitt barn att tala flera språk är en av de finaste gåvorna som man kan ge till sitt barn. Detta vill jag också kunna ge till min dotter.

Herr talman! Jag yrkar bifall till kulturutskottets förslag. Jag vill också passa på att önska en trevlig sommar.
(Applåder)

I detta anförande instämde Niclas Malmberg (MP).

Anf. 3 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Jag ska börja med att instämna i Ida Karkiaïnen's bifallsyrkande när det gäller helheten av betänkandet och yrkar avslag på de sex reservationerna.

Jag ska inte vara särskilt långrandig, eftersom det är många talare i detta ärende. Men jag ska kommentera två saker.

Det första gäller propositionen som behandlas. Det är en uppföljning av den viktiga proposition som alliansregeringen lade fram och som riksdagen godkände under förra mandatperioden. Man kan därför säga att detta är allianspolitik som läggs fram av regeringen. Därför ställer vi oss gärna bakom denna förändring, även om den inte är så stor.

Det andra som jag tänkte kommentera är det tillkännagivande som finns i betänkandet. Det är min gode allianskollega Bengt Eliasson som har skrivit den motion som ligger till grund för tillkännagivandet. Det gäller att vi ska ha fler fristäder i Sverige och att vi ska ha större möjligheter att ta emot människor som jagas i sina länder och där de inte kan ägna sig åt sin kulturutövning. Inte bara författare utan även andra konstnärer ska ha möjlighet till detta, och vi från statens sida ska se till att kommunerna får bra förutsättningar för detta.

Detta tycker vi är viktigt. Jag håller därför inte med Ida Karkiaïnen när hon uttalade att detta kan verka onödigt. Nej, det är mycket nödigt att vi har fristäder för författare och andra kulturutövare.

Jag skulle nästan kunna tro att Sverigedemokraterna står bakom den svenska utlänningslagstiftningen, som de i alla andra sammanhang så hårt kritiserar och vill ta bort och till och med fälla alla regeringar som står bakom utlänningslagstiftningen. Läser man den skrivning som finns i Sverigedemokraternas reservation vad gäller fristäder kan man luras att tro detta. Sverigedemokraterna vill inte heller att vi ska ha den här möjligheten utan yrkar avslag i sin reservation.

Anledningen till att det här är så viktigt är att vi vet att det första man ger sig på när demokratin i ett land får ge vika är kulturen och dess utövare. Vid sidan av att aktivt arbeta för att sprida demokratin runt om i världen är en ökad möjlighet att ge författare och andra kulturarbetare en fristad – och fler fristäder – mycket viktigt för oss i Alliansen.

(Applåder)

Anf. 4 IDA KARKIAINEN (S) replik:

Herr talman! Till att börja med skulle jag vilja förtydliga att vi absolut inte tycker att fristäder är onödiga. Om man noterar vilka kommuner i Sverige som erbjuder fristäder till förföljda författare ser man att det är S-styrda kommuner.

Det leder mig dock in på en fråga jag skulle vilja ställa till Cecilia Magnusson. Det handlar om Moderaterna i Gävle och det de drog inför rätta där. Hur ställer sig Cecilia Magnusson till det? De hävdade nämligen att det ligger utom den kommunala kompetensen att erbjuda fristäder, vilket faktiskt försvårade i fristadsfrågan. Jag skulle alltså vilja fråga Cecilia Magnusson vad hon tänker om det.

Anf. 5 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det var ju alldeles utmärkt att Ida Karkiainen tog chansen att förtydliga sig; det tycker jag behövdes i allra högsta grad. Det är nämligen väldigt viktigt med fristäder, och det är bra att vi har det här tillkännagivandet och trycker på regeringen. Det är viktigt att de jobbar vidare och mer aktivt med den här frågan så att fler städer kan ta emot författare och andra kulturutövare. Det var alltså alldeles utmärkt med ett förtydligande – tack för det!

När det gäller frågan om Moderaterna i Gävle ville de ju få prövat om detta låg inom den kommunala kompetensen. Jag tycker att det är ett utomordentligt domstolsutslag som har kommit, senast från kammarrätten, nämligen att detta ligger inom den kommunala kompetensen och att man kan ha både statliga och kommunala uppgifter. Jag är alltså väldigt glad att kammarrättsdomen blev så klar att vi kan arbeta vidare med den här viktiga frågan.

Anf. 6 IDA KARKIAINEN (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Cecilia Magnusson för det. Jag håller helt med om att det är viktigt att domen kom och att den fastslår att kommunerna kan fortsätta jobba för fler fristäder. Jag hoppas också att fler moderatledda kommuner väljer att ansluta sig till fristadssystemet. Det vore väldigt önskvärt.

Anf. 7 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:
Herr talman! Jag kan bara återgälda tacket.

Prot. 2014/15:114
11 juni

*Litteratur, läsande
och språk*

Anf. 8 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Cecilia Magnusson nämnde att det var förvånande att Sverigedemokraterna hänvisade till utlänningslagen och att vi står bakom den i det här fallet. Det är egentligen inte alls märkligt, för det vi har hänvisat till både i konstitutionsutskottet och i kulturutskottet är att det i utlänningslagen – och även i asylrätten – finns lagrum för alla olika grupper av förföljda att söka asyl i Sverige.

Tvärtom har vi flera gånger hävdat att vi ska använda oss av utlänningslagens olika möjligheter i Sverige. Vi ska använda oss av de regelverk och överenskommelser som finns i såväl den svenska utlänningslagen som, i andra migrationsfall, Dublinförordningen. Vi har alltså inget motstånd när det gäller att hänvisa till och använda oss av utlänningslagen i det här fallet; det är snarare ett understrykande och förtydligande av att det finns lagrum och möjligheter i gällande lagstiftning.

Anf. 9 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt om det fanns någon fråga jag ska svara på, men jag uppfattar detta som ett förtydligande. Jag är väldigt glad om Sverigedemokraterna numera står bakom den lagstiftning vi har när det gäller att ta emot och se till att människor kan komma till vårt land och få ett bra omhändertagande.

När det gäller fristäder och att ta hand om och hjälpa författare eller andra kulturutövare vet vi att det första som får stryka på foten när demokratin lämnar ett land är kulturutövare. Det är därför fristäderna är så viktiga – för att man kan hjälpa dessa människor på ett mycket mer adekvat sätt under en kortare eller längre tid. Jag tycker att det är synd att Sverigedemokraterna inte kan ställa upp på detta.

Jag lyssnade dessutom uppmärksamt på Aron Emilssons anförande, och det är något jag inte riktigt förstår. Å ena sidan talade Aron Emilsson om den plattform när det gäller fristäder man har antagit i Nordiska rådet. Då gäller det alltså Nordiska rådet och inte Sveriges ansvar. Å andra sidan talade Aron Emilsson dock om nordisk språkförståelse och att vi i Sverige borde göra mycket mer för detta. Men vad ska vi då ha Nordiska rådet till? Är det inte det de jobbar med? Det kan Aron Emilsson säkert svara på eftersom han sitter i Nordiska rådet.

Anf. 10 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är ju fler än vi sverigedemokrater som i olika omgångar har varit tveksamma och kritiska till fristadssystemet. Nyss nämndes Gävlemoderaterna, som har prövat frågan, och även folkpartistiska kommunpolitiker har ifrågasatt om detta är en viktig kulturfråga för kommunerna eller för nationen.

Det finns nämligen en problematik här: Var drar vi gränserna för vilka grupper som är viktiga att bereda rum för i Sverige vid konflikter och kriser i olika länder? Man kan fråga sig varför författare och konstnärer ska ha en egen väg till Sverige, i en annan form av system, när till exempel advokater eller andra viktiga samhällsbärande grupper inte har det i krigs- eller krissituationer. Frågan är alltså inte helt enkel.

När det gäller den plattform jag talade om är det så att kultur- och utbildningsutskottet i Nordiska rådet har antagit en strategi – en plattform – för att främja fri press och kvalitetsjournalistik i Norden, mot bakgrund av det som har hänt i Paris och Köpenhamn. Det handlar om att stärka yttrande- och tryckfrihet. Det rör inte fristadssystemet, vill jag förtydliga, utan det gäller journalistik, pressfrihet och yttrandefrihet i stort. Det är ett arbete som ganska nyss är sjösatt, så vad det landar i vet vi inte än. Vi har dock absolut ställt oss bakom det i Nordiska rådets utskott, för det behövs.

Anf. 11 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det var ju jättebra med även detta förtydligande från Aron Emilsson. Jag kan bara säga att jag, Moderaterna och Alliansen tycker att Sverige ska vara öppet och ha möjlighet att ta emot de människor som måste komma hit av en eller annan anledning. Sedan är det så att kulturarbetare och författare är särskilt sårbara när demokratin har fått ge vika, och därför är det viktigt att fristäderna kan bli fler så att vi – så länge världen ser ut som den gör i dag – kan vara öppna och ta emot fler kulturarbetare.

Till slut, herr talman, vill jag bara poängtera att det är en folkpartistisk allianskollega som har skrivit den motion som har gett tillkännagivandet.

Anf. 12 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Få saker är så upplyftande som att se ett barn knäcka läskoden och plötsligt få ett flöde av ord som ger bilder och berättelser – ja, öppnar hela världar. Alla de världar som öppnar sig för just det barnet vill vi ju ska kunna öppna sig för alla människor.

Litteraturen är inte vår äldsta kulturyttring, men jag skulle vilja säga att litteraturen är den kulturyttring som har påverkat mänsklighetens utveckling allra mest. I dagens samhälle är det tveklöst så att färdigheter i att läsa och skriva är oerhört väsentliga för att vi över huvud taget ska kunna klara vardagen.

Varje tendens som visar att läsförståelsen försämras bland barn och ungdomar måste vi ta på allvar och motverka. Skolan har naturligtvis det största ansvaret här, men kultursektorn kan också bidra och understödja. Inte minst tänker jag då på landets alla bibliotek – dessa fantastiska skattkammare fyllda med litteratur och ofta också med verksamhet som verkligen stimulerar till läsande.

Precis som nämnts här tidigare har vi sett en väldigt negativ utveckling under alliansregeringens år. En tiondel av alla biblioteksfilialer i Sverige lades ned under Alliansens åtta regeringsår. Den utvecklingen måste vi naturligtvis bryta. Vi måste få fler bibliotek, inte färre. Jag är därför väldigt glad att regeringen i vårändringsbudgeten har lagt fram förslag om en nationell biblioteksstrategi. Det kan vara en pusselbit för att vända utvecklingen.

Det är också framsynt av regeringen att i den nationella biblioteksstrategin lyfta fram e-bokens möjligheter. E-boken är ofta väldigt förtalad, skulle jag vilja säga. Många menar att läsoplevelsen i en e-bok inte alls är lika stor som i den tryckta boken. Och det kanske gäller för oss som är vana att kunna slå oss ned i en favoritfåtölj med ett praktexemplar i handen och försjunka i det. Men för alla de som växer upp nu som inte har den vanan eller har fostrats in i det läsandet kan e-boken vara en lägre tröskel in i litteraturens värld än vad den tryckta boken är. Då är det något positivt,

något vi ska bejaka. E-boken ger oss möjligheter att intressera fler barn och ungdomar till läsande.

I det här sammanhanget vill jag också säga att jag verkligen hoppas att regeringen är framgångsrik i EU vad gäller möjligheterna att få till stånd en sänkning av e-bokmomsen till 6 procent. Det är en fråga som vi inte äger här i Sverige men där regeringen måste arbeta inom EU för att få en sänkning till 6 procent för e-böckerna.

Tillbaka till betänkandet och den debatt som nu har varit kring fristadsförfattares möjligheter, och då vill jag understryka att det tillkännagivande som vi ser som angeläget att klubba igenom här i riksdagen inte på något sätt handlar om att regeringen inte arbetar med frågan. Tvärtom har regeringen arbetat med frågan och givit i uppdrag till Kulturrådet att se till att fler kommuner får upp ögonen för behovet av fler fristäder runt om i landet. Men det är viktigt att få ett tillkännagivande, just därför att det har varit en politiskt kontroversiell fråga. Vi vet att inte minst Gävlemoderaterna har drivit en annan linje och velat stoppa den här möjligheten.

Nu har domen kommit. Vi vet att kommunerna har rätt att bli fristäder för förföljda författare. Men för att fler moderatledda kommuner ska våga ta den möjligheten tycker jag att det är jättebra att vi i dag har en enighet mellan oss rödgröna partier och samtliga allianspartier, att vi står bakom tillkännagivandet. Då kanske också de moderatledda kommunerna törs etablera sig som fristäder för förföljda författare.

Avslutningsvis vill jag kommentera det Aron Emilsson säger om fristadsfrågan, för perspektivet är väldigt ensidigt; det handlar bara om det internationella perspektivet. Sverigedemokraterna vill inte medverka till att hjälpa dessa författare att få en fristad.

Utifrån mina erfarenheter från Uppsala finns det också ett annat perspektiv, nämligen att författaren som kommer till en stad innebär en injektion i det lokala kulturlivet. Det ger oerhört mycket tillbaka till den kommun som har en etablerad och skicklig författare som kan vara med i den lokala kulturdebatten och i olika verksamheter. Ser inte Sverigedemokraterna den positiva effekten för lokalsamhället?

Med detta vill jag yrka bifall till kulturskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 13 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Rubriken på betänkandet vi debatterar är *Litteratur, läsande och språk*.

Litteratur, dikter, texter, böcker, hur vi använder vårt språk, påverkar oss alla på olika sätt. Och genom litteraturen kan vårt samhälle speglas samtidigt som det kan bevaras för framtida historiebrevning. Litteraturen kan roa och oroa, skapa frågor och ge svar. Litteraturen är helt enkelt en viktig samhällsbärare och samhällsberättare.

Samtidigt är det inte alltid så enkelt. Du kan ha svårt att läsa, ha svårt att ta till dig det som är skrivet. Det kan bero på en funktionsnedsättning som gör det svårt att läsa en text. Det kan bero på att du har svårt med språket som texten är skriven på. Det kan bero på att du inte har fått chansen att lära dig att läsa.

För att kunna ta del av en bok, oberoende av om den är i digital eller tryckt form, behöver man självklart lära sig att läsa. Men man behöver också inspireras till att läsa, och man behöver få hjälp att hitta lusten till att läsa.

En av de viktigaste prioriteringarna på kulturområdet under alliansregeringens tid var just att öka läsandet, att främja och öka läslusten och intresset för litteratur, inte minst bland barn och unga. Det handlar om satsningar på fortbildning för lärare liksom att Statens kulturråd fått i uppdrag att ta initiativ till, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse och att ta fram ett handlingsprogram för det läsfrämjande arbetet utanför skolan. Kulturrådet fördelar också flera bidrag för att stödja läsandet liksom intresset för och tillgången till litteratur.

Omfattande satsningar har alltså gjorts i syfte att vända de brister i läsförmåga hos unga som flera undersökningar visar, men det finns mer att göra. Här är biblioteken en viktig länk och resurs för läsfrämjandet.

Enligt den nya bibliotekslagen, som trädde i kraft för drygt ett år sedan, ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar. Syftet är att främja barns och ungdomars språkutveckling och stimulera till deras läsning. Språket, läsförmågan och kunskapen om hur man tar till sig information är viktigt att stimulera i ett demokratiskt samhälle. Att ge medborgarna möjlighet att ta del av information och inte minst att kunna ge uttryck för sina tankar, idéer och önskemål är viktigt.

I bibliotekslagen lyfts det också fram att folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i samhällslivet. Biblioteket är alltså inte bara en bokdepå, en utlåningscentral av litteratur. På många orter är också biblioteket redan i dag det självklara kulturcentrumet i vid bemärkelse. Biblioteken är i första hand en kommunal samhällsresurs och måste så också få fortsätta att vara. Det är inom kommunen, på orten där biblioteket finns, som man ska utveckla sitt bibliotek, sitt eget kulturcentrum. Metoderna för detta skiftar över landet och ska så göra, för det är i kommunen man vet bäst vad som fungerar och vad som efterfrågas och behövs.

Herr talman! För att kunna ta till sig information liksom att kunna läsa och tolka en skriven text behöver man, som sagt, kunna läsa. Vi kan konstatera att det är bra, ja avgörande, att man känner lust för att läsa eller i alla fall intresse för den text man ska ta till sig. Men vad vi också kan konstatera är att vi inte har samma förutsättningar för läsandet. Vi är alla olika. Det kan handla om vilken förkunskap vi har, intresset, vilken språklig bakgrund vi har eller kanske en funktionsnedsättning som påverkar hur vi läser eller vår förståelse av texten. Då är det viktigt att skapa förutsättningar för alla att ta del av information och litteratur.

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, har en viktig funktion som nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier. MTM arbetar för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning. Sedan årsskiftet har Centrum för lättläst gått in i MTM, som nu har uppdraget att ge ut och distribuera lättläst litteratur om behoven inte tillgodoses på den kommersiella marknaden. Det är viktigt att följa upp att det fortsätter att fungera på samma sätt som det gjorde under Centrum för lättläst.

Herr talman! Dagens betänkande, *Litteratur, läsande och språk*, innehåller många viktiga delar. Jag har inte möjlighet att lyfta fram alla här i mitt anförande. Men jag vill avslutningsvis i alla fall lyfta fram kulturutskottets förslag om ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att ytterligare öka antalet fristäder i Sverige för förföljda konstnärer.

Att fritt kunna uttrycka sig är väsentligt i ett öppet och demokratiskt samhälle. Det innebär att som konstnär kunna uttrycka sig fritt, oberoende av om det är i text, genom musik, film eller bild. Det konstnärliga uttrycks sättet ska inte spela någon roll. Det är dock inte självklart i alla länder i dag att ha denna, för oss hoppas jag, självklara mänskliga rättighet. Det är därför vår plikt att ge skydd och rum för den som måste fly från sitt land och öppna möjligheten att fortsätta att verka i säkerhet här i Sverige.

Jag står helt bakom utskottets förslag till tillkännagivande då det innehåller många goda argument i denna fråga. Men, herr talman, jag överlåter åt min utskottskollega Bengt Eliasson från Folkpartiet, som ska hålla sitt anförande efter mig här i kammaren, att utveckla dessa argument vidare och den motion han skrivit, som är den som ligger till grund för utskottets förslag till tillkännagivande.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 14 BENGT ELIASSON (FP):

Herr talman! Jag inleder med att yrka bifall till förslaget i betänkande KrU9 i sin helhet och avslag på samtliga reservationer.

Herr talman! Sverige ska vara ett land där det nya upptäcks, där de allra bästa kulturyttringarna finslipas och där kulturen får tillträde till alla människors liv. Svensk kulturpolitik ska främja kvalitet och välkomna det som sticker ut och är nytt.

Vi ska ge våra många internationellt kända kulturskapare möjligheter att utvecklas samtidigt som vi underlättar för nya förmågor, professionella såväl som amatörer, att växa i sitt skapande.

För att detta ska bli möjligt krävs ett kraftfullt politiskt ledarskap. Kulturen måste spela en mer framträdande roll i politiken, inte bara i kulturpolitiken utan i helheten. För detta krävs en liberal kulturpolitik och, faktiskt, en alliansregering.

I Sverige har vi av tradition en hög läskunnighet och ett stort intresse för den goda berättelsen, men det finns klyftor i läsvanorna. Det är klyftor som får en ganska skrämmande effekt på skolresultat och samhällsdeltagande och därmed på den enskildes egenmakt.

Något som framkommit i studier är att var fjärde svensk pojke som går ut nian inte klarar läsförståelsen. Det är en enorm utmaning som vi måste ta på största allvar. Läsförståelse handlar inte om huruvida man kan läsa eller inte. Det handlar om att verkligen förstå vad det är man läser. Man ska kunna sammanfatta vad texten handlar om, utläsa frågeställningar som ställs i texten och vilka underliggande budskap texten försöker förmedla och förmå att urskilja vad som är relevant i textens innehåll för att kunna dra egna slutsatser som en fristående människa.

Det är en anledning till att litteraturen i kulturlandet Sverige ska ha en central roll i samhället och samhällsdebatten. Litteraturen är fundamental och ska gå som ett stråk genom allt.

Herr talman! Yttrandefriheten har många varit inne på i talarstolen i dag, vilket gläder mig. Yttrandefriheten är så lätt att ta för given, oavsett om det handlar om en yttring i publikhavet på Eurovision Song Contest, en bloggtext i Saudiarabien eller en frispråkig konstnär från Skåne.

Ibland är den så lätt att ta för given att vi inte ägnar en tanke åt alla de människor som riskerar sina liv för att säga sanningar och kanske till och med ibland osanningar.

Inte sällan är det just författare, konstnärer och andra kulturutövare som på olika sätt uttrycker de tankar som despotiska regimer försöker tysta ned. Den fria tanken sår nämligen tvivel, och människors tvivel gör despoter rädda. Och det ska de vara.

Detta betänkande innehåller en vital och mycket viktig del som manifesterar kulturell frihet, yttrandefrihet och tankens makt.

Herr talman! Kulturutövare som förföljs för att de har modet att tänka, uttrycka och skapa måste få möjligheter att fortsätta sitt arbete för världens bästa. Ett sätt kan vara att en kommun eller region i Sverige samarbetar med Icorn. Det är en internationell sammanslutning av städer som tagit aktiv ställning för yttrandefriheten genom att skapa de fristäder som många talat om i dag för förföljda författare, journalister, konstnärer, skådespelare och andra konstutövare.

Låt mig upplysa Aron Emilsson, som i debatten tidigare tog upp att utlänningslagen räcker, om att den författare som Ida Karkiainen nämnde som mördades vid samma tid som han skulle ha varit i Sverige inte fick inresetillstånd till Sverige. Hade han fått det och talat på konferensen hade han möjligen levt i dag. Det är konsekvensen av att använda lagstiftningen.

Att bli fristadskonstnär innebär att kulturutövaren under två år disponera en bostad i den aktuella kommunen och får ett stipendium för att kunna ägna sig åt sitt skapande utan att förföljas. Utformningen kan variera något från plats till plats. Kulturskaparen får även goda möjligheter att delta i det lokala och regionala kulturlivet och berika det. Därigenom breddas och berikas det lokala samhället, och människor ges möjlighet att mötas, utbyta tankar och idéer och utvecklas.

Ett stort antal städer över hela världen har blivit fristäder. I Sverige är det bland annat Uppsala, som har nämnts, Sigtuna, Stockholm, Göteborg och Malmö, och det blir hela tiden fler. I alla fall utom ett har, vad jag vet, initiativet tagits av Folkpartiet eller andra allianspartier genom motioner eller förslag i kulturnämnder eller motsvarande. Så är det.

Att vara fristad innebär att skydda en individ. Men fristadsarbetet är större än så. Fristaden stöder den globala yttrandefriheten som är en mänsklig rättighet. Många despoter världen över hatar fristadssystemet för att det ger just en fristad.

Det är hög tid att fler stimuleras att ta ansvar och stå upp för människors möjlighet att uttrycka sig fritt. Här och nu har vi en chans att göra mer genom att erbjuda en möjlighet att välkomna fler konstutövare till fler fristäder i vårt land.

Jag känner stor glädje över att hela utskottet, med undantag för Sverigedemokraterna, står bakom min motion. Vi har en möjlighet att göra något aktivt genom ett faktiskt och praktiskt ställningstagande för yttrandefrihet. Det är en möjlighet som vi ska vara väldigt tacksamma för att vi har.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande KrU9 i sin helhet.
(Applåder)

Anf. 15 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Bengt Eliasson för en bra motion, men låt mig förtydliga något så att debatten inte missförstås.

Regeringen arbetar med frågan och har gett Kulturrådet i uppdrag att arbeta för att fler kommuner ansluter sig till EU:s fristadsprojekt. Men Kulturrådet stångar sig blodigt mot moderatledda kommuner.

Vi ser det som en fantastisk styrka att samtliga allianspartier, även Moderaterna, uttalar sitt stöd för det. Det ger en mycket bättre möjlighet att få fler kommuner att ansluta sig.

Folkpartiet har i flera kommuner tagit initiativ i denna fråga, men det har också skett i kommuner med en kommunstyrelsemajoritet bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, till exempel Göteborg och Malmö.

Folkpartiets engagemang i frågan går inte att ta miste på. Vi vet dock att Moderaterna har stretat emot i frågan. Det drogs till sin spets i den domstolsprocess som Gävlemoderaterna inledde.

Låt mig ställa en fråga till Bengt Eliasson. Du säger att en alliansregering vore det bästa för kulturen. Det är absolut inte mitt perspektiv. Allianspartierna vill inte ställa sig bakom regeringsförslaget om en nationell biblioteksstrategi. Varför inte?

Anf. 16 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Herr talman! Om vi börjar med allianstyckandet om fristäder har jag inte varit med i debatten i Gävle, men jag tycker på sätt och vis att det är bra att saken prövas i högsta instans. Det blir ett klagörande av hur man ska tolka lagar och regler.

Kulturrådet har kommit med alldeles utmärkta riktlinjer för hur den kommunala beslutskompetensen kan används på ett riktigt sätt så att kommunen inte bryter mot lagen. Detta har nu prövats av domstolsväsendet, och det är jag glad för. Nu vet vi att detta är rätt och riktigt. Men jag ska som sagt inte blanda mig i den lokala debatten i Gävle, för det har jag inte kompetens för.

När det gäller den nationella biblioteksstrategin tycker jag personligen att det är en bra strategi, men den ska också inväva en strategi i sig. Det jag försökte säga i mitt anförande är att kulturpolitik aldrig får bli stuprörspolitik. Kultur är en hängränna i samhället som ska genomsyra alla politikområden. Därför är det viktigt att strategierna är bredare än att bara titta ned igenom ett stuprör.

Jag välkomnar alltså strategin i sig men vill se en tydligare tråd genom alla politikområden.

Anf. 17 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp två saker.

Först vill jag gå tillbaka till fristäderna. Att vi har en avklarad juridisk process är väl bra i sig, men att det har behövt gå den vägen har fördröjt möjligheten för många kommuner att gå vidare med att etablera sig som

fristäder. Jag skulle inte säga att det har varit positivt att Moderaterna har obstruerat i frågan i Gävle.

Om vi ska få fler fristäder krävs inte bara ett juridiskt klarläggande utan också en politisk vilja. Jag menar att med det tillkännagivande vi har, med en bred majoritet med både de rödgröna partierna och samtliga allianspartier, gör att vi nog kan förvänta oss en större politisk vilja framöver i landets kommuner. Där har Bengt Eliasson i högsta grad varit delaktig och bidragit till något som jag tror kan ge ett bra resultat.

När det sedan gäller den nationella biblioteksstrategin kan man naturligtvis alltid säga som Bengt Eliasson att man vill mer, och varför inte belysa andra områden också? Men om vi ser att det finns problem inom en verksamhet – i det här fallet en väldigt tydlig negativ utveckling för Sveriges bibliotek, där en tiondel av Sveriges biblioteksfilialer har lagts ned under Alliansens åtta regeringsår – måste vi hantera det problemet specifikt och inte spreta ut resurserna för att hantera alla samhällsproblem eller hela kultursektorn i ett slag.

Vi måste tordas ta enskilda grepp om de verksamheter som vi särskilt vill prioritera och där det finns en utveckling som måste vändas.

Anf. 18 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Herr talman! Jag tackar Niclas Malmberg.

Jag vill nämna kommunala beslut och kommunal kompetens. Det är viktigt att detta nu är utrett juridiskt. Det har varit diskussioner i många kommuner och även i regioner om fristadsfrågan. Ett antal regioner, inte minst Halland som jag kommer ifrån, har diskuterat att föra upp detta på ett regionalt plan och alltså dra med sig ett större geografiskt område och fler kommuner.

Diskussionen har dock ofta fastnat i vad juridiken säger, vad den kommunala beslutskompetensen är och om man får lov att stödja enskilda personer på det här sättet. Jag är därför glad att det har fått ta den lilla extra tiden så att vi nu har ett utrett och färdigt beslut från domstolsväsendet.

Det är varje kommuns och varje regions enskilda sak att fatta dessa beslut, och den politiken ska vi inte lägga oss i. Men vi ska öppna vägar och så att säga vara vägvisare i systemet när det gäller den här politiken. Det tycker jag är viktigt.

Jag tycker samma sak i biblioteksdelen. Även där är det i de allra flesta fall kommunal beslutskompetens som gäller.

Jag tackar Niclas Malmberg för de glada tillropen om fristadsförfattarna.

Anf. 19 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Jag har nöjet att vara ordförande för något som kallas Hallands kulturhistoriska museum. Precis som med många andra museer är det inte vi politiker som skapar dem, utan det är någon annan. Det är frivilliga krafter som tar tag i det från början och som försöker skapa något för eftervärlden som de tycker är viktigt i vår historia.

De människor som skapade Varbergs museum, som numera kallas Hallands kulturhistoriska museum, skrev in i avtalet med kommunen att man årligen skulle ge ut en bok – en årsbok – som förklarar halländsk kulturhistoria.

Som politiker kan man ibland tycka att det är väldigt svårt att hantera summor som ligger fast i en budget, men i detta fall är det väldigt lätt. Det är lätt när man förstår att denna bok, som ges ut varje år, faktiskt är en viktig del där människor känner stolthet över sin halländska kulturhistoria. De känner stolthet över vad de har varit med om och att de lämnar efter sig en berättelse om Hallands kulturhistoria till eftervärlden.

Samtidigt inser man att årsboken inte bara är en bok med bokstäver utan en bok som inger hopp och stolthet över det människor har varit med om att skapa. Ibland glömmar man bort alla ideella krafter som finns när det gäller att skapa ordet. De finns runt omkring oss, och jag tycker att vi ska skänka dem en tanke.

Språket är ett av de viktigaste instrument vi har som människor. Vi använder det till att kommunicera med varandra men även för att inhämta kunskap om vår omvärld. De demokratiska grundprinciperna vilar på att varje människa kan läsa och inhämta den information som behövs för att kunna förmedla sin åsikt genom både tal och skrift.

I dag går utvecklingen mot att vi skriver alltmer till varandra och tyvärr även om varandra. Skrivandet har utvecklats så att det verkligen är var mans egendom genom internet. Allt fler publicerar sina texter, skriver på Facebook, twittrar och bloggar. Vi skickar textmeddelanden, formulerar texter till Instagrabilder och dokumenterar dagens arbete.

En problematik i detta är att texterna oftast är väldigt korta och saknar en längre analys av omvärlden och faktiskt förutsätter att vi mottagare har en del förkunskaper om den omvärld som personer beskriver. Vi tappar alltså läsandet som bygger på böcker, där vi allt som oftast kan förpassa oss till en annorlunda värld, få den illustrerad genom ord och på det sättet följa med i bokens värld.

Vi kan tycka mycket om det som skrivs i dag, att det är skröp och att det kanske aldrig borde ha skrivits, men faktum är att allt som skrivs förutsätter att vi – någon annan – läser det. Läskunskapen har blivit en kunskap som inte har minskat i betydelse utan ökat.

Allt fler skriver, och det finns fler texter. Det innebär säkert att vi läser mer än tidigare. Ändå är det något som fattas. Vi läser annorlunda och mer fragmentariskt. Läsningen av längre och mer komplexa texter minskar. Läsförmågan är även ojämnt fördelad.

Den uppväxande generationen ser ut att tappa i läsförmåga, nu när den behövs mer än någonsin. Att kunna läsa med flyt och förståelse öppnar dörrar även i andra ämnen, där svenska elever numera underpresterar, till exempel matematik och naturvetenskap.

Det exempel som jag tycker fungerar allra bäst i min hemkommun Kungsbacka är något som vi kallar lässcreening. Alla elever som börjar årskurs 2 får göra en screening för att se hur bra de är på läsning och läsförståelse.

Om de kommer nedanför en nivå på skalan får de hjälp och stöd under läsåret för att komma upp så långt som möjligt. Detta är en insats man gör för att kunna klara av skolan på lång sikt. Givetvis ser man inte effekten av lässcreeningen under det läsåret utan kanske först när eleven går ut nian eller till och med gymnasiet.

Skolan kanske märker effekterna när personerna går i sjuan, åttan och nian och inte behöver lika mycket stöd och hjälp som de annars hade behövt. Som politiker måste vi kunna se att de insatser vi gör kan ge effekt på längre sikt.

Vi som nation måste arbeta för att öka läsandet, framför allt bland unga. Ju mer de läser, desto tryggare blir de i sin skolgång, i sig själva som personer och i sin uppfattning av omvärlden. Vi ser det som en demokrati-aspekt att vår uppväxande befolkning ska kunna ta del av det rika kulturarv vi har i form av böcker och texter, men de ska även kunna sätta sig in i och ta ställning till olika frågor som kommer upp i debatten.

PISA-undersökningar visar att läsförmågan bland unga minskar och att klyftan mellan de som läser och de som inte läser ökar alltmer. Detta skapar givetvis ett demokratiskt problem på lång sikt. Vi som nation borde försöka öka insatserna för att detta gap ska minska.

Kulturrådet fördelade 45 miljoner till de olika regionerna. Pengarna har bland annat använts till läsfrämjande. Denna satsning måste ses som en delinsats. Andra måste hjälpa till. Och vi önskar alla att den summan skulle öka.

Förutom att jag yrkar bifall till förslaget i betänkande KrU9 vill jag också lyfta fram min halländske kollegas, Bengt Eliassons, motion i fråga om att utöka fristäder. Den är välskriven och väl underbyggd med god argumentation. Vi tycker att det är bra att fler städer är med och möjliggör att det skrivna ordet får större kraft i stadens kulturliv, kommunens kulturliv och Sveriges kulturliv.

Min efterforskning visar dock – Bengt kanske har en annan uppfattning – att ingen av de halländska kommunerna är en fristad. Jag tycker att vi borde ta varandra i hand och försöka uppmana dem att bli det. Halland borde också vara med på detta.

I övrigt är det en förändring av antalet ledamöter i styrelsen för Sveriges författarfond som innebär en minskning. Detta har vi kristdemokrater inget att erinra kring. Jag yrkar bifall till det.

(Applåder)

I detta anförande instämde Bengt Eliasson (FP).

Anf. 20 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Vi läser dagligen tidningar, mejl, böcker, tidskrifter, betänkanden, affischer, sociala medier med mera. Vi har alla lärt oss en gemensam sak en vacker dag för flera år sedan, nämligen att läsa. Att läsa är grunden för all kunskap. Att läsa är kunskap. Att läsa ger förståelse i vardagssituationer. Att läsa är en viktig del i att kunna lära sig nya saker och ny kunskap.

Språket är en viktig del i att förstå vad vi säger. Språket och läsandet är viktiga delar när vi ska lära oss ett nytt språk, ny kunskap. Jag kan stå här oändligt länge och säga hur viktigt det är med just litteratur, läsande och språk.

För oss sverigedemokrater är detta även en ideologisk fråga. Vi är absolut inte främmande för att man lär sig nya lärdomar och ett nytt språk – snarare tvärtom. Vi lever i en global och internationell värld, vare sig man vill det eller inte. Men vi måste också acceptera de nationella regler som

vi har beslutat om och de nationella värderingar och grundprinciper som vi vill leva efter.

I internationella sammanhang anses svenska språket vara vårt officiella språk. Vår nuvarande lagstiftning har dock visat sig ha brister. Vi kan bland annat se att varningstexter skrivs på engelska i stället för på svenska. Varningstexter finns till för att skydda oss. Men tänk på de barn som inte förstår engelska! Hur ska varningstexten skydda dem från en eventuell skada som det varnas för på produkten? Det finns en betydande risk för att folk med undermålig engelska inte uppfattar det engelska varningsmeddelandet. Det kan vi absolut inte acceptera.

Med skolans sjunkande kunskaper i bland annat engelska känns det extra viktigt att vi har ett enhetligt språk att läsa och få kunskap ifrån. Det gäller även vilka signaler vi sänder ut. Vilken gemenskap har vi i landet, och vilket språk ska vi alla kommunicera med i första hand? Det finns givetvis fler exempel att nämna. Det kan låta som en liten och obetydlig sak i det stora sammanhanget. Men av principskäl tycker vi att det är en viktig fråga.

Det är orimligt att de fem minoritetsspråken alltid har statusen som officiella, medan svenska språket endast anses som officiellt i internationella sammanhang. Det är även orimligt att svenskan ständigt är officiellt huvudspråk i Finland och Åland men inte här i Sverige. Att ge svenskan status som officiellt språk är viktigt, inte minst för att stärka dess position i ett samhälle där allt fler kommunicerar bristfälligt eller inte alls på vårt lands huvudspråk, svenska.

Ett annat problem är punktskriftens ställning. De fem minoritetsspråken är som sagt officiella språk i Sverige. Vi vill med vår motion göra även punktskriften till en del av dessa. När den nya språklagen var på remiss föreslog Myndigheten för handikappolitisk samordning, i dag Myndigheten för delaktighet, i sitt remissvar ändring av två punkter, dels formuleringen om vilka som ska ha rätt till teckenspråk, dels det faktum att punktskriften inte omnämns alls i lagen.

Tyvärr fick endast det första remissvaret gehör. Det beklagar vi. Vi vill att även punktskriften ska ha samma ställning. Punktskriften är ett språk för synskadade. De bör ha samma rättigheter som vi att ta del av ett språk, deras språk punktskriften.

I FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning framförs att nationell lagstiftning inte ska tillåtas missgynna funktionshindrade individer. Dessutom nämns specifikt rätten till punktskrift som kommunikationsmedel för synskadade. Denna konvention är undertecknad av Sveriges riksdag. Trots det finns det som sagt inget lagstadgat skydd för att synskadade ska kunna läsa sitt skriftspråk, punktskriften, när de vill.

Herr talman! Jag kommer nu att hoppa över till ett helt annat ämne, nämligen nationellt lånekortssystem.

Vi lever i dag i en värld där vi reser en hel del. Det gäller framför allt oss ledamöter i Sveriges riksdag. Jag har många gånger tänkt att jag vill läsa en bok på kvällen, efter en lång dag med möten och läsande av en hel del betänkanden. Men jag drar mig ofta för att låna en bok på biblioteket eftersom jag inte vet när jag är hemma nästa gång och hinner lämna tillbaka boken.

Med vårt förslag vill vi kopiera Norges system. De har ett nationellt lånekort. Där kan man låna en bok var som helst och lämna tillbaka den lånade boken var som helst i landet, bara man returnerar den till ett bibliotek. Det är synd att de övriga partierna inte har samma åsikt i frågan. Vi skulle slippa en hel del oro för återlämningstiden, om vi nu inte råkar vara i vår hemstad.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation 1 och 5, precis som min partikollega Aron Emilsson har gjort. Och jag vill önska utskottet och herr talmannen en riktigt härlig sommar.

Anf. 21 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Jag var tvungen att begära ordet igen eftersom debatten har börjat kantra åt olika håll. Det gäller framför allt Niclas Malmbergs men även Ida Karkiainens uttalanden.

Jag tycker att fristadshanteringen har mått bra av att prövas i domstol. Det har inte förvärrat eller försämrat möjligheterna utan snarare gett kommunerna råg i ryggen. De har faktiskt rätt till detta. Kammarrätten uttalade att det finns samhällseliga angelägenheter som kan betecknas som både statliga och kommunala. Nu har vi fått det svart på vitt. Det har varit lite otydligt tidigare, men nu har vi fått det klarlagt, vilket är jättebra.

Tillkännagivandet är oerhört viktigt. Ida Karkiainen och Niclas Malmberg står här i talarstolen och säger att det är bra att inte mer än 15–16 städer eller regioner deltar i det här. Vi har 290 kommuner i det här landet! Regeringen och Kulturrådet behöver alltså göra betydligt mer än de gör i dag.

Till sist: Biblioteksstrategin har inte varit uppe i det här ärendet i dag, men flera har tagit upp det. Det är den enda smula av regeringens handlingskraft som syns, men det står ingenting om det i betänkandet. Men glöm inte att bibliotekslagen som alliansregeringen lade fram för riksdagen blev antagen. Man gav Kungliga biblioteket i uppgift att ta fram en biblioteksstrategi om det fanns ett behov av en sådan. Så är det.

Anf. 22 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Här finns flera saker att kommentera.

Den nationella biblioteksstrategin nämns naturligtvis i betänkandet. Så där har Cecilia Magnusson fel.

Enligt alliansregeringen skulle det tas fram en biblioteksstrategi om det fanns behov av en sådan. Vi kan konstatera att det finns ett behov, men Alliansen verkar inte tycka det. I så fall skulle Alliansen ställa sig bakom regeringens förslag i vårändringsbudgeten.

Den stora frågan i det här betänkandet är fristadsfrågan. Naturligtvis är det bra att det finns ett domstolsbeslut som helt klart visar att det inte finns några juridiska hinder för att kommuner ger en fristad åt förföljda författare. Men domstolsprövningen har onekligen fördröjt processen i många kommuner.

Moderaternas intention i Gävle var att bromsa, att det inte skulle bli någon fristadsreform där. Det är inte bara i Gävle som Moderaterna har varit negativa. Också i Nacka kommun har Moderaterna bromsat. Tyvärr har även Folkpartiet varit negativa här och var. I Helsingborg och Landskrona har de folkpartistiska kommunstyrelseordförandena sagt nej.

Det är ur det perspektivet som vi tycker att det är väldigt viktigt att göra ett tillkännagivande från riksdagen där de rödgröna partierna och samtliga allianspartier är eniga om att ge en signal till kommunerna att vi från Sveriges riksdag önskar att det blir fler fristäder.

Regeringen arbetar med frågan och har uppdragit åt Kulturrådet att fortsätta att driva på. Men i slutändan gäller naturligtvis det kommunala självstyret. Lokala politiker måste ta intryck av vad partierna på riksplånet tycker. Ur det perspektivet behövs det ett tillkännagivande, trots att regeringen för sin del arbetar med frågan.

(Applåder)

Anf. 23 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Vi tycker att tillkännagivandet är oerhört viktigt. Det har klarlagts i den här debatten att Socialdemokraterna och Miljöpartiet är nöjda med det som görs. Vi i Alliansen är inte det. Det är därför som vi i utskottet har drivit fram ett tillkännagivande till regeringen som vi fattar beslut om i kammaren i dag.

Det är jättebra att vi ger det här eldunderstödet så att mer blir gjort. Jag är inte nöjd med att endast 14–16 kommuner är med i systemet. Jag tycker att varenda kommun i det här landet borde vara med. Vi har 290 kommuner.

Det behövs ett tillkännagivande mer än väl.

Anf. 24 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag föreslår att Cecilia Magnusson ägnar mer tid åt att arbeta internt inom Moderaterna. Om du vill att det ska bli fler fristadskommuner, se då till att påverka dina lokala partikamrater så att också de blir positiva.

Regeringen arbetar med frågan. Vi är inte nöjda med att man inte har lyckats få till stånd fler fristäder. Men vi ser att bromsklossen inte på något sätt är Kulturrådets arbete, utan bromsklossen är den ovilja som tyvärr finns i många kommuner. Kanske är det för att man inte ser den dubbla nyttan. Det handlar både om att ge en fristad för en förföljd författare och om att man som kommun får så mycket tillbaka. Det finns en framstående författare på plats som kan delta i det lokala kulturarbetet. Även ur ett strikt kulturperspektiv i den egna kommunen är det en viktig reform.

Jag hoppas att Cecilia Magnusson är mer framgångsrik i det interna partiarbetet i Moderaterna framöver så att vi kan få fler fristäder runt om i landet.

(Applåder)

Anf. 25 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vill till Niclas Malmberg och Ida Karkiainen säga lycka till. Det är många som behöver göra mer i det här arbetet. Det är därför som vi föreslår ett tillkännagivande.

Med dessa ord vill jag tacka Niclas Malmberg och Ida Karkiainen för den här debatten och önska er en glad sommar. Det inbegriper även herr talmannen.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 9.)

Anf. 26 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Det är härligt för en före detta svensklärare att lyssna på det som ni pratade om när det gäller litteratur och läsande. Det var som musik i mina öron. Jag brukar säga: Att läsa är som att ge själen vingar. Man kan ju resa också.

Men det är inte det som vi ska diskutera nu. Nu behandlas KrU11 som handlar om det civila samhället. Jag kommer att ta upp det civila samhället, men inte idrotten. Den kommer min kollega Saila Quicklund att ta upp lite senare.

Jag kommer ihåg när jag var fem sex år. Då gick jag med i min första förening. Det var inom scoutrörelsen, och den kallades för Blåvingarna. Det var min första erfarenhet av föreningslivet, och sedan har det bara fortsatt.

I dag finns det ungefär 200 000 föreningar i Sverige, och vi är 9,5 miljoner invånare. Vi har alltså en mycket stark föreningstradition, och vi är väldigt föreningstäta i vårt land. Jag tror att det är få demokratiska länder där människor har en större folklig delaktighet jämfört med Sverige.

Föreningslivet minskar inte heller, enligt aktuell forskning som jag har tagit del av, vilket man har befarat under ett antal år. Vi arbetar ungefär 13 timmar i månaden ideellt. Män arbetar något mer än kvinnor, men det är för att män är mer aktiva i idrotten där man har en stor föreningsverksamhet.

För oss moderater är det viktigt att underlätta för det civila samhällets organisationer så att de kan utvecklas och bedriva sin verksamhet. På så vis bidrar de till välbefinnande och social sammanhållning.

Man kan lugnt påstå att det är ur människors frivilliga engagemang och den ideella sektorn som den svenska demokratin har fötts en gång i världen.

Det civila samhället arbetar ofta med det offentliga när det offentliga inte maktar med. Men civilsamhället står också på egna ben. När man jobbar ideellt i föreningslivet blir man ju en del av samhället. Man lär sig också att förstå samhällets infrastruktur, och det ger också stabilitet.

År 2014 gjorde nästan 75 procent av Sveriges befolkning olika ideella insatser. I huvudsak sker det inom föreningslivet och utanför de offentliga och privata företagens verksamheter. Det är ett fantastiskt engagemang att vara stolt över.

Det folkliga deltagandet har utgjort en central del i det moderna Sveriges och i övriga nordiska länders historia. Det är på det sättet som det har bidragit till en framgångsrik samhällsmodell. Man skulle kunna kalla det för en sorts demokratiskola.

De stora folkrörelserna och andra ideella organisationer fick tidigt en självklar plats och en röst i det svenska utrednings- och remissväsendet.

Jag har nyligen tagit del av den femte befolkningsstudien om medborgerligt engagemang som Ersta Sköndal högskola blev klar med nu under

våren. Den har titeln *Folk i rörelse – medborgerligt engagemang* och är skriven av professor Lars Svedberg och hans medarbetare. Den första delen kom redan 1992. Det är fantastiskt att vi har sådana befolkningsstudier, och de är mycket intressanta att läsa. Jag rekommenderar dem verkligen.

Herr talman! Det civila samhället är viktigt. Det är där som det ofta utträttas stordåd i det tysta. Människor arbetar i gemenskap och glädje. Då är det viktigt att vi som politiker ser till att civilsamhället kan bedriva sina verksamheter på ett så bra och effektivt sätt som möjligt. Då utvecklas ju hela samhället, och det bidrar till välfärd och social gemenskap. Vi ska göra det så lätt som möjligt för det civila samhället att verka genom att ta bort onödiga regler, och vi ska underlätta för organisationer och föreningar på alla sätt vi kan.

I det här betänkandet finns också ett utskottsinitiativ som handlar om att underlätta så mycket som möjligt för det civila samhället. Man ska ta bort onödiga regler och underlätta för civilsamhället att till exempel kunna vara med på offentliga upphandlingar.

Alliansen har också en reservation tillsammans med Vänsterpartiet om romsk inkludering. Vi har all anledning att skämmas i Sverige för den historia som romer har i vårt land. Jag tänker på rasideologin som vi hade i början av 1900-talet och de tankar som fanns kring den. Romer och resande borde inte leva i Sverige, sa man helt öppet. Romska kvinnor fick ingen mödrahälsovård. Sverige använde sig av sterilisering med mera. De utsattes för en mängd kränkningar av samhället. Det är en skamfläck i vår historia, tycker jag. Vi måste arbeta vidare med att stärka romers mänskliga rättigheter, för det är egentligen det som det handlar om.

Det är också viktigt i detta sammanhang att man skapar förutsättningar för det romska civilsamhället att engageras i arbetet. Vi vill inrätta en nationell romsk språk- och kulturinstitution som kan fungera som ett kunskapscentrum för utbildning och spridande av romsk kultur och romskt språk.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till motion 6 om romsk inkludering och avslag på samtliga övriga motioner.
(Applåder)

Anf. 27 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Vi debatterar kulturutskottets betänkande nr 11, *Politik för det civila samhället inklusive idrott och trossamfund*. Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservationer 1 och 6. Vi står bakom samtliga våra reservationer, men jag yrkar för tids vinnande enbart på dessa två.

Jag skulle vilja inleda med några ord kring något mycket angeläget och aktuellt som fått stor uppmärksamhet i medierna den senaste tiden, nämligen skattefinansiering av föreningar och organisationer som rymt en mycket tveksam eller direkt antidemokratisk agenda.

Att Sverige i dag accelererat mot ett alltmer segregerat och splittrat land är ingen nyhet. Det har gått relativt snabbt, men det har nu sjunkit in i vårt medvetande. Den senaste tiden har vi kunnat följa hur segregerade förorter fungerar som kuvöser och drivbänkar för radikaliserings av ungdomar och religiös fundamentalism. *Uppdrag granskning* har rapporterat om föreningar som under andra täckmantlar och med hjälp av skattemedel rekryterat till IS. Vi har kunnat läsa om hur några av Arbetsförmedlingens

etableringslotsar inte fungerat som lotsar till arbete utan ut mot mer stormiga hav av terrororganisationer. Säpo rapporterade för en kort tid sedan att man gripit två personer för rekrytering till radikal islamism och bedömde det som att rekryteringen i många fall skett lokalt i anslutning till moskémiljöer. En av de gripna hade arbetat för flera moskéer runt om i landet.

Kvinnor i flera förorter vittnar om att de inte kan leva som tidigare, klä sig som de vill, gå på kaféer eller gå ut utan att täcka sig. Man känner frustration över att man nu börjat möta det som man en gång flydde ifrån. Fundamentalistiska kulturer byggs upp några mil från denna kammare. Frågan om den allt hårdare miljön i många förorter belystes i *Aktuellt* häromveckan. En av de medverkande kvinnorna sa: Jag vill inte ha ett irakiskt samhälle, jag vill inte ha ett syriskt samhälle, jag vill inte ha ett turkiskt samhälle, jag vill inte ha ett pakistanskt samhälle – jag vill ha ett svenskt samhälle.

Det här händer alltså i Sverige i dag, på riktigt.

Herr talman! Jag vill inte behöva se mina äldre släktingar, som en gång i tiden bidrog till att bygga Sverige starkt under rekordåren och lade grunden för det stabila folkhemmet, i ögonen och säga: Jag är ledsen, men Sverige vilar inte längre tryggt. Svenska folket strävar inte längre mot samma mål utifrån en gemensam värdegrund, utan segregering och rekrytering till terrorism breder ut sig i svenska städer, samtidigt som kapitalet för välfärden inte räcker till utan knakar i fogarna.

Jag vill inte behöva se min muslimske vän i ögonen och säga: Jag är ledsen, men Sveriges oförmåga att hantera och kontrollera migration, integration och radikal islamism har gjort att många jag pratar med fått en mer negativ bild av muslimer och islam i stort – på grund av ökade motståndningar och slapp låtgåpolitik och på bekostnad av fridsamma relationer och samförståndsanda.

Jag vill inte behöva se medborgare i ögonen och lyssna till hur personer som haft en långvarig och stabil vilja att bidra till det gemensamma och som traditionellt haft en hög skattemoral på riktigt börjar känna olust att betala skatt om pengarna inte går till samhällsnytta och tillbaka till folket, utan senvägar förbi tveksamma utgifter och projekt, migrationshaveri eller samhällsplittrande och segregering verksamhet. Sverige förtjänar bättre.

En viktig faktor för att det offentliga bidraget till det civila samhället ska kunna upprätthållas är enligt vår uppfattning att detta stöd fördelas på ett ansvarsfullt sätt. Mottagare av skattefinansierat stöd bör uppfylla vissa minimikrav på kvalitet och samhällsnyttigt innehåll. Allt annat är att visa bristande respekt för demokratin och skattebetalarnas pengar.

Tyvärr har det gång på gång de senaste åren visat sig att våldsbejakande föreningar och organisationer, som uppmanar till lagbrott och inte ställer sig bakom demokratiska grundprinciper såsom stödet för yttrandefrihet – som vi nyligen var inne på – och mötesfrihet eller mäns och kvinnors lika värde, trots detta har kunnat få skattefinansierat stöd, i flera fall vid upprepade tillfällen.

Vi menar att såväl regelverket som tillsynen måste skärpas i detta avseende och att regeringen bör återkomma med förslag om att våldsbejakande och icke-demokratiska organisationer inte längre ska kunna få skattefinansierat stöd. Vad jag anför i denna fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna, och det är med stor besvikelse jag noterar att

övriga partier, trots rådande läge, inte ens är beredda att se över lagstiftning och stödformer. Det är mycket anmärkningsvärt.

Herr talman! Frågan om det statliga stödet till religiösa samfund hänger naturligtvis ihop med det här, vilket leder oss in på vår nästa reservation. Sverigedemokraterna menar att det statliga stödet till religiösa samfund som medvetet förminskar kvinnors roll i samhället och aktivt motarbetar den jämställdhetspolitik och jämställdhetstradition som upparbetats i landet bör dras in. Religiösa samfund som lär ut att kvinnan är underordnad mannen och som anvisar kvinnor till särskilda och sämre villkor bör enligt vår uppfattning inte få skattefinansierat stöd. Föreningsfrihet och aktiv skattesubventionering är inte samma sak. I det senare finns en politisk uppmaning att bedriva arbetet.

Slutligen, herr talman, vill jag säga några ord om vår motion och reservation gällande uppmärksammandet av reformationsjubileet 2017. År 2017 firas reformationsjubileum i stora delar av Europa och den lutherska kyrkovärlden med anledning av att det då är 500 år sedan reformationsfadern Martin Luther spikade upp sina 95 teser i Wittenberg kvällen den 31 oktober 1517, något som brukar ses som startskottet för reformationen, vilken lade grunden för mycket av det vi sedan har byggt vidare på i våra nationer runt om i Europa. Inte minst i Sverige har reformationen haft stor betydelse för såväl samhällets som kyrkans utveckling.

Fyra reformationsjubileer har tidigare firats i Sverige: 1617 – som uppmärksammades 1621 – 1717 – som högtidlighölls 1721 – 1817 och 1917. Vid flera av dessa tillfällen har staten i form av statschef eller regeringsrepresentanter varit delaktig i firandet. Under det senaste jubileet 1917 medverkade både Gustaf V och stats- och utrikesministern vid ceremonin i Uppsala.

Vi menar att det även i en tid då staten och kyrkan är åtskilda finns anledning att uppmärksamma och medverka i firandet av 500-årsjubileet av reformationen, även för den svenska staten. Den lutherska reformationen har haft stor betydelse i det svenska samhällets historia och utveckling. En stor majoritet av Sveriges befolkning tillhör den lutherska kyrkan.

Framför allt intressant i det här sammanhanget, och väl värt att lyfta fram, är att det brev till Luthers kardinal, daterat den 31 oktober 1517, vilket anses ha satt igång den process som sedan ledde fram till reformationen, finns bevarat i original på Riksarkivet här i Stockholm. Ett av de mer betydelsefulla dokumenten i reformationen finns alltså i Sverige. Med anledning av det och det tidigare sagda finns det enligt vår uppfattning stora värden och möjligheter i att riksdagen och regeringen i samverkan med inblandade aktörer, såsom Svenska kyrkan, uppmärksammar reformationsåret 2017.

Också jag önskar herr talmannen och övriga utskottet en glad och trevlig sommar!

Anf. 28 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 2. Bengt Eliasson, som står i tur efter mig på talarlistan också för detta betänkande, kommer att ge mer bakgrund i detta ärende. Men jag vill med detta ge mitt starka stöd för reservation 2, bland annat vad gäller behovet av att framöver skapa en romsk nationell språk- och kulturinstitution. Med det yrkar

jag också avslag på Sverigedemokraternas, Socialdemokraternas och Miljöpartiets gemensamma förslag till beslut under punkt 6 om romsk inkludering.

Herr talman! Det civila samhället med föreningslivet, folkbildningen och idrotten, spelar en otroligt viktig och stor roll för samhällsutvecklingen och demokratin. Ett enigt utskott biträder också alliansmotionen om att genomföra en bred översyn i syfte att ta bort onödiga regler som utgör hinder eller begränsar friheten för verksamheten inom det civila samhället. Alliansregeringen tillsatte också en särskild utredare med uppdrag att undersöka möjligheterna att på olika sätt underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sin verksamhet och utvecklas. Att organisationernas kompetens och kapacitet bättre tas till vara är också ett av syftena med utredningen.

Det civila samhället står starkt i dagens Sverige. Samtidigt utvecklas vårt samhälle i stort ständigt och med det också förutsättningarna och villkoren för det civila samhället, för föreningarna, folkbildningen och idrotten. Det finns i dag många olika sätt att mötas på. Det är inte alltid mötet sker fysiskt, IRL, som man brukar säga, in real life. Många möten och kontakter sker i dag via nätet och på olika sociala forum.

Det är viktigt att bejaka de möjligheter tekniken ger till kontakter och utbyte mellan personer med ibland långa fysiska avstånd mellan sig. Samtidigt får vi inte glömma vikten av också fysiska möten. Inte minst inom civilsamhället och föreningslivet behövs möjligheterna till möten och träffar. Då är självklart lokaler för dessa möten viktiga.

Runt om i vårt land finns allmänna samlingslokaler som drivs av bygdegårdsföreningar, Folkets Hus-föreningar och nykterhetsrörelsen. Stora delar av arbetet med dessa folkrörelsedrivna anläggningar sker ideellt. Då är också stödet till dessa både från staten och från kommunerna viktiga bidrag för ett fortsatt starkt och livaktigt föreningsliv. Det ligger ett ansvar på stat och kommun att se till att arbetsuppgiften för de ideella krafterna inte blir så övermäktig att dörrarna till dessa lokaler stängs.

Herr talman! Det är viktigt och väsentligt att det civila samhället får verka på sina villkor och utifrån sina förutsättningar. Det är i den lokala föreningen, i nätverk, i lokala utvecklingsgrupper och i studiecirkel som ett brett samhällsengagemang kan växa fram. Föreningslivet bär upp en stor del av vårt samhälle. Det skapar engagemang och utvecklar både människan och samhället.

Föreningslivet spelar en stor roll, jag skulle vilja säga avgörande, för demokratin. Föreningslivet är brett med många olika organisationer med olika inriktningar och mål. Ett gemensamt mål för det civila samhället borde vara, och är också för de allra flesta, att värna vårt samhälle och utveckla människan genom att ta ansvar, finna lösningar och utöva sitt intresse tillsammans med andra och själv. Då måste också varje människa ges möjlighet att bidra utifrån sin förmåga och få förutsättningar att vara delaktig.

Vi kan också konstatera att civilsamhället ofta är snabbt på plats när någon form av mänskligt behov uppstår. Det gäller inte minst nu när vi har en situation i vår omvärld som gör att många människor söker skydd här i Sverige. Samtidigt har vi nu en regering i vårt land som vill slopa avdragsrätten för bidrag till ideella organisationer. Det känns för mig inte riktigt som rätt väg att gå.

Herr talman! Idrottsrörelsen är en stor del av vårt civila samhälle med ett omfattande och vitalt föreningsliv. Flera av de motioner vi i dag behandlar handlar också om just idrottsrörelsen. Idrotten som aktivitet är naturligtvis en stimulans i sig för den som utövar den liksom för den som följer med som publik. Samtidigt är också idrotten viktig för en fostran i tolerans och jämställdhet. Idrotten är en kraft som förenar och skapar gemenskap i samhället.

Vi har många otroligt bra idrottare i Sverige, och då inte minst inom handikappidrotten, som inte alltid enligt min åsikt får den uppmärksamhet den borde få. Handikappidrotten har dessutom skapat många nya spännande grenar. Jag har själv haft förmånen att lite närmare få följa utvecklingen i Sverige av en relativt ny idrottsgren, racerunning.

Racerunning kan mycket förenklat förklaras som en avancerad trehjulig springcykel. Det är otroligt roligt att både utöva den och se på den som publik. Det är en fantastisk idrottsgren som även personer med omfattande rörelsehinder och balanssvårigheter kan utöva. Förhoppningsvis kommer vi att se den grenen framöver på Paralympics. I racerunning får man möjlighet att springa, få puls, bättre syreupptagning och starkare muskler helt av egen kraft och samtidigt på ett roligt och stimulerande sätt, även om man har svåra rörelsefunktionsnedsättningar.

Jag frågade en av ungdomarna som tränar just racerunning vad som är det bästa med just racerunning. Efter en tankepaus kom svaret: Man får bli svettig. Det är ofta det enkla svaret som är så viktigt inom idrotten. Det handlar om möjligheten att få röra på sig, delta på sina egna villkor tillsammans med andra och få bli svettig. Studier visar också att idrottande ungdomar inte bara mår fysiskt bättre utan också mår psykiskt bättre än andra. Därför är det så viktigt att människor får möjlighet att utifrån sin förmåga röra på sig och idrotta tillsammans med andra och själva.

Herr talman! Med det vill jag än en gång yrka bifall till reservation 2. (Applåder)

Anf. 29 BENGT ELIASSON (FP):

Herr talman! Det är nog all-time-high för mitt namns nämnande i riksdagsprotokollet denna dag även om det ännu bara är första delen av riksdagsåret.

Herr talman! Erik Ullenhag från Folkpartiet har motionerat om en fortsättning på det arbete som alliansregeringen startade mot antiziganism och för romsk inkludering. Motionen är redan omnämnd av flera talare och återfinns under punkten 6 i betänkandet. Den behandlar frågor som bekämpandet av antiziganism och diskriminering men också spridning av vitboken om övergrepp och kränkningar av romer under svenskt 1900-tal och 2000-tal, fortsatt arbete för romsk inkludering och det vi behandlar nu, behovet av att inrätta en romsk språk- och kulturinstitution. En del av motionen har behandlats i konstitutionsutskottet tidigare. Den andra delen som jag nämnde senast om en språk- och kulturinstitution behandlar vi nu här i kammaren och har diskuterat i kulturutskottet.

I konstitutionsutskottet biföll ett enigt utskott, förutom Sverigedemokraterna, motionen i de delar som behandlades där. Bifallet innebär att riksdagen tillkännagav för regeringen vad man anser behöver strykas under och göras i fortsättningen.

Det är därför med stor förvåning och en betydande besvikelse vi i Alliansen nu konstaterar att Socialdemokraterna och Miljöpartiet tar armkrok med Sverigedemokraterna och fäller den återstående punkten i denna viktiga motion och ställer sig bakom med den argumentation som Sverigedemokraterna har haft i ärendet.

Herr talman! Sverige har en mycket mörk historia när det gäller behandlingen av romer och resande. Det är en historia som jag upplevde delar av som barn under min uppväxt i min hembygd i Hallands inland. Det är en historia av hat, hot, förtal och fysik och psykisk misshandel.

Även i dag utsätts romer och resande för diskriminering, och antiziganismen gör sig återkommande påmind i vår vardag. Många romer upplever ett utanförskap, och romers levnadsvillkor är i dag ofta sämre än för befolkningen i övrigt. Okunskap om romer och resande och om de övergrepp och kränkningar de har utsatts för bidrar till att lägga den största delen av skulden för nuvarande utanförskap hos den romska gruppen själv. Den bristande kunskapen upprätthåller en förtroendeklyfta, en ravin, som fortfarande finns mellan romer och det övriga samhället.

Alliansregeringen vidtog en rad insatser för att förbättra situationen för Sveriges romer och resande. Jag ska bara nämna några, herr talman:

- Man antog en strategi för romsk inkludering med det övergripande målet att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Så långt fram i tiden är datumet satt, för det är en så lång väg att gå dit. Detta betyder att vi här i dag måste ta vårt ansvar och arbeta aktivt med romsk inkludering på en rad områden såsom utbildning, arbetsmarknad, hälsa och också språk och kultur.
- En vitbok presenterades, som jag redan har nämnt, om övergrepp och kränkningar av romer under svenskt 1900-tal. Den visar tydligt hur illa romer och resande behandlats av samhället. Det är en historia som de flesta av oss här inne har upplevt under vår livstid. Vi minns det. Arbetet med vitboken har spelat en viktig roll för att överbygga förtroendeklyftan mellan den romska minoriteten och majoritetssamhället.
- Till sist vill jag bara nämna den kommission som tillsattes mot antiziganism och som arbetar och tar krafttag mot antiziganism i samhället. Kommissionen har också fått i uppdrag att ta fram skolmaterial baserat på vitboken och sprida det materialet.

Det finns många fler delar som Alliansen införde och genomförde som jag inte tar upp nu.

Herr talman! Det är tydligt, för att inte säga övertydligt, att det påbörjade arbetet mot antiziganism och för romsk inkludering måste fortsätta. Det är faktiskt av största vikt att den nya regeringen bär vidare det arbete mot antiziganism och för romsk inkludering som alliansregeringen startade. Jag lovar att vi i alliansgruppen i kulturutskottet och vi i Folkpartiet kommer att göra allt i vår makt för att driva på det arbetet i fortsättningen.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att vi har en historia att skämmas över. Nu är det dags att skapa en framtid att vara stolta över. Folkpartiet tillsammans med vännerna i Moderaterna, Centerpartiet och Kristde-

mokraterna förstår uppriktigt sagt inte varför ni socialdemokrater och miljöpartister stänger framtidsdörren till ett utvecklingsarbete att skapa en, säger *en*, framtida romsk språk- och kulturinstitution.

Att Sverigedemokraterna gör det förstår jag. Vi har grundläggande olika värderingar, och det är bara att gratulera det partiet till att vara helt konsekventa i sitt agerande. Men ni? Det begriper vi faktiskt inte.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 2 under punkt 6 och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet KrU11. Även jag vill avsluta med att önska herr talmannen, kammarkansliet och övriga ledamöter en riktigt skön sommar och ledighet!
(Applåder)

Anf. 30 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilka värderingar som Folkpartiet och Bengt Eliasson står för, men jag tror att vi kan vara ganska lugna med att vi i alla fall har samma grundläggande demokratiska värderingar i det svenska samhället. Det är så vi arbetar, och det är så vi strävar i våra demokratiska och parlamentariska institutioner.

Jag noterar Bengt Eliassons intresse och goda vurm för romerna och för problematiken och den problematiska historia som den romska minoriteten i Sverige har. Det är klart att det finns saker som det svenska samhället måste skämmas för. Några av dem nämner Bengt Eliasson.

Relaterat till detta var vi i det tidigare betänkandet också inne på att Bengt Eliasson och Folkpartiet slår starkt för ytterligare fristäder. Jag skulle med anledning av diskussionen kring fristäder, minoriteters rättigheter och så vidare vilja fråga Bengt Eliasson: Hur ser Folkpartiet på dem som sökt en fristad i Sverige och som nu riskerar att möta det man har flytt ifrån i trappuppgången och tvingas vistas i miljöer som radikaliserar? Vad har Folkpartiet för strategi och åtgärdsprogram för dem? Varför vill man avslå vår motion om skärpt kontroll och tuffare tag mot samfund som uppenbart bryter mot en demokratisk och jämställdhetsorienterad värdegrund? Går det ihop med Folkpartiets liberala agenda?

Hanna Gadban, feminist och lärare, sa för ett tag sedan: Dra ned på stöden till de mer radikala muslimska samfunden! Vi lever inte i ett mångkulturellt samhälle. Vi lever i segregation.

Vad svarar Folkpartiet på den utmaningen?

Anf. 31 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Herr talman! Det är ganska enkelt att besvara Aron Emilssons frågor. Med de statsrådsposter som mitt parti har innehaft och den politiska historia som mitt parti har är det inte så svårt att förstå att integration, inkludering och ett välkomnande samhälle är någonting som i grund och botten är mitt partis ståndpunkter och det vi har arbetat med allra mest.

Att lösa dagens problem med gårdagens lösningar tror vi inte på. Vi håller på med ett utvecklingsarbete som är ganska kraftfullt när det gäller alla de här frågorna och de frågeställningar som faktiskt ligger framför oss, mitt ibland oss, just nu. Vi har i den här kammaren, tror jag, ett gemensamt och ganska hårt arbete och gemensamma utmaningar att ta oss an för att lösa de problem som vi står inför.

Anf. 32 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Det låter ju bra. Men jag reagerade också på det som Bengt Eliasson sa tidigare, att vi ska välkomna det som sticker ut och det som är nytt. Det kan vara gott i vissa fall. Han pratar varmt om den liberala kulturpolitiken, men hur liberala är ni beredda att vara? Hur liberalt ska samhället vara? Hur liberal kulturpolitik är vi beredda att gå med på? Ska det vara låtgåpolitik för att inte bli inkörsport till no go-zoner i våra förorter? Är det värt det? Är det värt att åtminstone jag upplever att många i samhället känner en ökad skepsis mot islam, mot den muslimska minoriteten, på grund av radikala islamister som frodas i segregerade områden?

Många liberala debattörer har lyft fram perspektivet på senare tid. Sakine Madon i Expressen och andra debattörer pekar på de problem som finns här, nämligen att vi inte har kontroll över vilka organisationer, samfund eller grupper som får stöd av samhället – ekonomisk och politisk uppmuntran. Om vi ska ha ett välkomnande samhälle, ett inkluderande samhälle, ett demokratiskt samhälle, måste vi dra åt svängremmen och titta på vad det är som gör att många muslimska kvinnor, kvinnor som flytt från IS, från Syrien och Irak, nu talar om för oss i det svenska majoritetssamhället att vi håller på att utveckla ett allt annat än välkomnande samhälle i våra förorter. Kvinnorna kan inte gå ut som tidigare, sitta på kafé eller vistas i vissa moskémiljöer som håller på att radikaliseras.

Det här är ett seriöst samhällsproblem som vi försöka lösa tillsammans så att vi kan undvika att folk börjar dra alla muslimer och islam över en kam.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 33 BENGT ELIASSON (FP) replik:

Herr talman! Jag understryker återigen att det här inte är tidpunkten för snabba svar. Vi har mycket arbete framför oss för att väva samman vårt samhälle och få den utveckling som alla strävar efter.

Min partikamrat Roger Haddad i justitieutskottet, som är ansvarig för dessa frågor, reser runt i Sverige till de allra mest utsatta områdena och möter de allra mest utsatta människorna. Roger Haddad försöker skapa sig en egen bild av polisens arbete och frågor om no go-zoner och så vidare för att kunna utveckla den politik som efterfrågas och den politik som samhället behöver för att öka öppenheten och tillgängligheten för alla.

Roger Haddad har i alla fall inte till mig berättat att han har mött någon delegation från Sverigedemokraterna på resorna till dessa områden. Det är just den lyhördheten som behövs för att utveckla politiken.

(Applåder)

Anf. 34 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! Sällan skiljer sig de olika politiska alternativen så kraftigt åt som när vi kommer till frågor som rör civilsamhälle och familj. I grunden handlar det om människosyn och om hur vi människor samverkar.

Inom kristdemokratien brukar vi tala om de små, naturliga gemenskaperna där vi formas som människor. Vi gör det i samspel med andra. Ibland skaver det och gnisslar i våra relationer, men vi slipas till och formas.

Man kan tänka sig bilden av koncentriska cirklar. Familjen är kärnan, och civilsamhället är nästa större cirkel som omger den förra. Det är här vi stöts och blöts med varandra, tar intryck av förebilder, fostras och utvecklas som personer. Att detta sedan bidrar till materiell välfärd och samhällsutveckling är ett plus, men det är inte den ideella sektorns huvudsyfte.

Civilsamhället är nämligen ingen fritidsaktivitet, utan det är samhällets grund. En del av er kanske minns när den nuvarande regeringen släppte sitt första budgetförslag. De aviserade då att avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer skulle slopas. Orsaken var att de ogillade att den ideella sektorn skulle behöva vara beroende av enskilda personers förmåga och vilja att bidra.

Herr talman! Vi har här alltså två politiska partier – Socialdemokraterna och Miljöpartiet – som på fullaste allvar tycker att det är fel att det ideella föreningslivet bärs upp av dess medlemmar. Det är bakvänt. I själva verket borde statens och politikernas uppgift vara att underlätta för de ideella krafterna att växa – inte att styra eller störa.

Nyligen läste jag i Sydsvenskan ett samtal mellan före utbildnings- och kulturministern Bengt Göransson och den nuvarande kulturministern Alice Bah Kuhnke. Göransson sa då att som han ser det finns det två typer inom socialdemokratin: statsocialister och folkrörelsesocialister. Bengt Göransson sa att han tillhör folkrörelsesocialisterna, som byggt på medborgares frivilliga verksamhet. Statsocialister har alltid haft ambitionen att staten fixar saker.

Tyvärr tror jag att Bengt Göransson är en främmande och udda fågel inom dagens socialdemokrati. Statsocialism och statsindividualism har i alltför stor utsträckning trängt ut folkrörelseperspektivet där människors egna initiativ premieras. Detta beklagar jag djupt.

De rödgröna vill främst bygga samhället med politiska beslut ovanifrån. Vi vill att samhället ska byggas från grunden, nedifrån, genom medborgerliga initiativ. Vi kristdemokrater menar att det offentliga ska vara understödjande och träda in som ett komplement när marknaden inte förmår lösa ett problem eller när eldsjälarnas engagemang inte räcker till. Då är det viktigt med en bra offentlig sektor.

Vi kristdemokrater ser människor som kompetenta att fatta beslut om sin vardag. De rödgröna vill att ministern eller kommunalrådet ska lägga enskilda människors liv till rätta.

Alltså måste civilsamhällets oberoende värnas. Ibland låter det som att det är statens förlängda arm, en ideell armé, som ska utföra uppgifter åt det offentliga. Detta är ett obegripligt, olämpligt och felaktigt synsätt enligt mitt förmenande.

Herr talman! Vi i Alliansen har en reservation gällande skrivningar om romsk inkludering. Här fick vi tyvärr motstånd från regeringspartierna som gjorde gemensam sak med Sverigedemokraterna. I själva verket, menar jag, borde politikernas uppgift vara att stödja och underlätta.

I två motioner om religionsfrihet och trossamfundens roll i integrationsarbetet tydliggörs religionens potential att kunna mobilisera människor inte minst ur integrations synpunkt. Genom de kontaktytor samfunden har finns en chans att skapa kommunikationskanaler till nya grupper av människor som samhället vill hjälpa men som tyvärr inte alltid är så lätta att nå.

Prot. 2014/15:114
11 juni

*Politik för det civila
samhället inklusive
idrott och trossamfund*

Vid sidan om Svenska kyrkan samlar trossamfunden i dag ca 700 000 medlemmar. En betydande del av dessa kommer från andra länder och har utländsk bakgrund. Det här, vill jag säga till riksdagen, har betydelse för integrationsarbetet.

Jag har personligen träffat representanter för kyrkliga organisationer som hjälper romer i Rumänien. Jag konstaterar att deras insatser bygger på gåvor som i stor utsträckning har varit avdragsgilla. Att ta bort denna möjlighet är djupt beklagligt.

Det är utmärkt att regeringen nu, om än i senaste laget, har insett behovet av att slå vakt om momsfriheten för secondhandbutiker. Det är bra. Det vore idiotiskt att momsbelägga dem. Däremot har regeringen hamnat helt snett i fråga om deras ambition att ta bort avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer. Nivån på 6 000 kronor i Sverige är en av Europas lägsta. I många länder handlar det om 10 000 euro, nästan 100 000 kronor. Vi kristdemokrater är naturligtvis inte nöjda med det svenska regelverket. Vi skulle vilja både höja taket och att fler organisationer kommer i fråga. Det är vår bestämda uppfattning. Regeringen aviserar att man tänker ta bort avdraget helt. Det är en fientlig handling gentemot civilsamhället som inte främjar det vi i dag diskuterar.

Fru talman! Jag väljer att här och nu markera att vi självfallet står bakom reservation 5 om regeringens kontakter med trossamfunden och deras roll i integrationsfrågor. Jag väljer dock att yrka bifall till enbart reservation 2 om romsk inkludering av Moderaterna, Centern, Vänsterpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna. För övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Jag vill naturligtvis också önska glad sommar till alla som är samlade i kammaren, även om vi fortsätter också i nästa vecka.

(Applåder)

(forts. § 7)

Frågestund

§ 6 Frågestund

Anf. 35 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av utbildningsminister Gustav Fridolin, utrikesminister Margot Wallström, statsrådet Isabella Lövin, statsrådet Helene Hellmark Knutsson och statsrådet Mehmet Kaplan.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Gustav Fridolin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Bostadspolitiken

Anf. 36 MATS GREEN (M):

Fru talman! Min fråga riktar sig till bostadsminister Mehmet Kaplan.

Anna Kinberg Batra kunde i gårdagens partiledardebatt konstatera att Miljöpartiet är det parti som allra starkast i Sveriges riksdag motsätter sig alla förslag för att göra det lättare att bygga bostäder i Sverige. Likaså är

Miljöpartiet det parti i Sveriges kommuner som flest gånger, fler än alla övriga partier, har motsatt sig nya bostadsbyggnationer.

Mot denna bakgrund är det ganska anmärkningsvärt, fru talman, att det är just Miljöpartiet som inom regeringen ansvarar för att det byggs fler bostäder i Sverige. Om liknelsen tillåts mig är det ungefär som att sätta en ateist på biskopsbänken.

Bostadsfrågan är en av Sveriges absolut största samhällsutmaningar, oavsett om vi talar om Stockholm eller Luleå eller mitt eget Småland.

Min fråga till bostadsministern är om han avser att fortsätta det förenklingsarbete vad gäller buller och strandskydd som alliansregeringen inledde för att stimulera bostadsbyggande i hela Sverige.

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 37 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack för frågan, Mats Green! Vi har en exceptionell bostadssituation i Sverige som kräver exceptionella åtgärder.

Regeringen har nu gjort en historisk bostadssatsning på 6,7 miljarder kronor, varav 3,2 miljarder går till att bygga fler små, klimatsmarta hyresrätter. På fem månader har vi ställt om Sverige från en passiv moderatledd bostadspolitik för dem som redan har en bostad till en aktiv och modern bostadspolitik som fokuserar på klimatsmarta bostäder för unga och studenter, de grupper som har det svårast på bostadsmarknaden.

Vi satsar de här 6,7 miljarderna per år på att lösa bostadsbristen. Frågan som jag ställde till Moderaternas bostadspolitiska talesperson tidigare i veckan var: Hur mycket satsade den moderatledda regeringen på bostadspolitik? Jag fick inget svar.

Vi satsar de här pengarna, och vi kommer också att jobba vidare med regelförenklingsarbetet.

Anf. 38 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag noterar att jag inte får något svar på mina frågor om flexibla bullerregler och ett flexibla strandskydd.

Bara för att man säger att man har en aktiv bostadspolitik, fru talman, innebär det inte att man har det. Det är tack vare alla de åtgärder som alliansregeringen införde som vi nu har det högsta bostadsbyggandet i Sverige på flera decennier.

Jag vill ha svar på frågan. Hur kan vi stimulera ytterligare bostadsbyggande i hela Sverige, i Stockholm och storstäder såväl som utanför Sveriges tätorter? Jag efterfrågar åtgärder från regeringen.

Återigen: Tänker den rödgröna regeringen fortsätta med förenklingar och uppluckringar av bullerregler och strandskydd för att göra det möjligt att bygga bostäder i hela Sverige? Ett klart svar för en gångs skull, ja eller nej på den frågan, skulle uppskattas, herr minister.

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 39 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack så mycket för uppföljningsfrågan, Mats Green! Det var det jag sa i slutet av mitt förra inlägg: Vi kommer att jobba vidare med regelförenklingsarbetet, för det är en viktig del av bostadspolitiken.

Men det regeringen har gjort nu är att växla upp från en enkelspårig syn på bostadspolitiken: att regelförenklingar i sig ska leda till allt det byggande som behövs, framför allt för unga och studenter – unga som har vuxenlivet på vänt och studenter som söker in på en högskola men inte kan räkna med att få en studentbostad förrän studietiden är över.

Det här är reella problem. Det är problem som vi har sett och identifierat, och under loppet av det här halvåret har vi presenterat en stor bostadspolitisk satsning med reda pengar – 6,7 miljarder kronor. Jag får inte något svar från någon moderat politiker på hur mycket Moderaterna tänker satsa på bostadspolitiken.

Shanghaimodellen i skolan

Anf. 40 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Gustav Fridolin, vilket han säkert har gissat.

Den svenska skolan har inte direkt fått en flygande start under ministrerns första tid. Däremot har Shanghais skolor under de senaste 30 åren flugit från absoluta botten till toppen. Tyvärr har Sverige gått i motsatt riktning under samma tid.

Nu har Sverigedemokraterna lyssnat på OECD och försökt lyssna in. Vi har i dag lämnat in två utskottsinitiativ om Shanghaimodellen. Ministern kan väl bara nicka ifall han kan bekräfta att han har hört talas om Shanghaimodellen.

Det ena initiativet gäller en statlig utredning av nationella karriärtjänster samt en löne- och utvecklingstrappa för våra lärarkollegor med både en frivillig och en obligatorisk del. Vi har ju många utmaningar i skolan – man får inte hjälp som nyutexaminerad, och det är svårt att locka tillbaka lärare som har lämnat yrket, svårt att behålla lärare i yrket och svårt att attrahera folk till yrket.

Hur ser ministern på att sluta med plåsterlösningarna som vi konstant håller på med i utskotten och faktiskt sätta sig ned och titta på Shanghaimodellen – på riktigt?

Anf. 41 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack för frågan, Stefan Jakobsson! Vi sitter just nu ned med parterna. Vi sitter ned med arbetsgivarna för Sveriges lärare och med facken och tittar på hur vi kan tillföra pengar som gör att parterna kan höja lärarnas löner. Helene Hellmark Knutsson har ett särskilt ansvar att föra de samtalen så att vi kan landa i att 3 miljarder kan tillföras på årsbasis med början någon gång nästa år för att man på det sättet ska åstadkomma höjda lärarlöner.

Ja, lärarlönerna och löneutvecklingen är en viktig del för att lärare ska kunna stanna i yrket. Därmed inte sagt att det är den enda delen. Självklart handlar det också – som inte minst Stefan Jakobsson har sagt när *jag* har lyft fram lönerna – om arbetsmiljöfrågor, om att man ska få tid för sitt uppdrag och om att politiken ska ha tillit.

Det är just det där sista som gör att vi inte tror på snabba politiska utspel utan snarare på att professionen ska kunna ta ledningen i skolutvecklingen. Det är därför vi ser till att det är parterna som får leda det här arbetet.

Anf. 42 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Fru talman! Tack, Gustav! Jag fick inte riktigt svar på frågan huruvida Shanghai-modellen kommer att involveras i det här. Jag hoppas att Gustav Fridolin sätter sig ned och läser de två utskottsinitiativen som vi har lämnat in i dag.

Det andra initiativet som vi har lämnat in gäller en statlig utredning om en förbättrad lärarutbildning, där fokus kan läggas på ledaregenskaper, pedagogik och kognitivt kunnande. Det är där OECD trycker på att vi saknar lärarkunskaper.

I dagsläget finns det till exempel någonting som heter icke-verbal kommunikation. Man ska gnugga näsan och rumpen mot varandra för att lära sig hur man umgås icke-verbalt. Jag kan se att det kan ta en ände med förskräckelse för mig som manlig lärare om jag skulle ställa mig och gnugga rumpen mot någon av eleverna.

Lägstnivån för att komma in på lärarutbildningen i Borås var 0,05 på högskoleprovet. Är det dessa personer som förväntas utveckla skolan?

Jag har hört uttrycket att det är lättare att flytta en kyrkogård än att förändra lärarutbildningen, så jag förstår att utbildningsministern säkert inte har något lätt jobb att göra. Men hur ser ministern på Shanghai-modellen som förs fram, och hur är han beredd att förändra eller implementera den?

Anf. 43 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! För det första: Sverige har en mycket god lärarutbildning. Den har utvecklats genom åren. Vi har i brett politiskt samförstånd i den här riksdagen försökt säkerställa att den knyts närmare samman med lärosätena.

Vi har såklart flera utmaningar kvar, inte minst att se till att metodik-utvecklingen och kopplingen till det faktiska arbetslivet som lärare blir starkare – och att det blir fler sökande. Den viktigaste kvalitetsfaktorn är ju att det finns många studenter som vill gå utbildningen. Då är det också lättare att höja kvaliteten på den.

För det andra: En av de saker OECD särskilt trycker på är att den svenska lärarkåren måste ha förutsättningar att gå från compliance, anpassning till ständigt skiftande politiska direktiv och idéer, till ownership, ägarskap över skolutvecklingen. Det är därför vi har sagt att det inte är vi som ska bestämma vilka löneutvecklingsmodeller man ska ha i läraryrket. Vi ska se till pengarna finns för att göra det. Det är därför staten genom Helene Hellmark Knutssons inbjudan för samtal med parterna om att ge dem möjlighet att höja lärarnas löner.

Den regionaliserade läkarutbildningen i Norrland

Anf. 44 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Hellmark Knutsson. Läkarbristen i de fyra nordligaste landstingen är ett jätteproblem. Det blir inte bättre av att vänsterpartierna gör allt de kan för att skrämja bort alla läkare som vill jobba hos privata vårdgivare. Längst har man gått i Västernorrland, där man till och med vill sätta stopp för de privata hälsocentralerna.

En positiv kraft under åren har varit den regionaliserade läkarutbildningen. I dag bedriver man läkarutbildning i såväl Luleå som Sundsvall

och Östersund, förutom i Umeå. Vi vet att närmare 80 procent av de läkarstudenter som läser på dessa utlokaliserade program väljer att stanna kvar och göra sin AT där.

Nu har Umeå universitet aviserat att man tänker sätta stopp för detta. Man vill dra ned på den regionaliserade läkarutbildningen. Detta skulle få förödande konsekvenser för läkartillgången i Norrland.

Min fråga till statsrådet Hellmark Knutsson är: Vad kommer statsrådet att göra för att garantera en regionaliserad läkarutbildning i norra Sverige?

Anf. 45 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Anders W Jonsson, för frågan! Det är mycket angeläget att vi har en högre utbildning och forskning av hög kvalitet i hela landet, inte minst för att säkerställa kompetensförsörjningen. Jag tror att vi två delar den uppfattningen.

Tyvär trodde den förra regeringen att man kunde koncentrera den högre utbildningen till ett fåtal stora universitet. Nu är det lärosätena som i sin autonomi jobbar med utformningen av utbildningarna. Detta har varit, precis som du säger, en mycket lyckosam satsning. Det visar också hur viktigt det är att man får kompetensutveckla sig och utbilda sig där man sedan ska vara verksam.

Det är klart att vi kommer att fortsätta hålla den här dialogen med våra lärosäten om hur vi säkerställer kompetensförsörjningen i hela landet, så också när det gäller de norra länen. Men jag vill säga att detta med dimensionering och utformning ändå i huvudsak är en fråga för lärosätena.

Anf. 46 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Under Alliansens åtta år vid regeringsmakten byggde man ut läkarutbildningen från 900 platser till 1 400 platser. Inte minst var det en satsning på den norra regionen. Jag blir lite förvånad över den passivitet som statsrådet uppvisar. Här har vi ett allvarligt hot mot läkarförsörjningen i hela Norrland. Inte minst gäller det den klappjakt som man från vänstersidan bedriver på de privata sjukvårdsorganisatorerna där uppe. Och nu är Umeå universitet berett att rikta ett verkligt dråpslag mot den regionaliserade läkarutbildningen.

Statsrådet nöjer sig med att säga att detta är upp till Umeå universitet och att hon inte tänker lägga sig i det. Det är ju i praktiken det svaret som ges.

Jag hoppas verkligen att statsrådet nu utnyttjar möjligheten att ta direktkontakt med Umeå universitet och förklara att detta är en fråga av yttersta betydelse för att vi ska kunna garantera en bra och säker sjukvård i hela Norrlands inland.

Anf. 47 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag kanske inte uttryckte mig tillräckligt tydligt, eller så lyssnade inte riksdagsledamoten tillräckligt uppmärksam. Jag sa just att vi avser att ha en dialog om hur vi säkerställer kompetensförsörjningen i hela landet och hur man jobbar.

Vid mitt lärosätesbesök vid Umeå universitet redovisade man just arbetet med den regionaliserade läkarutbildningen och det positiva utfall som den har haft. Jag tycker som sagt att detta är ett av många exempel som visar på vikten av att det finns högre utbildning i hela landet och att

den verksamhetsförlagda delen av utbildningen kan göras på olika orter runt om i landet. Detta måste vi säkerställa. Därför är det viktigt när vi nu bygger ut den högre utbildningen att platserna tillfaller hela landet och inte bara de stora städerna.

Prot. 2014/15:114

11 juni

Frågestund

Blocköverskridande samverkan om pensionärernas villkor

Anf. 48 ERIK EZELIUS (S):

Fru talman! Min fråga är mer av allmänpolitisk karaktär och riktar sig därför till statsrådet Gustav Fridolin.

På DN Debatt i dag skriver Stefan Löfven och Magdalena Andersson att regeringen kommer att sänka skatten för våra pensionärer från och med 2016. Det är mycket positivt och ett bra besked för landets pensionärer. Pensionärsskatten har varit orättvis från början och skulle aldrig ha blivit införd. Av artikeln framgår också att regeringen kommer att fortsätta förbättra situationen för Sveriges äldre genom att investera i jämlik sjukvård, höja kvaliteten i äldreomsorgen och genomföra en jobbagenda som gör att fler jobbar och därmed säkrar pensionerna. Det är en politik som värnar om de äldre i samhället.

Jag tror på blocköverskridande överenskommelser och uppgörelser för att våra äldre ska känna att pensionärernas förutsättningar tas till vara. Därför undrar jag om ministern ser öppningar för att samverka över blockgränserna när det gäller pensionärernas villkor.

Anf. 49 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack, Erik Ezelius, för en viktig fråga! Vi har sedan länge ett mycket välfungerande blocköverskridande samarbete om pensionssystemet i den så kallade Pensionsgruppen. Men därutöver finns det frågor som inte handlar direkt om systemet men som minst lika mycket rör pensionärernas livskvalitet och vardag. Det handlar om kvaliteten för dem som tar del av äldreomsorgen, hemtjänsten och så vidare, liksom om den ekonomiska möjligheten att leva ett gott liv även när man blivit äldre. Där är inte minst skattefrågan viktig. Den orättfärdiga pensionärsskatten är, precis som Erik Ezelius säger, en avgörande fråga.

Även om det var saker och ting som försämrades under den förra regeringen har jag svårt att tro att alla partier som satt i den förra regeringen vill ha det så. Finns det vilja att samarbeta för att förbättra villkoren för landets pensionärer också ekonomiskt är regeringen absolut öppen för det.

Anf. 50 ERIK EZELIUS (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. I tider av politisk osäkerhet på grund av det parlamentariska läget i den här kammaren är strävan efter blocköverskridande överenskommelser av vikt för att skapa långsiktiga lösningar. För de äldres skull i samhället ser jag därför fram emot regeringens fortsatta arbete med att finna ett brett parlamentariskt stöd i den här frågan.

Anf. 51 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Stort tack, Erik Ezelius! Det finns många frågor som berörs av detta. Den satsning som i dag har presenterats av regeringen för att

säkerställa att vi tar steg för att de pensionärer som behöver det allra mest får en skattelättnad och att vi minskar den ojämlikhet i skattesystemet som infördes under den borgerliga regeringen är ett steg som jag hoppas och tror att flera även i de borgerliga bänkarna i riksdagen välkomnar.

Försäljning av Vattenfalls tyska brunkolsverksamhet

Anf. 52 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! I dagens nummer av Svenska Dagbladet kan man läsa att regeringen välkomnar en eventuell försäljning av Vattenfalls tyska brunkolsverksamhet. Det är en fråga som har varit aktuell tidigare, inte minst inför valet, då det var ganska högt tonläge från riksdagens partier med olika uppfattningar i frågan.

Inför valet gav Miljöpartiet uttryck för en ganska tydlig uppfattning att man vill behålla och senare lägga ned verksamheten, liksom man gav löfte om att detta skulle vara bland de första regeringsbesluten. Nu kan vi konstatera att Miljöpartiet och regeringen i dagens tidning ger uttryck för en direkt motsatt uppfattning. Man välkomnar en försäljning.

Därför riktar jag min fråga till statsrådet Fridolin: Ska man tolka detta som att Miljöpartiet har bytt fot, ändrat uppfattning och numera är för en försäljning av den tyska brunkolsverksamheten?

Anf. 53 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag skulle råda Lars Hjälmered att läsa på innan han gör den här typen av inlägg i Sveriges riksdag. Vi var också före valet fullt medvetna om hur den svenska lagstiftningen ser ut och hur den tyska lagstiftningen ser ut, till exempel om det faktum att man inte kan lägga ned ett kolkraftverk utan att det finns ett beslut i Tyskland om det.

Därför var vårt vallöfte mycket tydligt. Det framfördes till exempel av mig, av statsrådet Lövin och vår partikollega Maria Wetterstrand på en pressträff före valet: Vi ska stoppa den expansion av brunkolsgruvor som har förekommit under Fredrik Reinfeldts regeringstid. Något av det första som den nya regeringen uttalade var också att den expansion av brunkolsgruvor som har pågått inte ska fortsätta.

Nu vill vi ställa om Vattenfalls verksamhet till att vara ledande i den gröna omställningen. Då måste man också se över hur det ser ut med det befintliga kolkraftverken och det befintliga innehavet. Till regeringen har inte inkommit några förslag om försäljning, och regeringen har därför inte haft någon fråga om detta att pröva.

Anf. 54 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Vi kan konstatera att Miljöpartiet gav uttryck för en uppfattning före valet och att regeringen och Miljöpartiet nu efter valet ger uttryck för direkt motsatt uppfattning. Det handlar om en principfråga om hur man ser på denna verksamhet, som köptes in för drygt tio år sedan på uppdrag av den dåvarande socialdemokratiska regeringen, och hur man ser på brunkolsverksamhetens framtid. Är det rimligt att Vattenfall håller på med denna tyska brunkolsverksamhet? Man landar då i en principuppfattning – ska man behålla för att senare lägga ned, eller ska man öppna för en försäljning?

Miljöpartiet gav före valet uttryck för en uppfattning. Regeringen ger nu, senast i dagens Svenska Dagbladet, uttryck för en direkt motsatt uppfattning. Därför upprepar jag min fråga: Ska man tolka detta som att Miljöpartiet har bytt fot, ändrat uppfattning och nu är för en försäljning av den tyska brunkolsverksamheten?

Anf. 55 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag tror ändå att syftet med den här typen av övningar är att man ställer frågor, får svar, lyssnar in och ställer motfrågor, att man lite lyssnar på varandra.

Jag var ganska tydlig. Jag var tydlig före valet, och jag var tydlig nu med vad som var vårt viktigaste vallöfte, nämligen att den expansion av brunkolsgruvor som pågick under Fredrik Reinfeldts regeringstid skulle avbrytas. En av de första sakerna som regeringen kunde uttala var: Vi vill inte fortsätta den expansion som har pågått under Fredrik Reinfeldts tid.

Frågan är inte färdig med det. Precis som Lars Hjalmered påpekar och som jag sa i mitt förra svar måste vi nu styra om Vattenfall till att på riktigt vara ledande i den gröna omställningen, precis som det står i ägardirektiven för Vattenfall.

Då finns det en fråga att hantera med de stora och – vilket är lätt att konstatera i efterhand – felaktiga inköp som har gjorts på kontinenten. När den frågan prövas kommer det att aktualiseras av bolaget genom en förfrågan till regeringen. Någon sådan förfrågan finns inte, och därför kan regeringen inte heller uttala sig om hur man ska göra.

Allmännyttans ställning

Anf. 56 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Min fråga riktar sig till bostadsminister Mehmet Kaplan.

Under de senaste åtta borgerliga åren har stora delar av allmännyttan sålts ut. Bara i Stockholm kan vi se att stora områden nästan har uttraderats från allmännyttan av de borgerliga partierna. Det har gjort det betydligt svårare att hitta en bostad för en normalinkomsttagare eller att över huvud taget komma in på bostadsmarknaden.

Förra året röstade väljarna på förändring, och många kommuner och landsting bytte majoritet från borgerliga till rödgröna. Det som nu förvånar är att S- och MP-ledningar i flera kommuner väljer att gå samma väg som de gamla Stockholmsmoderaterna. I till exempel Luleå har Socialdemokraterna, som sitter i koalition med Miljöpartiet, aviserat en utförsäljning av var tredje allmännyttig bostad, trots att det kommunala bostadsbolaget har en mycket stark ekonomi, det är ett gott ränteläge och regeringen har aviserat statliga bidrag. Samma sak har vi sett i Gävle och Eskilstuna.

Vad har bostadsministern för budskap till Luleborna och andra väljare som har röstat mot utförsäljningspolitiken? Varför väljer regeringspartierna att sälja ut våra gemensamma tillgångar?

Anf. 57 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Nooshi Dadgostar, för frågan!

Jag var bara för några veckor sedan uppe i Luleå. Frågan kom upp där.

Det jag har att säga är att det är viktigt med blandade upplåtelseformer i den kommunala bostadsförsörjningsplikten. Kommunerna har ett tydligt arbete. Vi har 290 kommuner, och var och en av dem har att lösa olika typer av utmaningar.

Luleås kommunalråd berättade för mig att man vill ha flera olika aktörer på bostadsmarknaden i Luleå och att de aktörerna skulle bidra till en mångfald som man tycker är viktig för att få igång ett bostadsbyggande som motsvarar den utmaning som ligger i att studenter även i Luleå – som på många andra studieorter – har bostadsbristen som en av de största utmaningarna innan de ens kommer in på högskolan.

Det är ett svar som jag har fått från kommunalrådet.

Anf. 58 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Allmännyttan utgör inte en så stor del av det sammantagna bostadsbeståndet i Luleå, men nåväl.

Allmännyttan och våra kommunala bostadsbolag är ett av våra viktigaste verktyg för att komma åt bostadsbristen. Att äga och förvalta bostäder är dessutom mycket lönsamt just nu.

Socialdemokraterna bestämde nyligen på sin kongress att allmännyttan skulle vara en ledande aktör på bostadsmarknaden. Under de långa borgerliga åren som vi har haft har vi däremot sett att vi har blivit av med stora delar av vårt kommunala bostadsbestånd. Det har gjort det mycket svårare att komma åt bostadsbristen.

Vad vill bostadsministern göra för att säkerställa att allmännyttan blir den ledande aktören på bostadsmarknaden och att andelen allmännyttan ökar i Sverige?

Anf. 59 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Nooshi Dadgostar! Den här frågan måste lyftas i så många fler olika forum, bland annat här i riksdagen.

Detta är en fråga som handlar om ungdomars och studenters framtid. Regeringen har satsat på ett relativt stort område, nämligen att se till att det bestånd som finns och förvaltas av de kommunala bostadsbolagen kan bli större. Investeringsstödet på 3,2 miljarder kronor per år kommer att leda till att bland annat de kommunala bostadsbolagen kommer att kunna använda sig av det här investeringsstödet och utöka sitt bestånd.

Vi kan vara överens om att det under de senaste åren inte har byggts i den omfattning som efterfrågan anger. Därför kommer de här pengarna att vara välkomna. Vi har redan sett hur Sabo, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag med ca 300 medlemsbolag, har välkomnat satsningen. De kommer att göra allt för att bygga fler hyresrätter.

Förtydligande om skolavslutningar

Anf. 60 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Det är tider av skolavslutning, och återigen vaknar debatten runt om i landet om man får vara i kyrkan, om man får sjunga psalmer och vilka andra verksamheter man får ha under den här dagen. Det beror

på att skollagen säger att skolan ska vara konfessionsfri och att det samtidigt finns en praxis som säger att man får lov att ha enstaka inslag som mer är tradition än religion.

Den osäkerheten innebär att man återkommande diskuterar den här frågan. Därför tog allianspartierna fram ett förslag till förändring. Vi hade en lagstiftningsförändring klar redan före valet men hann inte genomföra den. Under processen i utbildningsutskottet under hela våren har det varit en majoritet för vårt förslag fram till i dag, när det svänger och det inte blir något förtydligande av lagstiftningen. Det är mycket beklagligt. Det innebär att vi får fortsatta diskussioner kring den här frågan varje skolavslutning.

Min fråga till Gustav Fridolin är: Varför har regeringspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna i dag stoppat ett förtydligande av skollagen?

Anf. 61 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Det är lite märkligt. Jag tror aldrig att sjukvårdsministern under en sådan här frågestund har fått en fråga om hur man bäst organiserar en personalfest på Södersjukhuset. Trots att vi har så stora utmaningar i skolan – i somras var det fler som lämnade nionde klass utan att kunna gå vidare till gymnasiet än någonsin tidigare – ägnar sig Sveriges riksdag åt att prata om hur man ska organisera skolavslutningar, i stället för att lita på att Sveriges rektorer kan göra det på ett gott och fungerande sätt.

Jag litar på rektorerna. Vi har en lagstiftning som kräver avvägningar. De remissinstanser som svarade på den förra regeringens förslag klargjorde att också den lagstiftningen skulle kräva minst lika svåra avvägningar. Det går liksom inte att lösa alla eventualiteter genom att skriva in dem i en lagstiftning, utan det krävs omdöme av den enskilda rektorn. Vi litar på att rektorerna har det omdömet.

Anf. 62 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Det är sant att det finns stora utmaningar i svensk skola. Men ändå kommer det inga reformförslag från den här regeringen. Det behövs verkligen reformförslag.

Det är sant att det sällan diskuteras av sjukvårdsministern hur personalfesten på sjukhuset ska vara. Men det förekommer inte heller debatter återkommande varje år om hur det ska ske. Därför tror jag att det skulle vara framgångsrikt om riksdagen lyssnade in den oro, osäkerhet och otydlighet som finns runt om i landet – som bidrar till att man i stället fokuserar på annat – och förtydligade lagstiftningen.

Det finns en lång tradition i Sverige av att använda kyrkorummet vid skolavslutningar. Det finns en lång tradition av att sjunga psalmer, inte därför att de innehåller religiösa inslag utan därför att det är en tradition att göra så. Men den lagstiftning som finns i dag skapar en osäkerhet kring vad som egentligen gäller. Det står att skolan ska vara konfessionsfri, men ändå tillåter vi av tradition enstaka inslag som har konfessionell prägel.

Min fråga är: Vore det inte väldigt bra om man kunde få bort den debatten och i stället fokusera på varför regeringen inte lägger förslag på förbättringar i svensk skola?

Anf. 63 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Det finns ett mycket enkelt sätt att få bort den debatten. Det är att se till att Christer Nylander väljer att lyfta de förslag som han har som skulle kunna leda till en verklig förbättring av skolan.

Det Sveriges skollädares och Sveriges lärare säger är: Vi klarar det här. Ge oss förtroendet att göra jobbet! Jag tror att alla de föräldrar som tittar på den här frågestunden står lite frågande inför debatten. De har ju precis kommit från skolavslutningar som i många fall var i kyrkan och där man i många fall sjöng psalmer. Det är ju tillåtet i dag. Det bygger på att rektor gör en uppgörelse i fråga om kyrkorummet och kan använda det på ett sätt som innebär en avvägning i den svenska lagstiftningen.

Ert förslag skulle inte ta bort den avvägningen, utan det skulle vara samma svåra avvägningar som behövde göras även fortsättningsvis. Det finns liksom inget alexanderhugg som löser det.

Sedan bara avslutningsvis, fru talman: Vi satsar pengar på att lärares löner ska kunna gå upp så att fler vill bli lärare. Vi ser till att införa en läsa-skriva-räkna-garanti, så att de som går de tidiga åren i skolan får med sig grunderna för att också kunna hänga med i skolan senare. Vi satsar på elevhälsan. Jag skulle kunna fortsätta i timmar till, om tiden hade medgett det. Vi har förslag som förändrar skolan på riktigt!

Den svenska biståndspolitiken och ansvaret för världshaven

Anf. 64 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa min fråga till biståndsminister Isabella Lövin.

I fredags var det Internationella världshavsdagen. Det firades runt om i världen. Jag plockade skräp på stranden med Lysekils kommuns strandstadsråd, ett projekt som förenar nytta med nytta. Det är ett projekt som kommunen har för arbetslösa ungdomar.

Jag såg att ministern firade Internationella världshavsdagen i Moçambique på ön Inhaca, där jag själv har varit och forskat en gång i tiden.

Isabella Lövin skrev i en debattartikel att det måste vara ett globalt ansvar för havspolitik. Jag undrar vilken roll ministern tänker sig att Sverige ska ha i detta globala arbete och hur det kopplas till svensk biståndspolitik.

Anf. 65 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Emma Nohrén för frågan och för att du plockade skräp på Internationella havsmiljödagen.

Det finns 1 miljard människor på jorden som har fisk och skaldjur som sin främsta proteinkälla, och hundratals miljoner av de fattigaste människorna är direkt beroende av fiske för sin överlevnad.

Jag var i Moçambique. Bara i det landet är det 1 ½ miljon människor och deras familjer som är beroende av fiske som sin inkomstkälla.

Den forskningsstation som jag besökte är en av få forskningsstationer som finns i landet och som sedan lång tid är finansierad delvis av svenskt bistånd, vilket är mycket glädjande. Det som är mycket sorgligt är att det finns alldeles för lite kapacitet att övervaka fiskbestånden. Samtidigt säljer Moçambique rättigheter att fiska stora mängder fisk i deras vatten till industriländer. Detta är ett globalt problem.

Det pågår just nu en rad globala processer inom FN för att stärka havsrättskonventionen, så att vi kan se till att fiskresurserna och havets resurser över huvud taget fördelas rättvist.

Prot. 2014/15:114
11 juni

Frågestund

Anf. 66 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Det är glädjande att se att Sverige uppmärksammar detta, eftersom haven är en så otroligt viktig del av jorden. De utgör 70 procent av jordens yta.

Det är stort och smått. Jag kan som exempel ta ön Inhaca. För tio femton år sedan försvann sjögurkorna i havet där. Det var stora internationella bolag som helt enkelt fiskade upp allihop. Man har fiskat små fisklarver i jakten på jätteräkor. Man plockar ut räkbepisarna för att ha dem i stora räkodlingar. Sedan har vi de stora internationella fiskeflottorna, som ministern talade om, som rovfiskar.

Men hur kan biståndspolitiken vara till hjälp i detta sammanhang, och vad blir Sveriges roll? Hur kan vi få till detta på ett hållbart sätt?

Anf. 67 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det finns en rad möjligheter för Sverige att stärka fattiga länders möjligheter att kontrollera sina vatten, att bedriva forskning och också ha policyer på plats för en hållbar fiskeförvaltning.

I detta sammanhang vill jag nämna den nya hållbarhetsagenda som nu kommer att antas av hela världens länder i september i New York inom ramen för FN. Där blir ett av de globala hållbarhetsmålen hållbar förvaltning av våra hav. Här kommer det att behövas mycket resurser för alla länder, inklusive de fattiga länderna, för att de också ska kunna följa upp och se att de verkligen lever upp till dessa olika indikatorer och mätthållpunkter som kommer att införas inom ramen för det stora FN-åtagandet.

Här finns det alltså mycket stora möjligheter för Sverige, som en betrodd biståndsnation och partner för en rad fattiga länder med kust och enormt stora resurser i dessa vatten, att hjälpa till att förvalta haven hållbart.

Likvärdig vård i hela landet

Anf. 68 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Vi har under en längre tid, trots att vi har gjort stora insatser för att förbättra kvaliteten i vården och för att öka tillgängligheten i vården, kunnat konstatera att man fortfarande får väldigt olika vård, delvis beroende på var någonstans i landet man bor.

Nu senast har vi mött några exempel. Det handlar exempelvis om när något av det mest underbara man kan vara med om, att vara gravid, slutar i att barnet verkar vilja komma ut för tidigt.

Trots att vi vet att det verkar som att barn som föds i vecka 22 faktiskt har samma goda möjligheter att få ett bra liv och må bra som de barn som föds i vecka 23 är det ändå på bara två platser i hela landet där man automatiskt gör allt man kan för att försöka rädda livet på de barn som föds i vecka 22, och det är i Uppsala och Umeå. Den mamma som bor någon annanstans, och som bara några veckor efter att ha känt de första sparkarna

märker att barnet är på väg att födas, inser att hon bor någonstans där man inte ens kommer att försöka rädda barnet.

Vad kommer regeringen att göra för att se till att man får samma goda tillgång till vård i hela landet?

Anf. 69 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Emma Henriksson för en mycket viktig fråga. Likvärdigheten i vården är det som i grunden skapar kvalitet och trygghet i vården, alltså att man vet att man kan få god vård var man än bor i landet och att man kan söka sig till vården och få vård av hög kvalitet var man än är.

Jag tror att de två viktigaste vägarna fram där, och det som regeringen prioriterar, är att vi å ena sidan ser till att stärka resurserna till sjukvården och att vi ser till att staten är med och bidrar så att landstingens ekonomi gör att de kan upprätthålla en god kvalitet i sjukvården – det är något vi prioriterar före nya skattesänkningar – och att vi å andra sidan ser till att bättre föra en dialog med landstingen och öka samordningen landstingen emellan. Vi tror att det är mycket mer effektivt än att börja fundera på nya och storskaliga strukturreformer, alltså att faktiskt föra en dialog med landstingen så att likvärdigheten i vården förstärks genom att landstingen utbyter erfarenheter med varandra.

Anf. 70 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Men jag blir ändå orolig, eftersom det hittills inte har kommit ett enda konkret förslag från regeringen när det gäller hur man faktiskt ska agera för att få en mer jämlik vård i hela landet.

Vi kristdemokrater har, efter ett antal år med ansvar för detta, konstaterat att för att vi faktiskt ska uppnå en likvärdig vård måste det bli mycket större enhetlighet. I stället för att små landsting själva försöker lägga mycket resurser på stor och dyr utrustning som de inte använder – de erbjuder vård men gör det så sällan att de inte uppnår den högsta kvaliteten – behöver vi samla resurserna och förstatliga den sjukhusvård som är högspecialiserad och som ger den bästa vården så att alla människor i hela landet får tillgång till den.

Det har hittills inte kommit ett enda konkret förslag på detta område från regeringen. Enligt svaret från statsrådet verkar regeringen inte ens ha några ambitioner att komma vidare mer än att man fortsatt ska uppmuntra till samtal. Samtal räddar inte liv.

Anf. 71 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Det där har jag faktiskt lite svårt att förstå, alltså att ett förstatligande – en oerhört stor strukturell reform som kommer att ta mycket lång tid – automatiskt skulle skapa likvärdighet över hela landet.

Upplever Emma Henriksson att polisen är precis lika tillgänglig var man än är i landet? Upplever Emma Henriksson att Försäkringskassan är precis lika tillgänglig var man än är i landet? Upplever Emma Henriksson att Arbetsförmedlingen är precis lika tillgänglig var man än är i landet?

Även när det gäller de statliga myndigheterna har vi en diskussion om tillgången, likvärdigheten och möjligheten att få bra service var man än är. Det är en utmaning som vi har på hela myndighetsfältet, oavsett om huvudmannen är kommunal, regional, som i detta fall, eller statlig. Ska vi stärka likvärdigheten handlar det i stället i grunden om finansiering. Där tar vi nu ett stort steg när det gäller den kommunala utjämningsprincipen genom att plocka bort den extra miljard som den förra regeringen gav till ett antal moderatstyrda kommuner för att kompensera dem. Där gör vi en tydlig prioritering av vården före nya skattesänkningar. Det handlar också om dialog och erfarenhetsutbyte, vilket sjukvårdsministern tillsammans med Sveriges landsting är engagerad i.

Reglerna för stöd till nyproduktion av bostäder

Anf. 72 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till bostadsminister Mehmet Kaplan.

I det senaste numret av tidningen Bofast beskrivs regeringens regler vad gäller investeringsstöd för nyproduktion av bostäder. Jag ska läsa upp några av de krav som tidningen redogör för.

Stödet gäller små orter med bostadsbrist och befolkningstillväxt och små lägenheter upp till 35 kvadratmeter. Det är olika belopp i Stockholm, Malmö och Göteborg. Lägenheter upp till 70 kvadratmeter får hälften av stödet. Ur energisynpunkt måste huset vara 20 procent bättre än vad som gäller enligt Boverkets byggregler. Man får 1,75 gånger stödbeloppet om huset förbrukar mindre än 45 kilowattimmar per kvadratmeter och år. Hyran ska bestämmas av regering och riksdag. Hyrestaket ska vara 1 450 kronor per kvadratmeter exempelvis i Stockholm och något lägre i övriga delar av landet. Det måste finnas blandade storlekar på lägenheterna i husen. Det måste finnas minst en trea i varje projekt. Lägenheterna ska förmedlas genom Bostadsförmedlingen. Och det finns ett krav på att byggarna ska ta emot praktikanter.

På vilket sätt är detta en regelförenkling, och på vilket sätt gör detta långsiktiga spelregler möjliga?

Anf. 73 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar Nina Lundström för att hon så tydligt redogjorde för delar av det regelverk som är viktigt för att det här investeringsstödet ska kunna godkännas från kommissionens sida i Bryssel.

Nina Lundström missade en sak, nämligen att 45 kilowattimmar per kvadratmeter och år gäller zon 3, det vill säga Stockholmsområdet. Är man norröver gäller ett högre antal kilowattimmar per kvadratmeter och år, och söderut är det ett lägre antal kilowattimmar per kvadratmeter och år som gäller. Detta är för att vi ska kunna ge stöd till de byggbolag – det är bland annat kommunala men också många privata, små byggbolag – som tycker att det här är ett utmärkt sätt att få igång en produktion av hyresrätter. Det har varit den stora bristen.

Det finns en enorm efterfrågan från bland annat unga och studenter på just den här typen av bostäder. Nu handlar regeringen i stället för att, som den gamla regeringen gjorde, prata.

Anf. 74 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Den här typen av stöd har prövats en gång i tiden. Kritiken var att stöden var för styrande, snåriga och kortsiktiga, vilket innebar att de inte kunde användas i exempelvis Stockholm.

Branschen har sagt att man inte är intresserad av stöden, och utan stöden byggs det rekordmycket – enligt Boverkets analys är det ungefär 50 000 per år. På vilket sätt är detta en viktig och klok prioritering? På vilket sätt följer det målsättningen om regelförenklingar och långsiktiga spelregler? Det här blir krångligare, och det blir kortsiktigt. De skattepengarna kunde ha använts på ett bättre sätt. Varför finns förslaget, och vad är slutsatserna av den kritik som finns?

Anf. 75 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar Nina Lundström för att hon tar upp frågan så att vi får tillfälle att lyfta fram den här viktiga insatsen.

Regeringen har gått från en enkelspårig bostadspolitisk lösning som enbart har fokuserat på regelförenklingsarbetet – det är viktigt i sig, men man kan inte bo i en regelförenkling – till att öppna upp ett till spår. Det innebär att vi ska fortsätta jobba med regelförenklingsarbetet men också se till att satsa där det behöver satsas. Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, med ungefär 300 fastighetsbolag runt om i landet, har välkomnat detta. Flera andra aktörer har välkomnat detta.

Det var bra att Nina Lundström nämnde myndigheten Boverket, för det är just den myndighet som utvärderade förra gången det fanns statliga medel för byggande. De konstaterade, i den enda rapport som faktiskt finns tillgänglig och som har en tillräckligt bra och evidensbaserad bas för att man ska kunna uttala sig, att två tredjedelar av det som byggdes under denna tid aldrig skulle ha blivit byggt om det inte hade funnits statliga medel.

Nyanländas utbildningsnivå

Anf. 76 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Migrationsfrågorna fortsätter vara heta i debatten. Närmast dagligen nås vi av rapporter – eller larmrapporter, kanske vi ska säga – om att situationen inte är hållbar.

I det här läget har såväl statsministern som arbetsmarknadsministern varit ute i debatten och talat om de nyanlända syriernas utbildningsnivå. Den har beskrivits som en stor tillgång, och man har sagt att omkring 30 procent av de nyanlända syrierna har en högskoleutbildning. Det låter ju fantastiskt, och det skulle innebära att utbildningsnivån i den här gruppen var högre än i den svenska befolkningen.

Problemet är dock att det inte är sant. Statistiken inkluderar eftergymnasiala utbildningar som är allt från sex månader långa. Min fråga till regeringen, i det här fallet Gustav Fridolin, är om regeringen inte förstår att det är skillnad mellan exempelvis en ettårig eftergymnasial utbildning från den syriska armén och en validerad svensk högskoleexamen på minst tre år.

Anf. 77 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jo, visst är det skillnad. Men har Martin Kinnunen helt missat att vi har en sjukvård som aldrig skulle klara sin personalförsörjning om det inte var så att det också kommer människor till Sverige som har lång sjukvårdsutbildning och erfarenhet, som de kan validera – och ibland även komplettera – i Sverige för att kunna jobba i den svenska sjukvården?

Vi har många som kommer till Sverige med akademisk utbildning, både bland dem som kommer från Syrien och bland dem som kommer från andra länder. Vi måste bli mycket bättre på att se till att de kan använda sin utbildning. Det är såklart ett oerhört slöseri med resurser om det i en by öppnar ett asylboende med flera barn som behöver få plats på skolan men där läraren, som kom samtidigt, inte får möjlighet att följa med till skolan utan ska vara kvar på asylboendet under dagarna. Den läraren ska såklart användas – läraren ska kunna validera sin kunskap och delta som studiehandledare eller modersmålslärare på skolan.

Därför måste vi bli mycket bättre på validering, och det är i de sammanhangen regeringen har nämnt de siffror Martin Kinnunen tar upp.

Anf. 78 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Det är positivt att vi nu har fått besked om att regeringen inser att det är skillnad på eftergymnasial utbildning och högskoleutbildningar.

Det är mycket riktigt så att vi behöver människor i vården. Det finns vissa bristyrken i Sverige. Problemet är att man inte tillgodoser dessa behov om man har en generell och extremt stor asylinvandring. Vi får i stället större behov – större behov av mer personal i skolan och större behov av personal i vården. Det är uppenbart att regeringen saknar en politik för de här utmaningarna, det vill säga såväl de stora kostnaderna på statlig och kommunal nivå som bostadsbristen, och i stället fokuserar på att dra valser om nyanländas utbildningsnivå.

Att med den nuvarande invandringspolitiken uppnå jobbmålet ter sig alltmer utsiktslöst. Jag undrar om regeringen är beredd att framöver prioritera jobbmålet framför en ansvarslös och kostsam migrationspolitik.

Anf. 79 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag skulle vilja rekommendera Martin Kinnunen, och vem som helst annars som tror på detta med ett extremt stort flyktingmottagande, att titta på den information som sprids av professor Hans Rosling och Gapminder just nu. Se vad som händer med de syriska flyktingarna och hur extremt få det ändå är som ges möjlighet att utnyttja sin mänskliga rättighet att söka åtnjuta asyl i ett annat land!

Av världens totala antal flyktingar – det är över 50 miljoner – är det 600 000 som tar sig till EU. Det är alltså ungefär 1 procent av världens flyktingar, eller en promille av EU:s befolkning. Det är som om vi var på en ö med 1 000 personer, och så kommer det *en* person till. Skulle vi inte kunna erbjuda den enda personen en fristad hos oss 1 000? Så stort är EU:s flyktingmottagande i dag. Jag tycker inte att problemet med EU:s flyktingmottagande är att för många får hjälp, utan jag tycker att problemet med EU:s flyktingmottagande är att för många får fortsätta lida i krigets helvete.

11 juni

Frågestund

Anf. 80 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Fru talman! Min fråga går till utrikesminister Margot Wallström.

Jag vill börja med att berömma utrikesministerns stora engagemang och ansvarstagande i diskussionen i ministerrådet gällande lagen om konfliktmineraler. I omröstningen i Europaparlamentet i slutet av maj tog parlamentet ställning för

- en obligatorisk certifiering för importörer av tenn, tantal, volfram och guld från alla konflikttrabbade högriskområden
- att systemet ska övervakas strängare
- att en analys av reglernas effekter på lokalbefolkningen i konfliktområdena och kostnaderna för EU:s näringsliv ska göras.

Jag skulle vilja fråga hur utrikesministern tänker fortsätta driva Sveriges linje i konfliktmineralfrågan. Den är tuffare och mer progressiv än andra EU-medlemsstaters i rådet. Hur ser läget ut kring denna fråga i rådet?

Anf. 81 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Både vi på Utrikesdepartementet och jag personligen är just nu väldigt glada över hur den här frågan utvecklas och i vilken riktning det går. Europaparlamentet har alltså röstat om sin ståndpunkt i förhandlingarna om konfliktmineraler, och det är mycket bra och välkommet att parlamentet vill ha en mer ambitiös förordning.

Det viktigaste nu är att förordningen blir både effektiv och kostnadseffektiv och att den inte innebär alltför mycket krångel för företagen. Rådet och parlamentet måste komma överens i den process som nu har inletts i EU, och där kan man säga att vårt krav att ha en obligatorisk certifiering för dem som importerar från Stora sjöregionen ligger mellan vad rådet och parlamentet vill. Nu ligger vi bra till för att medla och faktiskt kunna bidra till en bra kompromiss, så vi har placerat oss på en bra plats just nu.

Anf. 82 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Precis som utrikesministern nämnde har rådet röstat, och med 402 ja-röster mot 118 nej-röster samt 171 nedlagda röster antog Europaparlamentet mandatet för att påbörja informella förhandlingar med EU:s medlemsstater i rådet. Utifrån det vill jag fråga hur utrikesministern ser på treparts-förhandlingarna och om hon har någon känsla för vad utkomsten kan bli. Går detta att sja om?

Anf. 83 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tror, återigen, att vår position kommer att bli den att försöka medla mellan de två olika hållningarna.

Det är viktigt att hålla fast vid att det ska vara ett obligatorium. Svagheten med det förslag som kom från kommissionen var nämligen att det handlade om en frivillig självcertifiering, vilket jag tycker är ett uttryck som i sig kanske ger en aning om vad det skulle kunna bidra med.

Vi kommer snart att tvingas ta ställning till ett mandat i rådet. Då vill vi förstås se på antalet företag, och vi vill behålla kravet på att spårbarhet ska vara obligatoriskt. Vi tittar dessutom på OECD:s arbete med spårbarhet, för vi tycker att det kan finnas andra faktorer som kan föras in i helheten.

Som sagt: Något slags kompromiss tvingas vi förstås att nå fram till, men vi tror att vi kan spela en viktig brobyggande roll här från svensk sida.

Antalet avhopp från gymnasiet

Anf. 84 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Det finns väldigt stora utmaningar i den svenska skolan. En av de allra största tycker jag är de ca 15 000 elever som lämnar gymnasiet varje år utan fullgod utbildning.

Trovärdiga samhällsekonomiska beräkningar har visat att varje misslyckande belastar samhället med 15–20 miljoner under en livstid. Det finns tyvärr inte heller några bra budgetmodeller som gör att kommunerna har incitament för att satsa på dessa kortsiktiga kostnader som är väldigt långsiktiga vinster för hela samhället.

Jag skulle vilja veta vilka åtgärder ministern avser att föreslå för att minska avhoppet och få fler som lyckas i gymnasiet.

Anf. 85 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Michael Svensson! Jag delar helt beskrivningen att genom att inte ge unga de möjligheter och kunskaper de behöver för att bygga sitt eget liv, få makt över sitt liv och få en egen försörjning bygger man upp väldigt stora kostnader för framtiden.

Jag har också sett beräkningarna. De gör det tydligt att man bygger upp en framtidsskuld genom att inte ge unga de möjligheter de behöver men också att varje satsning vi gör rätt på skolan är en investering som kan bäras hem. Varje gång vi gör en investering som gör att en person färre riskerar att hamna i det livslånga utanförskapet som Michael Svensson beskriver gör vi också en besparing i samhällskassan på 15–20 miljoner.

De viktigaste investeringarna är i de allra tidigaste åren. Vi kan se att en stor grupp av dem som lämnar gymnasiet är de som aldrig fick med sig grunderna från grundskolan. Det är också viktigt vad man gör när någon är på väg att lämna gymnasiet, och just nu sitter en gymnasieutredning som till exempel tittar på hur man kan säkerställa att alla genomgår en gymnasieutbildning.

Anf. 86 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Nu finns det idéer i delar av departementet, eller kanske till och med i hela departementet, om att införa ett obligatorium i gymnasieskolan liksom att alla elever ska tvingas att nå en högskolebehörighet.

Då är min fråga om ministern verkligen på fullaste allvar tror att det är verkningsfulla medel för att nå målet att alla ska fullfölja sin gymnasieutbildning.

Anf. 87 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Vad det handlar om är att hela tiden öka den kunskapsmängd du behöver för att klara dig på arbetsmarknaden. I dag klarar du dig inte längre om du inte har med dig gymnasiekompetensen ut. Det är lite att lura unga att säga: Nej, det finns ingen skolplikt i gymnasiet. Det gör ingenting om du hoppar av. Du kommer att klara dig i alla fall. Man klarar sig nämligen inte i alla fall. Det finns nästan inga jobb att få om du inte har gått igenom en gymnasieutbildning.

Därför tycker jag att det är fullt rimligt att titta på frågan om vi bör förlänga skolplikten till 18 år, som till exempel högerregeringen i Storbritannien nu gör. Men det kan inte vara det enda vi gör. Vi måste också säkerställa att det finns olika vägar att ta sig igenom en gymnasieutbildning, att titta på vilka möjligheter det finns att gå på folkhögskola med folkbildningens goda sätt att möta elever med olika bakgrund redan när de är 16–17 år och vilka andra individuella sätt det kan finnas för att se till att unga får en gymnasieutbildning när det traditionella gymnasiet inte fungerar.

Modersmålsundervisning för nyanlända

Anf. 88 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Jag skulle också vilja ställa en fråga till Gustav Fridolin som ministern har varit inne på i några tidigare svar.

I stort sett alla kommuner i vårt land tar emot nyanlända, och vi vet att det är stor brist på modersmåls lärare och studiehandledare. Ministern nämnde i ett tidigare svar vikten av validering för att fler ska kunna ta de jobben i glesbygd men också i större kommuner.

I dag löser man problemet genom fjärrundervisning men också genom att man köper tjänsterna på entreprenad från andra kommuner. Den nyligen antagna propositionen pekar på att detta inte längre skulle vara tillåtet.

Då är min fråga: Vad ämnar ministern göra åt det här?

Anf. 89 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag delar helt beskrivningen. Man kan dessutom vidga beskrivningen till att det handlar om att alla kommuner bör ta ansvar för nyanlända. Det bör inte vara så att vissa kommuner är de som bär hela ansvaret för att människor som flyr från krig och helvete ska få en fristad i Sverige. Det är något kommuner i hela Sverige bör göra, vilket såklart också förbättrar skolornas möjlighet att göra det här på ett bra sätt.

Vi ska utnyttja den kompetens som kommer hit i form av utbildade lärare och andra som kan bidra som studiehandledare och modersmåls lärare, och vi behöver öppna upp vägar för fjärrundervisning.

Den proposition som riksdagen behandlar innebär att lagarna öppnas upp i förhållande till hur de har sett ut tidigare. Det är bra. Men det är uppenbart att vi måste titta på hela entreprenadkapitlet och möjligheten att köpa in de här tjänsterna från andra kommuner. Det kommer att finnas möjlighet att lösa det även med den här lagstiftningen, till exempel genom olika former av anställningsförhållanden. Vi är tydliga med att vi vill öppna upp dem ytterligare och kommer att tillsätta en utredning för att möjliggöra det, precis som riksdagen har önskat och som diskuterats i utbildningsutskottet.

Anf. 90 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Både Skolverket och Skolinspektionen har pekat på behovet av att lösa det här problemet för alla de elevers skull som har behov av utbildade lärare.

Som ministern säger ska det komma en utredning. Då blir jag nyfiken och undrar: När kommer den, och hur kan vi säkerställa att det går så fort som möjligt? Som lagstiftare i riksdagen har vi ju att ta ansvar för att den lagstiftning som ska säkerställa detta finns på plats.

Då blir min följdfråga: Hur ser tidsplanen ut, och hur vill ni ytterligare undanröja hindren för alla kommuner som i dag vill ta emot många nyanlända att erbjuda en bra modersmålsundervisning och en bra studiehandledning?

Anf. 91 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Precis som Ulrica Carlsson beskriver är det olika saker som vi måste göra för att kommunerna ska få tillgång till studiehandledare och modersmålslärare. Inte minst måste vi utnyttja all den kompetens som kommer till Sverige och som finns i samma bygder. Där det finns barn som tas emot i skolan finns det ofta också vuxna, i dag till och med utbildade lärare, som ändå inte får möjlighet att bidra i skolarbetet och finnas där som studiehandledare och modersmålslärare. Det är såklart ett oerhört slöseri med resurser.

Fjärrundervisning är *en* viktig del. Det var anledningen till att vi, så snabbt som det bara gick efter regeringsövertagandet, öppnade upp för mer fjärrundervisning än vad dagens lag möjliggör. Tyvärr fanns det inte beredningsunderlag från den utredning som den tidigare regeringen hade tillsatt för att göra förändringar i entreprenadbestämmelserna. Då har vi sagt i utbildningsutskottet att vi måste göra det så fort som möjligt. En sådan utredning ska självklart tillsättas under året och så fort som möjligt efter sommaren.

Kvalitetssäkring av högskoleutbildning

Anf. 92 SUSANNE EBERSTEIN (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Helene Hellmark Knutsson.

Att läsa vid våra universitet och högskolor är något vi alla uppmuntrar så många som möjligt att göra. Då är det viktigt att man kan vara säker på kvaliteten, och det tror jag inte att man alltid kan vara i dag.

Hur går det med utvärderings- och kvalitetssäkringsarbetet, och när får vi se en riktigt bra metod?

Anf. 93 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket, Susanne Eberstein, för frågan!

Nu gör vi en väldigt stor utbyggnad för att bereda plats för fler studenter som vill läsa på högre utbildning, på högskolor och universitet. Vi fördelar platserna runt om i hela landet och fokuserar inte bara på några av de större städerna eller de stora universiteten. Men som du säger måste vi vid utbyggnaden säkerställa att utbildningen håller hög kvalitet. Det är därför utbildningen inte är detaljbestämd av riksdagen eller regeringen utan sker

i dialog med lärosätena så att vi vet att de kan göra utbyggnaden med bibehållen och helst stärkt kvalitet.

Vi har haft ett arbete med ett förslag till nytt kvalitetsutvärderingssystem som snart kommer att läggas fram till riksdagen. Det har varit ute på remiss, och remissinstanserna har varit positiva. Jag ser därför fram emot riksdagens behandling av förslaget.

Anf. 94 SUSANNE EBERSTEIN (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag ser också fram emot att förslaget läggs på riksdagens bord. Vilka möjligheter finns det att det går igenom i riksdagen? Har statsrådet funderat på det?

Anf. 95 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Susanne Eberstein, för följdfrågan!

Efter den remissrunda som har varit är jag väldigt optimistisk. Det finns ett behov av att förslaget till nytt kvalitetsutvärderingssystem går igenom. Det säkerställer både lärosätenas egna arbeten med att säkerställa kvaliteten och att nationella utvärderingar görs. Framför allt får vi ett utvärderingssystem som är anpassat till det gemensamma arbetet inom ramen för EU. Det gör att vi kan jämföra de svenska utbildningarna med de andra ländernas utbildningar. Det saknades i det förra utvärderingssystemet.

Detta är inte minst viktigt för att främja mobiliteten mellan studenter och för att vara säker på att det håller god kvalitet men också för att vi ska se hur svensk högre utbildning står sig gentemot andra.

Precis som vi har sagt vid många tillfällen är det som ska bygga Sverige starkt framöver att vi konkurrerar med ökad kunskap, inte med låga löner.

Anf. 96 TREDJE VICE TALMANNEN:

Veckans frågestund är därmed avslutad, och jag tackar statsråden och alla deltagande ledamöter.

§ 7 (forts. från § 5) **Politik för det civila samhället inklusive idrott och trossamfund** (forts. KrU11)

Anf. 97 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till kulturutskottets förslag i betänkande KrU11 och avslag på samtliga reservationer.

Fru talman! När jag skrev mitt anförande var det svårt att inte tänka tillbaka till våren 2009. För många var det kanske ingen speciell tid, men för mig präglades den av det som hände i Iran med den gröna rörelsen. Många människor gick samman för att protestera mot det diktatoriska samhälle de lever i.

Varför jag tar upp den gröna rörelsen är för att många frågar vad som hände med den. Varför blev det inget av den kamp som den förde mot den diktatoriska regimen?

Det har gjorts många analyser, men den viktigaste är nog att man i Iran aldrig har haft något fungerande och levande civilsamhälle. Man har inte haft förutsättningarna för att träna på att organisera sig och opinionsbilda.

Med det sagt ska jag komma in på det jag ska tala om, nämligen civilsamhället. Idrottsfrågan kommer Agneta Gille att ta upp.

Ett fungerande civilsamhälle är en förutsättning för ett välmående demokratiskt samhälle. Det civila samhället är förutom röstbärare och opinionsbildare en demokratiskola där människor får kompetens och träning i att samarbeta med andra. Det är när människor möts och organiserar sig för sina intressen som också nya perspektiv och förslag till lösningar på gemensamma utmaningar presenteras.

En politik för det civila samhället är en politik för hur vi kan stärka förutsättningarna för demokratin. Då måste det civila samhällets organisationer ha goda och långsiktiga förutsättningar för sin verksamhet.

Det är också viktigt att civilsamhällets roll som röstbärare förblir orubbad och stark. Den förskjutning som på senare år har skett där ideella organisationer har fått ta alltmer ansvar som utförare av välfärdstjänster är bekymmersam eftersom det sker på bekostnad av rollen som röstbärare.

Det är vidare viktigt att identifiera de olika utmaningar som civilsamhället står inför och finna svar på hur villkoren för det civila samhället kan stärkas så att dess roll i demokratin kan värnas och utvecklas. Här är den pågående utredningen med de tilläggsdirektiv som nyligen tillkommit viktig.

Fru talman! I arbetet med att skapa goda och långsiktiga förutsättningar för det civila samhället är det omöjligt att undvika frågan om sektorns finansiering och ekonomiska förutsättningar.

De senaste åren har organisationer fått minskade anslag, och en stor del av intäkterna har varit styrda projektmedel. Dessutom har kraven på resultat, utvärdering och redovisning av varje enskild krona skapat en belastning för en sektor vars verksamheter ofta bygger på värden som är svåra att mäta, såsom folkbildning.

Vi socialdemokrater anser att det är de generella bidragen som behöver öka, och det är viktigt att de offentliga bidragen fortsätter att vara det huvudsakliga stödet till civilsamhällets organisationer.

Det är också en av anledningarna till att vi vill avskaffa möjligheten till skattereduktion för privatpersoners gåvor till organisationer. Det är inte önskvärt att gå mot en alltmer privatiserad välgörenhet där privat finansiering via gåvor i större utsträckning ersätter det offentliga stödet till föreningsliv, sociala verksamheter och forskning.

En annan fråga som har diskuterats flitigt och som är kopplad till den ideella sektorns verksamhet är frågan om momsbefrielse för de ideella föreningar och religiösa samfund som har betalat moms på handel där över-skottet går till välgörenhet. Detta har främst drabbat secondhandbutiker.

I denna fråga har regeringens hållning hela tiden varit tydlig, och det är glädjande att regeringen jobbat så skyndsamt med att få till en lösning som innebär att butiker blir helt momsbefriade från och med den 1 januari 2016. De kommer även att få tillbaka pengar månadsvis för att ersätta den moms som de måste redovisa och betala året ut.

Att värna om det civila samhället är för Socialdemokraterna en viktig ideologisk fråga. Vi kommer alltid att värna om ett samhälle med starka folkrörelser och levande föreningsliv med hög anslutningsgrad och ett civilsamhälle som är röstbärare, opinionsbildare och fortsatt den viktigaste demokratskolan.

Det är därför positivt att det råder stor enighet i riksdagen om vikten av ett starkt civilsamhälle och att riksdagen nu genom ett tillkännagivande visar sitt stöd till det arbete som regeringen gör och även fortsättningsvis kommer att göra på detta område.

Fru talman! Avslutningsvis ska jag beröra frågan om romsk inkludering. Det är beklagligt att man vill få det till att vi ska ha ställt oss bakom Sverigedemokraternas ställningstagande i denna fråga. Det har absolut inget med det att göra. Det handlar snarare om att vi anser att det görs mycket och även fortsättningsvis kommer att göras mycket i denna fråga.

Det pågår i dag ett flertal olika aktiviteter. Bland annat kan Kommissionen mot antiziganism nämnas, som har fått i uppdrag att ta fram ett förslag om inrättandet av en nationell institution med samlat ansvar för frågor som rör antiziganism och romers rättigheter. En sådan institution ska verka för att stärka romers kulturella och språkliga rättigheter samt öka samhällets kunskap om romers historia, språk och kultur.

Vi anser att ett arbete är påbörjat, och vi vill att det arbetet ska fortsätta. Det är därför som regeringen i vårbudgeten aviserar att 13 miljoner kronor årligen för perioden 2016–2019, sammanlagt 52 miljoner, kommer att avsättas för arbetet med strategin för romsk inkludering.

(Applåder)

Anf. 98 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag håller med Azadeh Rojhan Gustafsson om vikten av att vi har kommit fram till ett gemensamt tillkännagivande om att underlätta för civilsamhällets organisationer. Det gläder också mig.

Låt mig ställa en fråga till Socialdemokraterna på samma spår som jag var inne på tidigare med Alliansen.

Socialdemokraterna är åter ett regeringsbärande parti och det största partiet i Sveriges riksdag. Man har ett tungt ansvar för att med fast och lugn hand leda Sverige genom svåra tider. Man har också marknadsfört sig som en feministisk och jämställdhetsinriktad regering.

Mot bakgrund av det jag nämnde tidigare om alla röster som höjs och alla exempel som visar att lag och regelverk måste skärpas för att vi inte ska betala ut pengar till och därmed aktivt understödja den radikaliserings, extremism och antidemokratiska verksamhet som har slagit rot i många förortsmiljöer och är ett reellt hot mot rikets säkerhet och stabilitet, frågar jag:

Är Socialdemokraterna beredda att se över lagstiftningen, regelverken och stöden till tveksamma organisationer för att bekämpa grogrunden och annan extrem verksamhet? Varför bifaller man i så fall inte Sverigedemokraternas reservation i ärendet och försöker göra något åt situationen? Om inte, vägrar man inse en uppenbar problematik som många röster höjs om?

Anf. 99 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att jag och Aron Emilsson har helt olika uppfattningar om samhället och hur vi ska se på det och på civilsamhället.

När Aron Emilsson höll sitt anförande lyfte han bara upp civilsamhällets negativa sidor, och han fokuserade mycket på civilsamhället som ett verktyg för att vissa extrema organisationer ska kunna utöva sin makt och sin agenda.

Jag vill fokusera på att civilsamhället är viktigt för demokratin. Jag tror på att vi måste motverka extremism i alla dess former. Det gör vi genom att ha en generell politik för hur vi motverkar extremism över hela den politiska skalan och genom att jobba för en mångfaldspolitik – en politik som handlar om inkludering, om att satsa på jobb och utbildning och om att ta bort det utanförskap som finns i samhället.

Jag tror på mångfaldspolitik snarare än på att prata om hur vi kan minska civilsamhällets roll och göra ingrepp där.

Anf. 100 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! För att förtydliga tror jag att det har varit uppenbart både i våra utskottsärenden och i våra tidigare anföranden att Sverigedemokraterna värnar civilsamhället starkt. Det kan man också se i våra budgetförslag. Att vi sedan kommer att fördela våra anföranden lite olika här i kammaren är en annan sak. Jag lyfte framför allt fram trossamfundet i exemplet tidigare. Det är där mycket av problematiken har uppstått.

Jag förstår inte riktigt, Azadeh Rojhan Gustafsson, att man inte kan se att det är kvinnor, feminister och personer med muslimsk bakgrund som varnar för att förorterna radikaliseras. De har flytt från något och börjar nu uppleva samma situation i det nya landet, vilket även Socialdemokraterna måste se som åtminstone problematiskt. De säger att vi inte har mångfald i dag utan extrem segregation.

Regeringens samordnare mot extremism, Mona Sahlin, sa i *Aktuellt* den 1 juni att politiker måste lära sig om detta, våga ifrågasätta föreningar och se de budskap som ges så att man kan stötta kvinnor som vill leva fria och egna liv. Det finns en flathet. Man ryggar tillbaka och vågar inte ge sig in i de här frågorna, bara för att det handlar om religion.

För att inte till exempel alla muslimer och hela islam ska skuldbeläggas, delar Socialdemokraterna här i riksdagen Sahlins uppfattning? Är man i så fall beredd att se över stödformer och lagstiftning för radikala organisationer och miljöer? Eller har man någon annan plan än idén om skärpta krav, tillsyn och slopat stöd till de organisationer som uppenbart brister i demokrati och jämställdhet?

Anf. 101 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Vi har i dag instanser och myndigheter som kollar hur och till vilka bidrag betalas ut. Jag tycker att det är viktigt att vi fortsätter att ha en stark och skärpt översyn av hur vi betalar ut bidrag och vilka vi betalar ut de statliga stöden till. Det måste fortsätta att finnas.

Som jag sa tidigare tror jag att det handlar om hur vi ser på samhället. Aron Emilsson ser på samhället som att där finns olika grupperingar som har olika intressen. Jag vill se på samhället som att där finns en mångfald av många olika människor som har olika bakgrund och som ibland har gemensamma intressen och ibland inte. Det ger man uttryck för genom att organisera sig till exempel i det civila samhället.

Om det finns organisationer, idéer och tankar som går emot våra demokratiska värderingar och det demokratiska samhället ska dessa bemötas oavsett om de har religiös bakgrund eller extrema åsikter.

Jag tror att vi kommer åt extrema åsikter och extrem organisering främst genom att satsa på en mångfaldspolitik som är inkluderande, skapa jobbtillfällen för människor och inkludera människor i samhället genom att ha bra skolor och bra utbildning.

Jag tror på en mångfaldspolitik framför en politik som främst vill se olikheter och prata om segregerade samhällen och som inte vill se lösningen på det.

(Applåder)

Anf. 102 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru talman! Jag tror inte att det finns någon, varken här i kammaren eller på åhörarbänkarna, som inte har egen erfarenhet från en förening – de flesta av oss kanske som deltagare, andra som ledare eller annat. Vi har nog alla en god inblick i vilken fantastisk arbetsinsats som Sveriges rika föreningsliv gör.

Vissa har försökt räkna om detta till pengar. De ideella arbetstimmar som läggs ned räknas om till vad det skulle ha kostat att köpa motsvarande tjänster. Det blir genast astronomiska summor, men man landar ändå alldeles för lågt. Arbetsinsatserna är långt viktigare än så; de är ovärderliga.

Det politiska intresset för att stödja föreningslivet går inte att ta miste på, om man räknar antalet motioner som vi har hanterat i betänkandet och som lyfter fram olika föreningar.

Det viktigaste är att ha generella principer för ekonomiskt bidrag till föreningarna. Vi kan inte hantera situationen på så vis att just en förening som vissa politiker vurmar för får ett särskilt bidrag. Jag kanske gillar hockey extra mycket, men det innebär inte att hockeyn ska få ett särskilt stöd.

Vi måste stärka det generella stödet, och det är precis vad regeringen föreslår i vårändringsbudgeten. Det blir ytterligare 32 miljoner kronor till idrottsrörelsen som regeringen vill se redan i år och 64 miljoner kronor nästa år, när vi får fullt genomslag och en helårseffekt.

I stället för att väcka motioner där man talar varmt om enskilda föreningar men landar i någon sorts intetsägande slutsats borde allianspartierna stödja regeringens budgetförslag. Nu blir reservationerna lite väl krystade.

Ett exempel är Kristdemokraternas motion om att regeringen minsann ska ha en dialog med trossamfunden. Självklart ska regeringen ha det, och det har den. Det heter inte i motionen att det är på något annat sätt. Regeringen för en bra dialog med trossamfunden och inkluderar dem i arbetet med att ta fram en handlingsplan för att stärka demokratin mot våldsbejakande extremism. Det är ett positivt arbete, och i vårändringsbudgeten föreslår regeringen ytterligare 7 miljoner kronor till trossamfunden. Man kan riktigt känna hur Kristdemokraterna slår knut på sig själva för att åstadkomma någon sorts reservationssituation med ett annat ställningstagande än regeringens. Men den skillnaden finns inte.

Jag tycker att det också har varit en konstruerad debatt om romernas situation. Alliansen dundrar och frågar varför Miljöpartiet och Socialdemokraterna inte stöder yrkandet om ett tillkännagivande till regeringen om

att minsann arbeta med romsk inkludering. Men det är fullständigt självklart. Regeringen arbetar redan med det. Regeringen gör precis allt det som alliansregeringen startade.

Därtill gör regeringen ytterligare insatser. Om vi åter tittar i vårändringsbudgeten ser vi 5 miljoner kronor för detta arbete till Forum för levande historia. I det konkreta budgetförslaget föreslår regeringen 58 miljoner kronor för romsk inkludering under en fyraårsperiod, 2016–2019. Det är mer än vad alliansregeringen föreslog under sina perioder.

För att sammanfatta debatten handlar det om plakatpolitik. Allianspartierna vill få det att framstå som att de har en annan ståndpunkt än regeringen, men i själva verket gör den rödgröna regeringen allt vad allianspartierna vill och lite mer därtill.

Om man tittar på Sverigedemokraternas reservationer ser man att det inte riktigt är samma situation. Där försöker man snarare tona ned skillnaderna och inte framhålla vilka organisationers bidrag man vill få bort. Jag skulle vilja be Aron Emilsson att förtydliga sig.

Aron Emilsson talade om att samfund som lär ut att kvinnan är underlägsen mannen inte bör få stöd. Var drar Sverigedemokraterna gränsen? Är det katolsk-ortodoxa kyrkor eller församlingar som inte bör få stöd eftersom de inte godkänner kvinnliga präster, eller var drar Sverigedemokraterna gränsen?

Sverigedemokraterna pratade också om att man inte vill se offentliga eller skattefinansierade stöd till föreningar som inte tar avstånd från våldsbejakande extremism. Vilka föreningar avser Sverigedemokraterna? Det första jag kommer att tänka på är tidningen Nationell Idag, eftersom jag satt i Presstödsnämnden när den skulle få presstöd. Jag tyckte att det var en oerhört besvärlig situation. Vad anser Sverigedemokraterna om pressstöd till en tidning som inte tar avstånd från våldsbejakande extremism?

Avslutningsvis vill jag påminna Aron Emilsson om att vi skiljer mellan stat och kyrka nuförtiden.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 103 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till reservation 2, samt bifall till förslaget i övrigt i betänkande KrU11.

Den del i betänkandet som jag ska tala om berör regeringens proposition om ändringar i lagen om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher. Men jag tänker även beröra idrott generellt.

År 2006 trädde lagen om tillståndsplikt för att anordna tränings- och uppvisningsmatcher i kampsport i kraft. Deltagarna tillåts att med slag, sparkar eller annat våld träffa motståndarens huvud. Det kom alltså en tillståndsplikt för att få anordna de matcherna. Tillståndet prövas av Kampsportsdelegationen vid länsstyrelsen i Örebro. Det som är nytt i lagstiftningen är att de uppgifter som lämnas i ett ansökningsförfarande också lämnas på heder och samvete. Det införs även fler sanktionsmöjligheter. Tidigare var det bara ett återkallande av tillståndet som gällde. Nu kan också bland annat varningar utföras.

Lagförändringarna tydliggör reglementen och skapar större säkerhet för de aktiva. Det är bra. Och det är ett enigt utskott som ställer sig bakom regeringens förslag.

Kampsporten engagerar tillsammans med hela idrottsrörelsen över 3 ½ miljon personer på olika sätt. Det är också glädjande att Sverige ligger i topp vad gäller det ideella engagemanget, enligt Eurobarometerundersökningen om fysisk aktivitet och idrott.

Det kan tyckas märkligt att idrottsrörelsen, trots de siffrorna, fantastiska resultat och aktiviteter som utförs, inte har fångat större uppmärksamhet än den har gjort och gör i dag. Idrottens oerhörda potential för att göra Sverige ännu mera jämställt, hälsosamt, integrerat och tryggt kan inte nog lyftas fram.

Idrottsrörelsen är den i särklass största folkrörelsen. Ingen annan folkrörelse kan mäta sig med idrotten, avseende storlek och bredd. Kategorin kulturföreningar ligger med sina 800 000 medlemmar på andra plats. Miljörörelsen har mindre än 300 000 medlemmar. Och det finns i dag ca 2,2 miljoner aktiva idrottsutövare. Det är 600 000 ideella ledare i 20 000 föreningar. Där har vi många av de vardagshjältar som finns i landet. De kan inte nog uppmärksammas och hyllas.

En av mina största upplevelser fick jag på Riksidrottsstämman för ett tag sedan. Där hyllade man idrottsledare. En person hade varit ledare inom idrottsrörelsen i 67 år. Det var över 100 personer som fick idrottsrörelsens största förtjänsttecken. Det var mäktigt. Och de var väl värda uppmärksamheten.

Riksidrottsförbundet har visat att de 176 miljoner ideellt arbetade timmarna som utförs inom idrotten varje år innebär ca 30 miljarder kronor i sparade lönekostnader, baserat på en fritidsledarlön.

Fru talman! Det finns en del utmaningar som jag känner en oro inför, bland annat politiska beslut som slår mot idrotten. Men idrotten i sig har också utmaningar. Det blir allt svårare att rekrytera ideella ledare. Och basen för breddidrotten har minskat de senaste tio åren. Det är allvarliga signaler som vi måste beakta.

Det finns också andra utmaningar för idrotten. Jag väljer att ta upp några:

- ökade kostnader för deltagande
- idrottens roll i ett samhälle som förändras i snabb takt med pågående urbanisering
- i vissa fall en för tidig specialisering
- att kunna hitta tävlings- och träningsformer samt aktiviteter som attraherar alla.

Den nya regeringen föreslår nu reformer på flera håll, som också slår hårt mot idrotten. I valrörelsen lovade Stefan Löfven 272 miljoner till idrottsrörelsen. Idrottsminister Gabriel Wikström fortsatte efter valet att lova, till exempel på Riksidrottsforum i Gävle, att pengarna skulle komma under denna mandatperiod. Av dessa löften blev det något helt annat. Utfallet blev i stället 32 miljoner i år och 64 miljoner mellan 2016 och 2018 till idrotten, och då via öronmärkta pengar till integrationsarbetet.

Vi kunde också snabbt konstatera att regeringens politik slår väldigt hårt mot idrottsrörelsen även på andra sätt. När budgeten lades fram visade den på en skattechock för idrottsrörelsen på hela 325 miljoner kronor, via höjda arbetsgivaravgifter för dem som är under 26 år – allt enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst.

I kombination med höjd skatt för unga under 26 år bryter regeringen också löftet att inte höja bensinskatten. Det slår hårt mot alla engagerade föräldrar som ska skjutsa sina barn till träning och tävling. I mitt län, Jämtland, är det inte ovanligt att man skjutsar fem till tio mil till en sådan aktivitet. Det är klart att det slår.

Dessutom aviserar regeringen ytterligare ett slag, mot alla ekonomiskt utsatta familjer när fritidspengen på 3 000 kronor per barn och år som alliansregeringen införde nu ska tas bort. Fritidspengen har lett till att barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer har fått bättre möjlighet att kunna delta i just idrottsaktiviteter.

Fru talman! Till sist vill jag nämna riksdagens utvärdering av de idrottspolitiska målen som kommer att inledas i november detta år. Resultatet kommer att komma under 2016. Jag ser verkligen fram emot att tillsammans med de övriga partiföreträdarna fortsätta arbetet med precis de här viktiga frågorna.

Avslutningsvis vill jag önska fru talmannen, alla andra i kammaren och de som följer debatten i tv en trevlig sommar!
(Applåder)

Anf. 104 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Sverige har ett rikt natur- och kulturliv. Här finns stora möjligheter när det gäller folkhälsa, idrott, friluftsliv och inte minst arbetet med den psykiska ohälsan, som blir allt vanligare i samhället. Sverigedemokraterna tror på idrottens och friluftslivets betydelse för folkhälsa, meningsfulla fritidsaktiviteter och inte minst rehabilitering.

Nästan alla ungdomar möter föreningsidrotten någon gång under uppväxten, mycket tack vare stort engagemang, ideellt arbetande ledare och människor som brinner för sin idrott. Föreningslivet är bra ur många aspekter. Det ger våra barn och ungdomar möjlighet att utöva en idrott som de tycker om och att samtidigt träffa kompisar med olika förutsättningar. Det är dessutom bra ur ett folkhälsoperspektiv. Därför är det av stor vikt att föreningslivet får stöd från det offentliga samhället för att ha möjlighet att bedriva denna typ av verksamhet.

Förutom idrotten och dess betydelse för folkhälsan är det också av vikt att lyfta in friluftslivsperspektivet. Forskning visar att natur- och friluftsliv har en stärkande och läkande effekt vid ohälsa. Miljontals svenskar, däribland hundratusentals barn, är medlemmar i någon av de friluftsgesällskapen som finns över hela landet. Genom att skjuta till resurser för att bevara, bruka och utveckla naturarvet och friluftslivet kan det också användas för just folkhälsan. Genom att tillgängliggöra och öppna upp för fler kan rehabilitering med och i naturen nyttjas ur flera aspekter. Därför är det viktigt med tillgänglighet, valmöjligheter och anpassning vid exempelvis funktionsnedsättningar.

Naturen kan även vara till stor hjälp och är en viktig valmöjlighet vid rehabilitering, oavsett om det avser psykisk eller fysisk ohälsa. Aktiv rehabilitering utgår från individens egna förutsättningar och förmågor och

kan på ett naturligt sätt visa hur man kan leva ett aktivt liv genom fysisk aktivitet.

Fru talman! Psykisk ohälsa är ett av vår tids största folkhälsoproblem, och forskning visar att fysisk aktivitet och vistelse i naturen är verkningsfullt, nyttigt och resultatrikt för att minska stressrelaterade besvär. Det kan även fungera förebyggande.

Det är uppenbart att det finns ett samband mellan ohälsa hos befolkningen och bristen på fysisk aktivitet. Riksidrottsförbundet bidrar med stora insatser för ett hälsosammare Sverige. Här bör även Svenskt Friluftsliv lyftas fram som en viktig del gällande folkhälsa och fysisk aktivitet.

Natur är ett annat ord för hälsa.

Sverigedemokraterna ställer sig bakom reservation 3 under punkt 9 avseende ideell föreningsverksamhet och privat näringsverksamhet, men för tids vinnande yrkar vi inte bifall till reservationen i kammaren.

Anf. 105 AGNETA GILLE (S):

Fru talman! Alla har vi på olika sätt ett förhållande till idrott och friluftsliv. Antingen utövar vi själva idrott eller också utgör vi publik eller är engagerade i olika lagidrotter. För mig är idrott och friluftsliv kopplat till gemenskap, laganda, tävlingsmoment, friskvård och hälsa.

Jag tänker tillbaka på min tid som handbollsspelare på vintern och fotbollsspelare på sommaren. Den tiden minns jag med stor glädje. Idrotten och gemenskapen gav mig mycket. Jag ser också när mina söner träffar sina gamla lagkamrater hur idrotten har svetsat dem samman, att få tillhöra och att ingå i ett lag med gemenskap, med glädje, med högt satta mål och med vinnarinstinkt. Många av oss har sådana minnen. De flesta av oss har på något sätt ingått i eller tagit del av idrottsrörelsen. Här ser jag också en stor möjlighet för våra nyanlända vänner att få chansen att ingå i gemenskapen i olika idrottssammanhang och komma in i det svenska samhället.

Vi är alla stolta över Zlatan, Asllani, Abeba Aregawi och många fler som är fantastiska idrottsutövare. Jag vill tacka idrottsrörelsen för att ni bidragit till och gett Sverige alla dessa stjärnor.

Det framgår också av detta betänkande att vi anser att idrotten är viktig, det är vi nog alla överens om. Det vi kan se är att vi måste förstärka idrottsrörelsen, hjälpa till att ge alla utövare förutsättningar för att idrottsrörelsen ska kunna göra sitt allra bästa för att alla utövare ska få vara med och ta del av den. Jag har själv erfarenhet av problemet i en idrottsförening, Vaksala sportklubb i Uppsala, med att kunna ta emot alla barn som vill vara med.

Det viktiga i detta är utbildningssystemet inom idrotten. Sisu Idrottsutbildarna är mycket viktiga dels för att få fram nya ledare, dels för att kunna erbjuda alla barn och unga som vill att få vara med. Då ska man utbilda också nya ledare. Vi måste dessutom utbilda i hbtq-frågor och genusfrågor inom idrotten. Idrottsrörelsen måste jobba på att bli mer jämställd så att flickor och pojkar, tjejer och killar, ska ha samma möjlighet till bra träningsstider, samma ekonomiska förutsättningar och samma möjlighet till framgång. Riksidrottsförbundet har här en stor och viktig uppgift att tillgodose detta, och jag önskar förbundet lycka till.

Statsbidraget till idrotten uppgår i dag till drygt 1,7 miljarder. Till detta föreslår vi i vårändringsbudgeten en höjning av anslaget med 32 miljoner

för att stimulera också de nyanlända att vara med. Därutöver aviserar vi ytterligare en höjning med 64 miljoner kronor årligen från 2016.

Moderaterna säger att vi sviker våra löften, men de föreslår 0 kronor i höjning. De har bara skattesänkningar att komma med. Fritidspengen har inte gett någon effekt. Vi vill satsa på ett sammanhållet samhälle där vi inte riktar bidrag till vissa grupper, utan det ska vara en gemensam välfärd som stimulerar alla.

Fru talman! Det är en viktig satsning för att nå de högt uppställda mål som finns. Det är mål som vi tycker är viktiga och mål som Riksidrottsförbundet har satt upp. Det är de önskingarna som jag har redogjort för i mitt anförande.

Jag yrkar avslag på motionerna och reservationerna och bifall till utskottets förslag i betänkande KrU11.
(Applåder)

Anf. 106 SAILA QUICKKLUND (M) replik:

Fru talman! Agneta Gille säger att alliansregeringen inte har gjort någonting för idrotten. Jag vill bara påminna om att de 2 miljarder som alliansregeringen satsade på Idrottslyftet har inneburit mycket positivt. Man genomförde också omstruktureringar för att få mer stabilitet. Tidigare fick idrotten stöd via Svenska spel, och det stödet kunde ju fluktuera beroende på hur spelet gick. Vi införde att staten i stället skulle gå in med konstanta medel.

Det finns också annat som har tillfört idrotten väldigt mycket, och det gäller till exempel förutsättningar för människor att utöva sådan idrott som innebär kostnader. Jag tänker då på jobbskatteavdraget som har gynnat låg- och medelinkomsttagare. Det har gjort att 350 000 fler personer har kommit i arbete. Det har blivit färre sjukskrivna som nu har fått bättre möjlighet till försörjning. Indirekt har också fritidsaktiviteter och idrott gynnats.

Jag läste ett uttalande från idrottsminister Gabriel Wikström i Skånska Dagbladet. Han uttryckte att de 325 miljoner som regeringen nu tillför som kompensation för ökade kostnader i idrottsrörelsen inte kommer att märkas. Idrottsrörelsen kommer inte att beröras av dessa pengar.

Då måste jag fråga Agneta Gille: Menar Socialdemokraterna och Agneta Gille att den här kostnaden inte berör särskilt många föreningar och att den inte kommer att märkas?

Anf. 107 AGNETA GILLE (S) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att det har satsats på olika sätt. Sedan har vi benämnt satsningarna olika, till exempel Handslaget. Det finns en satsning på och en vilja att ge idrottsrörelsen väldigt mycket mer. Det är en mycket viktig ståndpunkt som vi från Socialdemokraterna, de rödgröna och den nuvarande regeringen har.

Saila Quicklund tog upp jobbskatteavdraget som en resurs. Vi lyssnade tidigare till kulturministern. Hon sa: Den största kultursatsningen som alliansregeringen gjorde var att man sänkte skatterna, för det skulle komma alla del.

Jag håller inte med om det. När jag träffar mina gamla kamrater som jobbar kvar på förskolan säger de att de inte alls har fått samma nivå som Saila Quicklund och jag har fått, eftersom vi som höginkomsttagare har

fått betydligt mer. Att det skulle vara jobbskatteavdraget som har underlättat för idrottsrörelsen tror jag inte på. Det visar siffrorna.

När det gäller arbetsgivaravgifter för unga, så blir de unga någon gång äldre. Jag är tveksam till att det handlar om just åldersfixeringen. Jag tror att det här kommer att lösa sig, och det kommer att gå alldeles utmärkt. Jag hoppas att idrottsrörelsen också i fortsättningen verkligen satsar på att få fram nya ledare och på att ge alla barn och unga möjlighet att delta i idrottsrörelsen.

Anf. 108 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Fru talman! Den centrala frågan är ändå att Stefan Löfven i valrörelsen lovade idrottsrörelsen 272 miljoner, och det löftet har han svikit. Det är väldigt frustrerande för idrottsrörelsen när man trodde att man efter valet skulle få de pengar som man så väl behöver. Det är det löftesbrottet som jag fokuserar på.

Det gjordes också ett löftesbrott vad gäller friskvårdsavdrag för ridning. Carin Jämtin, partisekreterare för Socialdemokraterna, sa att man skulle införa det här friskvårdsavdraget så fort man vunnit valet. Men detta har vi inte sett något resultat av. Svenskt Friluftsliv skulle få dubblerade anslag. Inte heller detta har levererats. Det har gjorts en mängd olika löftessvek inom de här områdena.

Jag noterar att Agneta Gille inte svarar på min fråga om hur det här kommer att påverka föreningarna. Idrottsminister Gabriel Wikström uttrycker att 325 miljoner i ökade kostnader inte kommer att påverka rörelsen. Idrottsrörelsen har en annan uppfattning. Min fråga kvarstår: Hur tror Socialdemokraterna att det här kommer att påverka idrottsrörelsen? Att det gör det vet vi, men Agneta Gille får gärna förklara hur.

Anf. 109 AGNETA GILLE (S) replik:

Fru talman! Först och främst vill jag säga att vi fick ta över ett budgetunderskott på – om jag minns rätt – 76 miljarder. Det var en mycket illa skött budget och ett mycket illa skött statsfinansiellt läge, och Moderaterna och alliansregeringen har varit med och sett till att det blivit på det sättet. Det var sämre än vi trodde. Precis som Magdalena Andersson sa fick vi ta över tomma lador med ett sådant budgetunderskott.

Att då stå och klaga på att vi inte skulle satsa på idrottsrörelsen, när vi faktiskt gör det och har avsatt pengar, medan Moderaterna har 0 kronor och säger nej till vår satsning, är inte ärligt, tycker jag. Hur kan man stå här och skylla på oss för att vi inte satsar, när det i själva verket är så att ni säger nej till den satsning som vi har?

Jag vill understryka att jag ger Gabriel Wikström rätt och stöder honom i hans uttalande. Jag tror inte heller att detta kommer att ge någon stor effekt.

Anf. 110 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Fru talman! Vi behandlar i dag betänkande KrU11, *Politik för det civila samhället inklusive idrott och trossamfund*.

Jag tänker, fru talman, börja med att beröra ideell föreningsverksamhet och privat näringsverksamhet. Nästan alla vi här inne – och ni, kära tv-tittare – har mött föreningsidrotten någon gång under vår uppväxt. Ingen

av oss eller våra ungdomar skulle ha haft denna möjlighet utan de ca 65 000 ideella ledare som finns inom idrotten.

I dag är det en mycket liten del av idrottsföreningarna som har anställd personal. De få som har anställd personal har det oftast uteslutande för administrativt arbete. Det finns en studie som visar att ideella ledare sammanlagt lägger ned 176 miljoner timmar på sitt ledarskap. Skulle vi ersätta dessa personers engagemang med anställd personal skulle det kosta oss ca 30 miljarder kronor per år.

I dag blir det allt vanligare att myndigheter likställer ideella föreningar och privata företag. Vi sverigedemokrater anser inte att föreningslivet får det rätta stöd som det behöver från det offentliga samhället för att knyta kontakt med Skatteverket. Det är ingen lätt uppgift, fru talman, för en ideell förening att komma till rätt person för att få rätt uppgifter för hur en ideell förening ska fungera rätt och redovisas rätt. Detta är något som borde bli mer välfungerande, då det finns ett stort antal människor som engagerar sig i varje förening och allas mål är att göra rätt för sig.

Fru talman! Bakom varje idrottande barn och ungdom finns det ledare, tränare, föräldrar, styrelser och arbetsgrupper. Det är människor som lägger ned sin lediga tid på att skapa bra förutsättningar för att ett lag och en klubb ska fungera, vilket vi sverigedemokrater tycker är fantastiskt, liksom alla ni andra här inne.

Föreningslivet måste få vara en egen sorts organisation för att klubbarna ska få sin verksamhet att fungera. Som ideell förening är man momsbefriad. Det är bra. Föreningar ska inte omfattas av samma regler som det privata näringslivet. Då skulle inga hembakade kakor eller smörgåsar, ingen koft eller grillad korv kunna säljas i samband med matcher och cupper.

Fru talman! Föreningslivet är bra ur många aspekter. Det ger våra barn och ungdomar möjlighet att utöva en idrott som de älskar och att samtidigt få träffa kompisar med olika förutsättningar. Dessutom är det bra för folkhälsan, ger kunskap om hur demokrati utövas i praktiken och skänker sammanhållning, glädje och laganda. Även i vårt betänkande i dag kan vi ta till oss av hur viktigt det är med möjligheter att utöva ridsport för funktionsnedsatta, vilket jag tycker är viktigt.

Fru talman! Ridsporten är givande på många plan ur folkhälsoperspektiv. Det har visats att den ger både motion och trygghet och är socialt stimulerande. Forskning visar att arbete med djur är givande för alla medborgare i vårt land oavsett vilka förutsättningar man har i sin vardag. Vi sverigedemokrater vill se till att föreningslivet får möjlighet att finnas kvar för alla – både i dag och i morgon.

Fru talman! Vi sverigedemokrater tycker att det är viktigt att unga flickor har förebilder inom elitidrotten. I alla våra stora idrotter, exempelvis ishockey, finns möjligheter att göra elitkarriär för både herrar och damer, vilket ger positiva följeffekter för vårt samhälle.

Det storsatsas på svensk damhockey från sportsligt och ideellt håll. Bland annat har storklubbar gått in och startat föreningar på damsidan. Framför allt har kända profiler från herrsidan slutit upp för att driva på utvecklingen på damsidan. Dessvärre, fru talman, kan Sveriges damlag fortfarande inte mäta sig med Kanada och USA.

Sverige har länge varit en av de stora nationerna vad avser ishockey, och vi ska även fortsättningsvis vara det. Ishockey är en oumbärlig del av

Prot. 2014/15:114
11 juni

*Politik för det civila
samhället inklusive
idrott och trossamfund*

folksjälen och det levande kulturarvet. Därför, fru talman, är det rimligt att de svenska damerna ges samma möjlighet som herrarna att konkurrera mot Kanada och USA, som i dag dominerar på damsidan. Staten har ett ansvar att bidra till att lyfta nivån och på så sätt gynna ett viktigt kulturellt inslag i Sverige.

Avslutningsvis, fru talman, tycker jag att det är lika viktigt att vi har en vision att lyfta fram all professionell damidrott, så att Sverige på damsidan kan hävda sig i den internationella konkurrensen. Grundförutsättningen för all elitidrott är föreningslivet.

För tids vinnande yrkar jag ej bifall till motionerna 1436 och 2357, men vi ställer oss bakom reservationerna, fru talman. Jag önskar er alla en jättevrig sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 8 Några värdepappersmarknadsfrågor

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU19
Några värdepappersmarknadsfrågor (prop. 2014/15:115)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 9.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KrU9 Litteratur, läsande och språk

Punkt 3 (Fristäder)

1. utskottet
 2. res. 1 (SD)
- Votering:
259 för utskottet
40 för res. 1
50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 1 SD, 23 MP, 18 C, 18 V, 16 FP, 13 KD

För res. 1: 40 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 8 SD, 2 MP, 4 C, 3 V, 3 FP, 3 KD

Punkt 8 (Nordisk språkförståelse)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

258 för utskottet

40 för res. 5

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 1 SD, 23 MP, 18 C, 18 V, 16 FP, 13 KD

För res. 5: 40 SD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 8 SD, 2 MP, 4 C, 3 V, 3 FP, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU11 Politik för det civila samhället inklusive idrott och trossamfund

Punkt 3 (Skärpta krav för organisationer och föreningar för att få skattefinansierat stöd)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

257 för utskottet

41 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 18 C, 17 V, 16 FP, 13 KD

För res. 1: 41 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 8 SD, 2 MP, 4 C, 4 V, 3 FP, 3 KD

Punkt 6 (Romsk inkludering)

1. utskottet

2. res. 2 (M, C, V, FP, KD)

Votering:

160 för utskottet

138 för res. 2

1 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 40 SD, 23 MP

För res. 2: 73 M, 18 C, 18 V, 16 FP, 13 KD

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 8 SD, 2 MP, 4 C, 3 V, 3 FP, 3 KD

Prot. 2014/15:114
11 juni

Punkt 19 (Krav på stöd till religiösa samfund)

1. utskottet
2. res. 6 (SD)

Votering:

258 för utskottet

41 för res. 6

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 18 C, 18 V, 16 FP, 13 KD

För res. 6: 41 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 8 SD, 2 MP, 4 C, 3 V, 3 FP, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU19 Några värdepappersmarknadsfrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

§ 10 En utredning om ett regelverk för säkerställande av valfrihet, mångfald och kvalitet i fråga om välfärdstjänster

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU32

En utredning om ett regelverk för säkerställande av valfrihet, mångfald och kvalitet i fråga om välfärdstjänster föredrogs.

Anf. 111 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Sverige är ett fantastiskt land att leva i. Under decennier före oss har generationer byggt upp den svenska välfärden. Den skandinaviska modellen som utvecklats har byggt på principen att vi gemensamt bidrar efter förmåga och att välfärden finns där när den behövs, fördelad efter behov.

Men någonting håller på att hända. Vi nås av allt fler larmrapporter om våra skolelevers kunskapsstapp, allt fler larmrapporter om vanvård av våra gamla och allt fler larmrapporter om överbeläggningar på våra sjukhus. Någonting håller på att gå sönder i Sverige.

Jag vill därför, herr talman, inledningsvis yrka bifall till reservationen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Skälen till det är följande.

När välfärden började berikas med andra deltagare än enbart offentliga utförare på 90-talet var tanken snarare att bana väg för fler idéburna aktörer: ideella organisationer, kooperativ eller stiftelser. Inte någon ansvarig politiker kunde förutse en utveckling där välfärden skulle bli en handelsvara med snabba klipp.

Det finns anledning att för ett ögonblick stanna upp en stund och reflektera över den utveckling, den marknadsivering, vi ser av vår gemensamma välfärd.

Organiseringen av vår gemensamma välfärd ska utgå från elever och lärare men också från de seriösa privata aktörerna, till exempel friskolor

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

som berikar skolvärlden med många nya spännande pedagogiska inriktningar. Skolan ska handla om elever, rätten till en bra utbildning och goda kunskapsresultat, inte om snabba cash. Omsorgen och vården ska handla om trygghet och omhändertagande, inte om snabba cash.

Den 5 mars 2015 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att utreda ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster. Syftet med utredningen är att säkerställa dels att offentliga medel används till just den verksamhet de är avsedda för och på ett sådant sätt att de kommer brukarna till godo, dels att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstått.

Utredningen ska föreslå hur offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att den säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet. Utredarens uppdrag är brett och direktivet innehåller inte mindre än 32 konkreta uppdrag som spänner över en rad olika områden, vilket också framgår i betänkandet.

I sitt ställningstagande anför nu finansutskottets majoritet bland annat att regeringens tillsatta utredning har fel fokus och därmed inte kommer att kunna besvara flertalet av de utmaningar som finns i välfärden.

Vi delar inte den uppfattningen. Vi delar inte heller beskrivningen av att utredningens fokus är så snävt som utskottet låter påskina och att utredningen inte skulle ha som utgångspunkt att säkerställa kvaliteten.

Välfärden är för viktig för att styras av kortsiktiga vinstintressen, och då måste i stället värden som kvalitet och likvärdighet stå i centrum.

Civilminister Ardalan Shekarabi har öppnat för att lägga fram tilläggsdirektiv som skulle kunna läggas till den utredning regeringen redan har tillsatt. Det finns ingen rädsla för att utreda fler frågor – tvärtom – men frågan är varför Alliansen och Sverigedemokraterna vill förhindra att vissa angelägna saker ens utreds, till exempel att värna en mångfald av utförare och att verksamhet inom välfärdssektorn även fortsättningsvis kan bedrivas i olika drifts- och ägarformer.

På så sätt kan vi också använda våra gemensamma resurser på effektivaste sätt, där de används till just den verksamhet de är avsedda för och på ett sådant sätt att de kommer brukarna till godo. Då kan vi garantera att offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att den säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet.

På så sätt värnar vi en mångfald av aktörer inom välfärden där privata aktörer verkar inom välfärdssektorn för att tillhandahålla utbildning, vård och omsorg av god kvalitet. På så sätt värnar vi en verklig valfrihet i välfärden för individen. På så sätt skapar vi en välfärd som underlättar för idéburna aktörer att driva verksamhet inom välfärdssektorn.

Herr talman! Vi menar att välfärden ska organiseras och styras utifrån en allmännyttig princip. De resurser vi avsätter tillsammans till gemensamma angelägenheter ska användas till det de är tänkta. Det ska naturligtvis bli överskott i verksamhet men inga ohemula vinster. Är det någon princip vi behöver i välfärden i dag är det principen om demokratisk styrning.

Visst är Sverige ett fantastiskt land att leva i. Under decennier före oss har generationer byggt upp den svenska välfärden. Den skandinaviska modell som har utvecklats har byggt på principen att vi gemensamt bidrar

efter förmåga och att välfärden finns där när den behövs, fördelad efter behov.

I dag står vi inför nya utmaningar som bäst och lättast hanteras om vi gemensamt sätter oss ned och gör upp om långsiktiga villkor för välfärden, som innebär att välfärdens aktörer kan fokusera på sitt uppdrag utan att behöva oroa sig för politiska experiment.

(Applåder)

Anf. 112 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi utvecklingen i välfärden. Det är någonting som har debatterats åtskilliga gånger förut, och det är bra eftersom utvecklingen är en viktig fråga. Det är en fråga som är avgörande för invånarnas tilltro till det som är våra gemensamma delar – det som vi bygger tillsammans.

I grunden handlar det om vad människor kan förvänta sig av offentligt finansierad välfärd och hur vi vill prioritera skattepengar. I denna fråga, såsom i alla andra frågor, vill vi självklart prioritera så mycket högkvalitativ verksamhet som möjligt inom de ekonomiska ramar som ändå finns. Det är politikens uppgift.

Välfärdsutredningen tillsattes tidigare i år. Den ska ta fram förslag på flera punkter där jag tror att de flesta partier egentligen har samma syn. Att vi även i fortsättningen vill se en mångfald av aktörer och inriktningar verkar det finnas en stor samsyn om. Att det behövs en skärpning av nuvarande regelverk verkar vi också vara överens om. Det framgår också av det förslag som de borgerliga partierna har presenterat att de, precis som regeringen, vill se fler idéburna verksamheter.

Det viktiga är givetvis att säkerställa kvaliteten i verksamheter som finansieras av offentliga medel. Miljöpartiet är positivt till en mångfald av inriktningar och aktörer. Vi anser inte att det viktigaste är driftsformen utan verksamhetens kvalitet.

Men dessa verksamheter får inte hanteras som vilken marknad som helst. Vi är inte konsumenter i förhållande till välfärden utan vi är medborgare. Och när vi ser att utvecklingen går åt ett annat håll än vad vi tänkte oss måste vi också agera. Det har vi gjort i den utredning som nu finns.

Låt mig kort kommentera vad de borgerliga partierna anför som ett problem med den nu liggande Välfärdsutredningen. Det första är att den skapar osäkerhet. Ja, den gör det. Om det finns två saker att säga. Det första är att det trots allt är bättre för den långsiktiga utvecklingen av välfärden att det blir bra än att det går snabbt. Det andra är att jag är rädd för att själva debatten medför att det faktiskt blir än mer som de borgerliga är oroliga för, nämligen att stiltjen i utvecklingen av den privata välfärdssektorn fortsätter. Vi måste komma vidare i frågan och försöka hitta lösningar på de problem som vi ser och som jag uppfattar att vi alla instämmer i.

De borgerliga partierna tar också upp att utredningen har fel fokus, att den handlar för lite om kvalitet, vidare att regleringar inte ska kväva mindre och nyetablerade verksamheter. Men om detta finns också skrivningar i utredningsdirektiven. Vi vill verkligen inte kväva aktörer. Tvärtom! Men det är till syvende och sist inte aktörerna som ska vara politikens främsta prioritering utan invånarnas tillgång till bra verksamheter. Till skillnad från andra varor och tjänster kan man inte reklamera vare sig en dålig skolgång eller en bristande omsorg på ålderns höst.

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

Det utskottsinitiativ som är anledningen till debatten i dag verkar vid första anblicken vara ett tillfälle när de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna slår in öppna dörrar. Vad de vill att en utredning ska göra finns redan i stor utsträckning med i de direktiv till den utredning som redan har beslutats, nämligen Valfärdsutredningen. Den kallas också Vinstutredningen. Det är här jag tror att vi kommer till pudelns kärna. Det handlar egentligen inte så mycket om kvalitetsuppföljningen eller bättre möjligheter för ideella aktörer utan om vinst. Så jag tänkte prata lite om det.

Herr talman! Vi kan kort konstatera vad som har varit problemet. Stora vinster, ibland med pengar placerade i skatteparadis, är själva anledningen till den utredning som måste till om just vinsterna. Trots att alla missförhållanden var tydliga och rullade som följetonger i medierna valde den då borgerliga regeringen att inte agera kraftfullt mot det utnyttjande av systemet som vi alla såg fanns där. Om något hade gjorts då hade vi inte behövt stå här i dag. Men nu är det alldeles tydligt att vi behöver en utredning. Direktiven och utredningen är på plats, och arbetet har påbörjats.

Miljöpartiet var också inför valet mycket tydligt med att vi anser att skattemedel ska användas till den verksamhet de är avsedda för och att eventuellt överskott ska återinvesteras i verksamheten. Det finns också med i utredningen. Men vi vet också att verksamhet i offentlig regi kan ha brister. Både i dag och historiskt varierar kvaliteten. Brister finns i olika verksamheter både inom den privata och den offentliga sektorn. Valfriheten och möjligheten att välja, eller att välja bort, har däremot skapat incitament för både offentliga och externa aktörer att hålla en allt högre kvalitet. Det är bra.

Något som gläder mig är att den nya regeringen också tycker att kvalitet kan få kosta pengar. Vi har nu en regering som vill investera i fler jobb i skolan och i äldreomsorgen. Vi satsar med nya pengar till samhällsinvesteringar i hela landet. Vissa av dem som har varit kritiska till Miljöpartiets hållning i frågan har hävdat att jobb skulle försvinna och elever stå utan skolor. Men behoven och verksamheterna finns kvar. Samhället – ofta kommunerna – har det yttersta ansvaret för att säkerställa tillgång till skola och vård.

Men man ska ändå inte sticka under stol med att det givetvis blir en balansgång för hur vi kan upprätthålla ett system med valfrihet och en mångfald av aktörer samtidigt som vi säkrar transparens, öppenhet och att pengarna går till det vi gemensamt har bestämt att de ska användas till. För Miljöpartiet är den utredning som regeringen har tillsatt balanserad och har en ingång som gör att vi kan komma fram till ett sådant system. Vinster ska stanna i välfärden. Insynen i all offentligt finansierad verksamhet ska vara hög, och det ska finnas många olika aktörer som bedriver verksamhet av hög kvalitet.

Jag är glad att vi nu har en välfärdsutredning på plats med tydliga direktiv om hur finansiering och privat utförda välfärdstjänster ska utformas så att likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet säkras.

Jag yrkar bifall till reservationen från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

(Applåder)

Anf. 113 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Kärnfrågan i det vi nu debatterar är politisk och egentligen ganska enkel. Till syvende och sist handlar den om de skattepengar som vi alla tillsammans har samlat in och jobbat ihop för att sjuka ska få vård, barn undervisning och gamla en värdig omsorg och tillvaro. Ska skattepengarna användas till just detta, eller ska vi acceptera att pengarna går till privata aktieutdelningar – helst av allt i något skatteparadis?

Svaret på den frågan är för de allra flesta ganska enkelt. De anser liksom Vänsterpartiet och regeringen att pengarna ska gå till just den verksamhet de är avsedda för och att eventuella överskott i huvudsak ska återinvesteras.

Borgare och sverigedemokrater anser i stället att det är helt rimligt att skattepengar går till privata vinster. De vill inte ens tillåta att en utredning tittar på hur vinstintresset kan begränsas för att säkra att pengarna går till det de är avsedda för, nämligen vård, skola och omsorg.

Vi har lite olika perspektiv på den här frågan. Medan borgarna och Sverigedemokraterna ligger och oroar sig på nätterna över att riskkapitalister inte längre ska kunna sko sig som de tillåtits göra i välfärden, att de inte längre ska tillåtas skära guld med täljkniv, oroar vi oss andra över att barn väljs bort i skolor, att skolor går i konkurs, att dementa låses in i skrubbar, att äldreboenden är underbemannade, att resurserna inte räcker till och att mormor inte får den omsorg hon behöver. Vi undrar varför den skatt vi jobbat ihop och som vi betalar för omsorg, vård och utbildning i stället ska gå till privata vinster.

De borgerliga riksdagsledamöterna och Sverigedemokraterna borde i stället för att oroa sig för välfärdskapitalisternas trygghet ägna en tanke åt hur gamla, sjuka och skolelever drabbas i en välfärdsindustri som drivs av vinstintresse och åt varför skattepengar som skulle gå till vård, skola och omsorg i stället ska hamna i välfärdskapitalisternas kvartalsbokslut och som utdelning i något skatteparadis och bli till lyxlägenheter, yachter, segelbåtar och bilar.

Det finns ett brett folkligt stöd för att förhindra vinstuttag ur välfärden eller begränsa vinsten. En stor majoritet ställer sig bakom de kraven. Inget av de borgerliga partierna har en majoritet av sina egna väljare med sig när det gäller att låta skattemedel rulla ut i privata aktieutdelningar. Så ser faktiskt folkmajoriteten ut.

Sverigedemokraterna och borgerligheten kan alltså inte ens tänka sig att begränsa vinstintresset när skattepengar används. De kan inte tänka sig att bemanning, utbildningsnivå eller personaltäthet är något man ska kunna ställa krav på när skattepengar används. De kan inte tänka sig att det ska vara öppet och offentligt hur skattepengar används i privata välfärdsbolag. De kan inte tänka sig att man inom något skattefinansierat område – vare sig skola, omsorg, förskola, sjukvård, flyktingmottagande eller till exempel HVB-hem – på något vis ska kunna kräva att pengarna ska gå till den verksamhet de är avsedda för och att överskott i huvudsak ska återinvesteras. De gör allt för att freda det privata bolagets vinst.

Ja, det finns offentlig verksamhet som inte funkar så bra som den borde. Ja, det finns till och med skandaler. Det måste självklart rättas till. Men det löser man ju inte genom att låta skattepengar gå till privata vinster. Och till skillnad från skandaler i privat verksamhet sker inte skandaler i

offentlig verksamhet för att någon enskild person vill ha ett finare bokslut och själv få mer pengar i plånboken.

Jag hoppas att ingen borgare, åtminstone inte i den här debatten, kommer att jämföra byggandet av skolor med omsorg om mormor eller undervisning. Det faller bara platt och visar hur okunnig man är om vad välfärdsverksamheter innebär.

Herr talman! Nu tänker jag ägna tid åt att försöka återupprätta det kollektiva minnet och påminna om varför utredningen som vi nu debatterar har kommit till.

Minns ni när John Bauergymnasiet meddelade sin konkurs 2013? 10 000 elever och lärare berördes. Det fick stora konsekvenser för dem. Skattebetalarna fick ta förlusterna, medan vd:n Anders Hultin – nära vän till den förre finansministern – själv tog över fyra av skolorna och koncernens huvudkontor i Danderyd. På Facebook visade han hur han firade kursen med ett dyrt årgångsvin och den klädsamma texten ”Because I’m worth it”.

Minns ni skolkonkurserna i Uppsala, i Gävle, i Helsingborg, i Hässleholm, i Karlstad? Minns ni alla de elever som har drabbats hårt av att vinstdriften har blivit överordnad barnens utbildning?

Minns ni Hälsans förskolor, som serverade vatten och knäckebröd till barnen för att ägaren – en folktopartist – ville kunna köpa fler förskolor?

Minns ni när Mikaela Valtersson från Friskolornas riksförbund gick ut och sa att man tittade över en försäkring mot skolkonkurser, det vill säga en försäkring mot deras egen affärsidé. Men det blev ingen försäkring, för enligt Valtersson blev den för dyr.

Minns ni att barn valdes bort av friskolorna för att de ansågs ha för stora behov?

Minns ni alla de otaliga kopplingarna mellan Moderaterna och privata bolag som Attendo och Carema? Det handlar om före detta finansborgarråd, en bror till en moderat minister, kommunstyrelseledamöter, partistyreelseledamöter, finansministrar och så vidare. Det känns som om låten *Staten och kapitalet* skulle passa väl in här.

Minns ni när personalen på äldreboendet fick biobiljetter som tack av riskkapitalbolaget för att de äldre på boendet klassades som sämre? Då fick nämligen bolaget mer betalt av kommunen.

Minns ni när *Ekot* hade nyheten om vad som hände i vården här i Stockholm – att multisjuka äldre fick komma på tre besök i stället för ett eftersom bolaget som hade tagit över den offentliga vårdcentralen fick betalt per besök?

Minns ni att Marta Szebehely, professor i social omsorg, i en utvärdering som Studieförbundet Näringsliv och Samhälle hade beställt kom fram till att de multisjuka äldre fick betala priset för privatiseringarna? Minns ni att samma utvärdering kom fram till att privatiseringar inte handlade om att det blivit bättre kvalitet eller effektivitet utan enbart handlade om ideologi? Minns ni att studieförbundet försökte belägga rapportförfattarna med munkavle?

Minns ni underbemanningen på riskkapitalisternas äldreboenden med dementa i skrubbar och anhöriga som fick hoppa in och jobba för att det var så underbemannat?

Minns ni att anställningsvillkoren har påverkats av vinstintresset i välfärden genom fler visstidsanställningar, fler deltider, färre heltider, lägre utbildningsnivå och lägre personaltäthet?

Minns ni att Sverige har gått längre än USA i privatiseringen av äldreomsorgen? Två stora riskkapitalbolag har över 50 procent av marknaden här i Sverige. I USA delar de 13 största bolagen på 10 procent av marknaden.

Det händer något när vinstintresset tillåts styra, när vinsten blir incitamentet i välfärden och när vinstjakten blir överordnad vår gemensamma välfärd och våra behov och rättigheter. Det finns många ”minns ni”.

Men visst, det finns bra privat välfärdsverksamhet också. Även den är ju i huvudsak finansierad med skattepengar.

Och just för att så långt som möjligt kunna garantera att de som är där för verksamhetens egen skull, de som inte är där för vinstens skull utan för att de brinner för något, de som vill utveckla och bidra på allra bästa sätt, ska få chansen att göra det behöver vi garantera att skattepengar går till det de är avsedda för så att seriösa aktörer inte slås ut och konkurreras ut som så många i dag. Just för att skapa bättre förutsättningar för de ideella och de idéburna organisationerna behöver vinstintresset begränsas så att de får möjlighet att vara med och driva verksamheter.

Herr talman! Det här känns lite märkligt att behöva säga, men välfärden är inte till för de privata bolagen att bedriva affärer i. Välfärden är ingen marknad. Välfärden ska tillgodose våra behov och rättigheter och är i huvudsak skattefinansierad, oavsett huvudman. Skattepengarna ska gå till mormors omsorg och inte till aktieutdelningar ned i privata fickor.

Man vågar inte ens utreda ett förslag som ska garantera att skattepengarna ska gå till den verksamhet de är avsedda för och att vi kan säkra att eventuella överskott i huvudsak ska återinvesteras. Detta om något säger var sympatierna och intressena ligger. För oss kommer mormors omsorg eller elevernas utbildning alltid först. Jag beklagar att borgarna och Sverigedemokraterna väljer riskkapitalisternas vinster som sin främsta prioritering.

Kärnfrågan i det vi nu debatterar är politisk och egentligen ganska enkel. Ska skattepengarna gå till verksamheten, eller ska de gå till privata vinster?

Vet ni vad? Jag tror faktiskt att Sverigedemokraterna kommer att få ett hedersutnämmande av Riskkapitalföreningen nu när de har blivit riskkapitalisternas bästa vän. Ja, det kanske till och med blir ett fint diplom som Jimmie och Oscar kan hänga på sina rum. För Sverigedemokraterna är det politiska spelet viktigare än att säkra att barnen får en bra utbildning och att mormor får den omsorg hon behöver.

Jag yrkar bifall till reservationen.
(Applåder)

Anf. 114 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! På *TV4 Nyheterna* kunde vi häromdagen höra Snezana Rosengren, som driver en privat vårdcentral i Tensta, berätta om hur den politiska osäkerheten kring möjligheten att driva företag i välfärden nu påverkar hennes verksamhet. Snezana Rosengren berättade hur hon hade sålt sitt hus för att få pengar att bygga upp verksamheten och hur hennes man, dotter och svärson alla har arbetat gratis under uppstarten.

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

I dag arbetar åtta personer på den lilla vårdcentralen, men det skulle egentligen behövas tre till. Men på grund av den stora osäkerheten om framtiden vågar Snezana inte anställa. Hon beskriver också att det är svårare i dag att locka personal eftersom läget är så osäkert.

När Lars Brune, som driver det lilla företaget Nötkärnan med åtta vårdcentraler i Västra Götaland och Halland, ville bygga en ny vårdcentral i Alingsås var beskedet från banken att det inte gick att få något lån eftersom det för närvarande finns en stor politisk osäkerhet om välfärdsbolag.

Snezana Rosengren och hennes lilla vårdcentral med personal och patienter och Lars Brunes företag Nötkärnan med sina åtta vårdcentraler, personal och patienter är två exempel bland tusentals välfärdsverksamheter vars framtid nu sätts på spel av regeringens och Vänsterpartiets vilja att trycka bort företag från välfärdssektorn. Det är två exempel, men de är långt ifrån ensamma. Fyra av tio vårdföretag har avstått från anställningar, och många har också fått negativa signaler från banken när de vill investera. Vartannat företag uppger att deras personal oroar sig för sitt jobb. Hos en tredjedel av företagen i välfärden inom vård och omsorg har patienter och brukare uttryckt oro för hur de själva kommer att drabbas. Likadant ser det ut i exempelvis skolektorn.

Resultatet av regeringens iver att blidka Vänsterpartiet är alltså detta – en massiv våt filt som lägger sig över hela Välfärdssverige, vilket riskerar att skada både långsiktighet och kvalitet.

Herr talman! Ungefär 250 000 personer, eller mer än en femtedel av alla anställda i den svenska välfärden, arbetar i privata verksamheter. Det talas mycket om stora koncerner och riskkapital. Vi har redan hört det i debatten här. Men den privata delen av välfärdssektorn består av ungefär 55 000 företag. Av dessa är 93 procent små, med färre än 20 anställda.

Välfärdssektorn är också en tydligt kvinnodominerad bransch. Inom vård och omsorg är över 80 procent av personalen kvinnor. Andelen kvinnliga företagsledare inom den privata vård- och omsorgssektorn är 54 procent, att jämföra med 28 procent i näringslivet som helhet. Och inom äldreomsorgen är siffran hela 67 procent. Två av tre företagsledare inom äldreomsorgen är kvinnor.

För mig är det obegripligt att en regering som vill kalla sig feministisk är beredd att slå undan benen för en av de sektorer där allra flest kvinnor arbetar och som har så hög andel kvinnliga företagsledare.

Herr talman! Den svenska modellen med offentligt finansierad välfärd har brett folkligt stöd och är väl värd att värna. Just den gemensamma finansieringen kommer ofta på första plats när folk får svara på frågan vad den svenska modellen egentligen är. Men det vi kallar den svenska modellen har samtidigt utvecklats en del över tid, och vissa uppfattningar är radikalt annorlunda i dag än för några decennier sedan. Till exempel uppfattas valfriheten, alltså rätten att själv få välja skola, vårdcentral eller äldreboende utifrån egna önskemål, i dag vara en fundamental del av den svenska modellen och så viktig att den kommer på andra plats efter den gemensamma finansieringen när man ska beskriva vad den svenska modellen är.

Insikten om att en mångfald av olika aktörer bidrar till att utveckla nya idéer och hitta nya, smartare och effektivare arbetssätt till gagn för alla som använder välfärden har länge funnits brett inom politiken, från höger till vänster, med undantag av Vänsterpartiet. Vi har i Sverige haft relativt

bred politisk samsyn om värdet av detta. Tyvärr har regeringen nu valt att slå in på en annan väg.

I mars tillsatte regeringen alltså den så kallade Vinstutredningen. Det är ett uppdrag som har kraftig slagsida åt vänster. Enligt vår mening är utredningen problematisk av flera skäl.

Dels skapar den, vilket jag redan har belyst, stor osäkerhet i hela välfärdssektorn. Dels blir det nu tydligt att det saknas parlamentariskt stöd i riksdagen för den typ av regleringar med kraftig vänsterprägel som utredningen ska föreslå. Därmed riskerar värdefull tid att gå förlorad på att utreda förslag som saknar förutsättningar för att gå igenom här i riksdagen. Vi får ett och ett halvt, kanske två år eller mer, av osäkerhet – helt i onödan.

Det vore rimligare att utreda förslag som fokuserar på att förbättra kvaliteten i välfärden och som har chans att faktiskt bli till beslut här i riksdagen. Och det är det som vårt förslag till tillkännagivande handlar om.

Vår huvudinvändning mot vinstutredningen är just att den är dålig i sak eftersom den fokuserar på fel saker, på frågor som inte kommer att lösa de utmaningar som finns i välfärdssektorn.

Herr talman! Utgångspunkten för all välfärdsverksamhet ska vara att tillgodose två huvudperspektiv: dels brukarnas behov och preferenser, dels krav från det allmänna. Välfärdssektorn finns inte till för företagens skull. Men vår uppfattning är att företagen behövs och har mycket att bidra med i välfärden.

Kombinationen av många olika aktörer – offentliga verksamheter, företag, stiftelser, kooperativ, icke-vinstdrivande bolag och andra – bidrar till dynamik och utveckling. En av de viktiga poängerna med att låta företag verka i skattefinansierad verksamhet är just att sporra till innovation, hitta nya smarta lösningar, erbjuda annorlunda alternativ och göra verksamheten bättre men också effektivare och billigare.

Den ekonomiska vinsten är en drivkraft i detta. Det är inte den enda, kanske inte ens den viktigaste, men det är en viktig drivkraft.

Vi vill alla säkerställa att skattemedel används till den verksamhet som de är avsedda för. Om någon kan plocka ut stora vinster ur exempelvis välfärdsverksamhet är det sannolikt ett tecken på en av två saker. Antingen handlar det om dålig kvalitet, eller så är priset för högt.

Om det handlar om dåligt kvalitet innebär det att man inte lever upp till de ställda kvalitetskraven eller möjligen att kvalitetskraven är dåligt utformade. I vilket fall som helst är det naturligtvis helt oacceptabelt. Men då är det just kvalitetskrav, bättre och noggrannare uppföljning och hårdare sanktioner mot den som bryter mot kraven som är lösningen.

Det andra alternativet är att verksamheten faktiskt levererar bra kvalitet men att man har hittat ett sätt att göra det som är smartare och effektivare än den offentliga verksamhet som har utgjort måttstock när prislappen sätts. Det vill säga att det handlar om överprissättning, vilket faktiskt är lika allvarligt. Det betyder ju i så fall att det finns en betydande ineffektivitet i den offentliga verksamhet som man mäter sig mot, och det är ett lika allvarligt slöseri med skattemedel.

Frånvaron av konkurrens och alternativ leder obönhörligen till ineffektivitet, dåligt resursutnyttjande och slöseri med skattemedel.

Det betyder att skattemedel slösas bort i ett svart hål i stället för att ge högre kvalitet och välfärd åt fler. Om man menar allvar med att skatterna ska användas till det de är avsedda för är det faktiskt lika allvarligt när

pengarna används till fel saker i en verksamhet eller försvinner i ett svart hål av ineffektivitet som när de försvinner ut ur en verksamhet.

Företagen bidrar till att synliggöra ineffektivitet och brister. Om vi tvingar bort företagen från välfärden kommer vi därför alla att bli lite fattigare. De stora och viktiga vinsterna i välfärden – för oss alla – uppstår när olika aktörer tillåts bidra och när rätt drivkrafter finns för att hitta de nya, smartare och effektivare lösningar som är till gagn för såväl elever, patienter, omsorgstagare och anhöriga som det allmänna och våra gemensamma intressen.

Herr talman! Välfärdsdebatten faller ofta offer för vulgärretorik. Alliansen påstås exempelvis tycka att det är viktigare att man får tjäna pengar på mormor än att hon får ha det bra. Vi påstås även vilja värna oseriösa aktörer. Båda dessa påståenden är exempel på vad Jonas Sjöstedt sa efter att vi lämnat vårt förslag, och Ulla Andersson från Vänsterpartiet upprepar liknande saker från talarstolen här i dag.

Den typen av retorik må vara effektiv, men den är genuint skadlig både för debatten och för det sakliga innehållet. Vi måste komma ur återvändsgränderna där allt handlar om att tillåta eller förbjuda vinster. Det är inte ett seriöst sätt att hantera viktiga framtidsfrågor.

Från Alliansens sida vill vi inte enbart hemfalla åt att peka finger åt regeringen och säga att vinstutredningen är dålig, vilket vi i och för sig tycker, utan vi har vinnlagt oss om att visa på alternativ. Vi berättar vilka frågor vi menar är viktiga för välfärden framöver och pekar på tänkbara förslag till lösningar – utan att för den skull hävda att vi sitter inne med alla svaren.

Därför har vi tagit fram ett konkret, omfattande och detaljerat förslag till vad vi tycker att en välfärdsutredning borde handla om. Det är det förslaget vi har att ta ställning till genom detta betänkande, och jag ska ge några exempel på vad vi faktiskt tar upp i vårt förslag till välfärdsutredning.

Vi vill se en generell tillståndsplikt i välfärden, med en tillståndsprövning som omfattar krav på allmän lämplighet och uthållighet samt kunskap och kompetens. Kraven ska ställas likvärdigt på offentliga och privata aktörer, för det är naturligtvis helt orimligt att en person som diskvalificerats från att leda exempelvis ett privat äldreboende ändå kan leda ett kommunalt. Vi vill ha likvärdiga krav.

Vi vill se tydligare kvalitetskrav och bättre kvalitetsuppföljning. Det gäller både de faktiska resultatmått, som man ibland pratar om som objektiv kvalitet, och – vilket är minst lika viktigt – den upplevda kvaliteten, det vill säga den subjektiva kvaliteten. Kvalitetskraven ska fokusera på vilket resultat som levereras och inte på indirekta mått, som bemanning.

Vi vill se mer av ersättningsmodeller som tydligare kopplar den ekonomiska ersättningen till kvalitetsparametrar, alltså det som kallas värdebaserad ersättning där högre kvalitet ger högre ersättning och lägre kvalitet ger lägre ersättning.

Vi vill ha tydligare nationellt stöd vid upphandlingar, inte minst som stöd till mindre kommuner. Vi vill att tillgången till verksamhetsrelaterad information, exempelvis genom digitala lösningar, ska förbättras och säkerställas för att underlätta jämförelser och utvärderingar.

Vi vill se skarpare sanktionsmöjligheter mot den aktör som inte sköter sig, till exempel varningar, viten och tvångsförvaltning. Här tror vi att till

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

exempel Skolinspektionens sanktionstrappa kan vara en modell som i liknande utformning kan användas brett inom välfärden. Det innebär att man successivt skärper sanktionsnivån om bristerna är allvarligare.

För att sammanfatta handlar vårt förslag om generell tillståndsplikt, tydligare krav och uppföljning avseende kvalitet samt skarpare sanktioner vid misskötsel. Hela vår palett med förslag, där jag nu har gett några exempel, kan ställas mot regeringens två huvudförslag: ”Förbjud!” och ”Detaljstyr!” Vilket tror ni är mest ändamålsenligt?

Vi vill värna den enskildes rätt till god och välfungerande välfärd, i dag och i framtiden. Då behöver perspektiv som kvalitet, tillgänglighet, trygghet och valfrihet vara i fokus – men också innovation och klokt resursutnyttjande. Kvalitetskraven ska vara tydliga och tuffa, både i offentlig och privat välfärdsverksamhet. Ingen privat aktör ska kunna tjäna pengar på undermålig välfärd. Ingen offentlig verksamhet ska heller kunna slösa bort skattepengar på att driva ineffektiv välfärd.

Snezana Rosengren och Lars Brune, och deras personal och patienter på deras vårdcentraler, ska dock veta följande: Om de bara levererar i enlighet med de tydliga kvalitetskrav som ställs upp får deras vårdcentraler fortsätta att finnas. Från Alliansens sida vill vi sätta kvaliteten i centrum för det fortsatta arbetet med att utveckla välfärden. Det är det en riktig välfärdsutredning borde handla om.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 115 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på de olika inläggen i den här debatten noterar jag att det är olika intressen vi företräder. När Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet håller sina anföranden talar man om brukarna, patienterna och eleverna – om medborgarna. När Jonas Jacobsson Gjørtler går upp och håller sitt anförande handlar det om företagen, arbetsgivarna och riskkapitalisterna.

Jag noterar att det i regeringens utredningsdirektiv står att utredningen ska föreslå hur offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att man säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet. Man har dessutom gett ett brett uppdrag där direktiven innehåller inte mindre än 32 konkreta uppdrag som spänner över en rad olika områden, vilket framgår av betänkandet. Man har dessutom sagt från regeringens sida att man är beredd att komma med nya tilläggsdirektiv om det är så att de borgerliga partierna har andra uppfattningar.

Från Alliansens sida säger man dock att det utredningsdirektiv regeringen har lämnat har fel fokus och inte kommer att kunna besvara flertalet av de utmaningar som finns i välfärden. Men det är väl ändå så att det utskottsinitiativ Alliansen nu tar fram inte handlar om att tillföra någonting nytt utan snarare om att begränsa den utredning regeringen har tillsatt.

Min fråga till Jonas Jacobsson Gjørtler blir naturligtvis varför det är så viktigt med vinst i välfärden. Varför är 25-procentig avkastning – stora vinster på våra sjuka, gamla, barn och ungdomar – okej och kanske till och med bra? Varför är det så att Moderaterna och Alliansen vill hindra vissa frågor att ens utredas?

Anf. 116 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Herr talman! När Niklas Karlsson försöker hävda att den utredning regeringen har tillsatt och vårt förslag på hur en utredning skulle kunna se ut är väldigt lika, bortsett från passusen om vinster, tror jag att Niklas Karlsson är ute på hal is.

Vem som helst som lägger de två förslagen bredvid varandra kan nämligen själv läsa, jämföra och se att det är två helt olika förslag. Framför allt är utgångspunkterna helt olika. Det är klart att man kan lägga fram 32, 50 eller ännu fler förslag, men problemet är att ett huvudförslag som går ut på att förbjuda vinst och detaljreglera bemanningen kommer att påverka alla de andra delarna av förslaget.

När det gäller frågan om vinster dyker det upp fantasisiffror. Jag ska direkt säga att vi alla vet att det finns enskilda exempel på tillfällen då saker inte har fungerat i privat verksamhet, liksom det finns exempel på tillfällen då det inte har gjort det i offentlig verksamhet. Men om vi pratar om vinster generellt är det inte så att rörelsemarginalen inom vare sig vård- och omsorgssektorn eller skolan är särskilt hög – den var 7 procent inom vård och omsorg och 5 procent inom skolan 2013. Inom vård och omsorg omsatte man lite över 100 miljarder samma år, och de som gick med vinst återinvesterade 3,8 miljarder medan vinsten var betydligt lägre än så. Man betalade också in skatt på 1,6 miljarder kronor.

Min fråga till Niklas Karlsson är: Varför har ni valt att låta Vänsterpartiet diktera villkoren för den här utredningen, när vi tidigare har haft en bred samstämmighet om värdet av alternativ inom välfärden? Nu låter ni ett extremparti på vänsterkanten styra hela debatten, och min fråga är varför.

Anf. 117 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, det är riktigt; det blir ganska uppenbart i de anföranden vi har hört så här långt i debatten att det är olika utgångspunkter. I de tre första anförandena var det brukarnas, patienternas och elevernas – medborgarnas – villkor som var utgångspunkten. När Jonas Jacobsson Gjörtler går upp är det riskkapitalisterna, arbetsgivarna och företagen som är det viktiga.

Den osäkerhet vi nu hör om från de privata välfärdsaktörer som finns, att de känner sig osäkra för att det finns olika alternativ för vad som ska utredas och på vilket sätt, är det Moderaterna och Alliansen som skapar.

Jonas Jacobsson Gjörtler har fått en fotboll. I sin iver att visa överstegsfinter snubblar han hela tiden på den. Hur vore det om han passade bollen?

Vi har sagt att vi har tillsatt en utredning som ska titta på villkoren för de privata välfärdsaktörerna. Vi har också sagt att om Alliansen har andra uppfattningar finns det möjlighet att ge tilläggsdirektiv. Då behöver man inte skapa någon osäkerhet.

De långsiktiga villkor man efterlyser går att skapa, om man bara vill.

Ni säger att vi har hamnat i en återvändsgränd som vi inte kommer ut ur och att det inte är seriöst. Det är inte sant. Välfärden bör väl ändå bygga på en allmännyttig princip där utgångspunkten är det som tidigare har framförts i flera anföranden. Det handlar om villkoren för dem ska använda sig av välfärden. Det ska finnas en trygghet och ett omhändertagande.

Det som återstår i debatten när vi lägger förslagen till utredningarna vid sidan om varandra är detta: Varför, Jonas Jacobsson Gjørtler, är det bra med vinst? Varför är det okej med avkastningskrav på 25 procent? Varför vill ni hindra att vissa saker utreds i utredningen?

Anf. 118 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Niklas Karlsson lyssnade lite dåligt på mitt huvudanförande då jag tog upp vad som bör vara utgångspunkterna för välfärdsverksamhet och för möjligheten att få driva verksamhet inom välfärden. Det ena är brukarnas behov och preferenser; det andra är krav från det allmänna. Det är utgångspunkterna. Det är inte för företagens skull som välfärden existerar. Jag var tydlig med det. Vi tror dock att företagen har mycket att bidra med. Då måste vi se hur vi låter de förutsättningarna finnas på bästa sätt.

Våra utgångspunkter är olika, säger Niklas Karlsson, beroende på att vi talar om företag eller om brukare. Det hänger dock ihop. Jag tog i inledningen av mitt anförande upp två konkreta exempel på små verksamheter som driver en respektive åtta vårdcentraler. Självklart drabbas en massa personal och patienter av det som händer nu när man inte kan investera och inte vågar anställa mer personal eller inte kan hitta personal för att det finns en osäkerhet om verksamheten kommer att finnas kvar.

Kom inte här och påstå att det är Alliansen som skapar den osäkerheten! Den fanns där långt innan vi lade fram vårt förslag på hur detta skulle kunna lösas.

Snarare är det så att efter att vi presenterade vårt förslag har många i välfärdsbranscherna instämt i våra förslag och sagt: Detta är rimliga krav. Vi kan ställa oss bakom detta. Vi är beredda att acceptera att man ställer tuffa krav på tillstånd för att få driva verksamhet här. Vi tycker att det är rimligt att man ställer krav på kvalitet. Vi kan leva med att vi drabbas av hårda sanktioner om vi inte sköter oss.

När regeringen presenterade sin utredning skapades det stor osäkerhet. Det ansvaret kan du inte smita undan, Niklas Karlsson.

Anf. 119 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Borgerligheten skapar visst osäkerhet, för ni påstår att vi vill förbjuda vinst och att utredningen syftar till att förbjuda vinst. Men det finns inget i direktiven som säger det.

I direktiven står det att pengarna ska gå till just den verksamhet de är avsedda för. Man ska inte kunna hålla på och dribbla så som man gör i dag när skattebetalare betalar pengar till en verksamhet och bolagen sedan för dessa pengar vidare till ett annat bolag, en annan vårdcentral och till och med utomlands.

Det står också att man ska kunna få avkastning på eget insatt kapital. Det står inget om att vinst ska förbjudas. Det står också att eventuellt över-skott *i huvudsak*, inte allt alltså, ska återinvesteras.

Jag skulle därför vilja att ni tar denna debatt på allvar och mer seriöst och inte bara håller på med politiskt spel.

I ditt anförande säger du, Jonas Jacobsson Gjørtler, att vinst är en viktig drivkraft. Ja, men den ekonomiska drivkraften leder till att det är 10 procent lägre bemanning i den privata hemtjänsten än i den kommunala – och

11 juni

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

jag kan lova dig att det inte är överbemannat i den kommunala hemtjänsten.

Vidare leder den ekonomiska drivkraften till att 32 procent av de anställda i den privata välfärden är visstidsanställda, nästan var tredje anställd alltså.

Den leder till att det är lägre utbildningsnivå på fritis, i de olika skolverksamheterna och i äldreomsorgen. Den leder till att personaltätheten i de privata gymnasieskolorna är 18 procent lägre än i de kommunala. Den leder till att chansen att få tillgång till en speciallärare är åtta gånger större i en kommunal skola än i en privat skola, för vi vet att de privata skolorna gärna väljer bort vissa elever.

Det händer något när vinsten blir drivkraften, för det är personalkostnaderna som är de mest omfattande i välfärdsverksamheterna. Det är där man gör vinsten. Och personalen är, om ni ursäktar uttrycket, verktyget för kvalitet.

Anf. 120 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Herr talman! Om utredningen är så ofarlig som Ulla Andersson försöker ge sken av undrar jag varför den skapar så stor oro och osäkerhet där ute, för det gör den. Jag tror att Ulla Andersson lite grann har missuppfattat vad den innehåller.

När det gäller bemanningen är fakta, till skillnad från de lösryckta exempel Ulla Andersson lyfter fram, att Socialstyrelsen har gjort en granskning som visar att bemanningen av sjuksköterskor är densamma hos offentliga och privata utförare.

Vad gäller omvårdnadspersonal är det ungefär 5 procent lägre bemanning på privata boenden, vilket i huvudsak beror på att man har börjat prioritera lägre pris i upphandlingarna från kommunerna. Det vägs dock upp av bland annat lägre sjukfrånvaro och bättre arbetsledning inom de privata verksamheterna. I praktiken är det alltså ingen skillnad.

Socialstyrelsen har gjort en kvalitetsjämförelse där man har granskat kvaliteten på alla äldreboenden i Sverige. I rapporten ser man att kvaliteten på de privata äldreboendena är bättre på samtliga kvalitetsparametrar som man har tittat på.

Det finns alltså inget belägg för att vinstdrivande verksamhet skulle leverera sämre kvalitet än offentlig eller ideell.

Jag vill vara tydlig med att det inte handlar om att måla upp ett motsatsförhållande. Det handlar inte om antingen privat verksamhet eller offentlig. Det handlar inte om att den ena alltid är bra och den andra alltid dålig. Tvärtom.

I huvudsak tror jag att den mesta välfärden fungerar bra, oavsett om den är privat eller offentlig. Det finns också dåliga exempel.

Jag har en fråga till Ulla Andersson och Vänsterpartiet, som kallar sig ett feministiskt parti. På vilket sätt tror du att det gynnar kvinnor och kvinnors möjlighet att välja arbetsgivare, att göra karriär och att nå ledande positioner om man slår undan benen för en av de branscher som har flest kvinnor anställda och högst andel kvinnliga chefer?

Anf. 121 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Två riskkapitalbolag har över 50 procent av den privata äldreomsorgen. Så ser det ut i äldreomsorgen.

Alla de siffror jag rabblade är offentlig statistik. Jag sa att det var 10 procent lägre bemanning i hemtjänsten, och så ser det ut. Det är lägre utbildningsnivå och fler visstidsanställda. Tittar vi på statistiken för skolor och fritis ser vi samma sak.

För ett tag sedan kunde vi läsa i tidningen Arbetet att elever som läser elektronik inte kan praktisera det de lär sig eftersom den privata skolan inte tillhandahåller maskiner. De får bara lära sig teori.

Det händer saker när vinstintresset kommer in.

Jag vill påstå att du, Jonas Jacobsson Gjörtler, med politisk vilja starkt bidrar till att skapa osäkerhet eftersom du åter står och säger att vi vill förbjuda vinst.

Jag har förhandlat om direktiven och vet vad de innehåller. Det var ett omfattande arbete, och inte på en enda rad står det något om att vinst ska förbjudas. Det står att pengarna ska gå till just den verksamhet de är avsedda för, att överskott i huvudsak ska återinvesteras och att man kan få avkastning på eget insatt kapital.

Enligt Statistiska centralbyrån är det högre genomsnittlig avkastning i skattefinansierad privat tjänsteverksamhet än i privatfinansierad privat tjänsteverksamhet. Avkastningen på eget insatt kapital i äldreomsorgen har varit över 30 procent. I sjukvård och skola har den varit över 20 procent. Är det rimligt, Jonas Jacobsson Gjörtler? Det verkar du tycka eftersom du inte ens vill titta på hur man kan komma åt dessa faktorer.

Hur mycket kontroll vill du skapa? I Kanada hade man 640 olika kvalitetskriterier i äldreomsorgen. Det räckte inte. Det blev skandaler ändå. Hur mycket kontroll ska skattebetalarna bekosta för att uppnå det du vill skapa med allt utom personal och utan att kunna begränsa vinsten eller återinvestera pengarna?

Anf. 122 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Herr talman! Jag får upprepa det jag sa tidigare, att jag undrar varför Ulla Andersson tror att det skapar så stor osäkerhet om den här utredningen, om den nu är så ofarlig som Ulla Andersson ger sken av. Jag tror faktiskt att det är Ulla Andersson som har missuppfattat någonting i detta, vilket ju är lite märkligt då hon själv varit med och förhandlat fram den. Då inser hon uppenbarligen inte vad hon har gjort.

När det gäller lärartätheten påstår Ulla Andersson att den är lägre i privata skolor. Problemet med detta påstående att inte heller det stämmer, för det beror helt på vilka skolor du jämför. Det rimliga är att man jämför skolor som har samma fördelning av årskurser. Eftersom lärartätheten skiljer sig väldigt mycket åt mellan olika årskurser kan man inte jämföra den hur som helst.

Skolverket har gjort en jämförelse och tittat på just olika indelningar av årskurser och de vanligaste indelningarna i Sverige som täcker 90 procent. Om man då lägger till förskolor och förskoleklasser blir det tio olika kategorier. I fem av de tio har friskolorna högre lärartäthet än de offentliga, i tre är det samma eller i alla fall ungefär samma lärartäthet och i två är lärartätheten högre i de offentliga. Det vill säga att Ulla Andersson återigen står här och för vidare en myt som inte visar sig stämma om man borrar lite vidare i detta.

Jag tycker egentligen att detta är ganska ointressant. Visst är det viktigt att det finns många lärare, men det är inte alltid den exakta siffran som

avgör. Vi vill ju att det ska finnas möjlighet för fristående aktörer och of-fentliga aktörer att hitta nya sätt att bedriva välfärdsverksamheterna bättre. Då ska vi inte detaljreglera exakt hur många lärare som ska stå i klassrum-met vid varje givet tillfälle.

Anf. 123 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! I den kommande voteringen om detta betänkande kom-mer Sverigedemokraterna att rösta för det utskottsinitiativ om en annan inriktning på den utredning om regelverken i välfärden som de fyra alli-anspartierna har föreslagit. Det ska dock inte tolkas som att vi ställer oss bakom varenda skrivelse, varenda formulering och varenda intention i det förslag till utredningsdirektiv som Alliansen har presenterat. Det ska tol-kas som att vi väljer det minst dåliga av två alternativ.

Det finns flera saker i Alliansens alternativ som antingen helt saknas eller inte är på helt rätt kurs. Låt mig bara nämna några.

Det faktum att vissa, företrädesvis stora, multinationella bolag har näst intill helt lyckats undkomma att betala skatt i Sverige genom synnerligen tveksamma skatteupplägg är enligt min mening ytterst problematiskt.

Generellt gäller att bolag som verkar i Sverige också ska skatta i Sve-rige. Men den principen gäller om möjligt ännu mer när det rör sig om bolag som har sin utkomst just av skattebetalarnas pengar. Att vissa, före-trädesvis större, multinationella koncerner kunnat göra vad i alla fall jag betraktar som övervinster är problematiskt. Svårare än så är det inte. Om det problemet i sin tur går att koppla till en lägre standard och lägre kvalitet har vi helt plötsligt ett mycket stort problem.

Att asylnäringsen, som inte bara står inför en systemkollaps utan på alla sätt och vis faktiskt redan gått igenom en systemkollaps, erbjuder privata aktörer en enkel möjlighet att på kort tid bli mångmiljonärer på skatte-pengar och med mycket begränsade egna investeringar är stötande. Att blunda för den frågan i en dylik utredning är givetvis inte acceptabelt. Och vad ska hända med de kommuner som haft en överetablering av privata friskolor som redan lagts ned och där eleverna helt plötsligt inte har någon skola att gå till? Ska man konkurrera, vilket man ska, ska man göra det på lika villkor.

Herr talman! Det finns således mycket som är problematiskt i Allian-sens utredningsförslag. Det finns dock sannolikt desto mer som är oroande i regeringens utredning, en utredning som egentligen ingen vill ha men som regeringen blivit tvingad till för att försäkra sig om Vänsterpartiets budgetstöd. En utredning vars huvudsyfte är att stoppa all vinstutdelning inom välfärden kan bara ha en konsekvens. De privata alternativen för-svinner, valfriheten försvinner. Kvar får vi ett offentligt monopol.

Det finns 15 000 företag i den privata välfärdssektorn med över 200 000 anställda och 370 000 brukare och kunder. Det finns givetvis en mycket stor oro hos alla dessa individer just nu över vad det är regeringen egentligen håller på med, och det är just deras oro som Sverigedemokra-terna tar på allvar.

Vår förhoppning är att vi efter den kommande voteringen får till stånd en bredare utredning om regelverken inom välfärden som inte grundar sig på en eftergift till Vänsterpartiet, ett parti som alltså värnar monopolets ställning och motverkar valfriheten.

Prot. 2014/15:114

11 juni

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

Herr talman! Det är mycket som är vackert i Sverige – det tror jag att vi alla tycker – och det är fortfarande mycket som fungerar bra. Det gäller faktiskt även om vi ser sprickor inom flera delar av vår gemensamma välfärd. Ibland har dessa sprickor uppenbarat sig som renodlade skandaler. När svaga eller sjuka människor far extra illa för att de inte får den vård eller omsorg de är förtjänta av, ja, då blir vi alla illa till mods.

Låt oss dock ändå försöka att hålla huvudet lite kallt och konstatera att det på intet sätt går att påvisa att de privata bolagen håller en lägre kvalitet än de offentliga. Det är i alla fall vad Socialstyrelsen konstaterar i sin utredning. Däremot går det att hävda att kundnöjdheten är högre bland dem som valt ett privat alternativ.

Jag är för egen del trött på att höra Vänsterpartiets ensidiga propaganda. De skräckhistorier som vi har tagit del av, och som vi alla blir berörda av, är precis lika vanligt förekommande hos både offentliga och privata alternativ.

Jag är också trött på att man inte behandlar skattepengar med samma respekt som man behandlar sina egna pengar. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att skattepengar i grunden ska gå till skattebetalarnas gemensamma intressen. Eftersom vi samtidigt värnar valfriheten och förstår att den positiva konkurrens som denna medför bidrar till effektivitetsvinster och innovationer vill vi också möjliggöra för privata företag inom välfärdssektorn. Och den privata aktör som investerar sin tid och sitt kapital i att erbjuda en tjänst ska givetvis kunna få en rimlig avkastning på sin investering, under förutsättning att det inte sker på bekostnad av kvaliteten. Men vi vill inte att man medvetet ska kunna sortera bort elever, brukare, patienter och kunder för att kunna tillskansa sig vinst.

Är det då möjligt att ha ordning och reda i välfärden? Är det möjligt att erbjuda medborgarna flera alternativ? Är det åtråvärt att försöka undvika offentliga monopol? Är det en dålig idé att staten ska vara den enda aktören och erbjuda medborgarna ett enda alternativ. Svaret är givetvis ja om det finns en politisk vilja.

Det går att hålla ordning och reda, det går att hålla en tillfredsställande kvalitet och det går att erbjuda valfrihet och alternativ. Det är på intet sätt ömsesidigt uteslutande parametrar.

Låt mig slutligen konstatera att detta handlar om en utredning. Det som eventuellt lite längre fram någon gång mynnar ut i denna utredning och på ett eller annat sätt ska omsättas i praktiken måste också passera genom denna kammare. Det betyder i sin tur, kort och gott, att vill man få igenom några förändringar gör man klokt i att prata med oss.

Att vi vill se en bredare utredning än den som regeringen har föreslagit är inte samma sak som att vi kommer att ställa oss bakom vilka förslag som helst i en senare omröstning. Att vi ställer oss bakom denna utredning beror på att vi värnar om de 15 000 företagen, de 200 000 sysselsatta och de 370 000 brukare och kunder som regeringens utredning riskerar att slå undan benen för.

Anf. 124 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tänker börja med att upplysa om att Institutet för Näringslivsforskning – det är knappast någon vänstertankesmedja och är inte finansierad av vänstern – har kommit fram till att välfärden ses som en kvasimarknad. Den är kostnadsdrivande eftersom det är en frånvarande

tredje part – det vill säga skattebetalarna som finansierar verksamheten – och de är i sin tur hela tiden i underläge mot de som äger verksamheterna. Även brukarna, som är beroende av verksamheterna, är i underläge eftersom de inte har samma kunskap som de som arbetar i eller äger verksamheterna.

Jag tänker ägna min replik åt en rapport som Sverigedemokraterna har tagit fram. I den hänvisar man till Lärarnas Riksförbund. I den undersökning man hänvisar till har 3 000 väljare intervjuats om sina åsikter om skolfrågor. Det framkommer att de svenska väljarna är kritiska till dagens lagstiftning, som innebär att friskoleägarna har rätt att fritt ta ut och disponera vinst. Så många som 83 procent anser att en eventuell vinst ska återinvesteras, och endast 13 procent anser att det är upp till friskoleägarna att själva disponera vinsten.

Sverigedemokraterna skriver att det går alldeles utmärkt att driva friskolor utan att ta ut vinst. Ni hänvisar sedan till Finland, där det inte är tillåtet. I slutsatsen i er rapport står det: Det är oacceptabelt att skattepengar avsedda för skolundervisning slussas över till aktieutdelningar. I stället menar vi att Sverige bör följa den linje som gäller i övriga Norden, där friskolor inte får ta ut några vinster ur verksamheten.

Det Sverigedemokraterna nu håller på med skulle jag vilja kalla för hyckleri eller att föra väljarna bakom ljuset. Vad skulle du vilja kalla det för, Oscar Sjöstedt? Ni säger en sak före valet. Det här antog ni före valet. Och här står ni nu och anför en helt annan linje och vill inte begränsa vinstuttaget ur friskolorna på något sätt.

Anf. 125 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Ulla Andersson talar om att brukarna är underläge. Hur man hamnar i överläge, om man inte har några alternativ?

Sverigedemokraterna antog ett principiellt ställningstagande i frågan på vår valkonferens i mars 2014. Det var det som vi gick till val på. Det ställningstagandet presenterade jag precis i talarstolen. Det går alltså ut på att vi ska bibehålla valfriheten, eftersom det stärker brukarnas ställning. Det försvagar den inte. Det är om brukarna inte har någon valfrihet som de hamnar i underläge.

Ställningstagandet går ut på att vi inte ska ha övervinster. Vi ska definitivt inte ha övervinster på bekostnad av lägre kvalitet. Och det går ut på att vi inte ska acceptera en medveten sortering av elever, patienter, brukare och så vidare.

Anf. 126 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är just vinsten som leder till en medveten sortering av elever och brukare. Om de har stora behov tjänar den som driver bolaget mindre pengar.

Den utredning som nu arbetar tittar just på att pengarna ska gå till den verksamhet som de är avsedda för och att eventuella överskott ska återinvesteras.

Jag märker att du inte svarar på min fråga, Oscar Sjöstedt. Ert skolpolitiska program antogs 2011 och uppdaterades 2014, det vill säga valåret. Ni säger tydligt att det är oacceptabelt att skattepengar avsedda för skolundervisning slussas över till aktieutdelning i stället för att man ska följa den linje som gäller i övriga Norden, där vinstuttag inte är tillåtna.

Varför röstar ni då ja till detta? Är inte det en form av hyckleri? Är inte det att föra väljarna bakom ljuset?

Jag skulle vilja höra vad du säger om det, Oscar Sjöstedt. Ni antar ett program som ni kablar ut till väljarna. Sedan gör ni något helt annat några månader efter valet. Jag tycker att det smakar ganska illa. Ni far med falsk marknadsföring.

Vi kan också titta på vad Jimmie Åkesson har sagt. Han har sagt att det finns problem med att tillåta vinster i välfärden.

Helt plötsligt vill ni att en utredning som tittar på hur man ska kunna begränsa det problemet inte ska fortsätta arbeta. Ni vill inte att man ska titta på bemanning. Ni vill inte att man ska titta på öppenhet. Ni vill inte att man ska titta på olika former av välfärdsverksamheter som HVB-hem, komvux, flyktingboenden, skolor, omsorg och sjukvård.

För er är det politiska spelet viktigast. Det är det som det här handlar om. Det politiska spelet går före mormors omsorg och barnens utbildning och utveckling.

Ni för väljarna bakom ljuset genom att säga en sak före valet i ert skolpolitiska program och nu stå här och driva en helt annan politisk linje.

Anf. 127 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Enligt Ulla Andersson och Vänsterpartiet är allt som vi gör ett politiskt spel. Det kan faktiskt vara på det sättet att vi tycker saker ibland.

Svaret är att den utveckling som Vänsterpartiet har forcerat fram – väldigt framgångsrikt, får jag säga – och tvingat regeringen till som en eftergift för att få garanterat stöd i budgetvoteringarna, helt enkelt är för snäv. Den fokuserar på fel saker och inte tillräckligt många saker. Den är för snäv. Därför är vår förhoppning att vårt agerande i den kommande voteringen kan leda till en bredare utredning som inte bara fokuserar på frågan om vinst.

Jag vet inte hur det fungerar i Vänsterpartiet. Men i mitt parti röstar medlemmarna fram ombud. De ombuden samlas med jämna mellanrum. Vi brukar i alla fall göra det före valet. Då antar man en valplattform. Det är den valplattformen som man går till val på. Det är den som väljarna har att ta ställning till. Den valplattformen tog väljarna ställning till och gjorde mitt parti till det tredje största.

Det fungerar också på det sättet att valfriheten försvinner om vi låter utredningen löpa till slut och får det resultat som Vänsterpartiet vill ha. Det är så enkelt. Det som jag tror att man inte förstår från vänsterhållet är att konkurrens är något positivt. Det medför bra saker. Det medför innovationer. Det medför effektivitetsvinster. Det medför att man väljer bort den som är dålig och att man väljer den som är bra. Då går det dåligt för den som är dålig och bra för den som är bra. Det är ganska enkelt egentligen, inte jättesvårt.

Anf. 128 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Oscar Sjöstedt vill påskina att den utredning som regeringen har tillsatt är en utredning som ingen vill ha och som regeringen har blivit tvingad till. Sedan målar han villor över att det skapas offentliga monopol om utredningen får genomföras. Det blir inget annat än offentlig välfärd, och alla alternativ kommer att försvinna.

Det är naturligtvis bara skräckpropaganda. Jag tycker ändå att vi kan begära någon form av intellektuell hederlighet.

Vår utgångspunkt, när vi tillsätter utredningar, är det allmännyttigas princip. Där fördelas välfärden utifrån behov, och ohemula vinster är inte välkomna.

Senare i sitt anförande säger Oscar Sjöstedt att principen att skattepengar ska gå till gemensamma intressen ska gälla och att det bara ska vara okej med rimlig avkastning. Jag blir naturligtvis lite fundersam och vill fråga Oscar Sjöstedt: Om man inte ska ha någon allmännyttig princip, där vinsterna inte kan bli hur som stora som helst, blir din syn på rimlig avkastning att vinsterna kan se ut hur som helst. Varför är det okej med vinster på 25 procent i välfärden när man samtidigt har principen att skattepengar ska gå till gemensamma intressen? Hur rimmar det med principen att skattepengar ska gå till gemensamma intressen?

Anf. 129 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag reagerade på den siffran, 25 procent, i Niklas Karlssons tidigare replikskifte. Jag vet inte var Socialdemokraterna får sina siffror. Men den siffra som jag har sett, den siffra som jag har läst, är att vinstutdelningen i de privata välfärdsbolagen ligger på strax under 2 procent av omsättningen, på ca 1,9 procent. Det är ganska långt ifrån 25 procent.

Mitt spontana svar är annars att 25 procent i vinst i ett privat välfärdsbolag är en ohemul vinst. Jag tror inte att man uppnå en sådan vinst utan att riskera kvaliteten. Jag har svårt att se det.

Om vi har tydliga kvalitetskrav omöjliggör vi den typen av övervinster, som jag också kallar dem. På det sättet är det.

Jag har mycket svårt att se hur man kan hålla exakt samma kvalitet och uppnå en vinstnivå på 25 procent. Men jag vet inte var siffran 25 procent kommer ifrån. Den siffra som jag har sett var 1,9 procent.

Nu fick vi än en gång höra att den utredning som regering med sin partner in crime, Vänsterpartiet, har drivit igenom inte är ett dugg farlig. Den kommer inte att påverka alla 15 000 företag och 200 000 anställda människor. Utredningen är jättebra, och den kommer inte att påverka dessa över huvud taget.

Men de är ju livrädda. Är alla 15 000 företagare, 200 000 sysselsatta människor och 370 000 människor som frivilligt har valt ett privat alternativ helt paranoida? Eller har de läst en annan utredning? Det är ju jättekonstigt. Förklara det!

I så fall har Socialdemokraterna och hela regeringen med sin partner in crime ett gigantiskt kommunikativt problem om man lyckas skrämman livet ur en hel marknad, fast det egentligen är helt obefogat. Det vore intressant att höra mer om detta.

Anf. 130 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Om regeringen har ett kommunikativt problem är det i så fall gentemot Sverigedemokraterna och Alliansen.

Det är ju inte så att alla aktörer som finns i välfärden i dag utöver de offentliga skulle försvinna bara för att man genomför en utredning. Men det skulle ställa krav på dem att de gemensamma resurser som vi gemensamt avsätter till gemensamma angelägenheter också ska användas till det och inte till stora vinster. Det finns sådana exempel, Oscar Sjöstedt.

Du säger att vinsterna ligger på 2 procent. Det är en generell siffra som gäller alla företag. Men det finns naturligtvis avarter, och det är dessa som vi vill komma åt genom utredningen.

Herr talman! Nu säger Oscar Sjöstedt att man vill se en bredare utredning. Sedan kommer man till slutsatsen att man ska tillstyrka Alliansens utskottsinitiativ. Prata om logisk kullerbytta!

Med det förslag som ni nu vill bifalla snävar man in utredningen. I det förslag som regeringen har lagt fram finns det lite mer än 32 konkreta uppdrag som man vill ha utredda. Man har sagt att man är beredd att tillföra tilläggsuppdrag om Alliansen och andra partier tycker det. Då hade man kunnat få bort en stor del av osäkerheten. Då hade man kanske kunnat göra en utredning tillsammans efter gemensamma direktiv.

Vår utgångspunkt är att det är den allmännyttiga principen som ska gälla. Om Oscar Sjöstedt inte vill bifalla och ställa sig bakom det utredningsförslag som regeringen har lagt fram tycker jag att det vore rimligt att Oscar Sjöstedt också talar om vilka saker det är som inte ska utredas. Är det likvärdighet, är det kvalitet, är det samhällsekonomisk effektivitet, är det behovsstyrning, är det öppenhet eller är det insynen som utskottsinitiativet från finansutskottet nu vill begränsa i förhållande till det förslag som regeringen har lagt fram?

Anf. 131 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det parlamentariska läget, Niklas Karlsson, ser ju ut på ett visst sätt. Om vi lägger ned våra röster, avstår från att rösta eller driver vårt eget förslag, då blir regeringen med sitt stödparti det största minoritetsblocket. Hade vi inte gjort på det sätt som vi gjorde i dag – jag förstår att Niklas Karlsson vill det – hade den utredning som redan har sju satts fått arbeta tills den hade slutförts. Det var det som vi ville sätta stopp för.

Hade vi fått bestämma helt själva hade vi hittat på vårt eget sätt. Men nu ser läget i den här kammaren ut på det sätt som det gör. Då tvingas vi ibland att vandra lite åt vänster och ibland lite grann åt höger för att göra det som är bäst för landet.

Det är svårt att ifrågasätta en allmännyttig princip. Det är väl ingen som säger att vi ska ha allmännyttig princip. Allmännyttig princip är ju ett begrepp som alla skriver under på, men vad lägger man in i det egentligen? Det är intressant. Jag är ganska övertygad om att det är allmännyttigt att företag och idéer generellt får stötas och blötas mot varandra. Det tror jag är allmännyttigt.

Jag ser inte ett problem om en person eller ett bolag som råkar vara privatägt kan erbjuda precis samma kvalitet som ett motsvarande offentligt alternativ till en lite lägre kostnad. På något sätt har man kanske lyckats att skapa en effektivitetsvinst, eller också har man på något sätt varit mer innovativ. Det offentliga systemet är ju lite trögrörligt. Jag vill ändå vidhålla att det är allmännyttigt med konkurrens.

Anf. 132 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! För att vara konkret: Det som vi i praktiken talar om i den här debatten är ju välfärdens kärna. Det är skolor, vårdcentraler och äldreomsorgen. I det här anförandet tänker jag tala om innovation, om valfrihet i hela landet, om små och nya aktörers möjlighet att verka. Vidare kommer jag att tala om svensk välfärd som en framtida exportvara. Men jag anser

att det är viktigt att inleda med det som det verkligen handlar om, nämligen om denna debatts kärna, om man så vill.

Dessa välfärdstjänster är kanske det som vi värderar allra mest i det svenska samhället. När de inte fungerar, om man upplever att de inte är anpassande för ens behov, ja, det är då som man är som mest utsatt. När man är som mest utsatt och har som störst behov av det svenska välfärds-samhället, det är då som man ska ha mest makt att påverka sin vardag. Det är då som man ska ha möjlighet att välja det som passar bäst för en själv i den livssituation som man befinner sig i.

Centerpartiet och Alliansen kommer alltid att stå upp för denna valfrihet, precis som Jonas Jacobsson Gjörtler tidigare sa. Numera är valfriheten en självklar del av den svenska modellen. När vi frågar svenska medborgare vad de förväntar sig av det svenska välfärdssamhället är det en väl utbyggd och fungerande valfrihet som de sätter absolut främst. Den valfriheten, den makten att påverka, är det som den här debatten handlar om.

Herr talman! Det svenska välfärdssamhället tvingas att hantera ständigt ökande krav, dels på grund av demografisk utveckling, dels på grund av samhällsutvecklingen, dels på grund av den tekniska utvecklingen. Vi förväntar oss ständigt mer av välfärdstjänsterna. Det som för några generationer sedan var det naturliga, att man låg i det som närmast liknade logementssalar på sjukhus, vill man nu absolut inte vara med om. Man vill gärna ha eget rum.

Det är ständigt ökande krav på det skattefinansierade välfärdssamhället, och dem måste vi möta. En stor del av våra möjligheter att möta just dessa är att vi klarar av att vara innovativa och att vi kan produktivitetsutveckla. Man behöver tänka nytt i hur välfärdstjänsterna levereras. Precis som på alla andra marknader bygger det på att flera olika aktörer kan konkurrera och mäta krafterna mot varandra.

Om vi från riksdag och regering lägger fram förslag eller agerar på ett sådant sätt som gör att det blir mindre valfrihet och mindre av innovation, innebär det i förlängningen att det kommer att bli en sämre välfärd att falla tillbaka på.

Om nu regeringen lägger en våt filt över det hela och skapar osäkerhet bland inte minst nya och små välfärdsaktörer – som inte sällan kommer med nya idéer för hur verksamheterna ska utvecklas – tappar vi svensk innovationskraft som så väl behövs inom välfärdssektorerna.

Herr talman! Ibland kan jag känna att det är en Stockholms- och storstadfixerad debatt när det kommer till valfriheten i välfärdstjänsterna. Oavsett vad vänsterinriktade debattörer säger finns det inte för mycket valfrihet. Det finns inte för många alternativ. Det är inte för stort utbud för att man ska kunna välja. Det stora problemet är ju alla de kommuner, alla de landsdelar, alla de medborgare som ska ta del av välfärdstjänsterna där det bara finns ett enda alternativ.

I många kommuner finns det bara en skola. Det finns landsting och stora geografiska områden där det är mycket ovanligt med valfrihet i primärvården. I praktiken finns det ingen valfrihet alls. På skolområdet vet vi ju att resultatutvecklingen har varit sämst i de kommuner där det bara finns en enda aktör, kommunen.

Sverige behöver mer valfrihet. Vi har ett problem med för lite valfrihet, även om det låter annorlunda i debatten. Det vore olyckligt om riksdag och

regering tycker att storstadsområdena fått sin valfrihet, så nu kan man lägga en våt filt över detta. Nu kan man göra så att utvecklingen stannar av.

Här ser vi också en ohelig allians mellan Miljöpartiet, som har sin bas framför allt i storstäderna och utformar sin politik för tillvaron där, och två partier – Socialdemokraterna och Vänsterpartiet – som i grunden är emot valfrihet och inte tycker att den är bra. Man har tvingats in i den utvecklingen snarare än att driva på den.

Herr talman! Jag vill också tala om de små och nya aktörernas möjligheter att verka på de här marknaderna i välfärdens sektorer. När vi ställer våra kvalitetskrav måste vi vara medvetna om att om vi utformar dem oklokt och alltför administrativt betungande är det små ideella och privata aktörer som hotas och som detta går ut över. Det är inte de stora koncernerna eller de stora offentliga aktörerna som drabbas, för de har kvalitetsavdelningar, jurister och administratörer som kan hantera detta.

Är det någonting som återkommer i Alliansens förslag till utredningsdirektiv är det just att vi när vi utvecklar kvaliteten och tar initiativ för att det ska bli en bättre fungerande välfärdssektor hela tiden måste se till att de krav vi ställer inte går ut över små och nystartade aktörer. Läger vi en våt filt över just dem innebär det att vi får en sämre reell valfrihet där det bara finns stora aktörer att välja på. Men det innebär också, som jag sagt tidigare, att den så viktiga innovationskraften går förlorad. I väl fungerande sektorer och på väl fungerande marknader är det inte sällan de nya uppstickarna, de små aktörerna, som kommer med de nya lösningarna och utmanar gamla invanda sätt att tänka och agera.

Herr talman! Vi är med rätta stolta över den svenska modellen och det svenska sättet att göra saker. Inom välfärdssektorerna har vi en gemensam skattefinansiering, men utförandet sker med ett stort inslag av valfrihet.

Men vi vet också att det finns andra aspekter av det svenska samhället som det finns anledning att vara stolt över, även om den svenska självgodheten ofta går hand i hand med den svenska modellen. Till exempel har vi en väldigt hög sysselsättningsgrad bland kvinnor i Sverige. Det är någonting som många andra länder måste följa efter för att klara inte minst finansieringen av sina egna välfärdssamhällen.

När utvecklade välfärdsländer runt om i världen måste bygga ut sin barnomsorg eller när länder som klättrar på rikedomstrappan ser och inspireras av till exempel den svenska primärvården finns det en otrolig chans för svenska aktörer att göra våra väl utvecklade välfärdstjänster, som är i framkant i världen, till svenska exportvaror. För detta krävs att det är privata aktörer som tar initiativet. Jag har mycket svårt att se en framtid där det är svensk offentlig sektor som startar upp förskolor i Tyskland eller vårdcentraler i Kina. Det här är någonting för den privata sektorn, och då kan vi inte lägga den här våta filten över hemmasektorn. Vi kan inte förstöra, stänga och lägga en våt filt över den svenska marknaden och tro att det inte går ut över våra möjligheter att skapa värden, såväl runt om i världen globalt som för oss i Sverige. Det är helt enkelt så att man måste klara av både och. Man måste ha möjligheter att agera i Sverige för att kunna agera globalt.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag tala om kvalitetsbegreppet och vikten av att vi ställer krav på kvalitet oavsett form, oavsett om det är ideellt, privat eller offentligt. Varje elev är lika mycket värd. Varje brukare i hemtjänsten och varje boende på ett äldreboende är lika mycket värd och

förtjänar precis samma krav och uppföljning, precis samma kvalitet. Fungerar det inte är detta lika oacceptabelt oavsett vad det står för skylt på huset.

Därför är det solklart i Alliansens förslag till utredningsdirektiv, när vi nu föreslår hur vi ska ta nästa steg i utvecklingen av välfärdssektorerna, att samma sak gäller oavsett form, oavsett om det är privat, ideellt eller offentligt. Den här slagsidan, att problem upplevs som mycket värre om det är i privat eller ideell sektor än om det är i offentlig, är ett hot mot utvecklingen, mot kvaliteten och mot alla människors lika rätt och värde när det gäller välfärdstjänsterna. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 133 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Det är trevligt att få komma och göra ett inspel som ersättare i finansutskottet och då få möjlighet att prata om någonting som jag annars ofta och gärna pratar om i socialutskottets hägn, nämligen de viktiga delarna i vår välfärd. Det är det som det här handlar om.

Sveriges problem är inte att vi har för bra skolor och att våra elever lär sig för mycket. Vårt problem är inte att äldreomsorgen alltid lyckas behandla alla boende inom omsorgen med den värdighet som de förtjänar och har rätt till. Det är inte heller att vi alltid lyckas leverera den bästa vården till varje patient. Nej, vårt problem är att vi faktiskt misslyckas på de här punkterna ibland. Då måste det vara det som hela välfärdsdebatten handlar om.

I stället har vi en debatt som på grund av Vänsterpartiets fokusering på vinster handlar om just vinster i välfärden. Som om det vore någon skillnad i hur vi från olika partier ser på hur vi ska använda skattebetalarnas pengar! Jag tror ärligt att varenda en som är engagerad politiskt vill att vi ska ha så bra kvalitet i välfärden som möjligt – mest välfärd för pengarna och bäst välfärd för pengarna.

Vänstersidan oroar sig bara för att pengar ibland försvinner i det man kallar för ohemula vinster. Även jag är delvis orolig för detta. Jag ser dock att orsaken då snarare är att de politiker som har ansvar för att skriva avtalen på ett sådant sätt att de ska leverera den bästa kvaliteten i välfärden i stället har skrivit avtalen med de privata bolagen på ett sätt som gör att det går att göra förtjänster och samtidigt inte leverera den bästa kvaliteten. Det är någonting vi borde ta tag i.

Men jag är minst lika orolig för alla de situationer där man i politiskt styrd verksamhet slösar bort skattebetalarnas pengar, levererar dålig vård, dålig utbildning och dålig omsorg och inte ens lyckas hålla sig inom de ramar man fått av politikerna utan levererar förluster som sedan ska täckas av skattebetalarna, vilka inte fått det de hade kunnat begära och förvänta sig. Dessutom har det då blivit dyrare än enligt de ramar man satt upp.

Herr talman! Ett av de första initiativ som regeringen tog var att försöka ta bort valfriheten inom vården. Det var ett förslag som helt uppenbart var en effekt av uppgörelser inom regeringen och med Vänsterpartiet. Förslaget var så illa berett att man fick dra tillbaka det efter att socialutskottet tagit sitt ansvar och gjort det som är regeringens uppgift: att bereda frågan. För någon vecka sedan fick vi tydligt besked från konstitutionsutskottet,

som fällde anmärkningar inte bara mot ansvarig minister utan mot hela regeringen för det taffliga agerandet i frågan.

Men sedan har man fortsatt, trots att vi gång på gång i riksdagen med tydlig majoritet sagt att det här inte är det som fokus ska ligga på i välfärdsdebatten. Vi ska inte fokusera på att begränsa människors valfrihet eller enbart på att begränsa vinsterna, utan vi ska fokusera på kvalitet. Därför är jag glad att det i finansutskottet har tagits ytterligare ett initiativ: en ny uppmaning till regeringen att titta på hur vi kan gå framåt och se till att vi får bättre välfärd, höjer kvaliteten och skapar förutsättningar för verksamheter att fortsätta utvecklas.

Vi kan inte vara nöjda med de resultat vi uppnått. Vi måste se till att vi i systemen bygger in förutsättningar för varenda en som är beredd att satsa själ, hjärta, pengar och andra resurser på att utveckla de viktiga välfärdsverksamheterna. De här direktiven och det utskottsinitiativ som finansutskottet tar ger bättre förutsättningar för detta. Men en grundläggande förutsättning, herr talman, är att regeringen slutar utreda det som det ändå inte finns någon majoritet för i riksdagen och som ändå inte leder till bättre kvalitet och i stället lägger sitt krut, sin tid och sina ansträngningar på att förbättra välfärden.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 134 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hade först inte tänkt att ta någon replik, Emma Henriksson. Debatten har nu handlat mycket om vinsterna och att det finns företag som har stora avkastningskrav och får de pengarna. Vi tycker inte att det är rimligt, utan pengarna bör användas i verksamheten.

Det vi gemensamt avsätter till gemensamma angelägenheter ska användas till det. Det har vi talat mycket om. Bland annat Sverigedemokraterna kände inte till det. De tyckte att det var ett kommunikationsproblem. Jag får väl se till att de får de artiklar som har skrivits om detta.

Utskottsinitiativet som nu Alliansen lägger fram i finansutskottet, som man menar att det finns en majoritet för, innebär att man snävar in det uppdrag som regeringen har gett. Det handlar inte bara om vinsterna utan om så mycket annat.

Vi kan för ett ögonblick tala om det. Ni säger till exempel att när det gäller insyn i verksamheten ska det vara för elever, föräldrar, patienter, brukare och anhöriga. Men medborgarnas rätt till insyn vill man ta bort. Den ska inte utredas. Varför det?

Ni säger att bemanningskravet inte är viktigt. Det ska man också ta bort. Vi menar att bemanning och kvalitet hänger ihop. Stryker man bemanningskravet ur utredningen kommer det att innebära en reell risk för både vårdtagare och personal. Därför är det också många som uppmanar: Gör inte det.

Detta är två andra alternativ än det vi har diskuterat tidigare. Varför tycker Emma Henriksson och Kristdemokraterna att det är rimligt att man tar bort de utredningsuppdragen?

Anf. 135 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Det förslag som vi lägger fram i finansutskottet och som riksdagen inte i dag utan vid nästa tillfälle ska rösta igenom innebär att vi

ger regeringen en uppmaning att titta på det som har förutsättningar att stärka kvaliteten i de viktiga välfärdsområdena.

Det handlar om att skapa förutsättningar för ökad tillgänglighet, ökad trygghet, ökad kontinuitet, effektivitet och innovation. Det handlar om att fortsätta att behålla valmöjligheten – inte för politiker utan för brukare, patienter, elever och föräldrar, de som är användare av välfärdsverksamheten.

Det är vad vi behöver lägga allt vårt gemensamma krut på. Det handlar om att skapa bättre förutsättningar. Det handlar inte om att titta på statiska insnävningar som enkelt kan mätas men som säger ganska lite om kvaliteten och förutsättningar för en bra vård, en bra omsorg och en bra skola.

Hade det varit så enkelt att vi kunnat sätta upp ett bemanningskrav och säga: När ni bara detta har vi också nått ett bra bemötande, hade vi kristdemokrater säkert också kunnat tänka oss att ställa upp på det. Men vi vet hur det är av erfarenhet och kunskap.

Det räcker att tala med vem som än har ett boende på ett omsorgsboende eller en anhörig där, har en elev i skolan eller själv vänder sig till en vårdcentral. Det är inte antalet personer som får ett lönekuvert som avgör vilken kvalitet du får i den verksamhet som bedrivs.

Fokus i vårt uppdrag är att förbättra kvaliteten och förutsättningarna för att vi ska fortsätta att hela tiden höja kvaliteten i alla de delar som våra medborgare kan förvänta sig när de vänder sig till våra välfärdsverksamheter.

Anf. 136 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! När vi hör Emma Henriksson i replikskiftet är argumentet till att man vill snäva in regeringens utredningsuppdrag att man bara ska utreda det som stärker kvaliteten. Man tycker att insyn inte stärker kvaliteten. Bemanningskrav stärker inte kvaliteten. Vinstbegränsningar och allmännyttiga principer stärker inte kvaliteten.

Vi menar tvärtom. Det är klart att händer i vården spelar en roll. Det är klart att lärare i skolan spelar en roll. Därför säger vi att det åtminstone är rimligt att man utreder det. Det kanske inte blir så i slutändan. I en utredning tittar man på hur förutsättningarna ser ut, vad man skulle kunna göra bättre för att det ska utvecklas i rätt riktning och vad borde ta bort för att kvaliteten ska stärkas.

Ni vill inte ens utreda det. Ni är fortfarande oss svaret skyldiga. I slutändan är de som drabbas av det utskottsinitiativ som nu är framlagt där man snävar in utredningen eleverna, vårdtagarna, medborgarna och patienterna. Det kan vi bara beklaga.

(Applåder)

Anf. 137 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Det är absolut så att händer i vården spelar en roll. Men det spelar också en väldigt stor roll vilken utbildning personen har som ska ge den vården och den omsorgen. Det spelar en roll hur många lärare som finns på en skola. Men framför allt spelar det en roll hur bra de lärarna är som finns på den skolan.

Det är inte alltid det som är enkelt att mäta, enkelt att begränsa och sätta upp mål och tak för som ger de bästa förutsättningarna för en ökad kvalitet. När människor som är i behov av välfärdens viktiga verksamhet

Prot. 2014/15:114
11 juni

*En utredning om
ett regelverk för
säkerställande av
valfrihet, mångfald
och kvalitet i fråga
om välfärdstjänster*

får möjlighet att själva välja bland olika verksamheter, och olika verksamheter får lika möjligheter att utvecklas skapas också förutsättningar för en förbättrad kvalitet.

Ni vill ge mer makt till de politiker som har skrivit de avtal som gör att man kan göra vinst när man levererar dålig kvalitet, de som driver den offentligt drivna verksamhet som både levererar underskott och dålig verksamhet. Det är inte vägen framåt. Vi måste skapa bättre förutsättningar för att oavsett vilken huvudman aktören har ska fokus hela tiden vara på kvaliteten och förbättringar i kvaliteten.

Det kommer då inte att finnas utrymme för att göra vinst som är ohemul. Framför allt kommer det inte att finnas förutsättningar att fortsätta att år efter år driva verksamhet som både ger förlust och är dålig.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

§ 11 Statens dimensionering av lärarutbildning

Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU7
Statens dimensionering av lärarutbildning (skr. 2014/15:47)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

*Ökad individ-
anpassning och
en effektivare sfi
och vuxenutbildning*

§ 12 Ökad individanpassning och en effektivare sfi och vuxenutbildning

Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU13
Ökad individanpassning och en effektivare sfi och vuxenutbildning
(prop. 2014/15:85)
föredrogs.

Anf. 138 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Regeringens proposition är resultatet av två utredningar som Alliansen initierade under förra mandatperioden. Jag har sett fram emot den här debatten och att vi får fatta dessa beslut. Den proposition som regeringen har lagt fram är väldigt bra. Den kommer att göra stor skillnad för alla dem som läser vuxenutbildning.

Det finns framför allt fyra saker som är extra viktiga i propositionen. Det är att sfi inte ska vara en egen skolform utan helt och hållet inkluderas i den kommunala vuxenutbildningen. Det blir lättare för alla som läser på sfi att kombinera och också läsa kurser inom den övriga vuxenutbildningen och på så sätt snabbare bli klar och komma ut i arbete. Det tror jag är jätteviktigt.

Alla elever ska erbjudas studie- och yrkesvägledning. Om människor inte får hjälp med vilka val de ska göra, hur ser vi då till att elever läser rätt saker, de saker de vill jobba med sedan och får de saker de behöver?

Det är väldigt viktigt. Därtill ska hemkommunen vara ansvarig för att varje elev har en individuell studieplan.

I dag är det tyvärr väldigt spretigt. Många som läser inom vuxenutbildningen har också åtaganden hos exempelvis Arbetsförmedlingen. Det spretar väldigt mycket. Det är ingen som riktigt har ansvar för att de människor som läser och studerar får en bra utbildning. Det är jätte viktigt.

Sedan gäller det den ökade flexibiliteten. Vi ser i dag att det är många, framför allt kanske kvinnor, som är föräldralediga som inte får möjlighet att studera samtidigt som de är det för att kommunen är dålig på att erbjuda undervisning på flexibla tider. Så ska det inte vara, och där förstärker och säger propositionen verkligen ifrån.

Jag tror dock inte att det räcker, och därför har Moderaterna och Alliansen lagt fram ytterligare tre förslag i en följdmotion. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 i det förslaget. Av tidsskäl yrkar jag inte på alla, men jag ställer mig givetvis bakom alla de tre förslagen.

Det första handlar om nationella prov. Nationella prov fyller en jätte viktig funktion i hela vårt utbildningssystem och bidrar framför allt till att skapa likvärdighet och rättvisa bedömningar.

Vuxenutbildningen på grundläggande nivå är i dag den enda utbildningen inom skolväsendet där betygsättning sker utan nationella prov. Förut hade vi det. Tidigare, när kursplanerna för grundskola och den grundläggande utbildningen på vuxenutbildningen var desamma, använde man sig av nationella prov på grundskolenivå. Det kan man inte göra längre, för de matchar inte varandra.

Detta behöver vi fortsätta ha. Nationella prov konkretiserar kursplanen och fungerar även som bedömningsstöd. Det gör framför allt att vi också märker om lärare tolkar våra kursplaner på olika sätt eller om vi får betygsinflation, till exempel. Det är jätte viktigt.

Vårt andra förslag är att vi behöver följa upp hur de här reformerna genomförs. Det kan låta självklart, och det ska alltid ske. Men vi vet att det inte riktigt är så. När jag exempelvis har försökt ta reda på vilka kurser olika kommuner erbjuder, hur mycket tid studenterna får möjlighet att plugga, hur mycket som är lärolett och var det inte är lärolett och hur många som har möjlighet att läsa sfi för civilingenjörer, då finns det inte någon sådan information. Vi följer inte upp tillräckligt.

Den här propositionen utgår från att skapa likvärdighet och flexibilitet, och då tror jag att vi behöver följa upp om åtgärderna och förslagen också får den effekten att det skapar likvärdighet och flexibilitet. Detta behöver vi göra också genom att titta på hur man annars gör.

Det här leder oss in på vårt tredje förslag, och det är att Skolinspektionen systematiskt behöver ha tillsyn inte bara på huvudmannanivå utan också i större utsträckning på skolnivå.

I dag fungerar det inte. I svaren på våra förslag säger man att det är bra som det är i dag, för Skolinspektionen ska till huvudsaklig del kolla på huvudmannanivå. Då kan man anta att det går att titta även på skolnivå. Men detta görs inte.

Min bestämda uppfattning är att det behöver göras i mycket större utsträckning så att vi kan se när kvaliteten brister och kan komma med nya förslag som höjer kvaliteten.

Sfi och möjligheten att få läsa inom vuxenutbildning gör att människor får en andra chans och får möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden.

För många är det den första, kanske den enda, chansen att få etablera sig på arbetsmarknaden och få tjäna sina egna pengar och kunna ta hand om sin familj och sig själv. Det är också nödvändigt för att vi ska kunna lägga våra gemensamma skattepengar på mer utbildning, sjukvård, kollektivtrafik, infrastruktur – det som är kärnan i välfärden.

Vi behöver ha mer av debatt, inte bara om att vi ska ha utbildning och sfi. Det är rätt självklart. Det är vi överens om. Vi behöver ha en debatt om hur vi gör så att de pengarna används på rätt sätt och når resultat så att vi höjer kvaliteten. En dålig sfi-utbildning är ju inget som är värt att lägga pengarna på, för det ger ingen effekt.

Som jag inledde med att säga: Regeringens förslag till proposition är väldigt bra, och där är vi helt överens. Men inom Alliansen och Moderaterna tror vi alltså att det behövs ännu mer och tycker att det är synd att inte regeringen kan se det och ta det till sig. Detta borde inte vara förslag som vi tycker olika om. Vi har ju nationella prov inom det övriga skolväsendet. Vi har det i grundskolan, och vi har det i gymnasiet. Varför kan vi inte ha det på den grundläggande nivån inom vuxenutbildningen?

(Applåder)

Anf. 139 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! På en i övrigt bra och vettig proposition har vi ansett oss nödgade att reservera oss till förmån för en egen reservation. Vi yrkar alltså på reservationerna 1 och 5.

Förslaget i sig är vällovligt och bra: att nya medborgare ska lära sig svenska språket fortare och komma ut på arbetsmarknaden. Det kan vara ett bra grepp att organisatoriskt lägga sfi under den kommunala vuxenutbildningen. Det återstår väl att se hur det faller ut. Sådant här är svårt att veta innan förslagen har sjösatts. Men vi tror att det kan fungera bra.

Att individualisera utbildningen efter skiftande behov kan självfallet aldrig vara fel. Det har länge riktats kritik mot att undervisningen på sfi är alltför likartad trots skiftande förutsättningar hos deltagarna. Även detta är ett bra förslag.

Inte heller är en utökad och relevant studievägledning fel. Det här är högst vettiga åtgärder, tycker vi.

Självfallet ska de som går på sfi kunna arbeta och studera samtidigt, även om vi tycker att lagparagraferna i förslaget kan ge utrymme för tolkningar. Vi tolkar dem välvilligt i alla fall; de kunde ha preciserats lite mer i förslaget.

I vår följdmotion vänder vi oss emot att förslaget, såvitt vi kan se, inte på ett tydligt sätt avgränsar mot dem som befinner sig här illegalt, vilket vi menar att förslaget bör göra. Vi måste lägga resurserna på dem som befinner sig här med stöd av utlänningslagen och andra lagar, detta för att resurserna trots allt är ändliga – i alla fall utanför de här väggarna.

En sista sak: Propositionen innehöll en lång rad lagändringar som åtminstone jag understundom tyckte var lite snåriga att reda ut. Därför hade jag en del frågor angående propositionen till departementet.

Jag ska inte klaga på tillgängligheten hos den nuvarande regeringen utan i stället ge en liten eloge till den förra regeringen för att Utbildningsdepartementet under den förra regeringen var förhållandevis tillgängligt när man hade frågor angående förslag och annat.

Anf. 140 IDA DROUGGE (M) replik:

Herr talman! Jag vill inte verka dryg eller så, men Robert Stenkvist menar att det var snårigt i propositionen. Han sa även, om jag uppfattade honom rätt, att han förstått det som att det bara är svenska medborgare som har rätt att läsa sfi.

Så är det ju inte, men om Robert Stenkvist har uppfattat det så kan jag förstå att Sverigedemokraterna har haft svårt att förstå dessa lagregleringar och propositionen som helhet.

Lagen är dock väldigt tydlig på att alla med uppehållstillstånd har rätt till sfi, och uppehållstillstånd kan man ha utan att vara svensk medborgare. Lagen är mycket tydlig. Jag tycker att det här är märkligt.

Det finns så extremt mycket man kan säga om sfi och om vuxenutbildning. Vi vet också att mycket av vuxenutbildningen inte riktigt fungerar som vi vill att den ska, att människor inte kommer till sin rätt och inte kommer ut i arbete tillräckligt snabbt.

Varför väljer ni då att fokusera på en sak som är rätt självklar när det finns så mycket annat att prata om och lägga fram förslag på? Varför ställer ni inte er bakom de förslag för ökad kvalitet som vi i Moderaterna och Alliansen lägger fram?

Anf. 141 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Det finns mycket att säga om sfi. Jag sa också att de förslag som propositionen innehåller är i huvudsak bra. Vi håller med om dem. De är bra.

Det är absolut inte klart att lagen bara gäller för dem med uppehållstillstånd. Vi har lusläst paragraferna och hänvisningar till paragrafer, och vi har inte dragit den slutsatsen. För att vara riktigt säker – som jag avslutade mitt anförande med – e-postade och ringde jag till departementet, men jag fick aldrig något svar. Vi försökte undvika att väcka denna följdmotion, men eftersom jag inte fick något svar såg vi oss nödgande att väcka motionen. Vi lade pannan i djupa veck och tolkade lagen som jag sa i mitt anförande.

Anf. 142 IDA DROUGGE (M) replik:

Fru talman! Har Robert Stenkvist uppfattat att det någonstans i verksamheten finns ett problem? Finns det andra som liksom ni i Sverigedemokraterna har haft problem att tolka lagen?

Jag har inte mött någon som tycker att lagen är otydlig och upplever att det finns ett problem. Okej. Fine. Jag vet, och jag hoppas att Robert Stenkvist snart får svar från departementet, att man ska ha uppehållstillstånd för att få sfi och vuxenutbildning.

Men tycker ni därutöver att de förslag som finns i propositionen räcker? Robert Stenkvist svarade inte på frågan varför ni är emot de kvalitetshöjande förslag som vi i Alliansen lägger fram. Det finns mycket som behöver göras inom sfi.

Anf. 143 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Förslaget måste absolut följas upp. Jag sa i mitt anförande att när sfi läggs över på den kommunala vuxenutbildningen måste man se hur det fungerar i verkligheten. Det är omöjligt att förutspå när man lägger fram ett förslag.

Vi måste kontrollera hur förslaget kommer att fungera i verkligheten. Jag tar för givet att det kommer att ske.

Ni hade en följdmotion, om jag minns rätt, om uppföljning. Vi tar för givet att frågan kommer att följas upp ändå.

Jag har tyvärr glömt bort om det var någon mer fråga, fru talman.

Anf. 144 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Då är det dags för ett betänkande som bygger på en proposition från regeringen. Vi är glada att statsrådet Hadzialic deltar i debatten i dag. Det friskar alltid upp när det kommer en regeringsföreträdare och deltar i debatten.

Betänkandet handlar om ökad individanpassning och en effektivare sfi och vuxenutbildning.

Vi står givetvis bakom alla våra reservationer, men jag väljer att yrka bifall till enbart reservation 2.

Utbildning i svenska för invandrare ska inte längre vara en egen skolform inom skolväsendet utan ska i stället ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Jag minns från ett av de första åren jag hade förmånen att sitta i riksdagen i utbildningsutskottet när en statssekreterare för alliansregeringen närmast förfärat berättade att vi nog inte hade en aning om hur stor skillnad i kvalitet det var i sfi-undervisningen runt om i Sverige. Statssekreteraren trodde inte heller att vi i allianspartierna visste var kvaliteten var bra och inte var bra. Det är alltid oroande när man har ett visst ansvar för utbildningsfrågorna att man inte känner till kvaliteten och hur den kan förbättras.

Grunden till propositionen togs fram av alliansregeringen, och den har nu lagts fram av den så kallade samarbetsregeringen.

Att sfi nu kommer att höra till den kommunala vuxenutbildningen är bra, men det är säkert ingen garant för en god och jämn kvalitet i hela landet. Förutom att sfi ingår i komvux så står det också att huvudmannen för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter individens behov. Det är en viktig del i arbetet.

Många av oss har stött på människor som har blivit rekryterade till Sverige eller har kommit hit av annan anledning som har upplevt en stor frustration när sfi inte har kunnat erbjudas på tider som också passar med arbetet eller annan verksamhet. Det är viktigt att det görs tydligt.

Precis som Ida Drougge tidigare lyfte fram finns ett antal punkter. Den tredje punkten om skyldigheten att erbjuda den studerande studie- och yrkesvägledning är viktig. Det handlar inte minst om att denna omorganisation innebär att ytterligare öka möjligheten för eleven att kombinera olika typer av kurser. Då krävs en riktigt bra studie- och yrkesvägledning. Alla elever inom skolväsendet för vuxna ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida val av utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoseas. Som vi alla vet är språket en nyckel till det svenska samhället och är därför så viktigt.

Det finns en annan signal när det gäller utbildning på den grundläggande nivån. Tidigare har det talats om att prioritera dem med lägst utbildning. Här görs inte den prioriteringen på samma sätt längre. Låt mig ge en eloge till sfi och komvux i Skövde. Där fanns något de kallade Snabba spåret – just för att kunna individanpassa, som betänkandet handlar om. När det

kom signaler om att prioritera blev det inte möjligt att individanpassa på det sätt de önskade. Därför är signalerna i det här betänkandet oerhört viktiga.

Fru talman! Hur skiljer sig då allianspartierna och de andra fyra partierna åt? Vi i allianspartierna vill – som vanligt, säger jag med en blinkning – mer.

Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå är den enda delen av skolväsendet där betygsättningen sker utan stöd av nationella prov. Vi har tittat på remissvaren från Nationellt centrum för svenska som andraspråk. Man förordar nationella prov framför stödmaterial, och man pekar på att avsaknaden av nationella prov sannolikt bidrar till bristen på likvärdighet mellan kommuner och skolor eller anordnare. Vi vill betona vikten av likvärdighet.

Vi anser att nationella prov skulle innebära en mer likvärdig och rättvis bedömning och betygsättning och ge underlag för att analysera i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skolnivå, huvudmannanivå och nationell nivå. Nationella prov kan även bidra till att konkretisera kursplanerna och innebära en ökad måluppfyllelse för eleverna.

Låt mig göra ytterligare en parallell till den svenska grundskolan. När de nationella proven utformades för årskurs 9 mötte jag ett antal svensklärare som då sa att de äntligen förstod på vilken nivå de skulle lägga undervisningen och vad de skulle förvänta sig av eleverna. Vi diskuterar ofta att omfattningen av nationella prov i Sverige är stor och att de därför blir tidskrävande och jobbiga. Men det finns många lärare som vittnar om att proven är en hjälp i undervisningen att hålla rätt nivå, en hög nivå och kunna garantera en likvärdig nivå. Därför föreslår vi i allianspartierna sådana prov.

Centerpartiet tillsammans med de övriga allianspartierna anser också att man redan nu bör bestämma sig för att ge Skolverket i uppdrag att följa upp hur reformen genomförs och vad den får för resultat. Vidare bör Skolinspektionen få i uppdrag att systematisera tillsynen, som föreslås i utredningen SOU 2013:20. Detta skulle ytterligare stärka säkerställandet av utbildningens kvalitet och likvärdighet.

Detta säger alltså regeringspartierna och de två övriga partierna i utskottet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, nej till.

Fru talman! En ökad individanpassning och en effektivare sfi och vuxenutbildning är så viktig eftersom språket är en av nycklarna till delaktighet och gemenskap. Måtte nu den nya lagstiftningen bidra till att göra verklig skillnad så att vi kan garantera hög kvalitet och likvärdighet i hela Sverige!

Låt oss i senare debatter återkomma till hur vi kan öppna upp för att den nya tekniken ska ge ytterligare möjligheter att höja kvaliteten även på det här området. Det tillhör nog en annan debatt än dagens.

(Applåder)

Anf. 145 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Först vill jag förtydliga att jag givetvis står bakom alla våra reservationer, men med tidsaspekten i åtanke yrkar jag bifall endast till vår och våra allianskollegors gemensamma reservation 2.

Språket är ett av de viktigaste instrument vi har som människor. Vi använder det till att kommunicera med varandra men även för att kunna inhämta kunskap om vår omvärld. De demokratiska grundprinciperna vilar på att varje människa kan läsa och inhämta den information hon behöver för att kunna förmedla sin åsikt i både tal och skrift.

Som nyanländ i ett land inser man nog ganska snart att allt runt omkring en blir väldigt mycket lättare om man har det nya språket med sig. Man förstår de sociala koderna bättre och kan röra sig mer obehindrat både socialt och i arbetslivet. Därför ser vi kristdemokrater sfi som ett instrument inte bara för att få människor i arbete utan lika mycket för att de så snart som möjligt ska kunna anpassa sig till vårt samhälle med allt vad det innebär.

Man kan inte nog betona vikten av att vi övriga i samhället runt omkring kan hjälpa till att påskynda processen för de enskilda som behöver ta till sig det nya språket genom att vara en del av deras sociala liv. Ju mer de använder språket, desto enklare är det för dem att komma vidare i allt vad det innebär. Jag vet att man många gånger diskuterar att våra elever inte ska ha läxor på fritiden. Men i det här fallet är vi nog alla ganska överens om att läxan att vara tillsammans och använda det nya språket är enbart av godo.

Sfi är en kvalificerad språkutbildning som syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. En elev med ett annat modersmål än svenska ska inom sfi få lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk. Utbildningen ska ge språkliga redskap för kommunikation och aktivt deltagande i vardagslivet, samhällslivet och arbetslivet. Sfi syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter.

Utbildningen ska rikta sig till personer som har olika erfarenheter, livssituationer, kunskaper och studiemål. Jag säger det sista en gång till: olika erfarenheter, livssituationer, kunskaper och studiemål. Det betyder att om man inte har en flexibel sfi kommer detta inte att fungera. Det är helt klart en grundläggande del för att vi ska få det att fungera.

Vi kristdemokrater är givetvis glada över att utredningen som vi var med och tillsatte ligger till grund för de förändringar som nu föreslås. Att sfi inte längre ska vara en egen skolform utan ingå i vuxenutbildningen är något som vi ser som väldigt positivt. Vi tror att det kommer att ge möjligheter till förbättringar och leda till att resurser används mer effektivt ute i våra kommuner.

Vuxenutbildningen av i dag ska svara mot det behov av utbildning som finns, och sfi är en del av det. Vuxenutbildningen ska även svara mot behovet av individanpassning. Det kommer nu även sfi att få göra, vilket är väldigt bra. Vi vet ju att människor är i olika situationer i livet, och därmed måste utbildningen anpassas utifrån den enskilda personens behov. Det överordnade målet måste vara att den enskilda personen kan ta till sig utbildningen på bästa sätt och förbereda sig för att kunna ta ett jobb på den svenska arbetsmarknaden.

Just tidsaspekten är viktig att lyfta fram. Vi tror att denna samordning inom kommunerna tillsammans med att man nu erbjuds studie- och yrkesvägledning och att en individuell studieplan kommer att upprättas kan göra avsevärd nytta när det gäller tidsaspekten på att människor kan komma ut på arbetsmarknaden.

För mig låter dessa förslag som att vi nu kommer att underlätta för våra kommuner. Sfi kommer att ingå i samma former som övrig utbildning och kunna hanteras på liknande sätt som övriga delar. Vi vet att särregler skapar problem i kommunerna. Det kanske vi kan ändra på nu.

Mina allianskollegor har talat om vikten av och behovet av nationella prov. Jag har ingen annan åsikt. Jag tycker också att det är viktigt att utbildningen har den kvalitet som vi förväntar oss, och vi ska ha möjligheten att förändra så att kvaliteten kan öka.

(Applåder)

Anf. 146 HÅKAN BERGMAN (S):

Fru talman! I dag diskuterar vi regeringens proposition *Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning* och de motioner som har väckts både under den allmänna motionstiden och med anledning av propositionen.

Jag yrkar inledningsvis bifall till förslaget i betänkandet och propositionen och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Fru talman! En väl utbyggd vuxenutbildning av hög kvalitet har stor betydelse för enskilda människors möjligheter på arbetsmarknaden och för samhället i dess helhet. Inte minst har vuxenutbildningen en central roll för människor med kort utbildning men också för utrikes föddas och nyanländas möjligheter att etablera sig i samhället och på arbetsmarknaden. En väl fungerande vuxenutbildning och kanske framför allt utbildningen svenska för invandrare är av avgörande betydelse för att ge nyanlända möjlighet till snabbare etablering i vårt samhälle.

Ett sådant uppdrag för vuxenutbildningen och sfi förutsätter att utbildningen är effektiv och anpassad efter varje individs specifika mål, behov och förutsättningar samt att utbildningsvägarna är tydliga och överblickbara för den enskilde.

Regeringens proposition bygger, som en del från Alliansen helt riktigt har sagt, på ett antal utredningar som den tidigare regeringen tillsatte. Men propositionen syftar till att skapa en mer effektiv och individanpassad vuxenutbildning, framför allt när det gäller sfi.

I propositionen föreslås bland annat

- att utbildning i svenska för invandrare inte längre ska vara en egen skolform utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning
- att huvudmannen för kommunal vuxenutbildning i sfi ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevernas behov
- att elevens hemkommun ska vara skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning inom kommunal vuxenutbildning erbjuds studie- och yrkesvägledning
- att hemkommunen också ska ansvara för att en individuell studieplan upprättas för varje elev inom kommunal vuxenutbildning.

Vuxenutbildningen liksom sfi möter i dag människor med vitt skilda erfarenheter, förkunskaper och förutsättningar. Utbildningen bygger därför – och måste därför bygga – på en hög grad av individualisering.

Vuxenutbildningen är i dag kursutformad. En individanpassning handlar därför om att utbildningen måste utformas efter individens förkunskaper, mål, förutsättningar, funktionsförmåga och livssituation i övrigt.

En annan viktig förutsättning är att eleverna tillåts gå olika vägar genom utbildningssystemet, att de ges möjlighet att kombinera studier inom olika utbildningar och på olika nivåer och att de bedöms individuellt. På så sätt kan studietider förkortas till nytta för både individen och samhället.

Men det har funnits kritik, både från Skolinspektionen och från utredningar, mot att individualiseringen inte har fungerat. Det har handlat om brister i individuell kartläggning och studieplaner, brister i studie- och yrkesvägledning men också om att kommuner ställt generella krav på språkkunskaper och annat för att studera på komvux i stället för att utreda den enskilda elevens förutsättningar att klara utbildningen, så som skollagen redan nu föreskriver.

I propositionen tydliggörs att elever inom kommunal vuxenutbildning och sfi ska kunna välja de kurser de har behov av, oavsett skolform eller nivå. Dessutom ska kurserna kunna studeras samtidigt om det bedöms bäst gynna den enskilda eleven. Även om den möjligheten har funnits tidigare är det inte alltid detta har fungerat.

För att ge deltagare i sfi bättre förutsättningar föreslår regeringen en större förändring. Genom att föra samman sfi och komvux till en och samma skolform skapas åtminstone en organisatorisk närhet som kan ge en ökad tillgänglighet till komvux kurser också för elever inom sfi.

Fru talman! Att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevernas behov är också viktigt, vilket flera har framfört här. De som arbetar vid sidan av sina studier har ofta behov av att kunna studera på tider som inte inkräktar på arbetet. Att sfi, liksom komvux, utformas så flexibelt som möjligt är därför viktigt både för elevernas studieresultat och för att alla med behov ska kunna delta i utbildningen.

Det finns också två andra förutsättningar som krävs för att vi verkligen ska få en individanpassad vuxenutbildning och sfi. Den ena är en väl fungerande studie- och yrkesvägledning som kan vara ett stöd för eleverna att navigera genom kursutbudet så att de verkligen når sina mål. Den andra är den individuella studieplanen, som både för elev och utbildningsanordnare beskriver mål, studievägar och samordningen för elevens studier. I propositionen föreslås förändringar som tydliggör också detta.

Jag skulle vilja ge några kommentarer till diskussionen om nationella prov. Regeringen föreslår i propositionen att ett stödmaterial ska utformas som stöd för bedömningar inför den grundläggande nivån vid komvux. Det handlar om stödmaterial i svenska, svenska som andraspråk, matematik, engelska och samhällskunskap och att Skolverket också ges ett sådant uppdrag. En majoritet av remissinstanserna stöder detta och tycker att det är bra och att det kan räcka. Två remissinstanser har invändningar, men majoriteten tillstyrker alltså förslaget.

Bakgrunden är att det är viktigt att lärare inom komvux också ges möjlighet att stämma av bedömningar av kunskapsnivån i förhållande till en nationell norm. Här har man gjort bedömningen att ett nationellt bedömningsstöd mycket väl kan fylla den normen inom den kommunala vuxenutbildningen.

Jag vill återigen yrka bifall till utskottets förslag och därmed också till regeringens proposition.
(Applåder)

Anf. 147 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Det vi debatterar i dag är regeringens proposition om bland annat en ökad individanpassning och en effektivisering av sfi, svenska för invandrare.

Alla vi här vet hur centralt språket är. Det är centralt för den egna självkänslan och för våra möjligheter att utvecklas och arbeta med det vi älskar. Följande beskrivning av gymnasieläraren Karin Kers i Skolvärlden förra året träffar mitt i prick: ”Språk är inte bara nyckeln till en oändlig värld av verklighet och fantasi, språk är också makt. Språk är möjligheten att ta makten över sitt eget liv, att förstå, följa med och kunna påverka samhället. Att kunna välja utbildning, yrke och livsstil. Att kunna påverka sin egen och samhällets framtid. Demokrati.

Språket är inte bara möjligheten att kunna kommunicera med andra och att kunna påverka. Språket är också en förutsättning för att kunna utveckla det egna inre jagets tankar, känslor och idéer. Att existera, växa och utnyttja sin fulla potential.” Det är detta vi vill göra genom att sätta eleven i centrum. Vi vill att eleverna ska kunna påverka sin egen framtid och utnyttja sin fulla potential.

Fru talman! Det är glädjande att vi på tisdag ska ta beslut om denna fråga, om den grundläggande vuxenutbildningen och sfi.

Vi vet att det har funnits problem för elever på grundläggande vuxenutbildning och sfi med att samtidigt kunna arbeta eftersom undervisningen har varit lagd på tider som har omöjliggjort detta. Nu öppnar vi för större flexibilitet när det gäller såväl grundläggande vuxenutbildning som svenska för invandrare genom det nya lagförslaget.

Det lagförslag som vi ska besluta om på tisdag sätter eleven i centrum. Det skapar helt enkelt möjligheter för ökad kvalitet.

I huvudsak innebär lagförslaget

- att sfi blir del av vuxenutbildningen, och på så sätt öka samordningen och överblickbarheten mellan vuxenutbildningen och sfi
- att sfi individanpassas på ett bättre sätt
- att kommunerna blir skyldiga att erbjuda studie- och yrkesvägledning även till sfi-elever
- att kommunerna blir skyldiga att upprätta individuella handlingsplaner för varje sfi-elev och de andra eleverna inom vuxenutbildningen
- att nationellt bedömningsstöd ska tas fram inom komvux på grundläggande nivå i kurserna svenska, svenska som andraspråk, engelska, matematik och samhällskunskap, detta för att garantera en likvärdig utbildning.

Allt detta kommer att skapa bättre möjligheter och ökad kvalitet för sfi.

För att utveckla sfi föreslår regeringen i vårändringsbudgeten för 2015 att antalet sfi-lärare ska öka, att deras kompetens ska öka och att fler ska lockas till arbetet. Regeringen avsätter 100 miljoner årligen från och med

Prot. 2014/15:114
11 juni

*Ökad individ-
anpassning och
en effektivare sfi
och vuxenutbildning*

nästa år för att stärka kompetensutvecklingen bland sfi-lärare och lärare i svenska som andraspråk. Detta är nödvändiga satsningar för att säkra kvaliteten och göra det möjligt för våra nyanlända att på ett bättre sätt komma in i det svenska samhället och på den svenska arbetsmarknaden.

Att införliva svenska för invandrare i den kommunala vuxenutbildningen är ett steg mot en mer integrerad vuxenutbildning där det inte skiljs mellan skolformerna för dem som nyligen kommit hit och de andra. Vi är övertygade om att vi genom denna reform ökar möjligheten att på ett bättre sätt anpassa utbildningens innehåll till de förutsättningar som de nyanlända har. Eleverna ska bland annat kunna studera både sfi och andra kurser, vilket i dag har varit svårt, och det har funnits olika tolkningar av den rätten.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 148 IDA DROUGGE (M) replik:

Fru talman! Jabar Amin talade väldigt bra och fint om vuxenutbildningen, sfi:n och den proposition som regeringen har lagt fram. Det är kul. Nu har vi nästan alla varit uppe och dragit vad propositionen innehåller. Men den är så bra att det är värt att höra det en fjärde gång.

Jag undrar dock några saker. Framför allt att det är svårt att se och upptäcka om lärare gör olika tolkningar av kursinnehållet och om de sätter betyg på olika sätt, ifall man inte har nationella prov. Jag köper bedömningsstöd; vi är för det på många ställen. Jag har ingenting emot bedömningsstöd. Men ett sådant gör det endast enklare för lärare att undervisa på rätt nivå. Det säger ingenting om huruvida de lyckas med det. Det kan man se mycket tydligare med ett nationellt prov.

Varför tycker Jabar Amin att komvux på grundläggande nivå ska vara den enda skolformen där man inte har nationella prov? Den möjligheten hade vi förut. Nu finns den inte längre. Var det dåligt tidigare? Det skulle jag vilja ha svar på.

Betyder det ingenting för er att remissinstansen Nationellt centrum för svenska som andraspråk förordar nationella prov, Jabar Amin?

Anf. 149 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Ida Drougge, för frågorna!

För en stund sedan redogjorde min kollega, socialdemokraten Håkan Bergman, väldigt fint för varför vi tycker att bedömningsstöd räcker. En mängd remissinstanser – det är inte bara en – har tyckt att det räcker med ett nationellt bedömningsstöd i det här läget.

Ni i Alliansen tog fem år på er innan ni över huvud taget kom på tanken att föreslå en utredning. Ulrika Carlsson, din kollega, sa i talarstolen för en stund sedan att när hon var ny i riksdagen – det måste ha varit 2006–2007 – kom statssekreteraren och sa: Ni anar inte vilken kvalitetskillnad det är mellan olika kommuner. Om det var så stora skillnader, varför kom ni då inte på tanken att föreslå någon förändring förrän 2011–2012?

Som svar på din fråga tycker vi att det som vi har tänkt oss och funderat över utifrån de svar som kommit från remissinstanserna vad gäller nationellt bedömningsstöd räcker i det läget. Framtiden får utvisa om det behövs mer. Men det räcker i dagsläget. De flesta remissinstanserna tillstyrker detta.

Anf. 150 IDA DROUGGE (M) replik:

Fru talman! Det är tråkigt att debatten sänks till en sådan nivå. Ena stunden hör man i andra debatter att Alliansen gjorde för mycket, förstörde och reformerade skolan alldeles för snabbt. Sedan hör man plötsligt att det gick för långsamt och att vi kunde ha gjort saker mycket tidigare.

Man kan faktiskt föreslå utredningar även när man sitter i opposition. Jabar får gärna rätta mig om jag har fel, men vilka utredningar i den här stilen har Miljöpartiet självt föreslagit tidigare än 2011, då de här utredningarna började? Det får du gärna berätta för mig.

Man skulle kunna ha bedömningsstöd inom sfi och vuxenutbildning, samtidigt som man har nationella prov på de områden som vi föreslår. Då skulle man kunna jämföra och se vad som gav bäst resultat. Det kan vi inte göra nu. Det blir svårare att följa upp vad som fungerar och vad som är bra, om man gör på det här sättet.

Vi har haft nationella prov för den grundläggande delen inom vuxenutbildningen tidigare. Vi vet alltså att det var bra då. Nu är det borta, och vi har haft några år då vi inte har haft det. Vi kan alltså redan utreda det. Det är därför som vi föreslår det här. Jag tycker att frågan kvarstår.

Om det nu räcker med bedömningsstöd undrar jag om Miljöpartiet vill ha enbart bedömningsstöd i hela grundskolan också och inom gymnasiet? Ska vi ta bort de nationella proven där? Varför ska det vara skillnad?

Anf. 151 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! I mitt svar till Ida Drougge redogjorde jag inledningsvis för, och refererade även till det svar som vår kollega Håkan Bergman gav i talarstolen, om att de flesta remissinstanserna är övertygade om att nationellt bedömningsstöd räcker i det läget.

Mitt svar till dig, Ida Drougge, angående vad regeringen gjorde och inte gjorde var att om ni tycker att det här är för lite hade ni åtta år på er. Ni kunde ha åtgärdat det, om det är för lite. Det här är mer än ni kunde prestera.

Jag tackar för att du sa att det här är en väldigt bra proposition. Det är en mycket bra proposition. Den löser många av de frågor och svårigheter som sfi-eleverna möter och de svåra frågor som sfi-lärarna möter, genom kompetensutveckling och så vidare.

Mitt svar till dig, Ida Drougge, är att ett nationellt bedömningsstöd räcker. Vi får se framöver. En regering tittar alltid på vart en reform leder i olika situationer. Om man ser att det inte räcker kommer man säkerligen att åtgärda detta. Men i det här läget anser vi att det räcker.

Anf. 152 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Vi debatterar nu betänkandet med anledning av propositionen om ökad individanpassning, effektivare sfi och vuxenutbildning. Som många har sagt tidigare blir det en del upprepningar från talarstolen, med anledning av att det inte finns särskilt många reservationer i frågan. Jag hoppas att ni har överseende med detta även vad gäller mitt anförande.

Att kommunicera på svenska är nödvändigt för att kunna delta i samhällslivets alla delar och utöva sina demokratiska rättigheter. Alla som bosätter sig i Sverige ska därför ges möjlighet att få kunskaper i svenska språket. Men ambitionerna från politikens sida ska såklart vara betydligt högre än så.

Med anledning av de förslag som har lagts fram och Vänsterpartiets politik inom området ställer vi oss bakom utskottets förslag och propositionen. De går bland annat ut på att utbildning i svenska för invandrare inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan ska i stället inkluderas i den kommunala vuxenutbildningen. Den kommunala vuxenutbildningen ska alltså tillhandahållas på grundläggande nivå, på gymnasial nivå och i form av svenska för invandrare.

Vi ställer oss också bakom att huvudmannen för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevens behov. Där kan man vara kritisk till hur det ser ut i dag. Tyvärr har många kommuner inte erbjudit sfi under tider då det har funnits störst behov av det. Därför är det mycket positivt att det förändras.

Vi ställer oss också bakom att elevens hemkommun ska vara skyldig att se till att den som avser att påbörja en utbildning inom kommunal vuxenutbildning erbjuds studie- och yrkesvägledning. Även där har vi sett en avsaknad av det.

Till sist ska hemkommunen dessutom också ansvara för att en individuell studieplan ska upprättas för varje enskild elev utifrån dess enskilda behov. Vi från Vänsterpartiet anser alltså att en individualisering av studieplanen och de resurser som behöver sättas in är helt korrekt.

Precis som vi talar om rätten till kunskap inom andra utbildningsformer vill vi i Vänsterpartiet stärka rätten till kunskap även inom svenskundervisning för invandrare. Det är därför inte tillräckligt att kommunen har en skyldighet att erbjuda undervisning och att det finns en rätt att delta i undervisningen. Undervisningen måste också vara så pass bra att den ger eleverna tillräckliga kunskaper. Elevens förutsättningar och behov ska styra undervisningens inriktning och omfattning.

Därför är det glädjande att se att det finns en majoritet i riksdagen för en individualisering. Självklart ska sfi också kunna läsas i kombination med praktik, yrkesutbildning, arbetslivsorientering, validering, annan utbildning eller förvärvsarbete.

Nästan två tredjedelar av sfi-lärarna saknar i dag behörighet för att undervisa i svenska som andraspråk. Därför anser vi att utöver de förslag som finns i dag behöver det göras mycket mer för att se till att de lärare som undervisar i svenska som andra språk också har behörighet att undervisa. Jag hoppas att vi framöver kan arbeta tillsammans här i riksdagen för att ta fram tydligare förslag och se till att det också blir så.

Jag tänkte kommentera några av de andra partiernas yttranden från talarstolen.

Moderaterna och även andra allianspartier talar om nationella prov. Moderaterna hade som argument att det skulle leda till större likvärdighet. Då är frågan: Varför har den svenska skolan i övrigt stora brister när det gäller likvärdighet med tanke på att vi redan har nationella prov inom andra skolformer? Centerpartiet tog upp samma sak, och samma fråga kan ställas till dem.

Sverigedemokraterna har en reservation där man vill utöka vuxenutbildningen. Då kan man ställa frågan: Hur kommer det sig då att Sverigedemokraterna under fyra år stöttade en regering som såg till att sänka skatter i stället för att satsa på bland annat vuxenutbildning?

Under de fyra år som Alliansen hade makten med hjälp av Sverigedemokraternas indirekta stöd var det väldigt tydligt att man hellre valde skattesänkningar före att satsa på välfärden. För oss är en fungerande vuxenutbildning en del i den svenska välfärden. Att då i princip i varje debatt ta upp frågan om så kallade illegala flyktingar känns väldigt märkligt. Vad är egentligen problemet i svensk välfärd i dag? Handlar det om personer som ser ut som jag? Eller handlar det om att partier här i riksdagen hellre ser till att fylla fickorna på riskkapitalisterna än att se till att alla får en vettig vuxenutbildning?

Sverigedemokraterna har på ett väldigt tydligt sätt under de senaste veckorna kommit ut som riskkapitalisternas bästa vän. Det gäller även inom vuxenutbildningen. Som ni känner till har Vänsterpartiet den åsikten att vinsterna ska försvinna även från den kommunala vuxenutbildningen.

I min hemkommun Falun utförs ungefär 90 procent av den kommunala vuxenutbildningen av vinstdrivande aktörer. Vi ser också att kvaliteten har försämrats i takt med att fler och fler vinstdrivande aktörer har tagit över.

Därför är det viktigt att vi har den utredning som vi har kommit överens om med Socialdemokraterna och Miljöpartiet för att se till att pengarna hamnar där de ska, det vill säga till dem som ska läsa på utbildningen, till personalen för att de ska få bra villkor och inte till att fylla fickorna på riskkapitalbolag.

Jag vill yrka bifall till utskottets samtliga förslag i betänkandet.

Anf. 153 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Upprepningarna blir ganska många även när Daniel Riazat pratar. Jag skulle vilja ta upp detta ur en lite annan vinkel än vad vi brukar göra.

Daniel Riazat pratar väldigt mycket om välfärden. Jag och många med mig i mitt parti undrar en sak. I Vänsterpartiets vision, är välfärden outtömlig? Räcker den till alla? Räcker den till hela världen? Finns det inga begränsningar? Finns det någon tanke på att om man tar från en påse minskar resurserna i en annan? Kan vi verkligen ge allt till alla?

Jag är väl medveten om att den som för en sådan politik framstår som väldigt god och human. Men det finns ju en verklighet också. Min fråga till Daniel Riazat är: Är välfärden verkligen outtömlig i Vänsterpartiets värld?

Anf. 154 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Det är en intressant fråga från Robert Stenkvis, och han svarade faktiskt själv på den.

Nej, välfärden är inte outtömlig. Frågan som du ställer är väldigt intressant med tanke på att Sverigedemokraterna tillsammans med allianspartierna har tagit pengar och resurser från välfärden för att se till att de hamnar hos riskkapitalbolagen, för att fylla påsen hos de vinstdrivande aktiebolagen som allt fler har gett sig in i i den svenska välfärden. Det har lett till att Sverige i dag är ett extremt land i världen. Det är alltså det sista landet i världen som bedriver en politik där det i princip är fritt fram för vinstdrivande aktörer att dränera vår välfärd på resurser. För att göra vinster har man tagit resurser som skulle ha gått till att höja lönen för lärarna, som skulle ha gått till mindre grupper i skolan och så vidare. Du svarade alltså själv på din fråga, Robert Stenkvis.

Det finns resurser, men det handlar om hur de prioriteras och var de ska satsas. Sverigedemokraterna väljer att satsa dem hos privata aktörer som vill göra stora vinster. Vänsterpartiet väljer att satsa på dem som har behoven.

Anf. 155 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Jag fick ändå inte riktigt svar på min fråga. Men jag ska kommentera det som Daniel Riazat sa.

Vi är för valfrihet i välfärden när det gynnar kunden, inte när det gynnar företagen. Skattefinansierad verksamhet ska gynna kunden och inte några företag. Vi har inget ansvar mot företagen. Men om företag kan bedriva en verksamhet som gynnar både kund och andra är det inte fel. Då är det en vinn-vinn-situation. Vi vill inte att skattepengar ska rinna i väg till riskkapitalbolag på Caymanöarna. Det har vi varit väldigt tydliga med.

Men vi kan inte heller, som Vänsterpartiet vill, förbjuda all privat företagsamhet inom välfärdssektorn. Man ser från fall var det fungerar och var det gynnar kunden, konsumenterna och skattebetalarna som finansierar hela verksamheten.

Fru talman! Under förra mandatperioden gick vi med på skattesänkningar. Det var för att stimulera företagandet och arbetandet. Det är därifrån skatteintäkterna kommer. De kommer inte från himlen eller någon annanstans ifrån, utan det är människor som arbetar ihop dem på privata och offentliga företag. Det är därifrån våra resurser kommer.

Min fråga är återigen: Hur går Vänsterpartiets politik ihop? Resurserna är tydligen obegränsade.

Anf. 156 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Det blir återigen väldigt lustigt. Å ena sidan har man varit med och stöttat en regering som har kunnat sitta kvar som minoritetsregering under fyra år genom att man har gått med på en rad skattesänkningar som främst har gått till dem som redan har mycket resurser. Å andra sidan pratar man om att det inte finns oändligt med resurser. Nej, det gör det inte. Men när man tar bort 160 miljarder från våra gemensamma pengar och ser till att de som redan har resurser får ännu mer, då måste man ju ta pengarna någonstans ifrån. Där har Sverigedemokraterna varit med att se till att man har tagit pengar från välfärden till dem som redan har pengar.

Man har tagit resurserna från där behoven har funnits till områden där dessa behov inte har funnits.

Robert Stenkvist pratar om att vi vill förbjuda all privat välfärdsverksamhet. Jag vill be Robert Stenkvist att läsa den överenskommelse som vi har gjort med Socialdemokraterna och Miljöpartiet kring utredningen om vinster i välfärden samt att läsa Vänsterpartiets tidigare ställningstaganden i frågan. Vänsterpartiet tycker att det är bra när seriösa kooperativ, stiftelser och andra icke vinstdrivande aktörer bedriver verksamhet. Däremot motsätter vi oss att man tar ut enorma vinster, vilket man gör i dag.

Skiljelinjen mellan Sverigedemokraterna med sin borgerliga politik och Vänsterpartiet blir tydlig. Robert Stenkvist pratar om skolan i form av företag. Robert Stenkvist pratar om brukarna och eleverna i form av kunder. Där finns en viktig skiljelinje. Vi anser inte att detta ska vara ett företag, en business som vilken som helst. Det ska inte vara samma principer för att sälja kläder som för att bedriva utbildningsverksamhet. På samma

sätt anser vi inte heller att en elev som går på en vuxenutbildning ska betraktas som en kund. Det är en person som har rätt till sin utbildning eftersom vi satsar våra gemensamma resurser.

Anf. 157 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Fru talman! Ärade riksdagsledamöter! Jag tackar för möjligheten till diskussion och debatt kring propositionen *Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning*. Jag känner en stor glädje över att ha fått lämna över den här propositionen till riksdagen, eftersom jag tror att den kommer att leda till en bättre sfi och en bättre vuxenutbildning.

Det som är i fokus för propositionen är att sfi:n ska bli så individanpassad som möjligt. Den ska se till att vi får en bättre koppling mellan sfi:n och arbetsmarknaden, bland annat genom att man ska kunna kombinera sina språkstudier med exempelvis en yrkesutbildning. Man ska också om möjligt kunna utföra praktik och annat som gör att man får mer arbetslivserfarenhet och bredare kunskaper och därmed också blir mer anställbar för att i möjligaste mån och så fort som möjligt kunna etablera sig både på arbetsmarknaden och – vilket naturligtvis är det viktigaste – i det svenska samhället.

Det här är viktigt, framför allt i det sammanhang som vi befinner oss i. Vi vet att det kommer många nya människor till vårt land, och de här människorna kommer från olika sammanhang och situationer. Vissa kommer dessvärre hit på grund av att det pågår krig och konflikter runt om i världen. Vi vet att det finns regioner som brinner nu. Människor flyr för sina liv. Sverige har som så många gånger förr visat sig vara en solidarisk hand som hjälper människor undan krig och nöd och ger dem en ny chans till ett nytt liv, men också bygger upp människorna genom att möjliggöra utbildning och genom att på så vis ge dem en chans att komma in i samhället.

Andra kommer till Sverige från exempelvis ett annat EU-land för att jobba, kanske som lärare, kanske som yrkespraktiserande inom vård och omsorg, kanske som snickare eller svetsare. Alla kommer de hit för att bidra till ekonomin och tillväxten.

Vissa kommer kanske hit på grund av kärleken. De banden är nog de starkaste. Kommer man hit för kärlekens skull och har uppehållstillstånd ska man självfallet också ha möjlighet att lära sig svenska för att komma in i samhället.

Vi vet att svenska språket är nyckeln till att bli en del av vårt samhälle. Jag vet det själv. Jag vet också att många andra i den här kammaren och runt om i landet bär med sig just den erfarenheten. Har man språket har man också en helt annan chans och möjlighet att komma in i det svenska samhället. Det måste vi naturligtvis möjliggöra för fler.

Det som den här propositionen i huvudsak kretsar kring är att utbildningen i svenska för invandrare, sfi, ska upphöra som egen skolform och gå in i vuxenutbildningen som en del av komvux. Vi ska se till att studievägarna för dem som studerar inom sfi blir mer sammanhållna. Vi ska exempelvis se till att det blir färre överlappande kursmoment, så att man så snabbt som möjligt ska kunna ta sig igenom utbildningen för att sedan bli verksam på arbetsmarknaden.

Jag är glad, fru talman, över att det råder en så bred enighet här i riksdagen om att bifalla den här propositionen, även om jag ser att oppositionen med Sverigedemokraterna har några invändningar, som jag i och för

sig kan resonera kring. Detta kan signalera hur jag vill att vi ska samverka mellan regeringen och kammaren. Kan vi finna samsyn kring viktiga frågor, det må gälla skolan eller vuxenutbildningen, ska vi göra det, för det är viktigt för utvecklingen i samhället. Vi ska inte låsa fast oss vid polariseringar och polemik och skapa en status quo-situation när vi vet att de utmaningar som finns både inom skolan och på arbetsmarknaden fordrar större enighet.

Fru talman! Den här propositionen, som baseras på en utredning som den tidigare utbildningsministern Jan Björklund tillsatte, är ett första steg i det arbete som regeringen ämnar bedriva under mandatperioden för att se till att sfi:n blir än bättre och att etableringsprocesserna förbättras än mer. Det vi gör just nu, utöver detta, är exempelvis att se till att asylsökande ska få lära sig svenska från dag ett. Vi vill ge våra studieförbund i uppgift att jobba mer med svenskan och samhällsetableringen för asylsökande. Vi tittar på hur valideringen ska bli bättre. Det kommer människor med många kompetenser och kvalifikationer till vårt land, och deras kompetensportföljer måste bli bekräftade än snabbare.

Vi föreslår i vårändringsbudgeten att vi ska jobba med rekrytering av fler sfi-lärare, för vi vet att det finns en brist i det avseendet. I den budgetproposition för 2015 som regeringen lämnade till riksdagen förra året och som dessvärre avlogs av oppositionen och Sverigedemokraterna föreslog vi också kompetensutveckling för sfi-lärare. Min förhoppning är naturligtvis att vi ska kunna återkomma till detta, för det är nog så viktigt att vi hittar de rätta formerna och processerna.

Men för att det ska fungera väl hela vägen måste man tillföra resurser. Det gäller framför allt att vi fokuserar på lärarna, för de är alltid det huvudsakliga i ett bra skolsystem. Det gäller förskolan, grundskolan och gymnasieskolan, men det gäller även vuxenutbildningen och sfi:n. Har man tillräckligt många lärare med goda förutsättningar att göra sitt arbete får man också elever som kan mer, förstår mer och därmed kan bidra mer till samhället.

Se det här som ett första steg! Jag är glad att det finns en enighet kring att det mesta i propositionen är bra, trots reservationerna från oppositionen och Sverigedemokraterna. Jag tackar för debatten och diskussionen!

Anf. 158 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Tack, Aida Hadzialic, för den genomgång som ministern gjorde av propositionen. Jag uppskattar mycket tonen i inbjudan till samtal, samverkan och breda överenskommelser och också vad jag kallar den kastade handsken. Man diskuterar och resonerar gärna om de reservationer som vi från allianspartierna har lagt fram.

Vi kan alla dela engagemanget för möjligheten för alla människor som kommer till Sverige att få chansen att lära sig det svenska språket så fort som möjligt på bästa sätt och givetvis så djupt som möjligt, och så vidare. Jag skulle gärna vilja fråga ministern hur vi ska säkra kvaliteten.

Det är inte så att det inte har funnits kvalitetskrav på utbildningen tidigare. Jag uttryckte mig kanske lite slarvigt i mitt anförande. Jabar Amin förstod det som att det redan var 2006 som statssekreteraren hade sagt detta. Det hade hon inte gjort, utan det var några år innan. Sedan är Jabar Amin säkert medveten om att man måste prioritera antalet utredningar. Men det kan vi återkomma till vid senare tillfälle.

Jag kommer tillbaka till att det är några remissinstanser som har lyft behovet av de nationella proven och att man där säkerställer en kvalitet. Vi är inte oense om att nationella prov kan fylla en viktig funktion när man ska se till kvaliteten. Jag skulle önska att ministern resonerade lite grann om det, som hon sa tidigare i anförandet.

Anf. 159 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik:

Fru talman! Tack, Ulrika Carlsson, för dina kommentarer. Jag börjar med den första delen av din kommentar om hur vi kan kvalitetssäkra det fortsatta arbetet. Det är precis som jag sa i mitt anförande. Det viktigaste måste vara att vi jobbar med att vi får fler verksamma lärare inom sfi:n eftersom behoven växer. Vi måste också se till att lärarna får rätt förutsättningar för att kunna bedriva en bra undervisning. Det gäller exempelvis att vi tillhandahåller den kompetensutveckling de behöver. Därmed är det olyckligt att den borgerliga oppositionen röstade ned vårt förslag i det avseendet. Det finns uppenbarligen behov ute i verksamheterna.

Det är mycket riktigt så att jag gärna diskuterar och försöker finna samsyn om så mycket som möjligt för att vi ska kunna ta ett steg framåt. När det gäller frågan om de nationella proven är de viktiga. Jag ser naturligtvis funktionen med det verktyget. Men vi har gjort bedömningen att det är bättre att jobba med ett stödmaterial för bedömning och betygsättning i detta avseende. Det blir en mindre administrativ börda för lärarna, och det är mindre kostsamt än nationella prov.

Vi måste här och nu fokusera våra resurser på det som är det viktiga. Det är återigen fler lärare, kompetensutveckling och bättre förutsättningar för undervisning. Det är där vi ska börja, och det är där vi ska lägga grunderna. Men vi ger också verktygen för kunskapsuppföljningen.

Anf. 160 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Tack, ministern, för de svaren. Vår första reservation gällde de nationella proven. Sedan hade vi också från allianspartierna en reservation om behovet av att följa upp kvaliteten. Vi hade förslag på att man, samtidigt som man nu rullar ut propositionen med förslag som ska bli verklighet och träda i kraft under 2016, skulle ge Skolverket i uppdrag att väldigt nära följa att man håller kvaliteten. En ytterligare reservation handlar om att Skolinspektionen skulle få ett uppdrag att systematisera tillsynen, som var förslaget i SOU:n från 2013. Jag skulle gärna höra ministern resonera lite grann om de delarna.

Jag tror att vi alla kan vara ense om att lärarna givetvis är en oerhört viktig del. Men vi ska samtidigt systematisera, följa upp och kvalitetssäkra propositioner och reformer. Det har förut varit viktigt för alliansregeringen, och jag antar att det också är viktigt för den nya regeringen att på olika sätt göra det. Jag skulle önska att ministern ytterligare resonerade lite grann om det. Givetvis är satsningarna på lärare viktiga. Men hur avser man att följa upp kvaliteten? Utskottets majoritet yrkar avslag på våra reservationer. Det vore väldigt intressant att höra vad ministern har att säga.

Anf. 161 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik:

Fru talman! Tack, Ulrika Carlsson. Det är naturligtvis väldigt viktigt med uppföljning. Det är ändå grunden för fortsatt utveckling. Regeringen

kommer att bedriva uppföljning av detta. Men vi menar att man inte behöver ge Skolverket ett särskilt uppdrag att syssla med detta. Allt handlar om någon form av avvägning av hur resurser ska användas.

Vi tror återigen att i det ekonomiska läge som vi befinner oss i, där vi måste hushålla med våra gemensamma skattepengar och våra gemensamma medel, är det klokare att fokusera pengarna på det som är nyckeln till en bra undervisning, det vill säga fler lärare, kompetensutveckling och bättre förutsättningar i klassrumssituationen.

Det finns verktyg inom Regeringskansliet och Utbildningsdepartementet för att titta på hur verksamheten utvecklas. Vi ska hålla ett öga på detta. Vi tycker nog egentligen likadant, men vi funderar på hur det hela ska konstrueras bäst.

Anf. 162 IDA DROUGGE (M) replik:

Fru talman! Jag tycker precis om Ulrika Carlsson här tidigare att det var väldigt kul att höra statsrådets ödmjukhet inför att detta arbete är någonting som har påbörjats av Alliansen. Jag är väldigt tacksam och glad över att det är någonting som regeringen väljer att prioritera och bygga vidare på. Det är onödigt att i frågor där vi egentligen ligger väldigt nära skapa debatt för debattens skull och konflikt bara för att bråka. Det är ytterst onödigt. Därför är jag väldigt glad över att statsrådet till stor del inte gjorde det i sitt inledningsanförande här tidigare.

Jag har framför allt en fundering. Det gäller den tredje av våra reservationer om Skolinspektionen. Jag är av uppfattningen att vi behöver kvalitetssäkra vuxenutbildningen mycket mer. Men det är svårt att göra det i dag på ett bättre sätt. Vi vet inte riktigt vad inom vuxenutbildningen som fungerar. Vi vet inte vilka som är de främsta exemplen, vilka som lyckas väldigt väl och vilka som når bra resultat.

Vi har gjort en mängd olika besök. Vi är själva ganska övertygade om att exempelvis sfx, eller yrkes-sfi, är någonting som är väldigt effektivt och som fungerar väldigt väl, men vi kan alltså inte mäta det. Vi vet att de utbildningarna är lite dyrare, men jag är ganska övertygad om att vi får igen de resurserna.

Därför vore det väldigt bra om vi kunde ha en inspektion som även kunde titta på skolnivå och enhetsnivå. Det skulle också underlätta för kommunerna att upphandla bättre så att det inte blir de övervinster som man skulle kunna tala om utan att skattepengarna används mycket mer effektivt både i den kommunala verksamheten och i den fristående.

Anf. 163 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik:

Fru talman! Tack, Ida Drougge, för din kompletterande fråga. Det görs ändå mätningar av statusen för den svenska skolan och de olika delarna i utbildningskedjan. Är det något vi i Sverige kan vara väldigt stolta över så är det vår vuxenutbildning. Den anses vara i världsklass. Jag har haft den fina förmånen att ha träffat kollegor runt om i världen. De säger: Ni i Sverige har verkligen en vuxenutbildning man kan räkna med.

Tittar man på varför det gick så väl för Sverige i samband med finanskrisen 2008, 2009 och framåt vet man att en av delförklaringarna till det är att vi hade en väldigt god omställningsförmåga. Branscher kommer och

branscher går. Men i och med att vår arbetskraft kunde omställa sina kvalifikationer via vuxenutbildningen kunde människor ta de jobb som fanns eller de jobb som växte fram, och i många fall skapade de dem.

Trots detta förstår jag er tanke om att ni vill ha ännu mer koll på verksamheten på en mer detaljerad nivå. Så som det är nu tittar man på vuxenutbildningen på en huvudmannanivå. Det gör man också med förskolan, exempelvis.

Återigen, det här har handlat om en prioritering. Att vi vill ha kvar det på huvudmannanivån är en fråga om att hushålla med resurserna och se till att vi använder pengarna mest ändamålsenligt. Enligt vår uppfattning handlar det om att skapa rätt former och sedan investera i lärarna. Investerar vi i lärarna kommer vi också att få duktiga och engagerade elever som blir mer anställbara och har lättare att etablera sig.

Anf. 164 IDA DROUGGE (M) replik:

Fru talman! Grunden för att vi anses ha en vuxenutbildning i världsklass är mycket 1) att vi har den och 2) att vi erbjuder den till väldigt många. Den innehåller väldigt mycket, och den är helt enkelt tillgänglig. Den anses inte vara i världsklass för att vi vet att kvaliteten är så bra och att den fungerar så effektivt, utan det handlar just om att den finns. Det flesta andra länder erbjuder inte vuxenutbildning gratis.

Redan där ligger vi före, men jag är av uppfattningen att det inte räcker. Jag måste säga att jag tycker att det är lite kortsiktigt att inte mer och bättre följa upp hur det ser ut på skolnivå och enhetsnivå. Vi vet ju att kommunerna har otroligt svårt att göra kvalitativa och riktigt bra upphandlingar. Jag tror verkligen att om Skolinspektionen skulle följa upp och se vad som funkar, vad som är effektivt och vad som är bra skulle kommunerna få ett mycket bättre underlag när de gör sina upphandlingar och skulle då kunna spara pengar.

Initialt skulle det vara en större investering, men jag är övertygad om att det är någonting som vi skulle hämta hem, både i faktiska kronor och i effektivitet och bättre kvalitet, och på så sätt få ut fler människor på arbetsmarknaden tidigare, vilket ytterligare spär på lönsamheten i en sådan investering.

Aida Hadzialic får gärna berätta lite mer om varför hon inte tror att det här behöver ske just nu. Varför har vi tid att vänta?

Anf. 165 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik:

Fru talman! Tack igen, Ida Drougge! Man måste alltid prioritera, och när resurserna är ändliga och man måste hushålla med de ekonomiska ramar vi har väljer regeringen att prioritera verksamhetens innehåll och verksamhetens hjältar, det vill säga lärarna. Vi vill investera i lärarnas förutsättningar, i att vi ska få fler lärare och i lärarnas kompetensutveckling, för det är så vi tror att utbildningskvaliteten blir ännu bättre.

Vi ska fokusera på att vuxenutbildningen och sfi ska få en tydligare koppling till arbetsmarknaden, för det är det som i slutändan ger de största och bästa samhällsekonomiska vinsterna.

Sedan är det självfallet viktigt med uppföljning. Det är viktigt med tillsyn. Men vi har ändå verktygen på plats, och vi ska kanske inte i detta nu, när vi står inför växande behov, göra en prioritering där vi sätter byråkra-

tin, administrationen och detaljbitarna före investeringar i läraryrket och i utbildningens kvalitet. Jag tror ändå att vi är rätt så eniga om att det är där kvalitetsutvecklingen sker.

Bara en liten kort reflektion: Det pratas om att vuxenutbildningen är tillgänglig för alla. Det där kan man verkligen problematisera kring. Problemet de senaste åren har ju varit att den borgerliga regeringen dragit ned på resurserna till vuxenutbildningen, vilket gjorde att färre fick möjlighet att studera och omkvalificera sig. Det här är inte bara ett problem för den enskilda individen utan ett problem för arbetsmarknaden. Fixar vi inte anställbarhet för fler individer fixar vi inte heller vår omställningsförmåga och därmed vår tillväxt.

Man måste alltså se hela kedjan.

Anf. 166 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Vi kommer inte att göra om misstaget att anmäla oss för sent, för då kommer man sist på listan.

Folkpartiet vill först och främst yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och särskilt till reservation 2 från Folkpartiet och Alliansen.

Vuxenutbildningen är en av de absolut viktigaste delarna när det gäller integration, utbildning och arbetsmarknad. Det här är ingen generell vuxenutbildningsdebatt, utan det är en debatt om svenska för invandrare och för nyanlända.

Man har testat olika metoder – sfi-bonus, sfi-peng, fortbildningsinsatser, olika typer av nedslag och tester – och i alla år, fru talman, har det riktats skarp kritik mot kvaliteten. Det har varit dålig individanpassning, dålig koppling till arbetsmarknadspolitiken, dålig genomströmning, höga avhopp och att systemet inte klaffar mellan sfi, alltså svenska för invandrare som en egen skolform, och den övriga kommunala vuxenutbildningen. Det viktigaste i sak är naturligtvis att sfi som egen skolform upphör och att ineffektiviteten som har funnits i systemet tas bort.

Det jag är särskilt orolig över är regeringens syn, hur man tror att det är i dag och hur man vill se det i framtiden. Det låter bra, men man har inte så bra koll, vill jag hävda.

Det är redan i dag skrivet i Skolverkets rekommendationer, i andra beslut, att den enskilde ska erbjudas sfi. Man ska individanpassa, och man ska ta in praktiska moment. Men man gör inte det. Vissa kommuner erbjuder inte ens sfi. Vissa kommuner upphandlar inte sfi, och det är ett lokalt beslut. Vill man i Västerås eller i Falun upphandla sfi eller vuxenutbildning är det ett lokalt beslut.

Vad är problemet, fru talman? Kvaliteten! Precis på dessa punkter väljer regeringen, alltså Socialdemokraterna och Miljöpartiet, att inte gå oss till mötes när det gäller kvalitetsuppföljningen.

Det här är ingen liten verksamhet. Det är minst 114 000 personer som går i skolformen sfi. Den kostar över 2 miljarder kronor. Vilken verksamhet skulle ett kommunalråd eller ett företag låta kosta så mycket och omfatta så många människor utan att utvärdera och följa upp?

Det är precis detta som är våra medskick som ni tyvärr avslår.

Det ni vill uppnå tillsammans med oss finns redan reglerat, men syftet med det här betänkandet och den här propositionen, som Folkpartiets ministrar presenterade på DN Debatt i augusti förra året, innehåller just bättre

anpassning, bättre nivågruppering och en effektivare skolform rent organisatoriskt genom att man lägger in sfi i vuxenutbildningen.

Då säger statsrådet Aida Hadzialic att vi inte har råd att lägga pengar och ett särskilt uppdrag på Statens skolinspektion. Jag är en stark anhängare av Statens skolinspektion. Det är de som ska gå ut och kvalitetsgranska våra 290 kommuner, våra huvudmän, kommunala som fristående.

De genomför nedslag ibland. År 2010 tittade man på 25 kommuner i vuxenutbildningen, och då ska ni veta att när Skolinspektionen tittar på vuxenutbildningen, denna stora och viktiga verksamhet, begär man generellt sett in underlag från kommunerna, det vill säga man går inte alltid ut själv till verksamheten och granskar behörighet och individanpassning kopplat till arbetsmarknaden.

Jag tycker att det är en stor brist. Varför är vi engagerade i det här? Jo, det handlar i grunden om att Sverige ska ha en bättre integrationspolitik, den absolut viktigaste och största utmaningen som Sverige just nu står inför. Vi har ingen bra integrationspolitik. Det tar för lång tid att lämna utbildningssystemet, och det är för krångligt att ta sig ut på arbetsmarknaden. Ska man klara av det måste vi ändra sfi och vuxenutbildningen.

(Applåder)

Anf. 167 HÅKAN BERGMAN (S) replik:

Fru talman! Jag reagerade lite på Roger Haddads anförande – åtminstone vad han sa i slutet. Den kritik som Roger Haddad säger har funnits mot sfi tog även jag upp. Anledningen till att regeringen lägger fram propositionen är att man vill komma till rätta med en hel del av de brister som bland annat Skolinspektionen och även Statskontoret och andra har påvisat. Det råder en bristande individualisering, och gällande skollag följs inte alltid ute i kommunerna. Det är anledningen till att regeringen lägger fram ett antal förtydliganden och ger uppdrag om förändringar i skollagen. Det har vi alla tyckt varit bra.

Sedan var det frågan om tillsyn och kontroll. Skolverket får enligt propositionen i uppdrag att utarbeta stödmaterial. Med den erfarenhet jag har av Skolverket – och säkert också Roger Haddad – vet jag hur det går till. Skolverket utarbetar stödmaterial, presenterar det för verksamheterna ute i landet på konferenser, och sedan följer Skolverket upp hur det går. Det redovisas för oss i utbildningsutskottet och riksdagen.

Skolinspektionen har alltid uppdraget att inte bara göra tillsyner utan även egna kvalitetsgranskningar. Vi åberopar dem ofta i debatterna i riksdagen därför att de håller hög kvalitet. Skolinspektionen kommer att titta på sfi även i fortsättningen, och vi kommer att få viktiga signaler om hur det går. Man väljer inte ut vilka kommuner som helst, utan det finns en genomtänkt strategi.

Anf. 168 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Nu vet jag inte om det är Håkan Bergmans socialdemokratiska linje som gäller eller om det är statsrådets socialdemokratiska linje.

Vill ni följa upp sfi? Har ni råd att göra det eller inte? Håkan Bergman säger att det är på gång, att Statens skolinspektion har det uppdraget. Statsrådet Aida Hadzialic säger att vi inte har råd att ge Statens skolinspektion pengar för att genomföra en sådan omfattande granskning av sfi.

Ja, Håkan Bergman, det finns kritik. Ni säger att den nuvarande regeringen lägger fram förslag. Men det är våra förslag ni lägger fram. Problemet är att Håkan Bergman i dag inte kan svara på hur han som ledamot i utbildningsutskottet kan säkerställa att hans beslut som klubbas i nästa vecka i ärendet faktiskt får genomslag.

Ni säger nej till extra tillsynsuppdrag för Statens skolinspektion. Ni säger nej till nationella prov. Hur ska Håkan Bergman som ledamot i utbildningsutskottet ta reda på om en elev klarar spår ett, två, tre, A, B, C, D och allt vad det heter, om han inte följer upp betygssystemet systematiskt på nationell nivå eller genom nationella prov för att få något slags blick? Det är inte trovärdigt. Håkan Bergman påstår saker eller hoppas på något som ni avstyrker i betänkandet.

Anf. 169 HÅKAN BERGMAN (S) replik:

Fru talman! Problemet är att Roger Haddad aldrig tycker att vi är trovärdiga. Jag ser ingen skillnad i vad statsrådet uttryckte och vad jag nu sa. Skolverket får i uppdrag att utarbeta bedömningsstöd. Man kommer att följa upp och redovisa tillbaka hur det går.

Det står i betänkandet att Skolinspektionen har ett uppdrag i sitt regleringsbrev att också granska den här verksamheten. Men det sker som Aida Hadzialic sa på huvudmannanivå, inte på enhetsnivå. Jag sa att Skolinspektionen därutöver gör den typen av kvalitetsgranskningar av högt kvalitativt värde. Det är också en sådan kvalitetsgranskning som Roger Haddad refererade till. Den delen av verksamheten kommer att fortsätta.

Statsrådet sa också att i ett läge med begränsade resurser satsar vi på lärarna. Vi satsar på att få fler att bli lärare inom svenska för invandrare, och om våra budgetar går igenom kommer vi också att satsa på kompetensutveckling för sfi-lärare.

I övrigt kommer regeringen att följa upp reformen, precis som socialdemokratiska regeringar gör med sina reformer. Om vi inte uppnår avsikten med åtgärderna måste vi fundera över om vi måste göra mer. Jag tyckte att vårt statsråd i dessa frågor var öppen för diskussioner med Folkpartiet, Centerpartiet, Moderaterna och övriga partier i riksdagen om hur vi kan förbättra sfi ytterligare.

Anf. 170 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Anledningen till propositionen är att förtydliga individens rätt till en bättre anpassad sfi-undervisning inom ramen för vuxenutbildningen under de första åren i Sverige. Bakgrunden är att detta inte fungerar, trots att det i dag står i Skolverkets rekommendationer, Allmänna råd, på skolverket.se. Problemet är att det inte fungerar. Det är därför vi står här i dag. Annars skulle inte lagändringen ha behövts.

Problemet är att ni inte kan säkerställa uppföljning och genomförande av de viktiga besluten. Försök inte lura mig genom att prata om stödmaterial! Det är Skolverkets utvecklingsuppdrag. Statens skolinspektion har ett tillsyns- och granskningsuppdrag. De har inte ett generellt uppdrag att granska vuxenutbildningen. De gör inte det ens på huvudmannanivå. De samlar in lite material, men det är inte alla kommuner som gör uppföljningar. När Skolinspektionen gör nedslag på golvet väljer de ut 20–25 kommuner. Det finns 290 kommuner.

Det är så ibland med egna erfarenheter att när Skolinspektionen, med sitt särskilda fokus på grundskola och gymnasium, inte hinner granska vuxenutbildningen och sfi, som vi debatterar i dag, begär de in en bilaga från kontoret för kommunala vuxenutbildningen. Det är ingen granskning. Det är kommunen som har överlämnat ett papper till Skolinspektionen som de sedan tar med i det egna beslutet.

Vi vill något annat. Därför har vi yrkat i betänkandet att man ska ge ett särskilt tillsynsuppdrag till Statens skolinspektion.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

§ 13 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2014

Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU16
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning
2014 (redog. 2014/15:RJ1 och redog. 2014/15:RR3)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

§ 14 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15:AUI1
Arbetsförmedlingen (skr. 2014/15:42)
föredrogs.

Anf. 171 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Nu ska vi behandla regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens arbete vid varsel med mera. Jag börjar med att yrka bifall till reservation nr 1 i betänkandet, som vi har tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Det är med glädje jag noterar att alla partier är noggranna med att försöka skapa en arbetsförmedling som verkligen fungerar som det är tänkt.

Regeringens skrivelse handlar egentligen om vad Riksrevisionen rapporterar om Arbetsförmedlingen. Utskottet har noterat att Arbetsförmedlingen har påbörjat ett utvecklingsarbete i linje med Riksrevisionens rekommendationer. I den delen finns konsensus i utskottet, och vi är alla överens. Här finns inga problem.

Nu kommer vi till en debatt som vi har haft tidigare. Den handlar om att de borgerliga partierna med stöd av Sverigedemokraterna återlanserar det gamla kravet på att regeringen ska återuppta en översyn av Arbetsförmedlingen. Vi har debatterat den frågan tidigare i år.

Trots att regeringen redovisar vad jag skulle vilja påstå är ett stort och genomgripande förändringsarbete när det gäller Arbetsförmedlingen nöjer man sig inte med det. Trots att Arbetsförmedlingen själv har beskrivit för

utskottet ett förändringsarbete som sträcker sig över lång tid nöjer man sig inte med det heller.

Nu var det ju faktiskt så, fru talman, att det var Moderaterna som hade arbetsmarknadsministerposten under åtta år. Det gick inte så bra. Arbetsförmedlingen blev den mest kritiserade myndigheten, tyvärr, och det av alla intressenter. Det är synd att behöva konstatera det, men den förra regeringen visade alldeles för lite intresse för denna för den svenska arbetsmarknaden så viktiga myndighet.

Det vi säger i vår reservation på den här punkten är att nu är förändringsarbetet påbörjat. Det finns ett målvetet arbete med åtgärder för att Arbetsförmedlingen ska bli det vi alla vill att den ska bli: en bättre fungerande aktör på arbetsmarknaden.

Vi har alla diskuterat, läst och sett vid besök att det är mycket som inte fungerar väl på Arbetsförmedlingen. Det måste göras mycket åt det.

Förändringsarbetet har startat, och det måste också starta genast. Då kan man fråga sig varför vi ska tillsätta en utredning. Utifrån de krav de borgerliga och Sverigedemokraterna ställer kommer den att bli väldigt bred och ta väldigt lång tid.

Eftersom arbetet är igång på olika fronter vet vi att även det kommer att ta lång tid. Läger man en utredning på det, ska vi invänta den då? Eller är det så att vi redan känner till de största problemen inom Arbetsförmedlingen? Jag tror faktiskt att det är så. Jag tror också att våra kamrater på den borgerliga kanten ser problemen som Arbetsförmedlingen har och kan adressera dem.

Arbetsförmedlingen har fått ett nytt regleringsbrev. Man ska styra och utveckla mot en tydligare fokusering på verksamhetens resultat. Då är det många områden man kan titta på, men det handlar främst om långtidsarbetslöshet och förbättrad matchning. Det är oerhört viktigt.

Förra arbetsmarknadsministern, Elisabeth Svantesson, sitter här i kammaren. Hon inledde ju ett arbete med en förenkling och ett förtydligande av det arbetsmarknadspolitiska regelverket som vår regering nu fortsätter. Det har kommit en departementsskrivelse som just nu bereds i Regeringskansliet. Det är också ett viktigt arbete.

Vi socialdemokrater sa ju före valet att vi så småningom måste hamna i den situationen att alla arbetsförmedlare får vara professionella. Finns det lediga jobb och arbetslösa har vi en förmedlare i mitten som ska hjälpa till på vägen till det nya jobbet för en arbetslös. Arbetsförmedlarna ska få bli tydligare i sin profession.

Även Arbetsförmedlingens uppdrag måste ses över, vilket också görs nu. Därför sitter regeringen nu och förbereder och skriver kommittédirektiv som bland annat handlar om myndighetsorganisationen vid mottagandet av nyanlända.

Alla hör ju att det är väldigt mycket på gång, men det räcker inte med det.

Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson tog genast krafttag för att kunna ge sig in i kampen mot ungdomsarbetslösheten. Hon och regeringen tillsatte en delegation, Delegationen för unga till arbete, som finns till för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslösheten ska få bra genomslag på lokal nivå. Den är också igång.

Man har haft och har kommundialoger. Den senaste siffran jag hörde är några veckor gammal nu, men då var det 100 kommuner som hade skrivit en avsiktsförklaring som handlar om samverkan mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och staten. Det här tycker vi är jättebra. Det är ett handfast arbete.

Jag har under mina resor i landet också träffat många arbetsmarknadsenheter, många inom den kommunala organisationen men även inom Arbetsförmedlingen. Jag måste få säga att alla verkligen är nöjda med att man nu äntligen kan inleda ett riktigt samarbete och en samverkan mellan de här myndigheterna. Det är oerhört viktigt.

Vad det handlar om nu, fru talman, är att man organiserar ihop sig så att Arbetsförmedlingen ställer personer till förfogande som tillsammans med kommunerna kan börja fixa ihop det här för att få de unga i arbete eller studier. Här finns ett brett paket som regeringen har lanserat och som vi återkommer till i vårändringsbudgeten, så att vi kan fatta beslut och dra igång arbetet under hösten. Det är oerhört viktigt att det händer någonting på riktigt, att politiken får genomslag.

Det finns ytterligare en sak, fru talman. Det finns en stark satsning inom Arbetsförmedlingen nu. Man omgrupperar resurser, om jag får uttrycka mig så. Fler eller alla arbetsförmedlare ska få bättre kontakt med arbetsgivarna. Det är det som är så viktigt: arbetskontakten. Det arbetet har kört igång rejält nu. Vid mina besök på arbetsförmedlingarna bekräftar man det. Det är jätteviktigt. För gemene man är det liksom självklart att man som arbetsförmedlare känner till det lokala näringslivet, har bra relationer till företagarna och så vidare. Ute i verkligheten är det inte så självklart. Men även det jobbet har man nu kört igång.

Jag vill inte kritisera någon så här i efterhand, men visst var det väl synd att man inte gav tillräcklig uppmärksamhet till Arbetsförmedlingen under förra mandatperioden? Det kan vi väl konstatera. Det fanns ett styrnings- och ledningsproblem då också.

Det här är inte bra. Det har liksom satt sig i hela organisationen. Organisationen blev mer sluten. Det märkte vi i våra samtal med de olika arbetsförmedlingarna. Kritiken fanns, även från de olika fackliga organisationerna, att det inte fanns någon öppen atmosfär.

Det här håller nu på att förändras. Det går sakta, men det går i rätt riktning. Därför har Statskontoret fått i uppdrag att analysera och lämna förslag på förbättringar. Det gäller den interna ledningen, styrningen och uppföljningen. Det är också en jätteviktig sak. Det kommer att ta tid, men det är nödvändigt att man gör det.

Egentligen är det ju så, och det vet ju vi som sitter här i kammaren, att det här ligger i linje med vad ni på den borgerliga sidan och Sverigedemokraterna begär. Det ligger liksom i det här. Ni säger att ni vill ha en bred översyn. Hur många år kommer den att ta? Ni vill titta på ledningen och styrningen. Precis det uppdraget är givet nu. Hur får man bättre genomslag? Det sa ju Elisabeth Svantesson när hon skrev direktiven till utredningen som den förra regeringen tillsatte. Hur får man bättre genomslag för politiken i verkligheten? Det är precis det Delegationen för unga till arbete jobbar med nu.

Fru talman! Jag vill inte på något vis vara uppnosig eller elak.

(ANNIKA QARLSSON (C): Det är bra!)

Det tycker Annika Qarllsson från Centern är bra. Okej. Det tycker jag också. Men jag måste få säga att jag upplever att det här är någon typ av spel för gallerierna. Man tar upp gamla idéer och försöker lansera dem och få igenom ett tillkännagivande. Jag måste tyvärr säga att jag inte tror att det finns så många sakpolitiska skäl till det här. Men det kanske ingår i det politiska spelet som vi alla här i kammaren egentligen lite till mans avskyr. Vi vill ju ha resultat ute i verkligheten.

Sverigedemokraternas agerande behöver man inte fundera över. De har ju sagt att oavsett regering ska de försöka fälla förslagen i riksdagen och ställa till lite. Jag tror inte att det finns någon genomtänkt tanke hos Sverigedemokraterna.

Eftersom det här förmodligen är mitt sista anförande här i kammaren före midsommar, fru talman, vill jag passa på att önska fru talmannen, alla som sitter här och alla mina kamrater i utskottet en trevlig midsommar och en skön semester. Jag hoppas att Annika och vi övriga får vila upp oss ordentligt och komma tillbaka till hösten för att ha riktigt roligt tillsammans.

Anf. 172 MARCO VENEGAS (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

En central del av jobbpolitiken bör vara en effektiv förmedling av arbeten och insatser som möjliggör att människor kommer närmare arbetsmarknaden och slutligen blir en del av den.

I dag har de grupper som redan är inne på arbetsmarknaden och som omfattas av kollektivavtalens omställningsprogram genom trygghetsråd och trygghetsstiftelser en effektiv privat arbetsförmedling, medan de personer som står utanför eller har en svag förankring på arbetsmarknaden hänvisas till en ineffektiv offentlig arbetsförmedling. Detta drabbar i första hand utlandsfödda, nyanlända, unga och personer med funktionsnedsättning.

Miljöpartiet anser att det är oacceptabelt att de som mest behöver en bra arbetsförmedling inte erbjuds bästa hjälpen av samhället.

Fru talman! Nya branscher och yrken skapas hela tiden samtidigt som gamla yrkesroller och företag försvinner. Det medför allt snabbare omställningar på arbetsmarknaden. I takt med snabbare omställningar i arbetslivet dyker det ständigt upp nya utmaningar. Men förändringarna ställer också krav på vår förmåga att ställa om. Därför kommer allt fler människor att både frivilligt och ofrivilligt behöva söka nya jobb i framtiden.

Vissa personer har lätt att hitta och behålla jobb och klarar oftast själva att ta till sig de kunskaper och färdigheter som behövs. Den stora utmaningen är att försöka nå och hjälpa dem som har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Det kan bero på många olika faktorer – bristande arbetslivserfarenhet, att man är född i ett annat land, funktionsnedsättning, begränsad utbildning eller något helt annat.

Den omfattande långtidsarbetslösheten är ett av de allvarligaste problemen på arbetsmarknaden i dag. För att stärka de långtidsarbetslösas möjligheter att få jobb kommer det att krävas många olika åtgärder, bland annat att införa så kallade extratjänster i välfärden.

Fru talman! För att klara de utmaningar som Arbetsförmedlingen står inför i dag behövs en grundlig analys av Arbetsförmedlingens arbete. Jag tycker att det är mycket positivt att Arbetsförmedlingen har påbörjat ett

internt förbättringsarbete och att de även har vidtagit åtgärder för att förbättra sitt arbete vid varsel.

Miljöpartiet menar att det behövs förändringar som garanterar alla människor i vårt samhälle trygghet – ett system som gör att människor vågar satsa, starta företag och byta jobb, ett system som gör att människor som drabbats av sjukdom eller ofrivillig arbetslöshet kan leva ett värdigt liv. Miljöpartiet vill på sikt införa ett och samma trygghetssystem, arbetslivstrygghet, för den som är sjuk eller arbetslös eller är i behov av försörjningsstöd.

Miljöpartiet vill att människor ska slippa slussas runt mellan olika myndigheter och handläggare. Personer ska kunna veta vart de ska vända sig och vilken ersättning som är att vänta. Dessutom bör de personer som kommer i kontakt med Arbetsförmedlingen bemötas med stor respekt och värdighet.

Fru talman! Sedan några år tillbaka har Arbetsförmedlingen upphandlat etableringslotsar som stöd för de nyanlända att komma snabbare in i samhället. Resultatet blev varken effektivt eller ändamålsenligt i jämförelse med avsikten med insatsen. Dessutom förekom en hel del fusk i systemet.

Centerpartiet har lämnat in en motion om jobbfixarpeng, som för mig låter väldigt likt systemet med etableringslotsarna med en aning annorlunda innehåll gällande ersättningar. Jag har letat men inte lyckats hitta mer detaljer om förslaget. Jag undrar hur det blir med kvalitetssäkring, kontrollfunktioner, uppföljning och resultat.

Fru talman! Konkurrensen deformerar när seriösa företag tvingas tävla med oseriösa aktörer. Arbetsförmedlingen ska fortsätta upphandla kompletterande aktörer, och de företag som är duktiga på att leverera bra resultat kommer i fortsättningen att göra det inom ramen för upphandlingar som görs av myndigheten, även om det kommer att behövas mer kontrollmekanismer och uppföljningar med leverantörer. Det handlar ju om våra gemensamma skattemedel.

Anf. 173 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Vad säger vi i dagens betänkande? Jo, vi säger att utskottet föreslår ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återuppta arbetet med att genomföra en bred översyn av Arbetsförmedlingen, igen.

Att Arbetsförmedlingen inte fungerar är ingen nyhet. Sitt namn till trots klarar myndigheten inte uppgiften att förmedla arbete. I Förtroendebarmetern för 2015 säger 11 procent av de tillfrågade att de har ganska eller mycket stort förtroende för Arbetsförmedlingen. Det är lägre än alla andra myndigheter, företag, organisationer eller massmedier i mätningen. Det låga förtroendet kommer inte av ett halvår med ny regering. Det kommer inte ens av åtta år med alliansregering. Jag vill påminna Raimo Pärssinen om att inte alla älskade Arbetsförmedlingen 2006 heller. Det kommer av att man under decennier har haft ett omöjligt uppdrag: att sitta på alla stolar som går att sitta på, samtidigt.

Arbetsförmedlingen ska sköta arbetsmarknadens funktionssätt med matchning och vissa utbildningsinsatser. Man ska bygga förtroende med de arbetssökande och samtidigt vara den myndighet som inte ger rätt till

a-kassa. Man ska vara utförare av tjänster och samtidigt upphandla konkurrenterna och dessutom bedöma sina konkurrenter. Man ska söka upp företagen och sälja in tjänster som i dagsläget ytterst få är nöjda med.

Det är dags att dela upp ansvaret och renodla uppdraget för att Arbetsförmedlingen bättre ska kunna göra det som förväntas och det som svensk arbetsmarknad behöver.

Alliansen förstod vidden av problemet och tillsatte en bred översyn av Arbetsförmedlingen. Man skulle titta på myndighetens organisation och vid behov föreslå förändringar för att verksamheten ska bedrivas mer effektivt. Det var ett stort och öppet uppdrag som skulle utföras av extern granskare. Det är något som vi i Centerpartiet i många år har drivit på för. Nu konstaterar till och med OECD att det finns flera systemfel på svensk arbetsmarknad. Röd flagg till Arbetsförmedlingen!

Men när den rödgröna regeringen tog över stoppades den pågående utredningen och slängdes i papperskorgen. Att ändra direktiv och byta utredare hade inte varit konstigt, men det var mycket olyckligt att den inte fick fortsätta. Det resulterade också i att riksdagen gjorde ett tillkännagivande till regeringen i februari om att översynen av Arbetsförmedlingen skulle återupptas senast den 15 april.

Arbetsmarknadsministern ignorerade riksdagens beslut med hänvisning till ett internt utvecklingsarbete. Det interna utvecklingsarbetet var det uppdrag som alliansregeringen gav Arbetsförmedlingens nya generaldirektör när han tillträdde. Det är ett utvecklingsarbete som ingen är emot. Det är bra, och det behövs. Och dessutom ett litet, smalt uppdrag till Statskontoret. Men eftersom regeringen så tydligt struntade i tillkännagivandet lämnade både Centerpartiet och Folkpartiet in en KU-anmälan mot ministern.

För att ytterligare sätta press på regeringen kommer riksdagen nu för andra gången att fatta ett beslut om att regeringen ska återuppta översynen av Arbetsförmedlingen. Det är mycket anmärkningsvärt att det ska behövas. Men nu får regeringen alltså en andra chans att respektera riksdagens beslut.

Det är lite intressant att fundera på regeringspartiernas ingång när det gäller Arbetsförmedlingen. Miljöpartiet var under förra mandatperioden en partner till Centerpartiet. Vi arrangerade gemensamma seminarier där vi tittade just på möjligheten att reformera Arbetsförmedlingen. Vart har ni tagit vägen i den frågan? Varför låter ni arbetsmarknadsministern köra över er och lägga ned utredningen?

Jag tror att det är dags att även regeringen inser att det behövs en bred översyn av hela verksamheten, även om det måste svida att vara sist på bollen.

Fru talman! Vilken riktning Centerpartiet vill gå i är ingen hemlighet, inte heller att vi har drivit på för att få till stånd utredningen om en bred översyn av Arbetsförmedlingen. Många länder har haft liknande strukturer som Sverige fortfarande har, men de har valt att reformera – i olika omfattning och på olika sätt.

Vi föreslår att en jobbfixarpeng införs i stället för att man ska gå till Arbetsförmedlingen. Jobbfixarpengen ska följa den arbetssökande till den förmedling som sökanden och Arbetsförmedlingen finner bäst lämpad att hjälpa sökanden att komma i varaktigt jobb. Den ska fungera ungefär som skolpengen.

Pengen ska dock, till skillnad från skolpengen, vara i huvudsak prestationsbaserad. Genom en jobbfixarpeng får arbetssökande möjlighet att välja arbetsförmedlare. Arbetsförmedlingen ansvarar för att certifiera de fristående arbetsförmedlarna. Modellen med jobbfixarpeng har prövats med stor framgång i Australien.

Arbetsförmedlingens roll blir på sikt att helt sluta med förmedling och i stället jobba med certifiering, kontroll och resultatriktad styrning av fristående arbetsförmedlare. Den blir en av de två stolarna i stället för båda. Tanken är att de fristående arbetsförmedlarna ska utvärderas kontinuerligt och redovisas i en offentlig rating, så att arbetssökande och arbetsgivare kan välja och, än viktigare, också välja bort. De bästa blir kvar.

Centerpartiet vill förbereda denna reform genom att inrätta ett regionalt pilotprojekt med jobbfixarpeng i Malmö. Det är en region där Arbetsförmedlingen har svårt att klara sitt uppdrag i dag. På sikt bör jobbfixarpengen helt ersätta Arbetsförmedlingens egna förmedlingsinsatser.

Fru talman! Äntligen! Så uttryckte jag det, och många med mig, för snart ett och ett halvt år sedan när utredningen som skulle se över AF:s uppdrag och verksamhet tillsattes. Det var ett initiativ som då hyllades av alla. Centerpartiet och Kristdemokraterna hade länge försökt få utredningen på plats, och slutligen hade våra argument landat även hos våra allianskollegor.

Att allt inte skulle få fortsätta orört efter regeringsskiftet i höstas förvånade ingen. Men att översynen – som när den tillsattes hyllades av både Socialdemokraterna och Miljöpartiet – lades ned är upprörande.

Uppdraget som Arbetsförmedlingen har är komplext. Arbetsmarknaden förändras allt snabbare, och det skiljer mellan regioner och mellan branscher. De som behöver Arbetsförmedlingens tjänster – arbetsplatser och arbetssökande – lever i den verkligheten och behöver ett snabbfotat, flexibelt och professionellt stöd, vilket AF inte motsvarar i dag.

Utredningens uppdrag var att lyfta på alla stenar, organisation och styrning men också de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Utredningen skulle också se över hur andra aktörer kan bidra.

I februari i år sa jag här i kammaren: ”Därför är det med glädje som utskottet och riksdagen i eftermiddag kan ge regeringen en bakläxa: att återuppta utredningen senast den 15 april. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande AU6.”

Jag kan uppdatera det lite och konstatera att vi nu ger regeringen bakläxa, igen. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande AU11 och till vårt tillkännagivande. Jag står självklart bakom Centerpartiets reservation 2 men yrkar för tids vinnande inte bifall till den.

Fru talman! Sedan 90-talet har Arbetsförmedlingen inte granskats på det sätt som vi här föreslår. Det är på tiden.

Anf. 174 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Och alla som sitter klistrade framför datorskärmarna för att följa debatten denna härliga sommarkväll! Vi debatterar alltså betänkande AU11 om Arbetsförmedlingen.

Det finns mycket att säga om Arbetsförmedlingen och om arbetsmarknadspolitiken som Arbetsförmedlingen har en central roll i. Tyvärr har de tidigare regeringspartierna i flera omgångar försökt blanda bort korten i

den viktiga diskussionen, genom en ganska märklig process om en utredning som de tillsatte före valet. De kunde då inte presentera några initiativ för att möta de stora och växande problemen inom arbetsmarknadspolitiken i allmänhet och myndigheten Arbetsförmedlingen i synnerhet.

Jag ska återkomma kort till den processen. Men det är ändå glädjande att det dyker upp sådana här tillfällen i kammaren att diskutera kontrasterna mellan den förra regeringens misslyckanden i jobbpolitiken och det förändringsarbete som nu – dessvärre starkt försenat på grund av budgetstrulet – genomförs och måste fortsätta.

Fru talman! I den här riksdagen finns det alltså stora skillnader i synen på arbetsmarknadspolitiken. Det är viktigt att påminna om det. Högerpartierna vill oftast inte vara så öppna med det. Det är skillnader som grundar sig i synen på orsakerna till arbetslösheten och på samhällsekonomin.

Alliansregeringens politik byggde på att behandla arbetslösheten som i huvudsak ett individuellt misslyckande hos den arbetslöse. Den ekonomiska politiken var enkelspårigt inriktad på att skapa större inkomstskillnader särskilt genom att, ekonomiskt och i hög grad socialt, pressa och bestraffa den som av olika skäl hamnat utanför arbetsmarknaden. De förändringar i arbetsmarknadspolitiken som drevs igenom låg helt i linje med den synen. I stället för att satsa på att se de arbetslösas behov och försöka lyfta dem har idén snarare varit att stegvis trycka ned de arbetslösas anspråk och förväntningar. I praktiken blir det ett sätt att trycka ned självkänsla och framtidstro.

Det här är principiella skillnader som har utspelat sig i väldigt konkreta termer. Vid sidan av dramatiskt växande inkomstklyftor – så stora att OECD lyfter fram Sverige som anmärkningsvärt i sammanhanget och då inte på ett bra sätt – vid sidan av kraftigt sjunkande täckningsgrad för breda samhällsliga försäkringar och i det spåret sjunkande förtroende för de här systemen, vid sidan av årtal av oansvarig underinvestering i Sveriges framtid, i välfärden, infrastrukturen och likvärdig skola, vid sidan av allt detta har vi det flagranta misslyckandet i jobbpolitiken. Det är ett misslyckande om målet har varit att minska arbetslösheten och göra den svenska arbetsmarknaden mer rörlig, mer kvalificerad och bättre fungerande.

Vi vet resultatet. Arbetslösheten blev högre. Arbetslöshetstiderna blev längre. Matchningen blev sämre. Kvaliteten i flera av de arbetsmarknadspolitiska programmen blev lägre.

Och mitt i detta har Arbetsförmedlingen stått. Det är en myndighet som styrdes hårdhänt men ryckigt, som tvingades till märkliga och dyra upphandlingar, som ständigt har fått nya byråkratiska pålagor så att handläggarna steg för steg har förlorat möjligheten att göra det som borde vara deras jobb – att möta de arbetslösa och potentiella arbetsgivare där de finns. Det är inte svårt att förstå varför Arbetsförmedlingen är en så impopulär myndighet i dag. Det hade för övrigt även Annika Carlsson från Centern fått med sig. Det var en av få saker i hennes anförande som jag kan säga stämde.

Att återupprätta jobbpolitiken och förbättra Arbetsförmedlingens verktygslåda är en stor och svår uppgift. Men det är glädjande att ett sådant arbete redan är igång och att det kommer mer i samband med vårändringsbudgeten som ska klubbas i riksdagen nästa vecka. Det finns en betydligt bättre fungerande idé om vad Arbetsförmedlingen ska syssla med, alltså

att rusta de arbetslösa bättre på en föränderlig arbetsmarknad och att matcha jobb och arbetslösa genom att ta mer tid för den faktiska arbetsmarknaden.

I direktiven till den utredning som alliansregeringen tillsatte, några månader före valet efter drygt sju år av hårdhänt knådande av myndigheten, kan man inte se någon insikt om de grundläggande problemen. Där är fokus på sådant som incitament för andra aktörer och ytterligare möjligheter till konkurrensutsättning. Det är som om man ingenting lärt av fiaskot med jobbcoacher eller av den katastrof som många hade pekat på redan då men som senare skulle bli mer känd via medierna, nämligen etableringslotsarna. Det är som om man inte alls lyssnat på personalen på Arbetsförmedlingen, som genom åren på olika sätt signalerat sin frustration över att inte få möjlighet att göra sitt jobb utan i stället alltmer få rollen att vara statens kontrollant och bestraffare.

I direktiven möts i stället Centerpartiets nyliberalism och Moderaternas uttröttade väntan på att Anders Borgs reformer skulle börja verka på något sätt – bara snart, snart och om ytterligare några månader.

Låt mig förresten göra en avstickare här och uppmärksamma att det i betänkandet finns ett glatt yrkande från Centerpartiet om en jobbfixarpeng. Vad betyder det? Jo, Centerpartiet vill alltså utvidga de väldokumenterade och djupgående problem som finns med check- och pengsystem inom andra pseudomarknader, till Arbetsförmedlingens område. Det skulle i princip garantera en sämre samhällelig resursanvändning på det området.

Ett sådant system vore ju helt upplagt för att privata aktörer ska plocka ut pengar genom att hitta personer som ändå får jobb, och därmed försvårar man ytterligare för en klok användning av befintliga resurser på bästa, mest individanpassade sätt.

Upphandling av tjänster har ju alltid skett hos Arbetsförmedlingen, med varierande resultat, ska tilläggas. Men att avveckla själva tjänsten arbetsförmedling och hoppas att det blir bra genom något slags magiska marknadsmekanismer, det handlar mer om en rundvandring i den nyliberala fantasivärlden än omtanke för de arbetslösa och för arbetsmarknadspolitikens effektivitet.

I dag är Centerpartiet ensamt om att föreslå detta. Men det säger ändå något om vilka idéer som låg bakom den utredning som de borgerliga tillsatte – i den mån som man kunde hitta några idéer alls.

Nåväl, man kunde ju tro att allianspartierna, åtminstone de som inte är Centerpartiet, hade dragit en lättnadens suck när utredningen lades i malpåse. Då kunde man kanske lättare dra ett streck över sina tidigare misslyckanden och i stället försöka tänka och agera lite framåtsyftande och politiskt. Men nej, här ska det i stället spelas ett parlamentariskt spel. Det är viktigare att vinna en votering än att säga eller göra något meningsfullt när det gäller Arbetsförmedlingens stora och viktiga utmaningar.

Förut krävde man att det skulle vara precis samma direktiv, trots att man vet att utformningen av utredningsdirektiv är regeringens prerogativ. Nu handlar det såvitt jag kan förstå mer allmänt om en ”bred översyn”, trots att man vet att sådana översyner pågår.

Dessutom och därigenom bidrar man också till att hand i hand med Sverigedemokraterna underminera tillkännagivandeinstrumentet. För oss som tycker att riksdagens roll ska vara stark – gärna ännu starkare än i dag – är detta ytterligare ett olyckligt moment.

Herr talman! Det finns verkligen gott om saker att ta tag i när det gäller arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen. Det handlar om utmaningar som har funnits länge och också om sådant som har förvärrats eller skapats under de borgerliga regeringsåren, inte bara dock. Det finns massor av utmaningar som har funnits länge. Det gäller attityder gentemot de arbetssökande, styrningen såväl funktionellt som geografiskt, uppföljning av missbruket av subventionerade anställningar. Det har funnits omfattande problem som den så kallade etableringsreformen skapar i Arbetsförmedlingens arbete. En annan utmaning är hur man organiserar specialkompetens, som till exempel kunskaper om de särskilda stöd som finns för personer med funktionsnedsättningar.

Det här är problem och utmaningar som delvis redan är under luppen och som delvis måste finna sin lösning genom att Arbetsförmedlingen får ett rimligt andrum och bättre direktiv om prioriteringar.

Det är förresten intressant att Annika Qarllsson nämnde OECD. Häromdagen kom OECD med en analys av Arbetsförmedlingen i Sverige. Deras breda översyn pekar i huvudsak på det som vi redan har vetat. Det har varit för mycket detaljstyrning och för mycket fokus på de egna rapporteringssystemen. Och de rekommendationer som kommer fram därifrån är påfallande lika just de ändringar som den nuvarande regeringen redan har genomfört eller har aviserat, inte minst när det gäller arbetet med ungdomar, där det behövs en större flexibilitet i samarbetet mellan stat och kommuner. Det är ju det som arbetsmarknadsministern har ägnat sig åt en tid. Det handlar också om balansen och utbildning inom dessa åtgärder.

Men de fem högerpartierna visar ju inget intresse för sakfrågan eller för att vara självkritiska och konstruktiva när det gäller det pågående arbetet. Det är beklagligt. I ett längre historiskt perspektiv är jag övertygad om att förstörelsen – så illa är det – av Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken kommer att höra till de mest synliga fläckarna på alliansregeringens redan solkiga betygsdokument.

Men det viktiga nu, tycker jag, är att gå vidare. Det gör regeringen och det gör Arbetsförmedlingen. Det skulle nog också högerpartierna göra, om de månade mer om de arbetslösa och om Arbetsförmedlingens verksamhet.

Jag yrkar alltså bifall till reservation 1.

Anf. 175 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det är spännande att lyssna på Ali Esbati. Jag kan lugnt konstatera – och där tror jag att han håller med mig – att vi inte heller på detta område delar uppfattning.

Det finns en tro på och bild av att innan alliansregeringen kom till makten 2006 var allt ändå bra. Det var rätt fint, och alla var nöjda med Arbetsförmedlingen. Alla fick jobb, och man tyckte att den var så effektiv och fungerande så bra. Jag vet inte riktigt vilken värld som du har hämtat den bilden från, för det är inte den bild som jag och många med mig har.

Vi kan konstatera att man så här långt inte kan skylla på regeringen under dess halvår vid makten. Vi kan inte heller skylla allt på alliansregeringens åtta år. Vi behöver se tillbaka på de senaste 20 åren. Uppdraget till Arbetsförmedlingen i en föränderlig värld har inte har följt med utvecklingen. Det är grunden för den kritik som jag framförde. Det handlar inte

om enskilda personer eller enskilda kontor, utan jag kritiserar systemet som sådant och strukturen som sådan.

Vi har sett oss runt omkring i världen. Det är ju inte bara Sverige som har bekymmer på det här området, utan det är rätt många länder som har konstaterat att systemet med arbetsförmedling, som det har sett ut sedan 40- och 50-talet, behöver reformeras och förändras.

Många andra länder har prövat andra modeller. Det som vi har sett har fungerat väl och som har reformerats under resans gång är arbetsförmedlingen i Australien. Där har man varit duktig på att se till att de som står långt från arbetsmarknaden har kommit in på den.

Anf. 176 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det är spännande att debattera med Annika Qarlsson. Men jag tror att det är mest spännande för Annika Qarlsson. Hon polemiserar ju mot sin egen föreställning om vad jag sa. Alldeles nyss sa jag någonting helt annat än vad Annika Qarlsson hävdade att jag sa.

Jag var väldigt tydlig med att det här inte är ett problem som enbart alliansregeringen har skapat. Det fanns problem innan, och det finns djupgående problem som behöver hanteras. Det var så jag sa alldeles nyss. Så det blir svårt att debattera mot just den delen av det som Annika Qarlsson hävdade att jag sa, fast jag inte sa det.

Detta med Australien är intressant. Jag har ju också tittat på en del utvärderingar av det som skedde i Australien. Det gäller ju inte bara Australien, utan även bland annat Danmark och Holland som också har genomfört förändringar utifrån samma typ av resonemang. Resultaten är inte alls entydiga, som Annika Qarlsson hävdade. Tvärtom finns det studier som tydligt visar att en del besparingar gjordes på de enskilda företagen. I stället fick samhället stora kostnader genom att man måste ha större kontrollapparater. Slutsatserna innebar inte alls att det hade skett någon bättre resursallokering utan möjligen sämre.

Byråkratin är det som har vuxit, och det har också gjort att man bland annat i Danmark fick göra en ytterligare översyn och rulla tillbaka en hel del. Det som sker i flera av dessa fall är ju precis det som jag sa i mitt anförande, nämligen att de vinstdrivande aktörerna försöker tjäna pengar genom att hitta de personer som ändå kan få jobb och på så sätt kan de casha ut pengan.

Det betyder att det blir sämre resursanvändning. Målet på samhällsnivå är att använda pengar och resurser på ett så riktigt sätt som möjligt. Så det är inte en särskilt bra lösning.

Anf. 177 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det som är intressant med Australien är ju att det systemet har tillämpats i drygt 20 år. Man har reformerat det under resans gång. De saker som man inte har önskat har man kunnat justera inom systemet.

I början hade man till exempel problem med att marknaden skummas, precis som Ali Esbati beskriver. Man tar sig an dem som har det lättast att få jobb. Det fanns också en annan problematik med att man parkerade, det vill säga att de som var "besvärliga" fick vänta innan de kunde komma ut på arbetsmarknaden. Men man har ändå kommit åt det problemet. De som har haft svårast att ta sig in på arbetsmarknaden har fått de mesta och

bästa insatserna. Man har utvecklat arbetssätten och metoderna, och det har gjort att man har fått systemet att fungera på ett betydligt bättre sätt.

Det är klart att det kommer att behövas en helt annan kontrollfunktion. Det som vi ser i dagens system och som är det som jag kritiserar är att det samtidigt finns ett utföraruppdrag, ett upphandlingsuppdrag och ett kontrolluppdrag, och det leder till att man sitter på dubbla stolar.

Mycket av problemet kring trovärdighet, det vill säga att människor inte riktigt vågar lita på eller inte riktigt vet var de har Arbetsförmedlingen, beror på dess många olika uppdrag som på många sätt kolliderar och inte är helt kompatibla utan skulle må bättre av att delas upp.

Etableringslotsarna har varit favoritskällsobjektet, kan man konstatera, både i gårdagens partiledardebatt och i dagens debatt. Ja, delar i detta blev inte alls bra. Men det finns också delar som utvecklats på ett väldigt bra sätt.

Anf. 178 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det finns en del kritik som ibland riktas mot den ortodoxa nationalekonomin. En liknelse som jag har använt många gånger själv är att någon säger att man kan använda en damppiska för att göra rent ett fönster. Så prövar man det, och det misslyckas. Den slutsats man drar av det är att man måste slå lite hårdare.

Det är lite av problemet med Annika Qarlssons resonemang här. De problem som Annika Qarlszon pratar om, med dubbla stolar och upphandling, har till stor del skapats för att alliansregeringen tvångsmässigt krävde av Arbetsförmedlingen att man skulle upphandla mer. Det var precis det vi kritiserade. Man har skapat de problem som vi varnade för. Nu tycker Annika Qarlszon: Titta, det blev problem – då måste vi göra mer av det här! Det är precis det resonemang som förs.

I Australien har man en annan typ av arbetsmarknad. Man har till exempel en helt annan typ av invandring än vad Sverige har. Det saknas också andra komponenter som vi har på den svenska arbetsmarknaden, där Arbetsförmedlingen ska passa in. Ändå har man prövat de här sakerna och fått fler av de problem som jag pekade på. I andra länder där man prövat detta har också de problem som jag pekade på dykt upp. Man skummar marknaden och behöver bygga upp ännu större byråkratier för att kontrollera att de fel som man kan räkna ut i förväg inte uppstår. Det är det recept som Centerpartiet har, i stället för att utvärdera det som skett och rätta till det som varit fel. Det arbetet pågår nu. Regeringen har tillsatt det. Arbetsförmedlingen gör ett internt arbete. Det finns en massa fler saker som vi behöver göra. Men det som Centerpartiet föreslår är det sista vi skulle behöva.

Anf. 179 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det är anmärkningsvärt att det tar elva minuter och 20 sekunder för arbetsmarknadsutskottets ordförande Raimo Pärssinen att förklara varför regeringen inte tänker bry sig om riksdagens tillkännagivanden, som vi fattade beslut om här i kammaren för fyra månader sedan. Det är också anmärkningsvärt att ordföranden påstår att det här skulle vara ett spel, att vi står här en varm junikväll för att vi ser tillkännagivanden

som ett spel. Ännu mer anmärkningsvärt är såklart att regeringen och regeringspartierna här i riksdagen inte ser behovet av en bred översyn av Arbetsförmedlingen.

Jag menar att den här debatten inte skulle behövas, herr talman. Vi har en arbetsförmedling med någonstans mellan 12 000 och 13 000 anställda, beroende på hur man ser det. Den har en otroligt central och viktig roll på svensk arbetsmarknad. Även om det vore så att den här förmedlingen funkade hyfsat bra tycker jag att det skulle vara ganska självklart att för första gången på 20 år låta externa utredare titta in i den. Det handlar om att titta på Arbetsförmedlingens roll på arbetsmarknaden, titta på hur man ska jobba med olika aktörer och titta på vad som fungerar och inte fungerar. Det är för mig ganska självklart, och det blir ännu mer självklart när vi ser att det är en myndighet i kris. Det var därför den här översynen en gång tillsattes, det är därför den behöver fortsätta och det är därför regeringen nu behöver tillsätta en ny översyn av Arbetsförmedlingen.

Detta känns extra anmärkningsvärt eftersom nuvarande arbetsmarknadsminister Ylva Johansson före valet höll presskonferens efter presskonferens och berättade om de förslag som hon ville genomföra om Socialdemokraterna skulle vinna valet. En av de frågorna handlade just om reformering av Arbetsförmedlingen. Men detta, herr talman, är ingenting som ett eller två partier klarar av alldeles på egen hand.

Vi moderater är helt övertygade om att det behövs en översyn av Arbetsförmedlingen. Det hänvisas nu ofta till att man har påbörjat ett internt arbete. Ja, tacka för det! Hela poängen med att anställa en ny generaldirektör var att få igång det interna förnyelsearbetet. Men det står inte i motsatsförhållande till en bred översyn av denna viktiga myndighet, av dess roll och hur man ska arbeta tillsammans med andra aktörer.

Varför gör vi då detta? Varför tycker Moderaterna att det fortsatt är viktigt med en översyn? Jo, för att matchningen ska fungera bättre och för att de som behöver stöd och hjälp ska få det. Eftersom arbetsmarknaden har förändrats så drastiskt under de senaste decennierna behöver vi också se över Arbetsförmedlingens roll.

Det är en självklarhet för oss, herr talman, att det behövs en översyn av Arbetsförmedlingen. Det är inget spel. Det handlar om att den som är arbetssökande ska få den hjälp den behöver och att den arbetsgivare som behöver arbetskraft ska finna den. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. Jag behöver nog inte mer än tre minuter och 35 sekunder för att förklara hur viktig den här översynen är.

(Applåder)

Anf. 180 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Dagens debatt handlar i huvudsak om regeringens skrivelse avseende Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens arbete vid varsel. Men den berör också riksdagens tillkännagivanden, som har lyckats bli huvudämne i debatten.

Vi kan konstatera att regeringen står bakom Riksrevisionens rekommendationer till Arbetsförmedlingen och att Arbetsförmedlingen redan har påbörjat ett utvecklingsarbete i linje med Riksrevisionens granskning. Det är bra. Detta har vi ingenting att erinra om. Där är vi i utskottet eniga.

Jag kan hålla med Raimo Pärssinen om att Arbetsförmedlingen tidigare hade allvarliga ledningsbrister och brister i styrningsförmågan. Jag kan

också säga att jag har större förtroende för Arbetsförmedlingens nuvarande ledning.

Herr talman! När det gäller riksdagens tillkännagivande om att regeringen snarast bör återuppta en bred översyn av Arbetsförmedlingen kan jag däremot konstatera att regeringen återigen väljer att strunta i riksdagsmajoriteten. I skrivelsen skriver regeringen bland annat: "Regeringen anser därför inte att det finns skäl att återuppta en utredning utifrån tidigare beslutade direktiv. Detta skulle snarare riskera att försena det angelägna reformarbete som regeringen och Arbetsförmedlingen redan har inlett." Till detta har jag naturligtvis en kommentar.

Att en myndighet som Arbetsförmedlingen alltid, vid alla givna tillfällen, har en pågående inre utvärdering, planering och utveckling av myndighetens arbete är för mig en självklarhet. En sådan utvärdering och utveckling är alltid pågående. Det förhindrar naturligtvis inte att en extern utredare kan bidra med ytterligare kunskaper och insikter, både till myndigheten Arbetsförmedlingen och kanske också till regeringen, även om man nu inte verkar tro det.

Jag vill också erinra om att jag ställde en direkt fråga i AU till den nye generaldirektören om huruvida det skulle finnas några motsättningar mellan det inre arbete som man redan påbörjat och en extern utredning och huruvida en sådan på något vis skulle påverka det pågående förändringsarbetet. Nej, det var inte så, Raimo Pärssinen. Svaret från generaldirektören var att det inte skulle påverka.

Regeringen avslutar sin skrivelse med: "Med de åtgärder som har vidtagits och som planeras att vidtas anser regeringen att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat."

Herr talman! Uppenbarligen har vi nu en riksdagsmajoritet som inte anser att tillkännagivandet är slutbehandlat, eftersom regeringen nu får detta tillbaka på sitt bord. Det kan naturligtvis regeringen välja att strunta i för andra gången. Regeringen kan välja att strunta i riksdagsmajoritetens gång på gång. Så länge hela regeringsunderlaget, bland annat samarbetspartierna i Decemberöverenskommelsen, tillåter detta kommer den undan med det.

Risken är trots allt begränsad att Alliansen i närtid tar till misstroendevapnet. Det känner regeringen till. Med flera partiledare på nya poster, med partiledare på föräldraledighet och partiledare på kommande föräldraledighet är chansen att man utnyttjar misstroendevapnet starkt begränsad. Det är naturligtvis något som regeringen uppfattat. Den har fått carte blanche, som vi talade om tidigare.

För egen del har jag för länge sedan tröttnat på en av Sveriges svagaste regeringar genom tidigare inte bara parlamentariskt utan också politiskt. Det återstår fortfarande att se hur långt Alliansens tolerans sträcker sig. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 181 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Utskottet behandlar regeringens skrivelse nr 42 för detta riksmöte, titulerad *Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens arbete vid varsel m.m.* I skrivelsen behandlar regeringen Riksrevisionens rapport och även det tillkännagivande som kom från riksdagen.

Slutsatsen är att Ylva Johansson sedan valet har fått två tillkännagivanden enbart vad gäller Arbetsförmedlingen. Det är dubbelt så många tillkännagivanden om Arbetsförmedlingen som propositioner på det här området som regeringen har klarat av att lägga fram.

Regeringen har sedan valet mäktat med att lägga fram en enda proposition på arbetsmarknadsområdet. Den är elva sidor lång, och fyra och en halv av dessa elva sidor är brödtext. Den heter *Fortsatt giltighet av lagen om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*.

Det är den enda propositionen Ylva Johansson har lyckats lägga fram sedan valet på detta område. Det är ett utgiftsområde i statsbudgeten på 70 miljarder kronor. Det handlar om jobben i Sverige, och detta är den enda regeringen har mäktat med. Det är förstås ett stort underbetyg.

Herr talman! När det gäller den översyn av Arbetsförmedlingen som vi i Alliansen vill se finns all anledning att vara bekymrad. Det är inte bara det att det finns två tillkännagivanden från utskottsmajoriteten som riktas mot regeringen i och med betänkandet. Det är förstås nonchalansen. Det är inte bara nonchalansen mot majoriteten i riksdagen. Det är nonchalansen mot alla de människor som är arbetslösa. De förtjänar en bättre omställning och en bättre fungerande myndighet.

Med handen på hjärtat är det givetvis så att allting inte var frid och fröjd när vi i Alliansen styrde Sverige, och allting var inte heller frid och fröjd innan vi styrde Sverige. Vi valde att lägga på Arbetsförmedlingen ytterligare en del ansvarsuppgifter inte minst vad gäller etableringsreformen. Vi menar att Arbetsförmedlingen är en viktig myndighet.

Vi anser inte att man ska genomföra en bred översyn av Arbetsförmedlingen för att vi på något sätt tycker illa om myndigheten. Vi anser att detta är viktigt för att myndigheten ska fungera bättre och vara en ännu starkare aktör för omställning och för att kunna hjälpa arbetslösa att få jobb. Det är därför beklämmande med den nonchalans regeringen visar. Det är förvånande att den är så ovillig att genomföra en bred översyn av myndigheten som ändå är så pass viktig.

Den är så ovillig att genomföra den breda översynen att den är beredd att inte acceptera inte bara ett tillkännagivande utan nu även två tillkännagivanden. Kanske blir det ytterligare ett tillkännagivande framöver, eller ytterligare ett till. Den frågan ligger snart inte längre på riksdagens bord utan regeringens bord. Det handlar om att vidta åtgärder och förhålla sig till de majoritetsförhållanden som finns i riksdagen.

Det är viktigt att betona att en ny regering mycket väl kan ändra i direktiv för utredningar och även stoppa utredningar som en tidigare regering har satt igång. Det är helt i sin ordning. Får vi en ny regering i Sverige kommer den regeringen också att kunna vidta åtgärder.

Ministern Ylva Johansson har också aviserat att hon vill sätta igång åtgärder direkt och att hon inte vill invänta långa utredningar. Jag respekterar det. Det är förstås bra att regeringen uppdrar åt Arbetsförmedlingen att redovisa bland annat arbete för bättre matchning. Men det står inte i motsats till att också göra en bredare översyn av hur myndigheten fungerar.

Det handlar om det motsatsförhållandet. Man säger: Nu ska vi sätta igång åtgärder direkt. Det är åtgärder som man kanske sällan har majoritet

för i riksdagen. Sedan stoppar man den breda översynen. Det är klart att man kan hålla två bollar i luften samtidigt.

Herr talman! I övrigt behandlar betänkandet det som i skrivelsen rör Arbetsförmedlingens arbete i samband med varsel. Utskottet delar Riksrevisionens och regeringens bedömning att Arbetsförmedlingen tillsammans med bland annat arbetsgivare och trygghetsorganisationerna har en viktig roll i omställningsprocessen för de människor som varslas om uppsägning.

Arbetsförmedlingens arbete vid varsel behöver förbättras i vissa avseenden i syfte att ge personer som varslas effektiva omställningsinsatser. Det kan handla om hur man exempelvis använder handläggarstöd och kunskap till människor som varslas och om möjligheten att skriva in sig på Arbetsförmedlingen.

(Applåder)

Anf. 182 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Debatten om betänkandet handlar ganska mycket om respekten för riksdagen och den majoritet som har bett om en förändring. Vi har bett om att regeringen ska lyssna till riksdagens majoritet och ta upp utredningen som vi hade satt igång. Att driva på en sådan sak gör vi naturligtvis inte för att det bara är ett spel eller för att visa att vi kan få majoritet i en fråga.

En av de viktigaste punkterna i betänkandet är några rader om varför regeringen vill lägga ned utredningen. För övrigt lägger den ned utredningen med en liten punkt som heter "m.m." i skrivelsen som har kommit till riksdagen för behandling. Egentligen var Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens arbete vid varsel. Men regeringen lägger också till "m.m.". Detta "m.m." handlade om att man skulle strunta i det tillkännagivande som vi hade gjort tidigare.

Som svar till oss i Alliansen och även Sverigedemokraterna säger man: Regeringens uppfattning är att Arbetsförmedlingen är den aktör som är bäst lämpad att bedöma vilka tjänster som ska utföras av andra aktörer. Ni har med all respekt rätt att tycka så. Men det vi säger är att vi tror att någon oberoende utifrån behöver se om Arbetsförmedlingen är den enda aktören i framtiden som kan göra insatser för att få en effektiv arbetsmarknad och en arbetsförmedlingsfunktion.

Som flera har varit inne på är det 20 år sedan man gjorde en större och bredare översyn av Arbetsförmedlingen. Tittar vi på hur arbetsmarknaden har förändrats under de senaste 20 åren med bemanningsföretag och en helt ny typ av småföretagande och så vidare finns det ett väldigt stort behov av att göra den översynen.

Därför är det helt rimligt, och precis som Fredrik Malm också var inne på omsätter Arbetsförmedlingen ungefär 8 miljarder. Hela arbetsmarknaden med olika a-kassor, lönebidrag och så vidare omsätter ungefär 70 miljarder. Det är inga småsummor vi pratar om, herr talman. Vi måste få en effektivitet.

Det är också märkligt att man säger att man inte vill göra den här översynen med tanke på att Arbetsförmedlingen fortfarande hamnar väldigt långt ned på listan över myndigheter som medborgarna och arbetsgivarna har förtroende för.

Därför ser vi det som alldeles nödvändigt att göra denna översyn, och tanken är just att vi ska titta också på konkurrensutsättningen. Ali Esbati

är vänsterpartist, och för hans del ska allt ägas och drivas av staten. Hans ideologiska kompass säger naturligtvis att man bör säga nej till kompletterande aktörer. Men jag tror att vi skulle få ut väldigt mycket av att göra förbättringar och inte bara sätta in en tillfällig åtgärd där Arbetsförmedlingen gör egna upphandlingar. De har inte varit så där väldigt lyckosamma i alla delar, och det har vi ju varit överens om, till exempel när det gäller etableringslotsarna.

Just därför behövs det en bredare översyn och en djupgående analys av hur vi skulle kunna göra denna förändring.

Precis som Centerpartiet har vi från Kristdemokraterna haft på vår agenda ända sedan 2008 att vi skulle behöva reformera Arbetsförmedlingen och göra den här konkurrensutsättningen. Precis som Annika Qarls-son var inne på handlar det om hur vi ska kunna hjälpa dem som står väldigt långt ifrån arbetsmarknaden att få ett bättre och effektivare stöd. Det var min ingång när jag började titta på den australiensiska modellen. Det var för övrigt en tjänsteman här i riksdagen som hade gjort en översyn som var väldigt bra.

Då visade det sig att man kan använda både ideella organisationer, fackföreningar och olika aktörer som är bättre än en 8-miljarderskoloss som gör det här arbetet. Vad är det som gör att vi är så rädda för att tänka nytt på det här området när vi har konkurrensutsatt så mycket annat? Det är väl ingen i dag som skulle vilja gå tillbaka och säga att vi aldrig ska ha någon privat barnomsorg, vård och så vidare.

Vi menar att på något sätt måste vi våga ta upp den här frågan. Vi måste våga titta på alternativen. Sedan är det inte sagt *hur* det här ska gå till. Där är vi väldigt öppna. Vi säger att det ska ske förutsättningslöst i den här utredningen.

Jag kan också tänka mig att kommunen kan vara en alternativ aktör på arbetsförmedlingsområdet. Nacka kommun gör otroligt mycket. När jag lyssnade på ett föredrag nyligen beskrev en person just hur Arbetsförmedlingen sa att nja, nu kan vi inte hjälpa er här, och den här kursen börjar om tre månader. Då sa Nacka: Ni kan börja i morgon här hos oss!

Vi måste hitta fler vägar in, framför allt nu när vi har många som flyr hit till Sverige och behöver snabba och effektiva insatser.

Jag högaktar på många sätt Arbetsförmedlingen. Jag tycker att generaldirektören har jättebra ambitioner, och jag tror säkert att de kommer att göra jättemycket bra i sitt utvecklingsarbete, så jag vill absolut inte på något sätt förta det arbetet. Jag vill verkligen stryka under, herr talman, att Arbetsförmedlingen ska utveckla och förnya sitt arbete, men med tanke på vad som har hänt under de senaste 20 åren i Sverige med förändringar på arbetsmarknaden och dess funktionssätt behöver vi också se hur vi kan hitta andra ingångar för att hjälpa framför allt dem som står långt från arbetsmarknaden i dag.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 183 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Tack, Désirée Pethrus, för din ton! Jag kan bara säga så här att vi måste göra det som ger resultat. Det måste vara det som är det viktiga.

Elisabeth Svantesson har själv varit arbetsmarknadsminister. Hon har sett misslyckandet med jobbcoacherna. Hon har sett vad som hänt med fas 3, allt detta utnyttjande som finns. Hon har sett överutnyttjandet av nystartsjobben. Vi har en stigande arbetslöshet och stora problem. Matchningen har bara blivit sämre under Elisabeth Svantessons ledning, och därför tycker jag faktiskt att det hör till god ton att visa lite ödmjukhet här.

Jag inledde mitt förra anförande med att säga att jag ska vara mild i tonen och önska alla en trevlig midsommar och sommar. Det tycker jag fortfarande, trots att Elisabeth Svantesson ångar på. Men hon erkänner inte sitt eget misslyckande. Vad har hon själv för idéer? Vad föreslår hon?

När det gäller tillkännagivanden vet vi att när ni styrde var det ett enigt skatteutskott som vid tre tillfällen gav Anders Borg, finansministern, ett tillkännagivande om tonnageskatt. Han gjorde ingenting med det.

Nog ska väl en regering respektera riksdagen. Regeringen får ta ställning till vad riksdagen säger i denna fråga en gång till, och så får regeringen återkomma. Det är väl inte mer än så.

Som sagt: Jag önskar Elisabeth Svantesson en skön sommar så att hon får vila upp sig och ta nya tag i politiken!

Anf. 184 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack för det, Raimo Pärssinen! Elisabeth Svantesson är i opposition nu, och jag vet inte om Raimo Pärssinen tycker att ödmjukhet har varit ett signum för Socialdemokraterna i arbetsmarknadsutskottet under åren. Det får stå för arbetsmarknadsutskottets ordförande.

Jag är väldigt ödmjuk inför det faktum att Arbetsförmedlingen fungerar alldeles för dåligt. Det jag sa i mitt anförande var just det att även om Arbetsförmedlingen hade fungerat väldigt väl tycker jag att det är viktigt att vi har en översyn av en sådan myndighet som förvaltar så många miljarder.

När vi nu dessutom vet att det finns mycket som inte fungerar så väl med Arbetsförmedlingen tycker jag att det var bra att vi i Alliansen tillsatte den här översynen. Därför har jag så svårt att förstå var ödmjukheten finns hos regeringspartierna när de säger att man inte behöver någon extern översyn, att man klarar det själva nu när man har fått en socialdemokratisk arbetsmarknadsminister och satt igång lite interna processer. Då kommer det att bli alldeles bra.

Det har gått fyra månader sedan tillkännagivandet. Riksdagen är väldigt tydlig med att det behövs en översyn. Min fråga till Raimo Pärssinen är egentligen bara: Hur kommer det sig att regeringspartierna inte kan tänka sig, trots alla de utmaningar som Arbetsförmedlingen står inför, att både jobba internt – precis som man har redovisat i skrivelsen, och jag tycker att det är mycket av det som är bra – och också ha en extern översyn som kan ha ett mer långsiktigt perspektiv och jobba parallellt för att vi ska få en bättre matchning på svensk arbetsmarknad.

Anf. 185 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag vill bara påminna Elisabeth Svantesson om att när hennes företrädare Hillevi Engström var arbetsmarknadsminister nekade hon ett tillkännagivande om att tillsätta ett arbete kring nollvisionen för dödsolyckor.

Regeringen gör en bedömning av tillkännagivanden, och precis som jag sa tidigare får väl regeringen ta ny ställning i frågan om det blir ett nytt tillkännagivande härifrån. Svårare än så är det inte.

Vi vet att det pågår ett stort arbete inom Arbetsförmedlingen, och det är vi väldigt glada över, för det är så många behov som måste tillgodose.

Det vore klädsamt av Elisabeth Svantesson att erkänna misslyckandet när hon var arbetsmarknadsminister och var välinformerad och såg vad som hände, både inom Arbetsförmedlingen och på arbetsmarknaden.

Apropå ödmjukhet: Moderaterna lanserade den förra generaldirektören med stort buller och bång. Då var det nya friska vindar som skulle blåsa. Jag kommer ihåg hur det var i arbetsmarknadsutskottet förra mandatperioden. Den ledningen för Arbetsförmedlingen blev en pina för regeringen. Misskötseln av Arbetsförmedlingen ledde till att dåvarande utskottets ordförande blev arbetsmarknadsminister, och den förra arbetsmarknadsministern fick byta uppdrag. Styrelseordföranden och generaldirektören fick avgå. Det var ett stort fiasko med den ledning Svantesson var med och utsåg.

Vi ska hålla god ton här, men visst ska regeringen ta ställning till tillkännagivandet – om det blir ett sådant nästa vecka. Det är fine med det. Men låt oss se till att vi gemensamt adresserar de svåra frågorna.

Anf. 186 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det är bra och intressant att höra hur ordföranden ändrar retorik sedan man har fått regeringsmakten.

Låt mig vara tydlig. Jag vet inte om vi ska stå och tävla i en ödmjukhetsdiskussion. Jag kan konstatera att Alliansen tillsatte en utredning, en översyn, av Arbetsförmedlingen. Jag vet inte om man tycker att det var ödmjukt eller inte – men man konstaterade att mycket inte fungerade som det skulle. Därför lades utredningen på plats. När den översynen hade kommit till halvtid kastades den i papperskorgen.

Det var ingen diskussion i riksdagen om detta. Regeringen fattade ett beslut – jag tror att det var den 15 januari i år – att helt enkelt kasta utredningen i papperskorgen. Hur ska det tolkas? Jag kan inte tolka det på något annat sätt än att man tror att man fixar detta själv. Man hade då kunnat göra precis som Fredrik Malm var inne på, nämligen ge tilläggsdirektiv utifrån sitt eget perspektiv. Det hade varit naturligt. Men att kasta översynen i papperskorgen och nu svara fyra månader efter riksdagens tillkännagivande att det händer så mycket med en ny regering så att det inte behövs en extern översyn är anmärkningsvärt – vilket jag inledde mitt anförande med. Jag kommer att tycka så även fortsättningsvis.

Det behövs fler ögon än de politiska ögonen att titta in i förmedlingen. Det handlar till syvende och sist om människor. De ska kunna matchas mot jobb och få det stöd och den hjälp de behöver för att rustas så att de kan snabbare komma in i jobb.

Anf. 187 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Den gode historieberättaren vet att när Elisabeth Svantesson var arbetsmarknadsminister fanns ett tryck på att tillsätta en utredning. Det var inte något impulsivt initiativ från dåvarande ministerns sida. Det fanns ett tryck.

Ett mer eller mindre politiskt tryck hade byggts upp i riksdagen och i olika organisationer. Sedan skrev hon direktiven till översynen. Precis som

Ali Esbati tidigare sa pekades det i direktiven på att man skulle titta på mer konkurrensutsättning.

Nog vore det återigen, herr talman, klädsamt om Elisabeth Svantesson kunde erkänna att det inte gick bra. Arbetslösheten steg. Det gick inte bra med fas 3. Kritiken stegrades. Politiken var fel i sig, och man visade Arbetsförmedlingen alldeles för lite uppmärksamhet. Elisabeth Svantesson och jag vet att det kom fram i diskussionerna i det dåvarande utskottet. Någonting måste göras. Till slut blev det bråttom med att byta ledning och göra rockader inom de politiska uppdragen.

Jag beklagar att det inte har gått bättre. Alla vill, precis som Elisabeth Svantesson säger, att vi ska klara problemet. Bara en sådan sak som att matchningen i bristyrken går så dåligt är ett kvitto på ett stort misslyckande. Låt oss gemensamt försöka förändra detta, Elisabeth Svantesson.

Fortfarande, för tredje gången, önskar jag dig en trevlig och vilsam sommar.

(ELISABETH SVANTESSON (M): Detsamma! Detsamma!)

Anf. 188 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att förtydliga för den som möjligtvis inte njuter av sommarkvällen att det är spännande att se att ordföranden i utskottet väljer att inte ta replik på våra anföranden utan i stället begär ordet på nytt. På så sätt får han sista ordet i våra replikskiften. Det finns en taktik och strategi i det som jag inte tycker är speciellt god ton – apropå andra diskussioner.

Det uppdrag som nuvarande generaldirektören på Arbetsförmedlingen har fick han av alliansregeringen när han tillträdde. Han har påbörjat ett fantastiskt arbete. I vissa delar instämmer jag inte i hans förslag, och i andra delar anser jag att hans förslag går i helt rätt riktning. Det är ett nödvändigt uppdrag för att på kort sikt se till att stärka Arbetsförmedlingens möjlighet att utföra sitt uppdrag på ett bra sätt.

Vårt förslag till tillkännagivande är inte en motsats, det vill säga att tillsätta en extern granskare med ett brett uppdrag. Om Raimo Pärssinen inte tycker om uppdraget kan man komplettera eller ge tilläggsdirektiv, det vill säga ändra de direktiv som finns. Men det finns inte en motsats.

När generaldirektören var på besök i utskottet konstaterade han att det han gjorde var att se till att bjuda in representanter för den tidigare utredningen och tanka av dem vad de hade hunnit få fram under den lilla tid som de hann arbeta. Det är inte ett hot mot någon utan en möjlighet för att få ett bättre underlag så att arbetet utvecklas på ett bra sätt framöver.

Jag har berättat vad Centerpartiet vill. Utredningen skulle vara ett underlag. Men utredningen skulle också kunna landa i något som någon annan vill utveckla vidare. Men då krävs att man vill fortsätta. Varför är ni så rädda för att låta utredningen fortsätta sitt arbete?

Anf. 189 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Låt mig först påminna alla i kammaren om att regeringen förlorade i omröstningen om budgeten i höstas. Det innebar att Regeringskansliet förlorade många miljoner. Vi vet att alla utredningar kostar 1–2 miljoner kronor. Det fanns en logik från den synpunkten också.

Då kan man inte komma här i kammaren och säga att vi inte har gjort någonting. Vi har faktiskt försökt att regera under er budget. Då har vi gjort vad ni ville. Eller hur tänker ni?

Regeringen får väl ta ställning till tillkännagivandet och återkomma. Det är ju ett tillkännagivande. Det betyder inte att regeringen helt ska strunta i vad riksdagen säger. Vi har varit med förut i kammaren, vid mer än två tillfällen, då ministrar, trots eniga utskott, sagt att de inte kan göra något just nu. De har haft olika förklaringar, men faktum är att de inte har gjort något.

Ylva Johansson och regeringen får ta ställning till tillkännagivandet. Det viktiga är att vi är överens om att det händer mycket nu inom Arbetsförmedlingens hägn. Det är många förslag som ska sättas i sjön. Ett samarbete ska byggas upp mellan kommuner och Arbetsförmedlingen för att hjälpa ungdomar i arbete. Det råder ett förändringsarbete inom själva Arbetsförmedlingen. Statskontoret gör sin översyn av ledning och styrning. Regleringsbrevens är förbättrade och förändrade. Det är mycket som händer. Det tycker jag och säkert alla i kammaren är bra.

Anf. 190 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Att gömma sig bakom att utredningar är dyra innebär att det i så fall var dålig hushållning att skrota utredningen när den hade kommit halvvägs. Det hade varit betydligt bättre att låta utredningen få fortsätta sitt arbete än att tillsätta en utredning om vargen för en fjärde gång på mindre än ett decennium.

Det här handlar om makt. Det är intressant att fundera över vad som ligger bakom. Det handlar inte om vad Arbetsförmedlingen gör eller inte gör här och nu i dag. En extern granskare kan lägga fram sin bild av olika delar av det som är Arbetsförmedlingens uppdrag i dag, som under decennier har lidit av ett lågt förtroende bland Sveriges medborgare.

Jag återkommer till samma fråga. Vad är det som Socialdemokraterna och regeringen är så rädda för ska komma fram? Är det att det finns ett smartare och bättre sätt att använda resurserna som i dag går till Arbetsförmedlingen?

Anf. 191 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag kan ju inte påstå att vi har marknadsutsatt Arbetsförmedlingens uppdrag under decennier. Men jag tänker på alla som har tjänat grova pengar på fas 3 och utnyttjat arbetslösheten som en marknad. Det var likadant med jobbcoacher och så vidare. Det skedde ju faktiskt under er regering.

Vi är inte rädda för utredningar. Vi vill ha in nya förslag. Vi arbetar efter nya förslag. Det är en ny politik.

Jag måste få säga, herr talman, att jag förstår hur oppositionen känner sig efter ett förlorat val. Jag har ju själv varit där. Vi närmar oss midsommar nu, och alla börjar känna sig lite trötta och kanske lite smågriniga. Det gör även jag, men jag försöker hålla en hyfsad ton här.

Regeringen får som sagt ta ställning till det andra tillkännagivandet. Det är mycket arbete på gång inom Arbetsförmedlingen. Flera olika aktörer är inblandade, och det rullar på.

Prot. 2014/15:114
11 juni

Arbetsförmedlingen

Och nu får vi äntligen, herr talman, sätta vår vårändringsbudget och vårproposition i sjön med ett beslut nästa vecka. Då kan det faktiskt bli lite handling där ute.

Tänk er när kommunerna äntligen kan börja samarbeta med Arbetsförmedlingen på ett flexibelt sätt! Arbetsförmedlare jublar över detta; de tycker att det är jättebra. De kommunala företrädarna tycker också att det är jättebra. De ska samverka för att se till att fler ungdomar kommer i arbete, praktik eller utbildning. Det tycker jag är riktigt skönt att kunna säga här i kammaren. Låt oss sätta igång med det arbetet!

Annika Qarlsson! Ha en trevlig och skön sommar!

(ANNIKA QARLSSON (C): Då kan man konstatera vad det innebär när någon annan tilltalar en och har sista ordet.

Jag vill trots det ta två sekunder och önska även utskottets ordförande en trevlig sommar.)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motion

med anledning av prop. 2014/15:112 Nordisk balansavräkning

2014/15:3097 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)

§ 16 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 10 juni

2014/15:693 Svensk kultur

av *Runar Filper* (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 10 juni

2014/15:645 Trafikverkets ingångna avtal

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:646 Välanvända apotekstjänster för bättre hälsa
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:647 Beskattning i ROT- och RUT-sektorerna
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2014/15:114
11 juni

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 10 juni

2014/15:586 Fiskodling i recirkulationsanläggningar

av *Lena Asplund* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:585 Forskningsanslagen till Högskolan Dalarna

av *Hans Unander* (S)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2014/15:590 En bättre vildsvinsförvaltning

av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:589 Tyngre lastbilar på våra vägar

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:591 Regeringens samarbete med Rättviseförmedlingen

av *Aron Modig* (KD)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:593 Biståndspengar till opinionsbildning

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:595 Stöd till rohingyafolket

av *Kent Härstedt* (S)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:594 Fängslande av fackliga ledare och aktivister i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:604 Brister hos SOS Alarm

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:614 Krigsförbrytelser mot flickor och kvinnor

av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:596 Styrning av biståndspolitik

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:597 Tidsplan för ännu en biståndspolitisk plattform

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:605 Proposition om biståndspolitiska plattformen
av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:598 Skatteköjningar på biodrivmedel

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:600 Supermiljöbilspremien

av *Rickard Nordin* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:599 Sveriges implementering av energieffektiviseringsdirektivet

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2014/15:601 Regeringens arbetslöshetsmål

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:606 Regeringens sysselsättningsmål

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:602 Straffrihet i Mellanöstern

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:603 Social förtur till bostäder för återvändande terrorister

av *Robert Hannah* (FP)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:613 Antisemitism och "antiislamism"

av *Richard Jomshof* (SD)

till statsrådet Kristina Persson (S)

2014/15:608 Regeringens arbete för Dawit Isaaks frigivning

av *Maria Weimer* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:609 Gränshinder i socialförsäkringssystemen

av *Mats Persson* (FP)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:615 Gränshinder för arbetspendlare

av *Hans Wallmark* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:611 Militära övningsmöjligheter på Gotland

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:627 Avsaknaden av brandbekämpningsresurser

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:623 Det svenska skyddsrumssystemet

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:621 Underlättande för motorsporten

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2014/15:624 Återgång till namnet Skaraborg
av *Sten Bergheden* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2014/15:114
11 juni

2014/15:620 Framtiden för familjedaghem
av *Larry Söder* (KD)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:617 Begränsning av valfriheten
av *Larry Söder* (KD)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:622 Problematiken med Försäkringskassan för gränspendlarna

av *Tina Ghasemi* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 20.51.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med § 5 anf. 34 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.49,

av talmannen därefter till och med § 12 anf. 140 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 174 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	3
§ 4 Litteratur, läsande och språk	3
Kulturutskottets betänkande 2014/15:KrU9	3
Anf. 1 ARON EMILSSON (SD)	3
Anf. 2 IDA KARKIAINEN (S)	5
Anf. 3 CECILIA MAGNUSSON (M)	7
Anf. 4 IDA KARKIAINEN (S) replik	8
Anf. 5 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	8
Anf. 6 IDA KARKIAINEN (S) replik	8
Anf. 7 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	9
Anf. 8 ARON EMILSSON (SD) replik	9
Anf. 9 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	9
Anf. 10 ARON EMILSSON (SD) replik	9
Anf. 11 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	10
Anf. 12 NICLAS MALMBERG (MP)	10
Anf. 13 PER LODENIUS (C)	11
Anf. 14 BENGT ELIASSON (FP)	13
Anf. 15 NICLAS MALMBERG (MP) replik	15
Anf. 16 BENGT ELIASSON (FP) replik	15
Anf. 17 NICLAS MALMBERG (MP) replik	15
Anf. 18 BENGT ELIASSON (FP) replik	16
Anf. 19 LARRY SÖDER (KD)	16
Anf. 20 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	18
Anf. 21 CECILIA MAGNUSSON (M)	20
Anf. 22 NICLAS MALMBERG (MP) replik	20
Anf. 23 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	21
Anf. 24 NICLAS MALMBERG (MP) replik	21
Anf. 25 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	21
(Beslut fattades under § 9.)	21
§ 5 Politik för det civila samhället inklusive idrott och trossamfund	22
Kulturutskottets betänkande 2014/15:KrU11	22
Anf. 26 EVA LOHMAN (M)	22
Anf. 27 ARON EMILSSON (SD)	23
Anf. 28 PER LODENIUS (C)	25
Anf. 29 BENGT ELIASSON (FP)	27
Anf. 30 ARON EMILSSON (SD) replik	29
Anf. 31 BENGT ELIASSON (FP) replik	29
Anf. 32 ARON EMILSSON (SD) replik	30
Anf. 33 BENGT ELIASSON (FP) replik	30
Anf. 34 LARS-AXEL NORDELL (KD)	30
(forts. § 7)	32
§ 6 Frågestund	32
Anf. 35 TREDJE VICE TALMANNEN	32
<i>Bostadspolitiken</i>	<i>32</i>

Anf. 36	MATS GREEN (M)	32
Anf. 37	Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	33
Anf. 38	MATS GREEN (M)	33
Anf. 39	Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	33
<i>Shanghai-modellen i skolan</i>		34
Anf. 40	STEFAN JAKOBSSON (SD)	34
Anf. 41	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	34
Anf. 42	STEFAN JAKOBSSON (SD)	35
Anf. 43	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	35
<i>Den regionaliserade läkarutbildningen i Norrland</i>		35
Anf. 44	ANDERS W JONSSON (C)	35
Anf. 45	Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	36
Anf. 46	ANDERS W JONSSON (C)	36
Anf. 47	Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	36
<i>Blocköverskridande samverkan om pensionärernas villkor</i>		37
Anf. 48	ERIK EZELIUS (S)	37
Anf. 49	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	37
Anf. 50	ERIK EZELIUS (S)	37
Anf. 51	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	37
<i>Försäljning av Vattenfalls tyska brunkolsverksamhet</i>		38
Anf. 52	LARS HJÄLMERED (M)	38
Anf. 53	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	38
Anf. 54	LARS HJÄLMERED (M)	38
Anf. 55	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	39
<i>Allmännyttans ställning</i>		39
Anf. 56	NOOSHI DADGOSTAR (V)	39
Anf. 57	Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	39
Anf. 58	NOOSHI DADGOSTAR (V)	40
Anf. 59	Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	40
<i>Förtydligande om skolavslutningar</i>		40
Anf. 60	CHRISTER NYLANDER (FP)	40
Anf. 61	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	41
Anf. 62	CHRISTER NYLANDER (FP)	41
Anf. 63	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	42
<i>Den svenska biståndspolitiken och ansvaret för världshaven</i>		42
Anf. 64	EMMA NOHRÉN (MP)	42
Anf. 65	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	42
Anf. 66	EMMA NOHRÉN (MP)	43
Anf. 67	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	43
<i>Likvärdig vård i hela landet</i>		43
Anf. 68	EMMA HENRIKSSON (KD)	43
Anf. 69	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	44
Anf. 70	EMMA HENRIKSSON (KD)	44
Anf. 71	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	44
<i>Reglerna för stöd till nyproduktion av bostäder</i>		45
Anf. 72	NINA LUNDSTRÖM (FP)	45
Anf. 73	Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	45
Anf. 74	NINA LUNDSTRÖM (FP)	46

Anf. 75 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	46
<i>Nyanländas utbildningsnivå</i>	46
Anf. 76 MARTIN KINNUNEN (SD)	46
Anf. 77 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	47
Anf. 78 MARTIN KINNUNEN (SD)	47
Anf. 79 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	47
<i>Konfliktmineraler</i>	48
Anf. 80 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	48
Anf. 81 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	48
Anf. 82 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	48
Anf. 83 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	48
<i>Antalet avhopp från gymnasiet</i>	49
Anf. 84 MICHAEL SVENSSON (M).....	49
Anf. 85 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	49
Anf. 86 MICHAEL SVENSSON (M).....	49
Anf. 87 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	50
<i>Modersmålsundervisning för nyanlända</i>	50
Anf. 88 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	50
Anf. 89 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	50
Anf. 90 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	51
Anf. 91 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	51
<i>Kvalitetssäkring av högskoleutbildning</i>	51
Anf. 92 SUSANNE EBERSTEIN (S).....	51
Anf. 93 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	51
Anf. 94 SUSANNE EBERSTEIN (S).....	52
Anf. 95 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	52
Anf. 96 TREDJE VICE TALMANNEN.....	52
§ 7 (forts. från § 5) Politik för det civila samhället inklusive idrott och trossamfund (forts. KrU11).....	52
Anf. 97 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S)	52
Anf. 98 ARON EMILSSON (SD) replik	54
Anf. 99 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik.....	54
Anf. 100 ARON EMILSSON (SD) replik	55
Anf. 101 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S) replik.....	55
Anf. 102 NICLAS MALMBERG (MP).....	56
Anf. 103 SAILA QUICKLUND (M).....	57
Anf. 104 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	59
Anf. 105 AGNETA GILLE (S).....	60
Anf. 106 SAILA QUICKLUND (M) replik.....	61
Anf. 107 AGNETA GILLE (S) replik.....	61
Anf. 108 SAILA QUICKLUND (M) replik.....	62
Anf. 109 AGNETA GILLE (S) replik.....	62
Anf. 110 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	62
(Beslut fattades under § 9.)	64
§ 8 Några värdepappersmarknadsfrågor.....	64
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU19	64
(Beslut fattades under § 9.)	64
Ajournering.....	64

Återupptagna förhandlingar	64	Prot. 2014/15:114
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	64	11 juni
KrU9 Litteratur, läsande och språk.....	64	-----
KrU11 Politik för det civila samhället inklusive idrott och trossamfund	65	
FiU19 Några värdepappersmarknadsfrågor.....	66	
§ 10 En utredning om ett regelverk för säkerställande av valfrihet, mångfald och kvalitet i fråga om välfärdstjänster	66	
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU32.....	66	
Anf. 111 NIKLAS KARLSSON (S)	66	
Anf. 112 JANINE ALM ERICSON (MP).....	68	
Anf. 113 ULLA ANDERSSON (V).....	70	
Anf. 114 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	72	
Anf. 115 NIKLAS KARLSSON (S) replik	76	
Anf. 116 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik	77	
Anf. 117 NIKLAS KARLSSON (S) replik	77	
Anf. 118 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik	78	
Anf. 119 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	78	
Anf. 120 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik	79	
Anf. 121 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	79	
Anf. 122 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik	80	
Anf. 123 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	81	
Anf. 124 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	82	
Anf. 125 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	83	
Anf. 126 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	83	
Anf. 127 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	84	
Anf. 128 NIKLAS KARLSSON (S) replik	84	
Anf. 129 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	85	
Anf. 130 NIKLAS KARLSSON (S) replik	85	
Anf. 131 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	86	
Anf. 132 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	86	
Anf. 133 EMMA HENRIKSSON (KD)	89	
Anf. 134 NIKLAS KARLSSON (S) replik	90	
Anf. 135 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	90	
Anf. 136 NIKLAS KARLSSON (S) replik	91	
Anf. 137 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	91	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	92	
§ 11 Statens dimensionering av lärarutbildning	92	
Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:Ubu7	92	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	92	
§ 12 Ökad individanpassning och en effektivare sfi och vuxenutbildning	92	
Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:Ubu13	92	
Anf. 138 IDA DROUGGE (M)	92	
Anf. 139 ROBERT STENKVIST (SD).....	94	
Anf. 140 IDA DROUGGE (M) replik.....	95	
Anf. 141 ROBERT STENKVIST (SD) replik.....	95	
Anf. 142 IDA DROUGGE (M) replik.....	95	

Anf. 143	ROBERT STENKVIST (SD) replik	95
Anf. 144	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	96
Anf. 145	LARRY SÖDER (KD).....	97
Anf. 146	HÅKAN BERGMAN (S)	99
Anf. 147	JABAR AMIN (MP).....	101
Anf. 148	IDA DROUGGE (M) replik.....	102
Anf. 149	JABAR AMIN (MP) replik.....	102
Anf. 150	IDA DROUGGE (M) replik.....	103
Anf. 151	JABAR AMIN (MP) replik.....	103
Anf. 152	DANIEL RIAZAT (V).....	103
Anf. 153	ROBERT STENKVIST (SD) replik	105
Anf. 154	DANIEL RIAZAT (V) replik	105
Anf. 155	ROBERT STENKVIST (SD) replik	106
Anf. 156	DANIEL RIAZAT (V) replik	106
Anf. 157	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	107
Anf. 158	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	108
Anf. 159	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik	109
Anf. 160	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	109
Anf. 161	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik	109
Anf. 162	IDA DROUGGE (M) replik.....	110
Anf. 163	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik	110
Anf. 164	IDA DROUGGE (M) replik.....	111
Anf. 165	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S) replik	111
Anf. 166	ROGER HADDAD (FP).....	112
Anf. 167	HÅKAN BERGMAN (S) replik	113
Anf. 168	ROGER HADDAD (FP) replik.....	113
Anf. 169	HÅKAN BERGMAN (S) replik	114
Anf. 170	ROGER HADDAD (FP) replik.....	114
	(Beslut skulle fattas den 16 juni.).....	115
§ 13	Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2014	115
	Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU16.....	115
	(Beslut skulle fattas den 16 juni.).....	115
§ 14	Arbetsförmedlingen.....	115
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15:AU11	115
Anf. 171	RAIMO PÄRSSINEN (S).....	115
Anf. 172	MARCO VENEGAS (MP).....	118
Anf. 173	ANNIKA QARLSSON (C).....	119
Anf. 174	ALI ESBATI (V)	121
Anf. 175	ANNIKA QARLSSON (C) replik	124
Anf. 176	ALI ESBATI (V) replik	125
Anf. 177	ANNIKA QARLSSON (C) replik	125
Anf. 178	ALI ESBATI (V) replik	126
Anf. 179	ELISABETH SVANTESSON (M).....	126
Anf. 180	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	127
Anf. 181	FREDRIK MALM (FP)	128
Anf. 182	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	130
Anf. 183	RAIMO PÄRSSINEN (S).....	131
Anf. 184	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	132
Anf. 185	RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	132

Anf. 186 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	133	Prot. 2014/15:114
Anf. 187 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	133	11 juni
Anf. 188 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	134	-----
Anf. 189 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	134	
Anf. 190 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	135	
Anf. 191 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	135	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	136	
§ 15 Bordläggning	136	
§ 16 Anmälan om interpellation	136	
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	136	
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	137	
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 20.51	139	